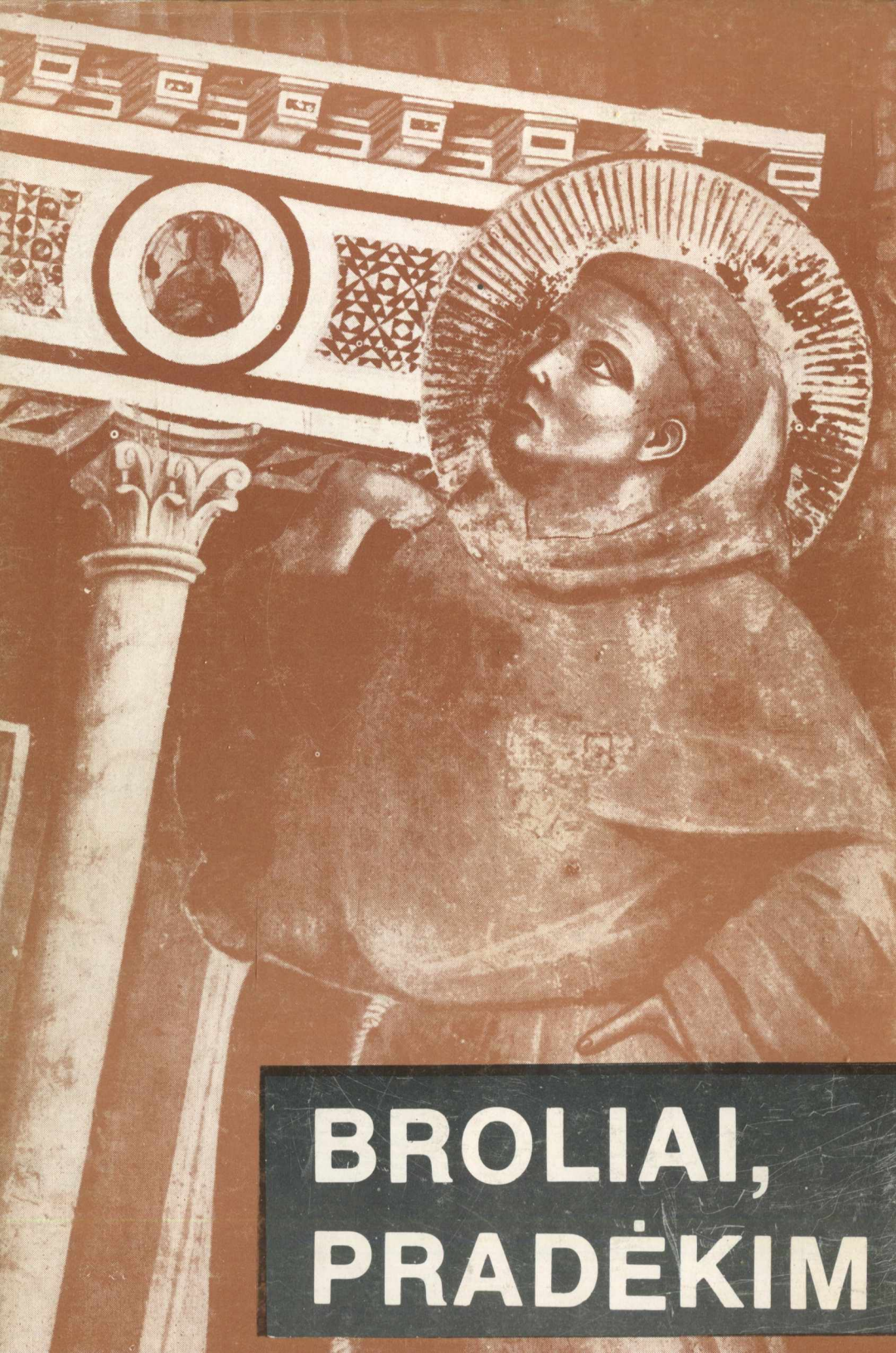
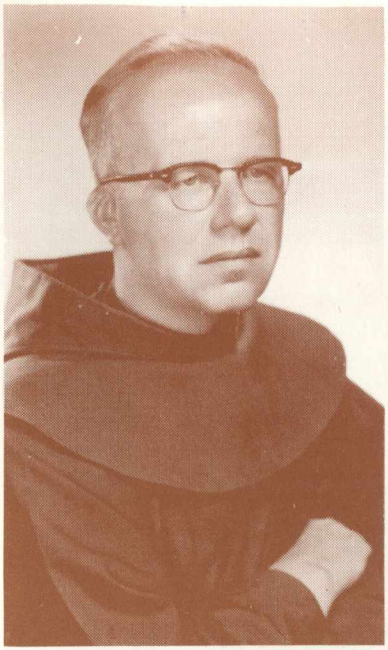

BROLIAI, PRADĖKIM

BENVENUTAS RAMANAUSKAS, OFM, gimė 1911 birželio 12 Nemunėlio Radviliškyje, Biržų apskrityje. Į pranciškonų ordiną įstojo 1931. Teologiją studijavo Schwaz/Tirol, Austrijoj (1935-39). Kunigu įšventintas 1938. Lietuvoje buvo vikaru ir dėstė tikybą pradžios mokyklose (1939-44). Į Ameriką atvyko 1947. Nuo 1954 Aidų žurnalo administratorius. Bendradarbiauja spaudoje — Šv. Pranciškaus Varpelyje, Darbininke, Aiduose.

Įvairiomis progomis daug yra rašęs apie šv. Pranciškų Asyžietį. Šio šventojo prasmingais žodžiais pavadinta ir šioji knyga — "Broliai, pradėkim". Tai rekolekcinio pobūdžio religinių skaitinių rinkinys, dvelkiąs nuolankiu pranciškoniškumu ir nuoširdžiai pateikiamas skaitytojui. Autorius į šią knygą yra įdėjęs daug darbo ir širdies.

PRANCIŠKONŲ LEIDINIAI

Po antrojo pasaulinio karo lietuviai pranciškonai, įsikūrę Jungtinėse Amerikos Valstybėse, tuoj ėmėsi spaudos darbo ir suorganizavo savo spaustuvę, kurioje išspausdino daug lietuviškų bei katalikiškų knygų ir kitokių leidinių.

Dabar lietuviai pranciškonai leidžia šiuos leidinius:

AIDAI — mėnesinis kultūros žurnalas, taikomas inteligentams. Plačiai rašoma apie lietuvių kultūrinį gyvenimą, apie meną ir mokslą, skelbiami nauji poezijos ir dailiosios prozos kūriniai. Gausiai iliustruotas lietuvių dailininkų kūrinių reprodukcijomis. Per metus išeina 10 numerių. Leidžia nuo 1950 metų.

Adresas: 361 Highland Blvd., Brooklyn, N.Y. 11207.

DARBININKAS — savaitinis plačiai skaitomas laikraštis. Rašo apie lietuvių gyvenimą visame pasaulyje, taikomas platesnei visuomenei, turi daug skyrių. Spausdinamas ofsetu, gausiai iliustruotas. Leidžia nuo 1950 metų.

Adresas: 341 Highland Blvd., Brooklyn, N.Y. 11207.

ŠV. PRANCIŠKAUS VARPELIS — religinio turinio mėnesinis žurnalas, taikomas daugiau liaudžiai. Per metus išeina 10 numerių. Šv. Pranciškaus Varpelį pranciškonai leido ir Lietuvoje, Amerikoje jį atgaivino 1942 metais.

Adresas: Franciscan Monastery, Kennebunkport, Maine 04046.

BENVENUTAS RAMANAUSKAS, O.F.M.

BROLIAI, PRADĖKIM

750 METŲ SUKAKTĮ NUO ŠV. PRANCIŠKAUS
MIRTIES MININT

NIHIL OBSTAT
Fr. Cornelius Bučmys, O.F.M., J.C.D.
Censor librorum
Brooklyn, N.Y. 1976.VI.24

IMPRIMATUR
Fr. Georgius Gailiušis, O.F.M.
Vicarius
Kennebunkport, Me. 1976.VII.22

Kalbą prižiūrėjo Leonardas Žitkevičius

Išleido ir spaudė Pranciškonų spaustuvė
Franciscan Press
341 Highland Blvd., Brooklyn, N.Y. 11207
1976 metais

PRATARTIS

1975 lapkričio 23 pranciškonų ordino generolas Konstantinas Koser, OFM, išleido ypatingą enciklką visiems pranciškonams, kad jie kukliai paminėtų serafiškojo tėvo šv. Pranciškaus mirties 750 metų jubiliejų. Gi 1976 metus pranciškonų generolas visam pranciškoniškajam pasauliui paskelbė kaip pranciškoniškus metus.

Jubiliejus yra panašus į dvipusį veidrodį. Vienoje pusėje — praeitis, kitoje — ateitis. Tačiau abiejose pusėse regime savo pačių atspindį.

Pranciškonai, žiūrėdami į ordino jubiliejų, į "savo dvipusį veidrodį", pirmiausia dvasioje nukyla į praeitį, į vuduramžius: 1182-1205, 1209-1212, 1215-1216, 1221-1223-1224-1225-1226 ir 1228 metus Italijos Umbrijoje, Asyžiuje, San Damijone, Romoje ir Alvernoje. Čia matome XIII-ąjį amžių: begriūvančią Kristaus Bažnyčią ir jos pašauktuosius misionierius Pranciškų ir Domininką.

Enciklika prasideda svarbiais šv. Pranciškaus žodžiais: "Fratres, incipiamus . . ." — Broliai, pradėkime ir darbuokimės, nes iki šiolei dar mažai tepadarėme Dievui! (1 C 103). Liečia pranciškonų ordino ir jų brolių dvasinį gyvenimą, ordino regulą ir šv. Pranciškaus testamentą . . . Ragina atsinaujinti pagal šv. Pranciškaus dvasią ir tinkamai paminėti šv. Pranciškaus 750 mirties jubiliejų paskirose pranciškonų provincijose.

Ta jubiliejaus proga neatsilieka ir lietuviai pranciškonai. Yra spausdinama ši knyga, brandinta daug metų pranciškonų dvasinei atgaivai ir pavadinta "Broliai, pradėkim" — šv. Pranciškaus žodžiais, pasakytais broliams jo mirties valandą prieš 750 metų.

Asyžiaus bazilikoje, ant šv. Pranciškaus karsto, yra įgraviruoti lotyniški žodžiai: "Franciscus mortuus — vivens!" — Ir po mirties gyvas Pranciškus! Tikrai, jis yra gyvas

savo brolių ordine. Tai yra didelė bendruomenė: pranciškonai, kapucinai, konventualai, klarisės ir daugybė III-ojo ordino kongregacijų bei pasauliečių pranciškonų, kurie gyvena pagal šv. Pranciškaus regulos dvasią. Net anglikonų pranciškonai pripažįsta šv. Pranciškų.

Šv. Pranciškus buvo ir yra gyvoji Kristaus Evangelija, Bažnyčios atnaujintojas viduramžiuose.

Vatikano II susirinkimo darbai dvelkia šv. Pranciškaus atnaujinimo dvasia.

Ir po mirties gyvas Pranciškus! Jis ir dabar sako tą patį, ką anuomet sakė savo broliams: "Broliai, pradėkime ir darbuokimės, nes iki šiolei dar mažai tepadarėme Dievui!" (1 C 103).

1976 spalio 4

1. PROLOGAS (I)

"Viešpatie aš laukte laukiau,
ir jis prie manęs pasilenkė meiliai.
Graudingąjį balsą išgirdo,
mane iš vargo duobės jis ištraukė,
iš tos baisiausios klampynės.
Jis ant uolos mano kojas pastatė
ir sutvirtino mano žingsnius.
Į mano lūpas naują giesmę įdėjo,
giesmę Dievui pagarbint" (Ps 39,1).

Šiais psalmės žodžiais, kaip motto, didysis pranciškonų mokslininkas tėvas Augustinas Gemelli (m. 1959) pradėjo straipsnį apie pranciškoniškumą: "Alverna — kaip aš ją mačiau!"

Jis rašo: "Viešpats man suteikė ypatingą malonę atlikti metines rekolekcijas Alvernos kalne, kur meldėsi šv. Pranciškus taip karštai į Viešpatį ir taip dėl jo sielojosi, kad net dėl tokios didžios meilės į jo kūną buvo įspaustos žymės.

"Iš tikrųjų, man tai buvo didi malonė! Pirma, kadangi aš mėgstu rekolekcijų laiką praleisti vientulystėje, visiškai vienišas po išsisėmimo metų ir bendravimo be atvangos su žmonėmis. Antra, aš esu toks nerangus savo dvasiniame gyvenime; jei nebūčiau šioje vietoje, kuri manyje pažadina šventus prisiminimus ir giliausius jausmus, bijočiau, kad mano dvasinis gyvenimas nepasidarytų drungnas ir netapčiau nieku. Praeitais metais rekolekcijas atlikau kamaldulų vienuolyne. Dešimties dienų rekolekcijoms turėjau mažą namuką ir sodelį, apsuptą maža siena. Vienintelis mano kontaktas su vienuoliais buvo chore. Tai buvo šviesios dienos. Vienintelio dalyko trūko — tai pranciškoniškos atmosferos. Visa tai aš papildžiau prisiminimu, kur anksčiau ten buvo mažytis tretininko namukas, ir šiandien paliktas bestovįs, į kurį pranciškonai pasitraukia norėdami atsigaivinti ir pasišvęsti.

"Bet tas laikas! Aš čia esu prie savo ramybės oazės. Aš turiu visas dešimt dienų melstis ir pažinti Dievo valią; dešimt dienų — čia yra didžioji savaitė ir kitos dvi die-

nos, nuvogtos nuo mano darbo, kad vaikščiočiau ir aplankyčiau kalną pilnoje ramybėje . . ."

Pranciškonas Gemelli grįžta atgal į save ir klausia: "Ką aš veiksiu per šias dienas? Kaip aš jas praleisiu? Ko Dievas iš manęs reikalaus? Argi Dievas iš manęs ko ypatingai prašys? Ar aš sugebėsiu įvykdyti jo valią?

"Aš bandžiau pats save kitokiu būdu atitraukti nuo savo studijų ir savo darbų, nuo savo rūpesčių ir užsiėmimų . . . Ten buvo man vienas vienintelis dalykas: galutinai nugalėti savo neryžtingumą ir svyravimą . . . Todėl ir atlieku aš rekolekcijas. Tai buvo mano pareiga — rasti, kas su manim yra klaidinga ir nuspręsti, kokiomis priemonėmis reikia gydytis . . ."

Mums ne visiems buvo lemta aplankyti Alvernos kalną ir ten pagyventi. Ypatinga rekolekcijų vieta yra vienuolynas, kur pasišventę Dievui asmenys kartu gyvena pagal ordino regulą. Čia mūsų vienuolyno koplyčią galima palyginti su Alvernos kalnu — ta mūsų sielos ramybės oaze.

Pop. Paulius VI 1969 vasario 24, prieš pradėdamas savo metines šešių dienų rekolekcijas, kuriose dalyvavo eilė kardinolų, pareiškė: "Šiais laikais nebėra reikalingas viduramžių atgailojimo būdas. Jei nūdien gyventų šv. Pranciškus, vaikščiotų pėsčias arba jotų ant asilo ar arklio. Jis galėtų taip pat važinėti automobiliu ir vis dėlto gyventų atgailos gyvenimą."

Nors šv. Pranciškus aiškiai numatė atsiskyrėlių gyvenimo pavojus (kaip savavaliavimą, dvasišką išdidumą), tačiau jam ir keliaujančio misininko gyvenimas kartais atrodė vedąs prie to, ką jis vadindavo "spiritualium pulverisatio pedum" — dvasiškųjų kojų apdulkėjimu (St. Bon. XII,2).

Pranciškonų ordino naujosios konstitucijos (1969) I,26 sako: "Maldos ir ordino konstitucijų minties sąmonei pagilinti į šv. Pranciškaus dvasią vienuoliai kasmet turi atlikti rekolekcijas ar kas mėnesį — dieninį atsinaujinimą. Rekolekcijų trukmę ir atsinaujinimo dieną nustato provincijos posėdžiai."

Mūsų metinės rekolekcijos yra labai naudingos vienuolių dvasiniam gyvenimui. Net pats dieviškasis Išganytojas, pertraukęs savo dievišką darbą žmonėse, visas naktis praleisdavo besimelsdamas, dargi net savo apaštalus ragindavo: "Eikite sau vieni į negyvenamą vietą ir truputį pailsėkite" (Mk 6,31).

Šv. Pranciškus Salezas sako, jog "vienuolių ordinai nėra sukurti vien tik rinktiniams tobuliesiems žmonėms, bet tiems, kurie turi tikslą siekti tobulybės... Anie, kurie nori gyventi pagal prigimtį, tegu pasilieka pasaulyje, ir tegu stoja vienuolynan tik tie, kurie ryžtasi gyventi pagal malonę."

Evangelijoje skaitome jaudinančią sceną Simono namuose, kur Išganytojas kalbėjo ramybės ir atlaidumo žodžius vargšei Magdalenai. Kristus sakė: "Simonai, turiu tau ką pasakyti." Tas atsiliepė: "Sakyk, Mokytojau!" (Lk 7,40). Ir Išganytojas daug ką pasakė.

Aš neturiu nieko originalaus jums pasakyti, tačiau tik priminsiu, ką mes, vienuoliai, čia mąstysime ir galvosime. Aukštaitišku akcentu paskaitysiu iš dvasinio turinio knygų sulasinėtus fragmentus. Kristus per šias dienas daug ką nori pasakyti, nes seniai laukė šių rekolekcijų progos. Tik drąsiai ir kilniai kreipkimės: "Sakyk, Mokytojau!"

Argi mes turime drąsos kalbėti, taip kalbėti visu nuoširdumu, be santūrumo ir sąlygos? Sakyk, Mokytojau! Gal būt, jis ką nors turi prieš mus? Ko nors atsižadėti, kokio įpročio, kokio smagumo, kokio nors draugo, asmens, prisirišimo prie savęs per visą gyvenimą? Gal tai koks nors dalykas, kuris mus ir mes jį vienintelį mylime? Gal kartais Kristus prašys, kas mums atrodys perdaug: "Jeigu tavo dešinioji akis skatina nusidėti, išlupk ją... Ir jeigu tavo dešinioji ranka gundo tave nusidėti, nukirsk ją šalin" (Mt 5,29).

"Argi tu negalėtum, ką tie ir tos galėjo?" klausia šv. Augustinas. "Kodėl aš negaliu? Kas su mumis daros?" Tas pats šventasis užklausia vėl: "Kelias bemoksliai ir paveržia dangų, o mes su mokslais štai kame vartaliojamės kūne ir kraujuje! Argi, kad jie mus pralenkė, mums gėda sekti paskui, o ar ne gėda, kad nesekame?" (Išpaž. 8,8).

Istorija pasakoja, kaip vienas vargšas maldavo iš Aleksandro Didžiojo malonės, sakydamas: "Gal būt, perdaug aš prašau?" — "Perdaug?" atsiliepė imperatorius. "Taip! Perdaug tau, bet man nėra perdaug!" Ko mes trokštame — nėra perdaug. Nėra perdaug trokšti, ką Kristus nupelnė. Ir juo daugiau mes maldausime, juo daugiau parodysime jam pasitikėjimo.

Rekolekcijos yra susitikimo vieta, kurioje Dievas turi

pasimatymą su savo brangiausiu sužieduotiniu — su tavo nemirtingąja siela.

Šv. Alfonsas Liguori sako: jei kas būtų padaręs geras rekolekcijas ir metų būvyje numirtų, tikriausiai jis nueitų dangun. Viena iš dviejų: arba Dievas jam duos, atsižvelgdamas į geras rekolekcijas, ištvermės malonę, arba, jei jis mirtinai nusidės, prieš mirtį dėl jo nuoširdžių rekolekcijų Viešpats jam suteiks atsivertimo malonę.

Tėvas Gemelli savo straipsny taip vaizduoja pranciškoniškumą:

"Vėl kartą mačiau stigmų koplyčią, šv. Pranciškaus lovą, jo celę ir mažą bažnytėlę. Aš stebėjaus menininko Della Robbia reljefu. Didžiulis choras buvo sudarytas iš jaunų novicų klierikų. Aplankiau refektorių, ilgas celių eiles, paprastus takelius... Mačiau pranciškonų svečių kambarėlius. Kokie jie neturtingi, bet jaukūs ir mieli. Juose galima alsuoti pranciškonišku paprastumu...

"Čionai aš vienas esu su Dievu. Viešpačiui reikia duoti mano metinę gyvenimo apyskaitą ir maldauti iš jo apšvietimo ir tvirtybės mano ateičiai. Kai aš atidariau savo lagaminą ir pradėjau dėlioti reikmenis, buvau labai sukrėstas. Iš mano akių riedėjo karčios ašaros; mano keliai nejučiomis susilenkė, ir aš suklupau pabučiuoti šios šventos žemės. Viešpatie, duok man jėgos ir drąsos tapti šventuoju!

"Stigmų koplyčia, šventoji vieta, kur Kristus norėjo parodyti, kad jo tarnas ypatingu savo Kristaus sekimu pasiekė Kalvarijos viršūnę, bus lankoma vidurnaktį. Nekantriai aš laukiau tos akimirkos. Žinojau, jog tą valandą Viešpats apšvietė tiek daug pranciškoniškų sielų, kurios čionai atėjo numalšinti savo troškulio prie gyvojo vandens šaltinio. Vakarienę turėjome prieš saulėlydį, kai vakaro dangus būna tik rožinės spalvos. Kai laukiau naktį kalbėti aušrinės, aš nebeužmigau. Aš jau buvau pasiruošęs, kai vidurnakčio varpai suskambėjo brevioriaus maldoms. Nuotaika neišsakoma!..

"Čia yra ta pati vieta ir uola, kur 1224 rugsėjo 14 įvyko stigmų stebuklas. Pranciškonai kiekvieną naktį iškilmingoj procesijoj eina į tą pašvęstą vietą prisiminti ano įvykio.

"Kai užbaigiama aušrinė, tuoj vienuoliai pro didžiąsias bažnyčios duris koridorium eina į stigmų koplyčią. Vienas novicas, nešdamas priešakyje kryžių, vadovauja pro-

cesijai. Jo abiejuose šonuose du kiti novicai neša didelius žibintus. Paskui po du eina vienuoliai: lėtai, rimtai, iškilmingai giedodami himną: Crucis Christi mons Alvernae.

"Pačioj procesijoj buvo smagu... Jau buvo antra valanda ryto, tačiau nesijaučiau pavargęs. Himno žodžiai spontaniškai išsiliejo iš visų pranciškonų sielos gilybių, ir pamažu taip pat ir aš kartojau: "Hoc in monte vir devotus, specu solitaria, pauper a mundo semotus, condensat jejunia: vigil, nudus, ardens totus, crebra dat suspiria" — Šiame kalne pamaldusis vyras, olos vientulystėj, beturtis — nuo pasaulio pasišalinęs, sustiprino pasninkus: budėdamas, nuogas (viena tunika) — visas degdamas meilėj, nuolat giliai dūsavo.

"Taip! Aš nepakankamai beturtis, ne visiškai pasitraukiau iš pasaulio, aš pilnai nebudžiu prieš pagundas, pakankamai nesusivaldau troškimuose, ir man trūksta karštos meilės.

"Šaltas oras dvelktelėjo nuo didžiųjų koplyčios durų ir mane nukėlė atgal į praeinančią akimirką; žvaigždės aiškiai spindėjo virš galvos, ir aš toli toli galėjau įžvelgti kalnų kontūrus. Giesmės lotyniški žodžiai lėtai ir iškilmingai skamba. Visi sanbroliai žingsniavo nuleistomis akimis, ant galvų uždėtais gobtuvais. Kiekvienas mąstė savo problemas. Šv. Pranciškus nakties metu keliavo šiuo keleliu su broliu Egidijum, kaip savo palydu. Tokioj mažoj aikštelėj įsivaizdavau, kaip šventasis Asyžietis kiaurą naktį praleisdavo besimelsdamas. Tyras šviesos spindulys prasiveržė iš debesų. Uolos ir medžiai pasidarė balzgani. Keli žingsniai toliau, ir priėjome eilę koplyčių. Vardai perskriejo per mano atmintį. Šv. Bonaventūra čia atėjo rašyti savo "Itinerarium"; šv. Antanas Paduvietis čia atvyko mokytis teologijos. Čia šv. Leonardas Portietis keliavo gauti įkvėpimo savo pamokslams. Ką gali gauti manoji siela šiuose rekolekcijų mąstymuose?!

"Mes pasiekėme mažą koplyčią. Čia yra terra cotta Della Robbia reljefas (iškaltas vaizdas plokštumoj), apšviestas fakelo, duodąs bažnyčiai grožį, taip pat patraukiąs ir sužavįs visus dalyvius. Tai stigmų koplyčios altorius.

"Kristus žiūri žemyn nuo kryžiaus; jo galva yra palenkta; kūnas ilsisi po paskutinės agonijos. Consummatum est! — Atlikta! Prie kryžiaus papėdės dešinėj pusėj stovi Marija, kurios veide galima išskaityti sielos agoniją, vien

tik sopulingajai Motinai žinomą. Kitoj pusėj sudėjęs rankas stovi šv. Jonas apaštalas, skaudžiai mąstydamas apie savo Mokytoją. Gal būt, jis prisimena paskutinius Kristaus žodžius ir laukia prisikėlimo. Šv. Pranciškus, greta atsiklaupęs prie Švč. Marijos, ištiesęs savo rankas, rodo stigmą savo šone, kad ir jo viduj atnaujintas nukryžiavimo skausmas. Priešingoj pusėj klūpi šv. Jeronimas ir su akmenim mušasi į krūtinę. Viršum kryžiaus skersinio — saulė ir mėnulis. Pačioj aukštumoj dar pavaizduota dangiškojo Tėvo ir Šv. Dvasios viešpatavimo scena, suteikiant savo palaimą. Paveikslo viršų tartum kokiu vainiku apjuosia garbingų angelų galvutės. Jų veideliai skausmingi.

"Čia yra kančios paveikslas, kaip mes pranciškonai aiškiai trokštame įsivaizduoti tokį nuo Giotto dienų, kaip ir šv. Pranciškus mus mokė. Tai yra tas kančios paveikslas, kuris mus padarė dieviškosios Meilės misininkais, kuris gali daryti visus dalykus, net pats save besąlygiškai paaukoti mirčiai, "iki kryžiaus mirties".

"Novicai į šalį padeda kryžių ir žibintus, o paskui klaupiasi ir bučiuoja uolą, į kurią šv. Pranciškus anoj atmintinoj dienoj atsirėmė. Himnas pasibaigia antifona: "Signasti, Domine, hic servum tuum signis redemptionis nostrae" — Čia, Viešpatie, paženklinai savo tarną Pranciškų savo kančios žymėmis!

"Minutėlę tyla! Sukalbama penki poteriai... Paskui giedama Švč. Marijos litanija. Mes kreipiamės į ją, kadangi ji yra nusidėjėlių gynėja, o mes atgailotojai. Procesija grįžta ir pamažu žingsniuoja atgal į vienuolyną."

Prisiminimuose atsibudo ir ta pranciškonų procesija, vykusi Alvernos kalne, kurioje ir aš su tėvu Alfonsu Macaičiu ir klieriku Viktoru Gidžiūnu pamažu žingsniavau vieną 1939 metų liepos naktį į Stigmų koplyčią...

Net italų poetas Dantė, kaip pasakoja tikros pranciškonų kronikos, kartą (1291) buvo nukeliavęs į Alvernos kalną ieškoti ramybės. Kopdamas į Alvernos aukštumą, prisiminė mokyklos dienas Florencijoj, kaip pranciškonai teisingai pavaizdavo šiurkščią ir rūsčią kalno viršūnę tarp Arno ir Tiberio upių. Virš vienuolyno durų jis išvydo raminantį užrašą: Pax huic domui! Palikęs Alvernos ramybę, poetas paskui vyko Paryžiun įsigyti teologijos daktarato. Beturtis šv. Pranciškus pagelbėjo poetui tik mielu "Benvenuto!"

— pasveikinimo žodeliu jį priglausdamas savo pastogėje ir įsileisdamas į savo mokyklas.

Kardinolas Pecci, 1872 kovo 30 Monteripo pranciškonų vienuolyne netoli Perugijos, įvilktas į III-ąjį pasauliečių pranciškonų ordiną, vėliau pasitraukė į Alvernos kalną ir ten 12 dienų gyveno vientulystėje ir maldoje. O būdamas jau popiežium Leonu XIII, 1882 rugsėjo 17 enciklikoj "Auspicio" jis rašė: "Jau iš pat jaunystės Mes buvome įpratę ypatingai stebėtis šv. Pranciškum ir jį ypatingai garbinti. Mes taip pat galime pasigirti ir tuo, kad esame šv. Pranciškaus šeimynos vaikai. Jau ne vieną kartą Mes, linksmai ir nepaisydami jokio vargo, esame užkopę ant šventojo Alvernos kalno, ant kurio kiekvienam labiausiai krinta į akis šv. Pranciškaus paveikslas, o siela paskęsta tyliuose apmąstymuose toje pilnoje prisiminimų vientulystėje."

Pranciškoniškumas yra gyvenimo paryškinimas; jis yra pašaukimas, atgaivinta dvasia, neišsemiamas šaltinis. Kilni šv. Pranciškaus siela yra versmė, prie kurios kiti be paliovos artinasi, paskatinti jo nuolankaus nusižeminimo. Juo daugiau jis duoda, juo daugiau jis gali. Senose pranciškonų knygose užtinkama charakteringų iliustracijų: Pranciškus yra pasodinęs žemėje gražų medį, prie kurio daugelis ateina ir skina nuo jo mokslo, meno ir šventumo vaisius . . .

Kitas dalykas — pranciškoniškumas nėra eros dvasia, kad įamžintų idėją ar sąvoką. Kai pranciškoniškumas yra įrėmintas į nereikšmingą svajonę, apibrėžtas kažkokiomis formulėmis, vargiai jis yra suprantamas.

Pranciškoniškumas įkvėpė broliui Juniperiui tyrą žmogiškumą, broliui Leonui didvyrišką tvirtumą, broliui Egidijui gilų galvojimą. Ir šias vadovaujančias figūras apipavidalino šventame visos harmonijos Mokytojo ramume. Paskui pasireiškė šv. Klaros pašaukimas: tyra pranciškonų neturto saugotoja, seserų motina šv. Pranciškuje. Pranciškoniškumas puoselėjo italų poetą Dantę. Jis davė tvirtumą šv. Bonaventūros doktrinai ir Jono Skoto mokslui. Jis padidino pranciškonų filosofijos-teologijos mokyklų studentų skaičių. Pranciškoniškumas įkvėpė Cimabue ir Giotto ir daugybę kitų menininkų.

Vėliau, kai pirmųjų dienų vidinė pranciškonų šilima

buvo atvėsusi, atsirado nuostabus šv. Bernardino Sieniečio ir jo mokinių pavyzdys. Tai buvo gilūs širdžių žinovai, gyvenę renesanso laikais, to laiko Italiją nukėlę atgal į viduramžius, o į renesansą įlieję krikščionių kraujo ir krikščionių gyvenimo.

Būdinga, kad 1882, minint šv. Pranciškaus 700 metų gimimo jubiliejų, Italijoj prie Neapolio kelio, Via Posillipo 24, prieš III-ojo reguliaraus ordino vienuolyną, vadinamą jūreivių viešbučiu, buvo pastatytas paminklas. Tas marmuro paminklas vaizduoja viduryje su ištiestomis rankomis stovintį šv. Pranciškų; jo kairėje, kiek galvą palenkęs ir susimąstęs, rankoje belaikąs knygą, stovi poetas Dantė; viduryje prie šv. Pranciškaus klūpi jūreivis Kolumbas, belaikąs vėliavą; dešinėje — menininkas Giotto, pavaizdavęs šv. Pranciškaus gyvenimą Asyžiaus bazilikoje.

Dantė, Kolumbas ir Giotto buvo tretininkai. Visi nešiojo tretininko abitą.

Dantės poezija pasaulis žavisi ir šiandien.

Giotto paveikslus šiandien sunkiai beįkanda visagalis pinigas.

Kolumbas — Amerikos atradėjas. Nuo jo laivo denio žengė į naująjį pasaulį evangelijos šaukliai — pranciškonai.

Augustinas Gemelli rašo: "Koks kilnus dalykas yra pranciškoniškas pašaukimas! Mielai sveikintini vyrai iš įvairiausių kultūrų, didžiuma su įvairiausiomis tendencijomis ir skirtingais proto išsilavinimais. Kiekvienas iš jų nešioja tą patį abitą, kiekvienam iš jų duota tolygi celė su baldais, kryžium ir staliuku; kiekvienam leidžiama vystyti savąjį ypatingą užsiėmimą ir darbą."

Kiekvienas žmogaus kilnumas pasireiškia savo idealo ryžtingume. Mes, šv. Pranciškaus broliai, turime didingą kilnumą, mūsų idealas yra aukštas ir dieviškas. Bažnyčia ir tikintieji žiūri ir laukia iš šv. Pranciškaus vaikų didelių dalykų. Bet kas suteiks pasitikėjimo vertumą mumyse? Kas mus palaikys, stiprins kelyje tobulybėn ir užkirs kelią į suklupimus?

"Šv. Tėve Pranciškau, atmink visus savo sūnus, kurie yra apsupti neapsakomų pavojų ir seka tavo pėdomis, nepaisant, koks didelis būtų nuotolis. Tu, šventasis Tėve, puikiai visa žinai. Duok jiems jėgos, idant galėtų pasipriešinti; valyk juos, idant jie spindėtų; džiugink juos,

idant jie būtų linksmi. Melskis už juos, idant ant jų išsilietų maldos ir malonės dvasia; idant jie galėtų turėti tikrą nusižeminimą, kurį tu turėjai; idant jie galėtų užlaikyti tą neturtą, kurį tu užlaikei; idant jie būtų pripildyti meile, kuria tu visad mylėjai nukryžiuotąjį Kristų... O tobulybės veidrodi ir pavyzdy, neleisk mums kentėti, kurie esame panašūs į tave luomu ir pašaukimu. Padaryk, kad nebūtumei tu svetimas mūsų gyvenime!" (3 C 224).

2. PROLOGAS (II)

Senovės asketų posakis: "Intrate toti! Manete soli! Exite alii!" — Ateikite su viskuo! Pasilikite vieni! Išeikite kitokie!

Rekolekcijų pradžioj himnas "Veni Creator Spiritus" mums daugiau yra kaip pamaldi tradicija, kuri toliau tęsia didžią Dievo kūrimo liniją ir judėjimą. Pasaulio pradžioj "Dievo Dvasia sklendeno viršum vandenų" (Prad 1,2), ir pasidarė pasaulis. Krikščionybės pradžioj Šventoji Dvasia nusileido ūžimu ir ugnim — tai buvo Sekminės, ir prasidėjo Kristaus Bažnyčia. Visose bažnytinėse pašventinimo apeigose yra himnas Veni Creator ir turi dievišką galią. Prieš mano ir tavo amžinuosius įžadus ir kunigystės šventimus kunigas ir vyskupas kreipėsi į Šventąją Dvasią: Veni Creator Spiritus.

Mūsų metinės vienuolyno rekolekcijos yra to didžiojo Dievo veikalo tąsa, todėl čia glūdi mūsų šventų rekolekcijų branginimo, atsakingumo ir pasitikėjimo pamatas. Jos nori ir turi duoti pasauliui ir mūsų vienuolyno sanbroliams gražią, darnią sielų harmoniją — tikrą krikščionybę, malonės atnaujinimą, kurią mes gavome per rankų uždėjimą. Žodžiu, "iš naujo suvienyti Kristuje!" (Ef 1,10).

Intrate toti! — Į rekolekcijas reikia ateiti su viskuo — turi ateiti visas žmogus su savo dvasios ir sielos galiomis; turi ateiti visas vienuolis su savo asmeniniais vargais ir giliai pažvelgti į savo sielos gelmes. Juk žmogus savyje nešioja ilgesį atsipalaiduoti nuo visų savo kalčių ir permaldauti savo Kūrėją. Taip pat ir modernusis XX amž. žmogus, ypač vienuolis, savo sąžinėj jaučia apyskaitos reikalą. Todėl jis nori keliom dienom pasitraukti į nuošalystę — atgailai, maldai ir mąstymui.

"Ateikite pas mane visi, kurie vargstate ir esate pri-

slėgti: ir aš jus atgaivinsiu!" (Mt 11,28). Argi šie Kristaus žodžiai negalioja prislėgtam ir palaužtam vienuoliui? Gal būt, jau savaitės, mėnesiai, o gal dar ilgiau jį kankina tas augustiniškasis klausimas: Kaip dar ilgai, Augustinai? Argi galiu dar toliau taip gyventi?

Dvasinis atsinaujinimas, kaip moko šventieji ir Bažnyčios daktarai, savyje turi tris kelius: išsivaduoti iš nuodėmės, įsigyti dorybių ir vienytis su Dievu.

Pirmas kelias yra žinomas kaip "via purgativa" — apsivalymo kelias; tai atsiskyrimas nuo nuodėmės, pagal šv. Paulių: "Nusivilkę senąjį žmogų su jo darbais" (Kol 3,9).

Antras kelias — "via illuminativa"; tai apšvietimo kelias per Kristaus dorybių sekimą, taip pat pagal šv. Paulių: "Apsivilkite Viešpačiu Jėzumi Kristumi" (Rom 13,14).

Trečias kelias — "via unitiva"; tai ištikimos sielos susivienijimas su Kristum — per jį, su juo ir jame; jau galėtume su šv. Paulium sakyti: "Aš gyvenu, tačiau nebe aš, o gyvena manyje Kristus" (Gal 2,20).

Prisimenu tuos naktigonių laikus tėviškėj, kai vaikinai prie sukurto laužo saugodavo arklius ir porindavo įvairius dalykus. Itin man giliai įstrigo pasąmonėn naktigonio pasakojimai, kad į ugnį įmestas kelmas ar koks medis bedegdamas išduoda visas spalvas, kurios į jį buvo įsisiurbusios: nakties tamsumą, rytmečio aušros gražumą, vidudienio saulės skaidrumą ir nakties žvaigždžių žėrėjimą.

Lygiai ir vienuolio gyvenime per rekolekcijas atsiskleidžia, kas yra jo viduje: giliai pamilta ištikimybė savo pašaukimo idealui bei tobulybės sekimui. O gal — slaptos, žemos aistros rusena sielos gelmėse?

Fariziejų pasiųstieji levitai klausė šv. Joną Krikštytoją: "Kas tu esi?" (Jn 1,19). — Klauskime ir mes patys save: Kas tu esi žmonių akyse? Ką sako apie tave aplinka? Kas tu esi savo paties akyse? Ką tu sakai apie save? Kas tu esi Dievo akyse? Ką sako apie tave tavo sanbroliai?

Pavienis vienuolis panašiai, kaip šv. Bernardas, klausia save: "Bernarde, ad quid venisti?" — Bernardai, ko tu atėjai į vienuolyną? — Į tai galima atsakyti katekizmo žodžiais: Kad išganyčiau savo sielą ir laimėčiau amžinąjį gyvenimą.

Rekolekcijų metu kiekvienas vienuolis stato sau klau-

simą: Kokiam stovy yra mano vidinis sielos gyvenimas? Asketai gi vienuolių gyvenimą ordine suskirsto į tris grupes: uolieji vienuoliai, drungnieji ir šaltieji vienuoliai. Viena iš šios trijulės yra ir manoji grupė. Prie kurios grupės aš priklausau?

Ar aš esu uolus, ar drungnas, ar šaltas? Dabar man yra duotas malonės laikas, kad nuodugniau pažvelgčiau į savo vidinį sielos gyvenimą. Aš turiu tik pabusti ir pakelti savo sielos žvilgį į Viešpatį, kuris "nenulauš palūžusios nendrės ir neužgesins gruzdančio dagčio" (Mt 12,20).

Uolieji: jie žengia tobulybės keliu. Jokia kova jiems nėra per kieta, jokia auka nėra per sunki. Degąs tobulybės troškimas stumte stumia juos pirmyn. Ir jei kartais per žmogiškas silpnybes jie suklumpa, tai tučtuojau keliasi ir įgyja dar daugia paspirties aukotis dieviškajai meilei. Jiems galioja Šventraščio žodžiai: "... jūsų meilė vis augtų ir augtų pažinimu ir gausia patirtimi ... kad būtumėte tyri ir be priekaišto Kristaus dieną, pilni teisingumo vaisių per Jėzų Kristų Dievo garbei ir šlovei" (Fil 1,9).

Drungnieji: jie gali kurį laiką žvelgti atgal į pirmąją meilę. Bet vėliau pavargo tobulybės kely, toli atsiliko nuo kitų pakeliui. Ir taip vis labiau ir labiau pasitenkino vidurkiu ir galų gale pasidavė savo būsenai ir paskendo kasdienybėje. Apie tokius Šventraštis sako: "Taigi prisimink, nuo ko nupuolei, atsiversk ir vėl imkis pirmykščių darbų ... jeigu tu neatsiversi, — tai aš tau ateisiu ir išjudinsiu iš vietos tavo žibintą" (Apr 2,5).

Šaltieji: jie tapo nuodėmės auka, jie stovi ant bedugnės kranto ir nežino valandos, kada juos paims nežinia ir nugramzdins į amžinąją prarają. Apie tokius atšalėlius šv. Bernardas sako: "Lengviau yra pasaulietį žmogų, nors ir giliai nupuolusį, į gerą kelią atvesti, negu atšalusį vienuolį." Atšalėliai vienuoliai sau prisitaiko Šventraščio žodžius: "O kad tu šiandien suprastum, kas tau atneša ramybę!" (Lk 19,42).

Rekolekcijose Kristus nėra mūsų teisėjas, bet — mūsų Išganytojas. Dvasiškai kai kurie vienuoliai yra "palūžusios nendrės". Buvo laikas, kada jos buvo tiesios ir tvirtos, kada stiebėsi dangaus link, kaip Libano kedrai, Dievo meilėj ir savo pamaldume — Viešpaties tarnyboj. Bet pamažu

tos nendrės pradėjo svyruoti ir braškėti... ir kiekvieną minutę jos gali nulūžti. Kai kurie vienuoliai yra panašūs į "gruzdantį dagtį". Kadaise jų sielos su šventu entuziazmu degė Dievui, Kristaus Bažnyčiai ir savo ordinui. Dabar gi iš serafiškos liepsnos pasiliko vos begruzdąs dagtis.

Kristus kviečia tas palūžusias sielas į nuošalybę "truputį pailsėti", kad atsigaivintų ir vėl sugrįžtų į pirmykštės malonės stovį.

Manete soli! — Pasilikite vieni! Mes turime ne vien ateiti, bet taip pat ir ištverti rekolekcijų vienumoje. "Aš noriu tave nuvesti į vientulystę ir prabilti į tavo širdį..." (Oz 2,14). Vientulystė yra didžiųjų minčių motina.

Šv. Pranciškus su savo broliais kartkarčiais pasitraukdavo į Karcerio nuošalybę. Dar ir šiandien piligrimas prie Karcerio vienuolyno gali išskaityti akmeny užrašą: "Ducam eam in solitudinem et loquar ad cor eius" — Nuvesiu tave į vientulystę ir prakalbėsiu į tavo širdį! Kartą Pranciškus ten broliams prasitarė: "Mano apvalaus stalo broliai yra tie, kurie gyvena nuošaliose vietose, kad sau rastų daugiau ugningos maldos ir mąstymų, kad raudotų už savas ir kitų nuodėmes, kad vestų paprastą ir nužemintą gyvenimą. Jųjų šventumas yra žinomas Dievui, bet — ne sanbroliams ir kitiems žmonėms" (Spec. perf.)

Iš tikro, čia kaip tik atsispindi tos trys pagrindinės pranciškonų žymės: maldos dvasia, paprastumo dvasia ir atgailos dvasia. Geriau gyventi pasislėpus, besirūpinant savo siela, negu daryti stebuklus ir užmiršti sielos išganymą.

Teisingai kartą pasakė pagonių išminčius Seneka: "Quoties inter homines fui, minor homo redii" — Kiekvieną kartą, kada aš buvau žmonių draugijoj, iš ten sugrįžau daug mažesnis žmogus, negu buvau (Kr. sek. I,20). Dar senovės romėnai patvirtina: "Qui saepe peregrinantur, raro sanctificantur" — Kas dažnai keliauja, retai tampa šventuoju! Šis posakis ypač tinka visiems XX-ojo amžiaus keliautojams bei vienuoliams.

Lietuvos Šv. Kazimiero pranciškonų provincijos nuostatai "Vita cum Deo", 2, sako: "Visi broliai metų tėkmėje teatlieka 5 dienų dvasines pratybas."

Kai popiežius Paulius VI gavėnios pradžioje (1969) laikė rekolekcijas, pas Italijos prezidentą Romoj lankėsi JAV prezidentas Nixonas. Jis paprašė vizito ir pas popie-

žių. Tačiau amerikiečių spauda bei radijas gana palankiai atsiliepė ir pranešė, kad "popiežius dabar laiko rekolekcijas ir prezidento vizitą atidėjo į kovo 2".

Exite alii! — Išeikite kitokie! Tai rekolekcijų tikslas! Turime išeiti kitokie žmonės, geresni vienuoliai, daugiau pasišventę aukos ir meilės dvasiai... Niekas iš mūsų nėra viskuo pertekęs taip, kad galėtų su Leodikėjos bažnyčios vyresniuoju sakyti: "Aš esu turtingas ir pralobęs, ir nieko man nebereikia". Čia galima tiktai pridurti: "O nežinai, kad tu esi skurdžius, apgailėtinas beturtis, aklas ir plikas" (Apr 3,17).

Turime būti dėkingi Dievui už mūsų brangų pašaukimą, ypač už laiką, kuriame gyvename, ir amžinybę, kuri artinasi... Rekolekcijos nori taip pat sielą panardinti dieviškoje šviesoje, valią — dieviškoje jėgoje, širdį — dieviškoje kaitroje. Rekolekcijos — tai jėga, kuri gali kiekvieną vienuolį padaryti tobulą ir net šventąjį.

Kiekvienas vienuolis, kunigas ar brolis, valdinys ar viršininkas, kokias pareigas jis beeitų, kokį darbą bedirbtų, visuomet turi atsiminti, jog sielos išganymas, tobulybės siekimas yra pirmoje vietoje. Jis turi panaudoti visas priemones, kurias krikščioniškoji askezė visais amžiais skelbia. Reikia melstis, mąstyti, sąžinės sąskaitą daryti, eiti išpažinties, dvasinio skaitymo neapleisti. Iš eucharistinio Kristaus semti sau jėgos per mišias ir komuniją; tyliose valandose pasilikti su Kristum adoracijoj ir panaudoti visas kitas gražiąsias pamaldumo praktikas, kurias ordinas per šimtmečius surinko ir mums paliko kaip brangų lobį.

Aš esu silpnas... Pagaliau aš turiu padaryti galą savo ydoms. Mano stiprybė — eucharistija. Tai didžiausias turtas! Dievo Sūnus tikrai gyvena arti mūsų — mūsų vienuolyne, net po vienu stogu. "... jūs praturtėjote visu kuo — visokiu Dievo žodžiu ir pažinimu" (1 Kor 1,5). Eucharistija — mūsų veikimo objektas. Kasdien mes esame tos Paslapties apsupti, kunigai kasdien aukoja mišias ir broliai joms patarnauja, kasdien artinamės prie komunijos, kasdien jį nešame savo rankose. Nuo jo priklauso mūsų tobulybės kelias, mūsų laimė ar pražūtis, palaima, darbas — mūsų išrinkimas ar atmetimas. Todėl: Exite alii! — išeikite kitokie!

"Per jį, su juo ir jame tau, visagalis Dieve Tėve,

su Šventąja Dvasia visa garbė ir šlovė per amžius" (Rom 11,36). Šie žodžiai mums visiems kunigams ir vienuoliams yra labai gerai žinomi. Jie yra paimti iš mišių kanono teksto ir mūsų rekolekcijų konferencijoms bus pagrindinis tonas.

Kai kunigas kiekvieną rytą stovi prie altoriaus šventoje vietoje su Dievo Avinėliu prieš jus (tikinčiuosius), nuostabiai turime šaukti su Tomu Kempiečiu: "O grande mysterium, o magna dignitas sacerdotium!" — Kokia neapsakoma paslaptis, koks didingas kunigystės pašaukimas, kuriai suteikiama tai, kas nesuteikta angelams!" (Kr. sek. IV,3). Tikrai, visiems tikintiesiems ir, be išimties, vienuoliams galima tarti Kristaus pasakytus žodžius moteriškei, bestovinčiai prie Jokūbo šulinio: "O si scires donum Dei" — Jei tu pažintum Dievo dovaną (Jn 4,10), didžiausią iš visų jo dovanų ir stebuklą ir visų didžiausių stebuklų.

Kunigas šiame pasauly yra didžiausia didybė; altorius — švenčiausia vieta; ir toji valanda, kurią kasdien praleidžiame prieš altorių, yra švenčiausia dienos valandėlė, švenčiausia pasaulio istorijoje valanda.

O, kad galėtume tai išaiškinti tikintiesiems, jie tikriausiai ateitų kasdien į mišias, kaip katakombų dienose rinkdavosi pirmieji krikščionys slaptai "duonos laužymo" puotai. Mišių metu esame visų dieviškų malonių bei palaimų dalininkai: kartu mes džiuginame dangaus angelus, mes padedame gyviems ir mirusiems. Kiekvieną kartą rekolekcijose rinksimės čionai prieš altorių mūsų konferencijoms ir mąstymams. Meskime savo žvilgsnį į tabernakulą ir maldaukime su evangelijos akluoju: "Mokytojau, kad praregėčiau!" (Mk 10.51). Viešpatie, padaryk, kad mes visi galėtume šiose dienose kiek daugiau matyti, ką tas paslapčių šydas slepia nuo mūsų akių!

"Štai aš stoviu prie durų ir beldžiu!" (Apr 3,20). Vienas menininkas šiuos Šventraščio žodžius prasmingai įkūnijo lininėje drobėje. Paveiksle matyti bestovįs Kristus, savo ranka besibeldžiąs į duris. Mažasis menininko septynerių metų sūnelis, įsižiūrėjęs į tą paveikslą, tarė: "Tėte, šis paveikslas turi vieną klaidą!" — "Kodėl gi, sūnau?" — paklausė tėvas. — "Kadangi durys neturi rankenos, todėl tas žmogus negali įeiti vidun", — atsakė vaikutis. "Sūneli", — toliau kalbėjo tėvas, — "kas tau atrodo

klaida, yra visai teisinga. Šis žmogus ten yra gerasis Dievulis. Durys atsidaro į vidų, į žmogaus širdį. Ten yra ir durų rankena. Idant įeitų vidun, duris reikia atidaryti iš vidaus."

Kristui privalome atidaryti duris iš vidaus. Ir kas tai daro, tas Kristui leidžia įžengti į savo sielos gelmes... Kartu ateina Viešpaties malonės...

Tomas Celanas yra užrašęs paskutinius šv. Pranciškaus žodžius mirties patale: "Ego quod meum est feci; quod vestrum est, Christus adoceat" — Aš savo atlikau. Ką jūs turite daryti, tepamoko Kristus (2 C 214).

Ko daugiau būdingo jums galima palinkėti šį vakarą, pradedant šį metinį vienuolyno susikaupimą? Tepamoko jus Kristus! Teparodo jis jūsų dalis — kaip serafiškojo ordino vienuolius, kaip ypatingą pašaukimą, kaip intymiausią dieviškojo įnamio narį! Klausykite jo kvietimo ir beldimo: "Štai aš stoviu prie durų ir beldžiu: jei kas išgirs mano balsą ir atvers duris, aš pas jį užeisiu..."

3. ŠV. MIŠIŲ AUKA (1)

"Sancta sancte tractanda sunt!" —
Su šventais dalykais šventai elgiamasi!

"Jei tu pažintum Dievo dovaną" (Jn 4,10). — Kadaise Lietuvoje vienas senas Žemaičių vyskupas, kalbėdamas Didįjį Penktadienį apie Kristaus kančią, pasakė šiuos reikšmingus žodžius: "Mano mylimieji vaikeliai, man trūksta žodžių parodyti Kristaus kančios baisumą ir tą meilę, kuria mus Kristus mylėjo, mirdamas ant kryžiaus. Aš, kaip vyskupas, norėčiau jus visus nuvesti į Golgotą, kad atsiklauptumėt prie kryžiaus ir pamatytumėt, kaip Kristus mus mylėjo." — Tuos Žemaičių vyskupo žodžius galima taikyti ir nekruvinajai mišių aukai. Jėzus Kristus aiškiai mato silpną žmogaus prigimtį, kuri prašyte prašo dangaus pagalbos, ypač pašvęstoms Kristaus sieloms — vienuoliams. Ir V. Dievas neatsisako jai pagelbėti: "Aš esu gyvenimo duona. Jūsų tėvai dykumoj valgė duoną ir mirė... Aš esu gyvoji duona, nužengusi iš dangaus... Duoną, kurią aš duosiu, yra mano kūnas už pasaulio gyvybę" (Jn 6,48).

Mišiose Kristus ateina pas mus ir aukojasi dėl mūsų ir su mumis. Tabernakule jis pasilieka pas mus ir laimina mus. Prie komunijos stalo susivienija su mumis ir pašventina mus. Kas per mišias įvyksta — yra tai didžiausia, švenčiausia, palaimingiausia, stebuklingiausia ir paslaptingiausia, kas begali būti ant žemės. Pats Dievas ateina į mūsų tarpą, kad su mumis ir dėl mūsų aukotųsi... Kartu ir vienuoliai turi jungtis siela ir širdim į tą didžiąją auką, pilna pasitikėjimo ir meilės širdim klauptis prieš atnašos altorių, kuris nuima nuo tos Paslapties uždangą.

Popiežius Urbonas VIII "Missale Romano-Seraphicum"

įžangoje sako: "Pritaikant žmogišką palyginimą apie dangiškus dalykus, jei dangaus gyventojai iš viso galėtų pavydėti, tai tikrai degtų šventu pavydu dėl mišių aukos, kurioje žmonės jau čia žemėje gali pajusti dangų. Šioje aukoje akimis įžvelgiamas ir rankomis liečiamas pats dangaus ir žemės Tvėrėjas."

Šv. Pranciškus, jau sirguliuodamas ir pats jau nebegalėdamas asmeniškai atvykti į visuotinę Sekminių kapitulą (1224), rašo pilną graudulio įspėjimą ir reto grožio laišką apie mišias Mažesniesiems Broliams: "Žmogus teprisipildo baime, tegul dreba visas pasaulis, ir tedžiūgauja dangus, kai ant altoriaus kunigo rankose atsiranda Kristus — gyvojo Dievo Sūnus. O stebinanti aukštybė ir nesuvokiamas paprastumas! O prakilnus nusižeminimas! O nužeminta prakilnybė, kad visatos Viešpats, Dievas ir Dievo Sūnus tiek nusižemina, jog dėl mūsų išganymo pasislepia mažyčiam duonos trupinėly! 'Remkimės juo visą laiką, mano tautiečiai, jam savo išliekite širdį — jis prieglauda mūsų' " (Ps 61,9).

Gi šv. Jonas Eudes taip atsiliepia: "Mišios yra kažkas tokio didingo, kad, jas vertingai aukojant, būtų reikalinga net trijų amžinybių: pirma — joms pasiruošti, antra — jas aukoti ir trečia — prideramai padėkoti."

Ir todėl nenuostabu, kodėl Bažnyčia primena kunigams: "Sancta sancte tractanda sunt!" — Su šventais dalykais šventai elgiamasi!

Ir kaip rūpestingai stengiasi Bažnyčia kiekvieną rytą priruošti savo kunigus mišioms. Kokios gražios yra kunigų pasiruošimo maldos prieš mišias.

Dangus ir žemė šv. Ambrozijui padėjo rašyti šias kilnias mišioms pasiruošti maldas. Ir Motina Bažnyčia šiuos maldos prašymus prieš mišias ir po mišių įrašė net į kunigų brevioriaus puslapius ir dar iškabino kiekvienoje zakristijoje.

Kaip šventai ir pamaldžiai, kaip susikaupęs kunigas turi kalbėti paskiras maldeles, kada jis plaunasi rankas ir užsideda liturginius mišių drabužius.

Mišiose vartojami drabužiai turi savo prasmę, primenančią kokį įvykį iš Kristaus kančios paslapčių.

Kunigas zakristijoje apsirengia liturginiais drabužiais. Liturgija jį vadina: sacerdos paratus — pasiruošęs kuni-

gas. Kunigas visuomet turi būti punktualus ir nustatytą valandą eiti prie altoriaus. Apie tai Tomas Kempietis nuosekliai primena: "Tu esi kunigas ir pašventintas šventoms paslaptims vykdyti, dėl to dabar ištikimai, nustatytu laiku ir uoliai aukok Dievui auką ir žiūrėk, kad tavo elgesys būtų be priekaištų. Kada kunigas aukoja auką, jis garbina Dievą, džiugina angelus, stiprina Bažnyčią, gyviesiems išmeldžia pagalbos, mirusiems atilsio, o pats tampa viso gėrio dalyviu" (Kr. sek. IV,5).

Šie žodžiai visuomet turi būti kunigo, tikinčiojo ir vienuolio mintyse, sieloje ir širdyje.

Kada kunigas aukoja auką, jis garbina Dievą. Per Kristų, su Kristum ir Kristuje, kunigas ir altoriaus auka yra Dievui, galingajam Tėvui.

Jis džiugina angelus. Angelai apsupa altorių ir džiaugsmingai gieda savo himną be paliovos: Sanctus!..

Jis stiprina Bažnyčią.

Jis gyviesiems išmeldžia pagalbos. Kaip gali būti kitaip? Šventoji auka yra gausi visomis malonėmis ir lobiais, kuriuos Kristus Kalvarijoje savo kraujo auka atidavė Bažnyčiai.

Jis mirusiems išmeldžia atilsio. Kaip Kalvarijos kalne atsivėrė kapai, taip dabar per kiekvienas mišias atsidaro skaistyklos durys, ir vėlės išlaisvinamos iš jų kančių. Šv. Jeronimas galvojo, kad per mišias, kurios yra aukojamos už pavienę vėlę, kančios tai kenčiančiai vėlei yra sulaikytos. — "O šv. mišios! Iš karto padedančios gyviems ir mirusiems — turtingos laikui ir amžinybei!" — sako šv. Leonardas Portietis.

O pats kunigas tampa viso gėrio dalyviu. Jis gali tik su psalmininku atsidusti: "Kuo gi aš Viešpačiui atsidėkosiu už visa gera, ką jis man padarė? Išganymo taurę pakelsiu, Viešpaties vardą kartosiu" (Ps 115,12).

O grande mysterium! O tremendum sacrificium! Šv. Jeronimas po savo kunigystės šventimų išėjo į vienumą ir pasislėpė. Šv. Augustiną reikėjo raginti, kad eitų aukoti pirmųjų savo mišių. Judas Iskarijotas po paskutinės vakarienės, po pirmųjų mišių, "nurijęs kąsnelį, tuojau išėjo" (Jn 13,30). Jis buvo pirmasis, kuris, nelaukęs mišių pabaigos, išėjo. — Nėra ko stebėtis, kad būta šventųjų, kurie, kaip šv. Pranciškus, iš didelės pagarbos kunigijai jau-

tėsi nevertais priimti kunigystės šventimus. Šventasis visą savo gyvenimą pasiliko diakonu. Jis dažnai sakydavo: "Kunigo siela turi būti tyra, kaip tyriausias vanduo."

"Agnoscite quod agitis, imitamini quod tractatis" — Žinokite, ką darote; sekite, ką svarstote! (Pontificale Romanum).

"Quo vadis?" — Kur eini? Kai kurie kunigai, vos suspėję apsirengti liturginiais drabužiais, gal ką dar pamiršę, lėkte lekia prie altoriaus. Tik pamažu, lėtai, neskubėk ir pamąstyk, nes dar kažkas kitas prieš tave tyliai ir pagarbiai eina! Jei mes jį galėtume matyti savo kūniškomis akimis, mes sakytume: "Domine, quo vadis?" — Viešpatie, kur eini? Tai Kristus su savo kryžium ant savo pečių! Bandyk jį matyti kiekvieną rytą, kai tu vaikščioji jo pėdomis ir sakyk su šv. Petru: "Viešpatie, kur tu eini?" — "Einu į Kalvariją, kad antrą kartą būčiau prikryžiuotas!"

Kai kunigas žengia į presbiteriją, bažnyčioje esą žmonės atsistoja.

"Tėve, atėjo valanda!" (Jn 17,1). Kunigui einant prie altoriaus, vienas iš skaitytojų skaito arba gieda įžanginį mišių priegiesmį. Čia kunigas bučiuoja altoriaus akmenį su kankinių relikvijomis. Tai mūsų brolių relikvijos, krauju apšlakstytos už tikėjimą! Altoriaus pabučiavimas simbolizuoja Kristaus pabučiavimą. Judas pabučiavo Kristų, bet jo bučinys buvo išdavikiškas ir neprašė net atlaidumo.

Maldauk Kristaus atlaidumo. Jis atleido Magdalenai, kai ji pabučiavo jo kojas ir liejo ašaras ... Tai tobulos meilės bučinys! "Jai atleidžiamos jos gausios nuodėmės, nes ji labai mylėjo" (Lk 7,47). Ir ši didžioji atgailotoja daugiau niekuomet neapleidžia savo širdies Ramintojo.

Žmonių pasveikinimas. Kunigas, pabučiavęs altorių, sako žmonėms: "Viešpats su jumis!" Tai Motinos Bažnyčios pasveikinimas, įdėtas į kunigo lūpas. S. Testamente skaitome: Boozas, atėjęs į savo javų lauką, pasveikina piovėjus: "Viešpats su jumis" (Rut 2,4), jie atsako: "Viešpats tave telaimina!"

N. Testamente skaitome, kaip arkangelas pasveikino Mariją žodžiais: "Sveika, malonėmis apdovanotoji! Viešpats su tavimi!" (Lk 1,28). Tai senoviškas žydų pasveikinimas. Bažnyčia šį pasveikinimą įdėjo į liturgijos maldas ir nori,

kad Viešpats būtų su jos žmonėmis.

Atgailos aktas. Kunigas, truputį pasilenkęs, drauge su tikinčiaisiais kalba gailesčio aktą. Senovėje tai buvo viešas nuodėmių išpažinimas. Kunigai ir broliai, visuomet kalbėkime iš širdžių širdies! Mes gailesčio aktą kalbame pasilenkę į žemę, kaip viešas nusidėjėlis Jeruzalės šventykloje — "in spiritu humilitatis et in animo contrito" — nuolankia dvasia ir susigraudinusia širdim. "Quo humilior, eo acceptior" — Juo labiau nusižeminę, juo labiau esame priimtini Dievui.

Po to kunigas žmonėms, o žmonės kunigui maldauja Dievo gailestingumo. Kaip gražiai čionai pildosi Šventraščio žodžiai: "Tad išpažinkite vieni kitiems nuodėmes ir melskitės vieni už kitus, kad atgautumėte sveikatą" (Jok 5,16).

"O tu, Viešpatie, geras ir gailestingas; tu atsižvelgi į mano mirties gelmę ir iš širdies išsėmei visokį sugedimą" (Išpaž. 9,1).

Viešpatie, pasigailėk! Paskui kunigas triskart pakaitom ir su tikinčiaisiais kalba: Viešpatie, pasigailėk! Kristau , pasigailėk! Tai dešimties raupsuotųjų vyrų šauksmas Palestinoj "Jėzau, Mokytojau, pasigailėk mūsų" (Lk 17,13), kai Išganytojas praėjo pro juos. Mes visi esame vargšai nusidėjėliai, prislėgti visokiausių negalių, dvokią kaip raupsuoti, luoši ir pusakliai. Parodykime Viešpačiui visas savo sielos ligas, atidenkim savo žaizdas jo dieviškoje akivaizdoje.

Kyrie eleison primena pirmųjų krikščionybės amžių Bažnyčią, kada katechumenai ir atgailotojai dalyvavo mišiose iki aukojimo. Pirmiausia tikintieji čia sužadindavo gailesčio ašaras, paskui melsdavosi. Diakonas, atsisukęs į katechumenus, garsiai tardavo: "Melskitės, katechumenai!" O į visus žmones: "Tikintieji, ypač vaikai, melskitės už juos!" Kunigui tęsiant toliau savo maldas, tikintieji visą laiką pamainomis melsdavosi: Kyrie eleison . . .

Vartodami tuos pačius žodžius, dvasioje mes esame perkelti į senąsias Konstantinopolio, Antiochijos ir Nicėjos bazilikas ir tyliai girdime "Kyrie eleison" aidus iš to gilaus tikėjimo amžiaus, iš tų nekaltų vaikų ir tikinčiųjų lūpų. Mes siunčiame į gailestingąjį Dievą savo dūsavimus — Kyrie — už visus pasaulio nusidėjėlius, ypačiai

prijungę šv. Pauliaus žodžius: "Kurių pirmasis esu aš" (1 Tim 1,15).

Angelų giesmė. Kunigas iškilmingai gieda ar skaito "Garbė Dievui aukštybėse", kviesdamas dangų džiaugtis su mumis. Angelai Betliejuje sutartinai giedojo gimusiam pasaulio Išganytojui pirmąją lopšinę: "Gloria in excelsis Deo!" Tai pilni degančios meilės žodžiai, kurie visais amžiais pasiekė tikinčiųjų širdis. Jie visuomet primena Kalėdų Betliejaus Kūdikėlio atneštąją ramybę ir meilę geros valios žmonėms. Tai angelų giesmė, kurią mes giedame šioje ašarų pakalnėje.

Mes giriame Tave, mes išpažįstame, garbiname, šloviname ir dėkojame... priimk mūsų maldavimus!.. Mes mylime Tave su angelais ir su pirmaisiais krikščionimis. Tik toji jaunutė Bažnyčios meilė ir entuziazmas galėjo duoti mums tokią "semper nova, semper antiqua!" — visada naują ir visada tokią seną grožybę! Visada nauja: kiekvieną rytą į tą seną giesmę įpiname vis naują entuziazmą ir naują meilę.

Po angelų giesmės kunigas, ištiesęs rankas, pradeda melstis. Tai kvietimas maldai: "Melskimės." Jūs keliate savo sielas į Dievą savomis maldomis bei prašymais per Kristų, su Kristumi ir Kristuje.

Kunigas meldžiasi ištiestomis rankomis. Panašiai meldėsi Izraelis. Kristus meldėsi iškėlęs rankas. Pirmieji krikščionys, sekdami Kristum ant kryžiaus, ištiestomis rankomis įrodė savo pasiruošimą kankinio mirčiai. Mes esame kankinių vaikai; jie buvo mūsų protėviai tikėjime, nes "kankinių kraujas tapo sėkla naujiems krikščionims" — pasakė Tertulijonas.

Ir kokios paprastos ir gražios yra tos bažnytinės maldos! Jų turiniai gilūs ir įvairūs, pasižymį tvirtybe ir skaidria mintim, visuomet jauni, niekuomet nesenstą. Kai kurie yra tokie švelnūs, tyri ir malonūs, kaip nekalto vaikučio maldos. Kai kurie gi pilni šaukimosi pagelbėti. Ir pagaliau kitų turiniai pilni liūdesio ir skausmo.

Bažnyčia tomis maldomis išreiškia savo vidinį gyvenimą. Kažkas pastebėjo, jog katalikų Bažnyčia jomis mums parodo savo veido gražumą.

Pats Dievas nori, kad jį prašytume visko savo sielai

ir kūnui. Tad tenka nuolat ištvermingai ir su nusižeminimu melstis.

Šv. Bonaventūra sako: "Kristaus sužieduotiniui, kuris veržias į tobulybę, yra būtina pamaldumo dvasia ir maldos uolumas, nes vienuolis, nemėgstąs maldos, yra ne tik skurdžius, bet ir nenaudingas ir turi negyvą sielą negyvame kūne."

Šv. Karolis Boromėjus sako: "O kunige, jei tu administruoji sakramentus, mąstyk ką tu darai; jei tu laikai mišias, mąstyk, ką tu aukoji; jei tu skaitai psalmes, apmąstyk, kam tu jas kalbi ir ką sakai; jei tu vadovauji sieloms, mąstyk apie brangiausiąjį Kraują, kuriuo jos buvo nuplautos." Ir pagaliau tas pats šventasis priduria: "Tie yra geri kunigai, kurie meldžiasi gerai; tie yra geresni kunigai, kurie meldžiasi geriau; pagaliau tie yra geriausi kunigai, kurie meldžiasi geriausiai."

Dažnai kalbėk su šv. Paulium: "Todėl su pilnu pasitikėjimu artinkimės prie malonės sosto, kad pasiektume gailestingumą ir rastume malonę patirti pagalbą deramu laiku" (Žyd 4,16).

Šv. Rašto skaitymai. Kunigas, užbaigęs maldą, suglaudžia savo rankas ir padeda ant mišiolo, tarsi ramsčio, kuriame yra visų metų mišių tekstai. Kartais skaitymuose į mus kalba senovės pranašai, bet dažniau — apaštalai, ypač šv. Paulius.

Kai kunigas skaito Šventraščio ištraukas, jis visuomet jas girdi, tartum jam būtų parašytas laiškas. Pirmieji krikščionys su ilgesiu laukdavo, kad tik atvyktų šv. Paulius ir jiems skaitytų naujus laiškus. Visuose mišių skaitynuose Dievas ir apaštalai kiekvienam kalba asmeniškai: kunigams, vienuoliams, tikintiesiems.

Mūsų tėvas šv. Pranciškus yra parašęs net aštuonis skirtingus laiškus: Maž. Brolių Sekminių kapitulai, Visiems Maž. Brolių kustodams, Maž. Brolių ministrams ir kt. Minėtieji laiškai yra nuoširdūs ir tėviški. Kaip kokiam tobulybės veidrody atsispindi jo tėviškas perspėjimas saviesiems broliams.

Užbaigus skaitymą, ar tai jis būtų pamokymas ar perspėjimas, gyrius ar papeikimas, mes sakome: Dėkojame Dievui.

"O visa, kas kitados parašyta, mums pamokyti parašy-

ta" (Rom 15,4). — Vienas Šventraščio žodis, tiksliai suprastas ir praktiškai pritaikytas, mane gali padaryti šventu.

386 m. vasarą po gražų Milano miesto sodą susimąstęs vaikščiojo jaunas kartaginietis. Jame vyko vidinė kova. Neseniai Milano katedroj jis klausėsi šv. Ambrozijaus pamokslų. Šviesos pragiedruliai krito į tamsų jo sielos gyvenimą... Ilgai svyravo. Prisiglaudė prie fygos medžio. Iš akių veržėsi ašaros. Širdis skundėsi: "Ar ilgai pagaliau vis tas 'rytoj ir rytoj?' Kodėl ne tuojau? Kodėl ne šią valandą galas mano gėdai" (Išpaž. 8,12).

Arti kažkur ūmai išgirdo paslaptingą balsą: "Tolle et lege!" — Imk ir skaityk! (Ibd.) Jis nuskubėjo į tą vietą, kur buvo palikęs šv. Pauliaus laiškus. Atvyniojo pergamentą. Nuostabu! Jo akys krito į šv. Pauliaus žodžius romėnams: "Kaip dieną, elkimės padoriai, saugodamiesi apsirijimo, girtavimo, palaidumo, neskaistumo, nesantaikos ir pavyduliavimo. Apsivilkite Viešpačiu Jėzumi Kristumi ir nelepinkite savo kūno, netenkinkite jo geidulių" (Rom 13,13). Kartaginietis pradėjo graudžiai verkti; jis pakeitė savo elgesį ir tapo didžiuoju šventuoju Augustinu, kuris prieš mus Bažnyčios istorijoj stovi su liepsnojančia širdim rankoj ir sako: "Sero Te amavi... Vėlai Tave pamilau, Grožybe tokia sena ir tokia nauja, vėlai pamilau Tave!" (Išpaž. 10,27).

"Šventasis susirinkimas labai karštai ragina visus tikinčiuosius, ypač religinių bendruomenių narius, dažnu Šv. Rašto skaitymu išmokti 'kilnaus Jėzaus Kristaus pažinimo' (Fil 3,8)... Tikintieji turėtų atminti, jog malda privalo lydėti Šv. Rašto skaitymą, kad įvyktų tikras pokalbis tarp Dievo ir žmogaus, nes 'mes kalbame su juo melsdamiesi ir klausome jo, skaitydami dieviškus žodžius' (šv. Ambrozijus)" — II Vatikano nutarimai.

"Širdis manoji užkaito, bemąstant įsiliepsnojo" (Ps 38,4). — Po mišių, po komunijos ir brevioriaus mąstymai tarp šių vienuolinių pratybų pranciškonų gyvenime turi svarbią vietą.

Kaip ligi šiol aš atlikdavau savo vienuolinius mąstymus? Kodėl kartais juos praleisdavau? Kodėl mano mąstymai tokie blogi, kodėl jų sėkmė tokia menka? Gal visai nesistengiu išmokti mąstyti? — Šv. Krizostomas sako: "Jei aš sutinku vienuolį, kuris mąstymuose yra apsileidęs ir

jiems nepripažįsta didelės svarbos, tai aš apie jo dvasinį stovį taip sprendžiu: jis yra silpnas kiekvienoje dorybėje ir dvasiniais turtais yra beturtis."

Šv. Bernardas išskaičiuoja šešis mąstymo teigiamumus: "Mąstomoji malda apvalo dvasią, tvarko blogus polinkius, reguliuoja darbuotę, pataiso klaidas, patobulina papročius ir pašventina gyvenimą."

Kristus kalba. Pranašai ir apaštalai į mus kalbėjo Šventraščio ištraukose. Dabar ateina kalbėti pats Kristus. Pats Mokytojas prakalba iš Evangelijos knygos, ir mes galime matyti Išganytojo paveikslą taip aiškiai kiekviename puslapyje, kaip ant baltos Veronikos skaros. Mes klausome jo balso ir matome jo veido išraišką, o mūsų širdys pilnos džiaugsmo pradeda smarkiau plakti, kai žinom, kad Mokytojas žiūri į mus ir ištiesia savo šventas rankas, kad mus skatintų ir palaimintų. Mes regime ašaras jo akyse, kai jis žiūrėjo į Jeruzalę ar kai stovėjo prie Lozoriaus kapo. Mes matom tuos momentus, kai jis gydė raišus, aklus ir nebylius; mes tikėjimo akimis regime, kaip Išganytojas laimino mažus kūdikius, tildė šėlstančias bangas, mazgojo apaštalams kojas ir su jais sėdosi prie pirmojo eucharistinio Stalo.

Evangelijoje mes galime girdėti Kristaus balsą tokį mielą, kaip prieš du tūkstančius metų! Mes girdime kalno pamokslus, jo palaiminimus beturčiams ir verkiantiems. Mes klausomės ir regime gražiausius jo Švč. Širdies bruožus, mums atskleistus sūnaus palaidūno ir paklydusios avelės pasakojimuose; mes girdime mums atidengtas dangaus karalystės paslaptis.

Ir tas Viešpaties pamokslas nuo kalno yra didingas kaip pats kalnas. Nuo to laiko tūkstančius kartų tekėjo saulė ir leidosi. Tūkstančius kartų saulė švietė blogiems ir geriems... Pamokslas nuo kalno tiek savo turiniu, tiek savo žodžiais po daugelio metų tebėra pilnas gaivumo ir šviežumo.

Šv. Paulius Evangeliją vadina "tikėjimo skydu" (Ef 6,16); šv. Augustinas — "Kristaus burna"; šv. Bonaventūra: "Visas Šv. Raštas yra Dievo širdis, Dievo burna ir Dievo kalba". Šv. Jeronimas: "Nepažinti Šventojo Rašto tai nepažinti Kristaus. — Ignoratio Scripturarum ignoratio Christi est."

Nuo pat pirmųjų amžių krikščionys didžiai gerbė Šv. Raštą, ypač evangelijas. Tų amžių tikėjimą ir nusiteikimus gražiai išreiškia šv. Augustinas: "Šventieji Raštai duoti mums kaip atgaiva, kad mes ištvertume žmogiškosios būties dykynėje. Kai meldiesi, tu kalbi Dievui, kai skaitai Šv. Raštą, Dievas kalba tau. Kristus danguje viešpatauja, bet be paliovos kalba žemėje per Evangeliją. Jo žodžiai negausūs, bet reikšmingi; matuok juos ne skaičiumi, o svoriu. Tikėk Kristų, kad suprastum Kristų!"

Liturgijos apeigose, šalia Švč. Sakramento ir Švento Kryžiaus, didžioje pagarboje yra Evangelijos knyga. Viduramžiuose iš pagarbos Evangelijai net karus sustabdydavo ir ginklus padėdavo į šalį. Arba iškeldavo kardus pasiruošimo ženklan kovoti, dargi net savo gyvybę atiduoti už Evangeliją.

Ši gyvenimo knyga puoselėjo ir brandino Bažnyčios šventuosius. Kartą vienas vienuolis paklausė abatą šv. Serapijoną: "Kuri yra geriausioji knyga?" Šventasis nesvyruodamas atsakė: "Aš pats anksti rytą skaitau šv. Evangeliją, per kurią esu krikščionis. Vakare skaitau šventąją tėvo Bazilijaus regulą, per kurią esu vienuolis."

Anuomet (1206) šv. Pranciškus, išgirdęs Porciunkulės koplytėlėje kunigą beskaitant Evangelijos žodžius "Neįsigykite nei aukso, nei sidabro, nei variokų savo kapšiuose..." (Mt 10,9), savo širdyje tarė: "Kaip tik to, kaip tik to aš trokštu" (1 C 22). Ir jis paskui Evangeliją padėjo kaip pamatą savo ordinui ir pirmąją regulą jis pavadino "Forma Sancti Evangelii" — Šventosios Evangelijos taisyklės. Šv. Pranciškus aiškiai sako broliams savo testamente: "Niekas man nenurodė, ką turiu daryti, bet patsai Aukščiausias man apreiškė, kad turiu gyventi pagal šventą Evangeliją."

Teisingai anuomet pasakė kardinolas Colonna, kai kiti kardinolai nepritarė popiežiui Inocentui III patvirtinti šv. Pranciškui regulos: "Jei mes šį vyrą atmesime, tai atmeskime ir Evangeliją" (Tres socii XII,49).

Evangelijoje pažinęs Kristų, Pranciškus troško tapti panašiu į jį. Kaip valios ir širdies žmogų, jį labiausiai žavėjo Kristaus žmogystė, nes ji prieinama be didelių studijų. "Ne taip Pranciškų patraukia Kristus dieviškasis Mokytojas, kaip bejėgis Betliejaus Kūdikėlis. Ne taip pasoti-

na jį duonos padauginimas, kaip Eucharistija. Ne taip jį sužavi Kristus, atsimainęs Taboro kalne, kaip prikaltas ant kryžiaus."

Pranciškonų evangeliškasis daktaras šv. Antanas Pad. rašo: "Kristus kalbėjo: Aš esu per mano pavyzdį kelias, per mano pažadą — tiesa, per mano atlyginimą — gyvenimas. Aš esu kelias, kuris neklysta, tiesa, kuri neapgauna, ir gyvenimas, kuris niekada negali pasibaigti. 'Niekas nenueina pas Tėvą, kaip tik per mane' (Jn 14,6). Todėl jis sako apie save: 'Aš esu vartai. Jei kas eina per mane, bus išgelbėtas. Jis įeis ir išeis ir ganyklą suras' " (Jn 10,9), (102).

Kristaus pažinimo šaltinis yra Evangelija, todėl šv. Pranciškui ji buvo gyvenimo kelrodis. Jo supratimu, jos nevalia aiškinti, bet ją reikia gyventi. Evangelijos pagrindan jis dėjo bendrą vienuolijos būdą: maldą, darbą ir apaštalavimą. Iš Evangelijos jis sėmėsi savo pamokslams minčių ir pagal jas gyveno. Teisingai tvirtina šv. Bonaventūra: "Jis turėjo Evangelijai atviras ausis." Evangelijoje jis surado savo ir savo brolių gyvenimo būdą: "Mažesniųjų Brolių Regula ir gyvenimas yra vykdyti mūsų V. J. Kristaus Evangeliją."

Verti yra pagarbos tie asmenys, kurie subrendo vyriškume, apsupti pagonybės tamsybių ir kurie asmeniškai pergyveno neapsakomai baisų sielos nerimą be Dievo, be Kristaus, be linksmosios Atpirkėjo naujienos ir be amžinosios gyvenimo vilties. Taip tai buvo su šv. Justinu folosofu, šv. Kiprijonu, šv. Augustinu, kurie priėmė tikėjimą jau subrendę. Kaip jie įvertino tikėjimo malonę! Kaip dėkingai ir džiugiai jie turėjo sakyti savo "Gloria tibi, Domine!" — Garbė tau, Viešpatie, kada jie su kryžiaus ženklu ženklino savo kaktą, lūpas ir širdį klausytis "Verbum crucis" — Kryžiaus žodžio, kada jie pagarbiai bučiavo tą šventą knygą, sakydami "Laus tibi, Christe!" — Šlovė tau, Kristau!

Credo — Tikiu... Sekmadieniais ir tam tikromis šventėmis kunigas kalba Credo-Tikiu... Jis meldžiasi su apaštalais, su Nicėjos konsilijų Tėvais, su katakombų krikščionimis, su kankiniais, kurie meldėsi ir išpažino tikėjimą mirštančiomis lūpomis. Credo kalbėk su devyniolikos šimtmečių krikščionybės kartomis! Tai yra seniausias tikėjimo

išpažinimo simbolis. Motina Bažnyčia įsako jį kalbėti krikšto tėvams naujagimio vardu prieš krikštą. Bažnyčia eina į pasaulio pagonių tautas ir jas moko Credo. Ir tik tuomet, kai jos jau išmoksta ir tikėjimą išpažįsta, Bažnyčia jas krikštija ir pasiima savo globon.

Su Credo pasibaigia katechumenų mišios, ir jie yra paleidžiami namo. Senovėje diakonas turėjo giedoti: "Ite, missa est!" — "Eikite, dabar prasideda didžioji misterija!" Taigi, dabar prasideda "Missa Fidelium" — Tikinčiųjų mišios.

O grande mysterium... Kokia nepasakoma paslaptis, koks kilnus kunigų pašaukimas! O, kad bent kiek daugiau galėtume mes, kunigai, matyti, ką tas didysis Milano vyskupas šv. Ambrozijus matė, kai jis kunigams rašė; kai su juo kartu meldžiame prieš mišias: "Yra, be abejo, labai gilūs dalykai ir šventa uždanga pridengti."

Viešpatie, padaugink mano tikėjimą! — Bandykime nors truputėlį įžvelgti ir pamatyti, ką matė ir kaip įvertino mišių auką kancleris šv. Tomas Moras, kuris joms kiekvieną rytą tarnaudavo. Jis kalėjime net verkdavo, kai girdėdavo varpų gaudimą, kadangi daugiau nebegalėdavo kasdien išklausyti mišių.

Dioklecijono laikais (303) 49 krikščionys buvo apkaltinti mišių klausymu. Pirmutinis, kurį teisėjas tardė, buvo kunigas. Teisėjas jį užklausė, kodėl jis sušaukęs krikščionis pamaldoms. Kunigas atsakė: "Mes, krikščionys, be mišių negalime gyventi." Be jokių pasiteisinimų kunigą įdavė budeliams. Po kunigo vienas po kito turėjo stoti prieš teisėją kiti 48 krikščionys. Jų visų buvo vienas atsakymas: "Mes be šv. misterijos negalime gyventi!" Jie visi mirė kankinių mirtim už Kristų ir dalyvavimą mišiose. "Jie ištvermingai laikėsi apaštalų mokslo ir bendravimo, duonos laužymo ir maldų" (Apd 2,42).

4. ŠV. MIŠIŲ AUKA (2)

"Hodie celebravi — cras celebrabo!" — Šiandien aš laikiau mišias, rytoj vėl jas laikysiu! šiandien aš ėjau prie komunijos, rytoj vėl aš eisiu!

Praeitoje konferencijoje mes dalyvavome katechumenų mišiose. Dabar tęskime toliau tą mišių eigą, kuri prasideda aukojimo maldele. Dieviškosios Aukos pirmas veiksmas yra aukojimas. Anksčiau jį sudarė tikintieji iš duonos, vyno ir kitų dovanų. Kaip tik čionai yra užsilikęs rinkliavos požymis, kuri yra atliekama mūsų bažnyčiose per aukojimą: "Dievas myli linksmą davėją" (2 Kor 9,7).

Aukų paruošimas. Aukojimas priruošia šventajai aukai dovanas: duoną, vyną ir kelis lašelius vandens. Kai kunigas per aukojimą pakelia pateną ir kieliką, mes taip pat turime dalyvauti ir ant korporalo, ant patenos ir į kieliką sudėti visą savo sielą ir kūną, visa tai, ką mes turime ir ką mes galime. Mes galime tiek daug. Savo žydinčioje jaunystėje pasišventėme Dievui ir ant savo pečių užsidėjome tą saldų Kristaus jungą ir lengvą naštą. O kur dar kiekvieno gero vienuolio auka kasdieniniame gyvenime: mūsų darbai, mūsų triūsai ir rūpesčiai, mūsų kryželiai ir džiaugsmai, skausmai ir ašaros?!

Kai šventasis Antiochijos vyskupas kankinys Ignacas buvo suimtas ir tremiamas iš Rytų į Romą, kad ten būtų atiduotas liūtams suėsti, jis tarė: "Frumentum Christi sum ... Aš esu Kristaus kvietys, tegu žvėrių dantys mane sumala, kad tokiu būdu tapčiau verta Kristaus duona! — ut dignus panis Christi inveniar!"

Panašiai kiekvienas geras kunigas ir ištikimas vienuolis turi būti sumalamas kentėjimų, prieštaravimų, apvylimų ir kryžių. Todėl kas rytą kunigas ir visi vienuoliai sudeda patys save, kaip "gyvąją auką", ant altoriaus ir auko-

jasi kartu su Kristumi. Net rytmetinėse mūsų vienuolyno maldose meldžiamės: "... aukoju savo šios dienos mintis, žodžius ir darbus."

Mes žinome, jog mistiškai mus vienija su Kristum kunigas ir atnaša, mūsų nesuskaitomos nuodėmės ir netobulumai yra panardinami Kristaus begaliniame šventume ir panaikinami jo neapsakomame tobulume.

Vandens lašai. Aukojimo metu į taurę yra pilami keli lašai vandens. Liturgijoje jie reprezentuoja mus pačius bei tikinčiuosius. Kristus reprezentuoja vyną, kunigas ir tikintieji — vandenį, tai atnašaujamoji Dievui Tėvui Auka.

Įpylimas vandens į taurę taip pat reiškia susijungimą Kristaus asmenyje dviejų prigimčių: dieviškosios ir žmogiškosios. Kaip nuostabiai gražiai skamba toji maldelė, kurią kunigas kalba, į taurę pildamas vyną ir truputį vandens: "Ši vandens ir vyno paslaptis tesujungia mus su dievyste to, kuris teikėsi susijungti su mūsų žmogyste."

Mišiose mes atsiduodame Dievui ir aukojamės Dievui. Tose aukojimo maldose alsuoja pirmųjų amžių kankinių kalba, kai šventieji apsupa altorių.

Kiekvieno gero kunigo ir vienuolio gyvenime yra daugiau, negu keturiolika stacijų. Kai šv. Jonas Bosco laikė primicijas, jo motina prieš tai, priėjusi prie jo ir jį pabučiavusi, sakė: "Giovanni, ora incomincia la tua via crucis ..." — Jonai, dabar prasideda tavo kryžiaus kelias. Aš prašau Dievą, kad tavo kryžiaus kelias neprasidėtų greitai; bet jei jis ateitų, atsimink tad, ką tavo motina pasakė tą dieną."

Ką mes paaukojome iš ryto, to per visą dieną nenustumkime į šalį, net to sunkaus gyvenimo kryžiaus ir karčios gyvenimo taurės. Tebūnie visa vienuolio diena mišių aukojimo tąsa, įgyjant vis daugiau ir daugiau nuopelnų amžinybei, nors ir tektų būti kankiniu be kraujo praliejimo.

Nūn ant altoriaus guli trejopa dovana: duona, vynas ir mūsų pačių "ego" — aš. Kunigas pasilenkęs tyliai kalba: "Priimk mus, Viešpatie, nuolankius ir susigraudinusius, kad šiandien mūsų atnašaujama auka būtų tau maloni."

Kunigas plaunasi savo rankas, nes greitai jos palies nekalčiausią Dievo Avinėlį.

"Viešpatie, nejau tu mazgosi man kojas!" (Jon 13,6).

— Šv. Jonas Auksaburnis komentuoja: "Tu mazgosi man kojas tomis rankomis, kurios atveria akis, gydo raupsus, prikelia mirusius?" Ir tu sakyk su Petru: "Viešpatie, ne tik mano kojas, bet ir rankas, ir galvą!" — Apvalyk mano mintis, jausmus, žodžius, darbus!

Šv. Pranciškus net "Saulės giesmėj" šlovina vandenį, "kuris labai naudingas, ramus, gaivinąs ir skaistus", nes yra šventos atgailos simbolis ir nuplauna visus sielos nešvarumus. Pirmas sielos nuplovimas įvyko per krikšto vandenį.

Nuo triumfuojančios Bažnyčios danguje kunigas, ištiesęs rankas, kreipiasi į kovojančią Bažnyčią žemėje — į tikinčiuosius ir kviečia juos melstis: "Melskimės, broliai ir seserys, kad visagalis Dievas Tėvas maloniai priimtų mano ir jūsų auką."

Eucharistinė malda. Prefacija — tai iškilmingas įvedimas į mišių kanoną. Tai paskutinis ir iškilmingas paraginimas susitelkti ir sužadinti pamaldumą, prisimenant visas Dievo teikiamas žmogui malones. Prefacija savo pradžią turi Jėzaus Kristaus dėkojime; jis, paėmęs duoną į rankas, dėkodamas ją laimino.

Atsižvelgiant į tų įvairių prefacijų turinį bei melodiją, jos yra priskirtos prie didingųjų giesmių. Jos yra kilni poezija, Šv. Dvasios išpuošta; čia Kristaus Sužieduotinė pasakoja savo Dievui, kas jis yra jai ir kaip ji pergyvena Dievą.

Anapus pasaulio. Kunigas sako: "Viešpats su jumis." Tikintieji nusigręžia nuo pasaulio minties ir dvasioje jungiasi su amžinybės Viešpačiu. "Aukštyn širdis!" Ir iš tūkstančių žmonių ateina atsakymas: "Keliame į Viešpatį!" Kunigas pakelia savo rankas aukštyn; tai reiškia, kad trokštų ir ilgėtųsi, kas yra dangiška ir amžina. Tuo būdu Bažnyčia sutinka su pranašo Jeremijo kvietimu: "Kelkite savo širdis kartu su rankomis pas Viešpatį, į dangų" (Raud 3,41).

Tas "Sursum corda" tūkstančiais kartų išėjo iš degančios Krizostomo ir Bazilijaus, iš Ambrozijaus ir Augustino sielos. Gi atsakymas iš amžinybės — "Habemus ad Dominum" — nuaidėjo milijonų šventųjų ir kankinių širdyse, kai jie, dar žemėje būdami, žiūrėjo į anapus ir ilgėjosi dangaus. Šv. Jeronimas primena, kaip pirmuose

krikščionybės amžiuose, kai Kristaus kraujas dar šiltas buvo tikinčiųjų širdyse, jų atsakymas "Amen! Habemus ad Dominum!" iš visų katakombų ir Romos bazilikų tvieskė kaip galingas žaibas.

Atskleidus amžinybę, kunigas prefacijoje pradeda matyti didįjį ir amžinąjį Dievą. Jis šlovina Dievo didybę. Mes prisimename didžiąsias švenčių dienas, kaip Kalėdas, Velykas, Sekmines, Švč. Mergelės Marijos šventes. Mes prisimename net nukryžiavimo žymes šone, rankose ir kojose mūsų tėvo šv. Pranciškaus, to šventojo, kurį matome danguje arčiausiai prie mūsų Viešpaties.

Kai kunigas gieda prefaciją, rodos, žemė pranyktų po jo kojomis, o dangus nusilenktų į žemę. Mes pradedame klausytis angelų giesmės, skambančios be paliovos. Ji darniai susilieja su kunigo balsu: Šventas, šventas, šventas!

Čia amžinybės prieangyje stebime dangiškosios Jeruzalės gyventojus ir girdime šventuosius bei palaimintuosius: "Hosanna aukštybėse!" Tai žodis, kuris nusileidžia iš dangaus, iš širdies išsiliejąs džiaugsmo šauksmas, žodis, kurio Bažnyčia niekada neišvertė į savo kalbą.

Jau artinasi šventų švenčiausia valandos akimirka — konsekracija. Tai didesnis veikimas negu tvėrimas. Tvėrime galingas Dievo žodis "Tebūnie!" (Prad 1,3) iššaukė tvarinius į būtį; mišiose galingas konsekracijos žodis duoną ir vyną pakeičia į patį Dievą!

Pagal Vatikano II susirinkimą, dabar mišiole yra įdėti keturi mišių kanonai, arba eucharistinės maldos, kurias kiekvienas kunigas gali laisvai pasirinkti ir pritaikyti švenčių progoms.

Čia aiškinama pagal pirmą Romos kanoną, kurį mišiose jau pradėjo naudoti nuo šv. popiežiaus Grigaliaus I (m. 606) laikų.

Šventoji tyla. Kunigas privalo pasinerti Dievuje, kalbėtis su Dievu, kaip Mozė ant Sinajaus kalno. Dabar tikintieji bažnyčioje konsekracijos metu tyli. Ši eucharistinė malda yra susijungusi su religine tyla ir todėl išreiškia nuolankumą, garbinimą ir pagarbią baimę, su kuria Bažnyčia administruoja ir šlovina altoriaus misteriją. "Viešpats yra savo šventame dievnamyje; jo akivaizdoje tegul tyli visa žemė" (Hab 2,20).

Ši nuostabi religinė tyla sutampa su Dievo veiksmais.

Tamsybėje ir tyloje įvyko visi jo didieji dievybės darbai. Tamsybė ir tyla snaudė viršum žemės, kaip brėško rytas; tamsybė ir tyla gaubė Betliejų, kai gimė Kristus; tamsybė ir tyla snūdo viršum Jeruzalės, kai jis valgė Paskutinę Vakarienę; viršum Golgotos — kai Auka išsipildė; viršum karsto — kai Išganytojas prisikėlė. Tylioje kanono maldoje, kur siela drįsta tik šnabždėti, ji laukia savo Viešpaties atėjimo ...

Senasis Romos mišių kanonas susideda iš senų pavyzdingų atnašų maldų su atnašų veiksmais. Jis yra rūpestingai sudarytas iš Kristaus žodžių ir iš apaštalų tradicijų. Kiekvienas žodis ir kiekviena ceremonija alsuoja šventai ir pamaldžiai nekintančiame paprastume ir didingume. Lėtai ir pagarbiai kiekvienas kunigas skaito tuos kanono žodžius.

Triumfuojanti, kovojanti ir kenčianti Bažnyčia. Prie altoriaus mus apgaubia triumfuojančios Bažnyčios paslaptinga aplinka. Kunigas primena mūsų Šv. Tėvą (mišių kanone popiežiaus NN atminimą parūpino pranciškonai), mūsų vyskupą, visus tikinčiuosius, kurie ištikimai laikosi katalikiško ir apaštališko tikėjimo. Jie visi yra kovojančios Bažnyčios altoriaus prieglobstyje.

Taip pat atsimena ir tuos, kurie su tikėjimo ženklu prieš mus iškeliavo ir ilsisi ramybės miege. Dabar juos pristato skaistyklos kenčianti Bažnyčia. Jie irgi apsupa altorių ir prašo mus, kad atsimintume ir juos šventoje Aukoje.

Visų pirma aukojama už prašančius, kurių tikėjimas yra žinomas Dievui.

Koks didis ir kilnus vaizdas kiekvieną rytą pakyla mūsų dvasiniame regėjime, kai kunigas stovi šventoje vietoje, apsuptas triumfuojančios, kovojančios bei kenčiančios Bažnyčios ir ištaria Išganytojo galinguosius konsekracijos žodžius. Čionai kiekvieno tikinčiojo siela gali tik nustebti ir su Tomu Kempiečiu atsidūsėti: "Kokia neapsakoma paslaptis, koks didingas kunigystės pašaukimas!"

Kai Saliamonas pastatė savo šventyklą Izraelio Dievui, pats Viešpats davė nurodymus iki smulkiausių detalių. S. Testamento aukos, aukotos anoje šventykloje, buvo tik pirmavaizdis simbolis ir pavidalas tos didžiosios aukos, kuri turėjo ateiti, kaip pranašas Malachijas numatė: "Nuo saulėtekių iki saulėlydžių ... kiekvienoje vietoje bus auko-

jama... nesutepta auka" (Mal 1,11). Čia yra mūsų N. Testamento Auka, kurioj vyriausias kunigas yra Kristus.

Pagarbiai prisimename ir pagerbiame šlovingąją visuomet Mergelę Mariją, jos sužadėtnį šv. Juozapą, šv. apaštalus, pirmuosius popiežius ir žymiuosius Romos Bažnyčios kankinius. Pirmiesiems krikščionims buvo mylimi ir brangūs kankiniai. Jie buvo pirmieji, kuriuos kaip šventuosius garbino, kadangi jie atidavė savo kūną ir kraują už Kristų. Todėl ant jų karstų Bažnyčia pagarbiai aukodavo mišias; todėl ir šiandien kiekvienas altorius privalo turėti šv. kankinių relikvijas, įmūrytas altoriaus akmenyje.

Kaip matome, arčiausiai ir intymiausiai vienijasi su mumis Jėzaus Motina, kuri stovėjo Kalvarijos kalne arčiausiai prie kryžiaus, kaip Atpirkėjo didžioji dalininkė-padėjėja. Taip panašiai Marija kiekvieną rytą intymiausiai yra prie mūsų mišių metu, kaip visų malonių tarpininkė.

Kunigas laiko ištiestas rankas ant ostijos ir taurės, lygiai kaip S. Testamento Izraelio levitai dėjo savo rankas ant aukojamų atnašų, kad drauge su jomis būtų panaikintos žmonių kaltės.

Ir dabar švenčiausia sutvėrimo akimirka yra čia — konsekracija; didžiausias sutvėrimo veiksmas. "Fiat — Tebūnie!" kūrimo pradžioj tarė Dievas, ir tvėrimas įvyko. Čia, kunigui ištarus mūsų Išganytojo žodžius, duona ir vynas pasikeičia į patį Dievą.

Altoriaus tarnautojai skambučiu duoda ženklą, ir visoje bažnyčioje betarpiškai užviešpatauja didžiausia tyla. Protestantai ir kiti dažnai pastebi mūsų bažnyčiose šią tylos nuotaiką.

Šventoji pasaulio istorijos valanda yra čia! Kalvarijos valanda! Paskutinės Vakarienės valanda! Mes dalyvaujame Viešpaties Vakarienėje! Viešpaties Vakarienė tampa tikrove!

Iš tikrųjų, dabar Dievo kunigas yra "alter Christus" — antras Kristus. Čia jis elgiasi kaip Kristus, kuris kančios išvakarėse paėmė paskirai duoną ir vyną ir tarė konsekracijos žodžius...

Po konsekracijos kunigas priklaupia ir pagarbina pakonsekruotą ostiją ir vyną. Rytų Bažnyčios tuomet atidengia šventovės uždangą. Lotynų Bažnyčia turi iškilmingą pakylėjimą. Kunigas iškelia ostiją ir taurę virš savo galvos. Visi tikintieji jas tuomet pagarbina. Visų tikinčiųjų akys

yra nukreiptos į Šv. Ostiją ir į brangiausią Kristaus Kraują. Ir mūsų širdys tylumoj taria šv. Pranciškaus žodžius: "Dievas mano ir viskas!"

Jauniausias Bažnyčios daktaras šv. Antanas Paduvietis aiškina:

"Ant Taboro kalno Kristus persimainė. Kalnas simbolizuoja altorių, ant kurio irgi vyksta persimainymas, būtent, duonos ir vyno esybės pakeitimas į Jėzaus Kristaus Kūną ir Kraują. Per šitą sakramentą Dievo šviesa ateina į tikinčiųjų sielas.

Todėl mes turime tvirtai tikėti ir garsiai išpažinti: Anas kūnas, kurį pagimdė nekaltoji Mergelė, kuris kabėjo ant kryžiaus, gulėjo karste, trečią dieną vėl prisikėlė, įžengė Dievo dešinėje, šiandien apaštalams yra duotas tikrovėje; jį kasdien Bažnyčia permaino ir išdalina tikintiesiems. Kai kunigas kalba žodžius 'Tai yra mano kūnas', duonos esybė persimaino į Kristaus Kūną." (Nr. 473,474).

Transubstancija — pasikeitimas įvyko. Mes garbiname net vandens lašelius, kurie reprezentuoja mus. Jie buvo konsekruoti, pakeisti. — "Pakeisk mane! — Transforma me!" Pakeisk mano proto sutemas, kad galėčiau matyti! Pakeisk ir duok man naują širdį ir užkurk ją dieviškąja meile! Pakeisk visą mano buitį! Padaryk mane šventu vienuoliu, antruoju šv. Pranciškum!

Iš "Sibiro maldyno" keturios lietuvaitės mišių pakylėjimo metu meldžiasi: "Viešpatie, išgirski kiekvieno kunigo šauksmą ir nuženki iš dangaus ant mūsų altorių. Duona ir vynas Tavo noru pasikeičia į Tavo Švenčiausią Kūną ir Kraują, ir su visa dieviška būtybe ateini, kad guostum, ramintum ir stiprintum. Maldauju Tave, gerasis Išganytojau, pakeiski visą mano būtybę, padaryk iš savanaudės, savim susirūpinusios, paskendusios kasdienybėje, užjaučiančią kitus, kitiems padedančią. Padaryk, kad suprasčiau kitų vargus, rūpesčius, kad jų lengvai nesmerkčiau. Pakeiski mano ir mano Tėvynės veidą. Prikelk mus, kad mes visi ieškotume kelio į Tave, kad dėl Tavo meilės ir garbės nebūtų mums sunkios jokios dienos."

Kiek kartų kunigas stovi prie altoriaus ir taria konsekracijos žodžius, jo rankose kartojasi anos Nakties didysis, šventasis įvykis: duonos esybė pranyksta ir pasikeičia į Kristaus Kūną; taip pat ir vyno esybė pranyksta

ir pasikeičia į Viešpaties Kraują.

Joks teologas negali išsamiai išaiškinti mišių kanono paslaptingų žodžių. Teisingai šv. Jeronimas sako: "Quot verba, tot mysteria!" — kiek žodžių, tiek paslapčių!

Ir todėl kunigas po pakylėjimo sako: Tikėjimo paslaptis!

"Atmink taip pat, Viešpatie, ir mirusiuosius — NN, kurie prieš mus iškeliavo iš šio pasaulio, paženklinti tikėjimo antspaudu, ir kurių kūnai dabar ramiai miega..." (I kanonas).

Kalvarijoje po kryžium atsidarė kapai, išėjo numirėliai ir vaikščiojo po šventą miestą. Per mišias vargšės vėlės prašo mūsų kunigus prisiminti, kad būtų išlaisvintos iš skaistyklos kančių ir greičiau galėtų nukeliauti į amžinosios šviesos ramybės vietą.

Šv. Monika su sūnum šv. Augustinu, grįždama Afrikon, pakeliui sunkiai susirgo Ostijos mieste. Augustinas ir jo draugai labai apgailestavo, kad ji turėsianti mirti svetimam krašte ir būti palaidota svetur. Šv. Monika, pastebėjusi jų liūdesį, prašė dėl to nė kiek nesijaudinti: "Jai visiškai nesvarbu, kur jos kūnas būsiąs palaidotas! Tiktai vieno dalyko ji maldavo, būtent, kad ją prisimintų prie Dievo altoriaus" (Išpaž. 9,11).

Mišios yra galinga priemonė išlaisvinti kenčiančias vėles iš skaistyklos. Kartą šv. Bernardas aukojo mišias Romoje, Šv. Pauliaus abatijoje. Po to visame vienuolyne buvo girdimi džiaugsmingi giedojimai. Ir niekas apie tai nebūtų žinojęs, jei nebūtų buvę paaiškinta, iš kur tos nepaprastos melodijos atsirado. Pranešta šv. Bernardui, o jis tik atsakė: "Jūs nežinote, kad aukojau mišias už vienuolyno mirusius sanbrolius. Pora vėlių buvo išlaisvinta, ir dabar jos leidžia klausytis savo džiaugsmo giesmių!"

Brolis Elijas, aplinkraščiu pranešdamas visiems ordino sanbroliams apie šv. Pranciškaus mirtį, rašo: "... Melskitės už jį, kaip jis anksčiau iš mūsų reikalavo, ir melskitės prie jo, kad Dievas mus su juo padarytų savo šventosios malonės dalininkais..." — Pabaigoj jis pridūrė: "... už jo vėlę kiekvienas kunigas tegu aukoja trejas mišias, kiekvienas klierikas tesukalba psalmyną, broliai tesukalba po penkis 'Tėve mūsų', ir klierikai turi iškilmin-

gai bendruomenėje sukalbėti budynes" (Fr. Elias, 1226, Oct. 4).

Iš nesuskaitomos trijų pranciškonų ordinų kariuomenės visais amžiais kyla karštos maldos už mūsų brangiuosius mirusius ir geradarius. Pranciškonų ordino kalendorius nurodo net penkis kartus metuose "Officia generalia defunctorium". Ordino konstitucijos ypačiai pažymi, kad vienuolynai visuomet laikytų mišias už gyvus ir mirusius geradarius.

Tyliai paslaptingi gedulingų mišių žodžiai, dargi dramatiškai sukurta pranciškono Tomo Celano sekvencija "Dies irae" visada pranciškoniškajai bendruomenei primena, kad tas serafiškas broliškumas niekada nesibaigia, bet per "sesutę mirtį" dar labiau sustiprėja meilė su "dvasiškais broliais" — skaistyklos vėlėmis.

Kokia iškilminga ir jaudinanti yra toji eucharistinė malda! Kaip iš širdies gilumos tuo momentu išsilieja: "Taip pat ir mums, nusidėjėliams..." prašymas. Kunigas sudeda pasitikėjimą į begalinį Dievo gailestingumą, kad mes visi būtume šventųjų ir kankinių dalininkais.

Mūsų eucharistinio Dievo Stalo malda. Per visą kanoną mes buvome amžinybės prieangyje. Kunigas paskutinius kanono užbaigimo žodžius taria balsiai: "Per jį, su juo ir jame tau, visagalis Dieve Tėve, su Šventąja Dvasia visa garbė ir šlovė per amžius." Tikintieji atsako: Amen.

Tėve mūsų, kuris esi danguje! Kaip iškilmingai dieviška yra ši eucharistinė stalo malda, kuri išėjo iš Kristaus širdies ir ją išmokė apaštalus kalbėti. Kristus pasakė: "Prašykite, ir gausite!" Ir todėl, Išganytojo pamokyti ir jo liepiami, drįstame tarti: Tėve mūsų, kuris esi danguje!.. Mes esame tavo vaikai.

Kasdienės mūsų duonos duok mums šiandien! Jėzau, mes ilgimės šiuo metu šv. komunijoje, kaip tu ilgėjais paskutinėje vakarienėje: "Trokšte troškau valgyti..." (Lk 22,15). Su didžiausiu ilgesiu tu trokšti valgyti Velykų avinėlį su mumis. Duok tą šventą ilgesį mums visiems! Padidink mūsų ilgesį ir troškimą diena dienon! Duok mums tą kasdienę Duoną kasdien! Duok mums tikrą alkį tai eucharistinei Duonai! Duok mūsų vienuolynuose daugiau kasdienių komunikantų! Duok tos kasdienės Duonos vargšėms sieloms už geležinės uždangos ir kitoms šalims, kur bažnyčios yra paverstos griuvėsiais,

koncertų salėmis, meno galerijomis, muziejais ir kur yra trūkumas kunigų pakeisti tai kviečių duonai į angelų Duoną. Viešpatie, duok mums kasdienės Duonos mūsų mirties valandą! Tebūnie ji mano paskutinė komunijos diena!

Būdinga: 1976.VIII.1-8 Philadelphijoj, Pa., JAV, įvyko 41-mas tarptautinis eucharistinis kongresas. Kongreso oficialioji tema — "Eucharistija ir žmonių alkis". Lietuvių sekcijos šūkis — "Lietuviai alksta žmogaus teisių!"

"Tėve mūsų" malda — tai seniausia dvasinės pranciškonų minties esmė, pirmutinių mokinių permąstyta, Pranciškaus dvasios ir širdies pergromuluota. Tomas Celanas pastebi, kad šv. Pranciškus "ne tiek meldėsi, kiek pats buvo virtęs malda — non tam orans, quam oratio factus" (2 C 95). Šv. Pranciškus tą Viešpaties maldą ne tik pats kalbėjo. Jis ir broliams liepė vietoj brevioriaus kalbėti 72 "Tėve mūsų" ir "melstis į Dievą gryna širdimi", tyromis lūpomis, kaip kad toji malda plaukė iš Išganytojo, apaštalų ir kankinių lūpų.

Kunigas, triskart mušdamasis į krūtinę su tikinčiaisiais, sako: Dievo Avinėli... pasigailėk mūsų!.. suteik mums ramybę! Suteik mums ramybę — mūsų širdims, mūsų vienuolynams, šalims ir tautoms. Tik vienas Dievas pasauliui gali duoti ramybę.

Kai šv. Pranciškus savo ordinui rašė regulą, jis aiškiai pabrėžė: "Tačiau patariu, perspėju ir raginu savo brolius... kad, vaikščiodami po pasaulį, nesiginčytų, nesibartų ir neteistų kitų, bet būtų ramūs, taikūs, kuklūs, malonūs ir nuolankūs... Įėję į kiekvienus namus, pirmiausia tegul sako: "Ramybė šiems namams!" Dažnai šventasis savo broliams primindavo: "Kai jūs lūpomis skelbiate ramybę, tai juo labiau privalote ją turtingesnę turėti širdyse. Trokštu, jog per jus niekas nebūtų sugundytas rūstybei ar papiktinimui. Tegul nuolankumas, gerumas ir sutarimas veda visus į ramybę. Nes tam esate pašaukti, kad sužeistuosius slaugytumėte, palaužtuosius tvarstytumėte ir suklydėlius pataisytumėte."

"Viešpatie, nesu vertas..." Evangelijos šimtininkas pasisakė, kaip pagonis ir nusidėjėlis, nesąs vertas, kad Viešpats pas jį užeitų. Bet kaip tik tuo jis parodė savo vertumą. Ir jis visiems amžiams paliko pavyzdžiu einantiems komunijos. Bažnyčia įtraukė jo žodžius į savo liturgiją,

ir milijonų milijonai juos graudžiai kartojo ir kartos, rengdamiesi priimti Jėzų į savo širdį.

Duona ir vynas, kuriuos pakonsekravo kunigas, yra žmonių rankų pagaminti, bet dabar tai yra mūsų sielos penas. Kunigas pakeitė kviečių duoną į angelų Duoną. "Panis Angelicus fit Panis hominum!" — Angelų Duona tebūnie žmonių Duona!

Šv. komunija yra paskutinis meilės atsidavimo išreiškimas ir vykdymas tarp Kristaus ir priimančios sielos. Ir toji Meilės banga tęsiasi ir vis smarkiau plečiasi su gausiomis komunijos malonėmis per visą žmoniją. Šv. Augustinas sako: "O sacramentum pietatis! O signum unitatis! O vinculum caritatis! Qui vult vivere, habet, ubi vivat, habet, unde vivat: accedat, credat, incorporetur, ut vivificetur!" — O, pamaldumo sakramente, vienybės ženkle ir meilės ryšy! Kas dar nori gyventi, turi jau kame gyventi, turi iš ko gyventi: kiekvienas teateina, tetiki ir tesiglaudžia, ir jis bus atgaivintas!

Po mišių trumpa, vos iš kelių žodžių susidedanti maldelė vadinasi komunijos malda. Bažnyčia negali pasakyti kunigams, ką jie norėtų pasakyti tuo momentu po komunijos. "Nec lingua valet dicere, quid sit Jesum diligere" — Nė liežuvis nepajėgia išsakyti, ką reiškia Jėzų mylėti! Tai yra širdies troškimas, šaukiantis meilės: "Patyrinėk ir pamatysi, koksai Viešpats geras!" (Ps 33,9).

Iškilmingas atleidimas. Prieš pasibaigiant mišioms, kunigas dar kartą pasveikina tikinčiuosius. Kaip Kristus, amžinasis Kunigas, savo atsisveikinimo valandą pakėlė savo ranką palaiminimui, panašiai daro ir kunigas, mišių pabaigoj laimindamas tikinčiuosius. Paskui betarpiškai sako: "Telydi jus Viešpaties malonė!"

Kokia gražbylystė yra sudėta tose paskutinėse mišių pabaigos apeigose!

Šioje žemėje bus paskutinės mišios, kai iš angelų trimitų paskutiniame Dievo teisme suskambės paskutinis "Kyrie eleison", kai angelų choras triskart sugiedos "Sanctus", kai iš teismui prisikėlusių mirusių pasigirs paskutinis "Ite missa est" ir "eis šitie į amžinąjį kentėjimą, o teisieji į amžinąjį gyvenimą" (Mt 25,46).

5. NUODĖMĖ

"Quia cum essem in peccatis . . ."
Nes kol dar buvau nuodėmėse . . .
Šv. Pranciškaus Testamentas

Viename lietuvaičių seserų vienuolyne Amerikoje buvo vedamos metinės rekolekcijos. Rekolekcijų išvakarėse vienuolyno viršininkė pageidavo iš rekolekcijų vedėjo, kad konferencijų temose nebūtų kalbama nei apie nuodėmę, nei apie pragarą.

Vis dėlto gal man niekas neprieštaraus, kad drįstu pranciškonams kalbėti apie nuodėmę. Pirmiausia, aš esu kunigas ir gerai žinau, jog kunigas ir vienuolis yra mirtingas žmogus, savyje turįs nupuolusio žmogaus prigimtį. Kaip ir kiekvienas pasaulietis žmogus, jis yra silpnas ir yra išstatytas bandymui ir pagundai. Beveik dievybės apsuptam, esančiam aukštoje tarnyboje jam suteiktos ypatingos galios. Kunigas yra žmogiškas, iš tikrųjų perdaug kartais pasirodąs žmogišku. Argi neturime mes, vienuoliai, apraudoti savo praeities nuodėmių: už jas užsitraukėme kaltę, bet tikime, jog per Dievo gailestingumą mūsų nuodėmės buvo atleistos. Tačiau ar mes jas užmiršome? "Man vis akyse mana nedorybė" (Ps 50,6) — sako psalmininkas. Ir jei mes šiandien esame be nuodėmės, ar tai ne Dievo malonė, kuri mus saugoja nuo jos? Dievo baimė yra išminties pradžia. Kad išsaugotume savo sielas nuo nusidėjimo, turime turėti visada sveiką tos didžiosios nuodėmės baimę.

Vienuoliui mirtinosios nuodėmės kontempliacija yra nemaloni. Šv. Jonas Berchmanietis sakydavo, jog tai yra rekolekcijų mąstymas, kurio niekuo kitu negalima pakeisti. Šventasis negali net suprasti, kaip vienuolis kada nors gali padaryti mirtinąją nuodėmę. Laimingi esame, jei mes

turime tą patį vienuolišką patyrimą. Vienuolio nuodėmė yra kur kas baisesnė už eilinio kataliko nuodėmę.

Per nuodėmę žmogus sukyla prieš Dievą, tvarinys prieš savo Tvėrėją. Danguje Liuciferis, vyriausias iš angelų, tarė: "Non serviam!" — Netarnausiu! Rojuje Adomas ir Ieva nepaklausė... Kitame Šventraščio puslapy — pirmoji žmogžudystė: Kainas sukilo prieš savo brolį ir jį nužudė (1 Moz 4,8). Vėl kituose puslapiuose — paleistuvystė, stabmeldystė, prakeikimas, vagystė, pirmoji melagystė... Paskui — kitos nuodėmės be galo, be skaičiaus, kol pagaliau išnyra ir tavoji nuodėmė. Mano, tavo nuodėmės pasauly ir vienuolyne: visų rūšių — mintimis, žodžiais ir darbais. Nuodėmė, kaip koks tvanas, yra užliejusi visą pasaulį. Nėra jokios žmonių vietovės nei namo, jokio amžiaus nei luomo, jokios nakties nei dienos, kad nebūtų padaryta kokia nors nuodėmė.

Nuodėmė slegia žmogų. Kiek šauksmų ir dejonių girdi dangus: "Ir atleisk mums mūsų kaltes..." Jie girdimi S. Testamente iš pranašų lūpų ir aiškiai matomi Dovydo septyniose atgailos psalmėse... Šis nuodėmių atleidimo šauksmas ir Išganytojo ilgesys veržėsi iš pranašo sielos: "Rasok, dangau, iš aukštybių... ir teišželdo Gelbėtoją" (Iz 40,8). Troškimas išsilaisvinti iš nuodėmių pastebimas ir dabartinėse nekultūringose tautose. Indų atgailotojas be pasigailėjimo leidžiasi save kaitinti saulei, kad jį sunaikintų, sudegintų jo kaltes.

Šv. Augustinas skundžiasi savo "Išpažinimuose": "Paklausyk, Dieve! Bėda žmonėms dėl nuodėmių! Žmogus kreipiasi į Tave, ir Tu pasigaili jo, kad Tu jį sutvėrei, bet nuodėmės jame nepadarei. Kas man primena mano kūdikystės nuodėmę? Kadangi niekas nėra be nuodėmės Tavo akivaizdoj, net ir kūdikis, kuris vieną tik dieną yra gyvenęs ant žemės" (Išpaž. I.7).

Niekas čia žemėje negali atimti ir panaikinti mūsų kaltių, išskyrus Dievą. "Štai Dievo Avinėlis, kuris naikina pasaulio nuodėmę" (Jn 1,29). Kas iš mūsų yra be nuodėmės? Juk ir teisusis nusideda septynis kartus per dieną! "Nes septynis kartus teisusis puls ir atsikels..." (Pat 24,6).

Iškrypusios sąžinės ne tik nebijo nuodėmės, bet priešingai — ją visiškai paneigia, ją aukština, ją laiko moderniu dalyku, be kurio gyvenimas pasidarytų neįdomus ir

nenaudingas. Tokia pažiūra į nuodėmę visiškai nualina modernųjį žmogų ir jį paverčia niekšu.

Šventas ir naudingas dalykas yra apverkti savo nusidėjimus. Pats Išganytojas tai giria ir pataria. Kada kryžium nešinas ėjo į Kalvariją, o lydinčios moterys verkė ir raudojo, atsigręžęs Jėzus joms tarė: "Jeruzalės dukros! Verkite ne manęs!. ." (Lk 23,28).

Atsiminkime atgailojantį Dovydą, kuris psalmėse sakosi kasnakt patalą ašaromis laistąs. Atsiminkime šv. Magdaleną, kuri savo ašaromis plovė Jėzaus kojas. Atsiminkime šv. Petrą, kuris, išsigynęs savo Mokytojo, paskui graudžiai verkė. Šv. Petras vieną kartą nusidėjo, sako šv. Augustinas, o visuomet verkė. Mes gi tolydžio nusidedam, o neverkiam. "Flectus citius audit quam voces" — Dievas greičiau išklauso mūsų ašarų, negu mūsų lūpų judesių, — šv. Augustinas. Kiekviena išlieta gailesčio ašara yra brangus perlas Dievo akyse. Ašara, išsiveržusi iš širdies gelmių, gali užgesinti pragaro ugnį sielai ir atidaryti jai dangų su visa garbe.

Rekolekcijose daugiau, negu kada nors, mes nejučiomis įsisaviname tas graudžias Dovydo atgailos psalmes, kurias jis giedojo iš savo sielos gilybių, kai jo baisiosios nuodėmės sąmonė pabudo jo viduje: "Miserere mei, Deus . . ." — Pasigailėk manęs, Dieve: tu didžiai gailestingas . . . Manoji, Dieve, auka — tai širdis sugrudus. Graudžios, nuolankios širdies tu neatstumsi" (Ps 50).

Kristus prieš savo kruviną auką "parpuolė kniūpščias" (Mt 26,39) Getsemanės daržely ir meldėsi už visą žmoniją. Tris kartus jis kėlėsi ir ėjo pas apaštalus; tris kartus meldėsi. Jis apaštalams kalbėjo: "Negalėjote nė vienos valandos pabudėti su manimi?" (Mt 26,40). Trečią kartą jis meldėsi ilgiausiai už mane ir tave ir už visus: mea maxima culpa!

Evangelija mini Mariją Magdaleną, kuri viešai prieš visą pasaulį kalbėjo savo Confiteor, ir pats Kristus tai patvirtino: "Iš tiesų sakau jums: visame pasaulyje, kur tik bus skelbiama Evangelija, bus ir jos atminimui pasakojama, ką ji man padariusi" (Mk 14,9).

Kristui meldžiantis, "jo prakaitas pasidarė tarsi tiršto kraujo lašai, varvantys žemėn" (Lk 22,44). Tai yra didžiau-

si mąstymo punktai kunigui ir vienuoliui prieš mišias, kai jis kalba savo Confiteor arba kai eina išpažinties.

Šventoji Bažnyčia yra su žila galva ir turtinga gyvenimo patyrimais. Ji žino iš Evangelijos, ir kunigas skelbia, kad Išganytojas įsteigė šventąją išpažintį, sakydamas: "Ramybė jums! Kaip mane siuntė Tėvas, taip ir aš jus siunčiu... Imkite Šventąją Dvasią. Kam atleisite nuodėmes, tiems jos bus atleistos..." (Jn 20,21).

Bažnyčia žino ir kunigas jaučia, kad po kiekvienos geros išpažinties sieloje vyksta naujas dvasinis gyvenimas; Bažnyčia žino ir kunigas mato, kad per išpažintį gauname daug malonių; Bažnyčia žino, kad tu iš išpažinties savo sielai semi giedrumą. Tu gerai žinai, kad po išpažinties vėl gali darbuotis kartu su Kristum, gali kentėti ir šventai kovoti. Bažnyčia žino, ir tu žinai, kad dažna išpažintis sulaiko kritimą atgal į nuodėmę, į tinginystę.

Kristus ne tik mirė ant kryžiaus dėl mūsų išganymo, bet dar toliau jis nuėjo: kad mus prisimintų, įsteigė Švč. Sakramentą. Ir kiekvienas kunigas per mišias ištaria konsekracijos žodžius: "... nes tai yra taurė mano kraujo, naujosios ir amžinosios sandoros kraujo, kuris už jus ir visus žmones bus pralietas nuodėmėms atleisti..."

Šv. Augustinas savo "Išpažinimų" paskutinį knygos puslapį užbaigia: "Pergąsdintas savo nuodėmių ir savo menkystės dydžio, buvau besvarstąs pabėgti į vienumą, bet Tu sulaikei mane ir sustiprinai, tardamas: dėl to 'Kristus yra miręs už visus, kad gyvieji nebe sau gyventų, bet tam, kuris už juos numirė ir buvo prikeltas' (2 Kor 5,15). Štai, Viešpatie, pavedu Tau savo rūpestį, kad būčiau gyvas, nes 'mane tavo potvarkiai žavi' (Ps 118,18). Tu žinai, koks aš nepritykęs ir silpnas, tad pamokyk mane ir išgydyk!" (Išpaž. X,10).

"Lava quod est sordidum... da virtutis meritum" — Nuvalyk, kas sutepta... Duok dorybių atpildą! (Sekvencija).

6. ATMINK, KAD TU AMŽINAI GYVENSI! — MEMENTO VIVERE!

"Bene veniat soror mea mors!" —
Sveika, sesute, mirtie! (2 C 217).

Žymiam kapucinų tėvui Venancijui Buessing, per 35 m. įvairiuose Amerikos ir Kanados vienuolynuose vedusiam rekolekcijas, kartą besiruošiančiam seselių domininkonių vakarinei rekolekcijų konferencijai Amityville, Long Island, N.Y., vienuolyno viršininkė į jo kambarį atnešė ir jam padavė mažą popierėlį, sakydama: "Prašau paskelbti ką tik gautą telefono žinią. Ką tik Brooklyno vienuolyne mirė seselė N.N."

Ši staigi žinia vedėjui pakeitė ir konferencijos temą. Jis kalbėjo apie mirtį. Pradėjo: "Mano mielos seserys! Sena, gerai žinoma sesuo ką tik pasiklebeno į vienas jūsų vienuolyno duris ir prašėsi, kad įleistų vidun." Seselės klausėsi ir buvo ramios. Tėvas kapucinas kalbėjo toliau: "Jos vardas yra sesutė Mirtis. Mylima sesuo N.N. staigiai ir netikėtai pasimirė." Jis dar pridūrė: "Šv. Pranciškus jai davė tokį vardą: 'Suora Morte — sesė Mirtis'. Vokiškai mes ją vadiname 'Bruder Tod', angliškai — 'Brother Death'. Ji priklauso pranciškonų ordino šakai." Tai buvo rekolekcijų vedėjo pranešimas, ir mąstymų konferencijoje jis kalbėjo apie mirtį.

Tebūnie ir man leista šioje konferencijoje kalbėti apie "sesę Mirtį".

"Pasaulis nepažįsta mūsų" (1 Jn 3,1). Ir kadangi jis mūsų nepažįsta, jis taip pat nežino, kas yra mūsų mirtis. Fiziškai galvojant, krikščionio mirtis nesiskiria net nuo bedievio mirties. Net pati Šv. Kūdikėlio Jėzaus Teresėlė, galvodama apie mirtį, gali išsigąsti. Ir mirdama ji gali bijotis, kaip ir visi tie, kurie miršta panašiose aplinkybė-

se. Bet vis dėlto krikščionio mirtis nėra tokia pat, kaip nepakrikštytojo.

Vatikane rekolekcijų metu, kurias kasmet vesdavo vienas kapucinas popiežiui Šv. Pijui X ir kardinolams, Šv. Tėvas neleido sau parengti ypatingo sosto, bet sėdėjo tarp kitų dvasiškių. Iš tokio nuolankumo vieną kartą rekolekcijų vedėjui, atėjusiam prašyti palaiminimo, pasakė: "Tėveli, kalbėk apie mirtį, teismą, pragarą, dangų. Tai yra temos, reikalingos popiežiui ir kardinolams."

Šv. Pijaus rekolekcijų minčių paskatinti, dvasioj nuženkime į vieną iš kapucinų požemio bažnyčių Romoje, kuri vadinasi kapucinų kripta. Kardinolas Antonio Barberini (m. 1646) buvo griežtas kapucinas. Netoli savo rezidencijos jis pasistatydino Nekaltai Pradėtosios Mergelės bažnyčią ir kapucinų vienuolyną. Ten bažnyčios kriptoje taip pat įrengė koplyčią. Tos koplyčios lubos ir sienos yra išpuoštos visokiais ornamentais, sudarytais iš sudėstytų ankstyvesniame amžiuje mirusių kapucinų vienuolių kaulų. Vienuoliai paėmė jų kaulus iš artimų kapų, kur buvo palaidoti žemėje, paimti iš Šv. Žemės. Jie panaudojo tuos mirusiųjų sanbrolių kaulus išpuošti koplyčiai. Erdvioj požemio koplyčioj palei sienas, išilgai eilėse, greta vienas kito stovi išstatyti mirusiųjų kapucinų skeletai. Kai kuriuos skeletus broliai yra apvilkę abitais ir juos pakabinę ant sienų, kaip stacijų paveikslus. Jie turi uždėtus gobtuvus ant kaukolių, žiūrinčių žemyn į praeivius. Prie kaukolių yra pažymėti jų titulai, kuriuos jie kadaise vienuolynuose turėjo. Vienas buvo provincijolas, kitas — naujokų magistras, trečias — žymus misininkas, dar kitas paprastas tėvelis ar broliukas. Kaukolės pačios savyje neparodo jokios garbės ar jėgos ženklų. Tų kaukolių nešiotojai nelabai seniai gyveno.

Piligrimas, aplankęs tas koplyčias ir žiūrėdamas į tūkstančius kaulelių, supranta, kad žmogaus gyvenimas — tik akimirkos sušvytėjimas. Praeis kiek metų, ir mūsų nebebus. Pats kardinolas tą gilią mintį atjautė. Jis patvarkė, kad ir jį palaidotų toj bažnyčioj ir nedėtų kito parašo, kaip tik šį: "Hic jacet pulvis, cinis et nihil" — čia guli dulkės, pelenai ir niekas!

Kapucinų kronikos pasakoja, kad tų "Cimiterio dei Cappuccini" pradininkas ir dekoratorius yra vienas iš ka-

pucinų broliukų, kuris tos bažnyčios kriptoje buvo uždarytas atgailauti už bausmę. Ten bebūdamas, jis surankiojo mirusiųjų kaulus. Juos vielomis suraišiojo krūvon ir pamažėle jais pradėjo puošti koplyčią.

Koplyčios palubėje skaitai įrašą: "Nors būtų ir garbės takai, tačiau nuveda į kapus!" Čia yra kaukolės ir kiti kaulai — turčių, didžiūnų, politikų, karalių, kartu sugulddyti su beturčių, bemokslių, prastuolių kaulais. Reiškia — mirtis sulygina visus, ir niekas negali jai pasipriešinti.

Kapucinai kasdien vieną kartą ten susirenka atlikti mąstymo. Tikrai tinka vieta mąstymui, nes čia nereikia jokios mąstymo knygos. Tos kaukolės sienose yra geriausia knyga apie žmogaus menkumą ir primena: "Čia guli dulkės, pelenai ir niekas!"

Kitiems lankytojams tai yra gana keista ir nejauki vieta. Buvau Romoje 1939 vasarą, ir man teko laimė aplankyti minėtą kapucinų bažnyčią. Kripta pilna, spūstis maldininkų bei lankytojų iš viso pasaulio. Girdžiu vokiškai besikalbant: "Wie furchtbar darunter ist!" — kaip baisu tenai! Kitas vėl pašnabždomis: "Ar ne gražu?!" Iš tikrųjų ten žmogus jaučiasi visai kitame pasaulyje atsidūręs . . .

Pamaldžiai laiptais žingsniuoju aukštyn į gražiąją Nekalto Prasidėjimo bažnyčią. Čionai, prie šoninių altorių už stiklo, matyti palaidoti du šventi kapucinų broliukai: šv. Feliksas Kantalietis ir pal. Krispinas Viterbietis. Pal. Krispino kūnas yra visai nesugedęs. Kai prie jo atsiklaupę meldžiasi piligrimai, rodos, kad kalbintų šventąjį: "Come si va?" — kaip tau einasi, brolau? Pasakyk man, kaip tu tapai šventu? — Jei jis galėtų kalbėti, gal būt, sakytų: "Man nevalia kalbėti, bet ženk į požemį, ir ten išgirsi pamokslą."

Anie nebyliai kapucinų griaučiai iškalbingiausiai, be žodžių, sako pamokslus, kokių tu niekada nesi girdėjęs. Kai tu dvasioj žiūri į tas kaukoles, tu pradedi klausytis jų žodžių, pasakytų tau, ką prieš tūkstančius metų yra užrašęs išmintingasis Saliamonas: "Vanitas vanitatum et omnia vanitas!" — Tuštybių tuštybė, ir viskas tuštybė . . . — Tai tylus, savos rūšies pamokslas, girdėtas Romoj, kapucinų kriptoj. Mirtis yra seniausia pamokslininkė; jos pamokslai yra rimti ir verią širdis.

Ispanijos karalius Pilypas III (m. 1621), kai atėjo mir-

ties valanda, kalbėjo: "Dvidešimt dvejus metus tvirtai rankoj laikiau karališką skeptrą, ir visas pasaulis laimingai mane šlovino. Tačiau dabar — vietoj karaliaus — daug laimingesnis būčiau, jei kur nors kalnuose gyvenčiau neturtingu atsiskyrėliu."

Popiežius Paulius III (m. 1549) panašiai išsireiškė: "Dešimt metų aš buvau popiežium ir krikščionybės Galva. Tačiau šiandien man būtų mieliau, jei vietoj popiežiaus būčiau neturtingiausiu kapucinų broliuku!"

Šv. Pranciškus Borgietis (m. 1572), anksčiau ėjęs aukštas pareigas Ispanijos karalienės rūmuose ir buvęs šeimos tėvas, vos tik pažvelgęs į mirusios gražuolės karalienės Izabelės kūną karste, metė pasaulį, įstojo į jėzuitus ir sakė: "Ten pasauly jau yra katalikų Bažnyčioje trys šventi Pranciškai, aš einu tapti ketvirtu šventuoju." Ir jis savo ryžtą įvykdė.

Kartą Aleksandras Didysis (m. prieš Kr. 323) užtiko Diogeną besirausiantį žmonių kaukolių krūvoj. "Ko tu čia ieškai?" užklausė jis išminčių. "Tavo tėvo, karaliaus Pilypo, kaukolės! Bet negalima jos pažinti!" — atsakė Diogenas.

Po mirties net ir karaliaus kaukolės negalima pažinti! Tad kuo aš vienuolis taip didžiuojuosi? Kodėl labiau rūpinuosi šiuo praeinančiu gyvenimu negu amžinuoju?

Dažnai paveiksluose matome pavaizduotą šv. Pranciškų Asyžietį ar kurį kitą šventąjį su kaukole rankose ar prie jo kojų, arba atsiklaupusį prie kaukolės ir pasinėrusį mąstyme. Kaip tik panašų paveikslą nupiešė ispanų menininkas El Greco — šv. Pranciškų ekstazėj prie kaukolės. Tai rodo, kad šventieji sekė Šv. Dvasios patarimais ir mąstė apie mirtį ir visuose savo darbuose prisimindavo savo paskutinį tikslą.

Aš turiu mirti, bet nežinau kada. Aš turiu mirti, bet nežinau kur. Aš turiu mirti, bet nežinau kaip. Bet vieną tikrai žinau: jei mirsiu mirtinėje nuodėmėje — aš pražūsiu amžinai!

"Atsimink, kad mirtis nevėluoja" (Ekli 14,12). Tarp manęs ir mirties yra tik žingsnis, tik akimirka. Kiekvienas širdies plakimas iš manęs jau paima gyvenimo dalį.

Išganytojas dažnai kalbėjo apie mirtį ir ją vadino vagiu, kuris viską pagrobia (Mt 24,43). Mirtis be jokios iš-

imties pasiima visas žemiškas gėrybes: garbę, džiaugsmą, žemės malonumus. "Juk mes nieko neatsinešėme į pasaulį ir nieko neišsinešime" (1 Tim 6,7).

Mirtis pasiima taip pat ir kūną. — Mirtis uždaro akis, kurios mūsų sielai tarpininkavo matyti kilniausias tvėrimo grožybes ir per kurias — mąstymu bei šlovinimu — kildavome prie Tvėrėjo. Mirtis leidžia sustirti rankoms, tiems nuostabiems įnagiams; ji leidžia sustingti kojoms, kurios ėjo gerais ir blogais keliais. Ji sustabdo širdį, kuri mums plakė gerose ir negerovės dienose, meilėje ir džiaugsme, kančioje ir liūdesyje; širdis — per kurią tiek daug atėjo — buvo mūsų gyvenimo tikras akstinas.

Mirtis negali vieno vienintelio dalyko pasiimti, tai mūsų nemirtingos sielos. Viena ji stoja prieš Dievo teismą. Ji stoja su vidiniu gėriu ir grožiu arba su gėdos žyme, kurią jai įspaudė malonės piktnaudojimas.

"Taigi budėkite, nes nežinote, kada grįš šeimininkas: ar vakare, ar vidurnaktyje, ar gaidgystėje ... Ką sakau jums, sakau ir visiems: budėkite!" (Mk 13,35).

Nors mirtis ateina nelauktai ir nežinomą valandą, tačiau ji paprastai pirma atsiunčia savo šauklius. Pirmasis mirties šauklys yra senatvė. O, kaip greitai praslenka gyvenimas! Kaip žvakė degdama nesulaikomai nyksta, taip ir žmogus. "Tas, kuris ilgai buvo vaikas, pasidaro vaikinu; vaikinas veikiai virsta jaunikaičiu, vyru ir, dar nepastebėjęs, kad jau praėjo gražiausias amžius, ūmai išvysta, kad yra senis" — šv. Jeronimas.

Lietuvos pranciškonų provincijos atgaivintojas tėvas Pranciškus Bizauskas, OFM (m. 1937), senatvėje dažniau ėmė galvoti apie savo mirtį. Savo atsiminimuose rašo: "Nūnai jokių žemiškų troškimų nebeturiu. Kartais užeina didelis noras greičiau apleisti šią žemę. Bet greit ir vėl tai atsimaino. Noriu nuošalumo, noriu visiškai pasislėpti ir baigti gyvenimą anachoretu — ... ak, kas dedasi mano širdyje, aš ir pats nebesuprantu. Geriausias Viešpatie, palaikyk dar mane, nes nesu dar gerai pasiruošęs."

☆ ☆ ☆

"Sacerdotis sors — subitanea mors!" — Kunigo likimas — staigi mirtis.

Šv. Andriejus Avelinas mirė 1608 prie altoriaus laiptų. Jo šventės dieną, lapkričio 10, senojo brevioriaus skaitymuose rašoma: "Pradėdamas mišias, triskart pakartojęs šiuos žodžius 'Introibo ad altare Dei', nuomario ištiktas, netrukus aprūpintas sakramentais, ramiai numirė."

Philadelphia, Pa., 1860 sausio 5 staiga mirė redemptoristų vysk. Jonas Neumann, eidamas 50-uosius metus. Perėjęs gatvę, sukrito ant šaligatvio... (Pop. Pijui IX 1854 skelbiant Nekalto Prasidėjimo dogmą, jam buvo suteikta privilegija laikyti bulę, iš kurios popiežius skaitė dogmos tekstą). Pop. Jonas XXIII 1963 paskelbė vyskupą Joną Neumanną palaimintuoju.

Vienas iš didžiųjų XX-ojo amž. pradžios asmenybių Vokietijoj buvo Rottenburgo vysk. Paulius Wilhelm von Keppler. Dvi dienos prieš savo mirtį jis nuvyko į Waggental vienuolyną atlikti išpažinties. Kitą rytą, tai buvo 1926 liepos 15, jis su entuziazmu ir meile kalbėjo vyrams sodaliečiams apie Švč. Mergelę, palikdamas jiems gilų įspūdį. Tą vakarą, kaip jis buvo papratęs, pamažu nužingsniavo aplankyti Suelcheno koplyčios, kur buvo palaidoti vyskupijos pirmtakai. — Rytojaus dieną, liepos 16, yra Švč. Marijos Škaplierių šventė. Jis prie altoriaus meldžiasi: Introibo ad altare Dei... tęsia mišias toliau iki Švč. Mergelės Marijos prefacijos. Tuo laiku jo žemiškas balsas staiga nutilsta, ir jo siela palieka šį pasaulį...

Vengrijoj 1927 mirė žymus vengrų vysk. Otokratas Prohaška, besakydamas vyrams pamokslą gavėnios metu apie nuodėmę, atgailą ir atleidimą. Staiga jam pasidarė bloga; įsitvėręs rankomis į sakyklos kraštą, susmuko, akis nukreipęs į altorių... Kai atbėgo vyrai jam pagelbėti, vyskupas pakėlė dešinę ranką ir suteikė jiems palaiminimą. Dar suspėjo ištarti jiems ačiū ir mirė.

Kunigas Jurgis Tilvytis-Žalvarnis, MIC, Ateitininkų himno autorius, mirė staiga ir netikėtai; besakydamas pamokslą prie kapo savo sanbrolio broliuko zakristijono Gabrieliaus, MIC, Panevėžyje, 1931 gruodžio 24. "Taigi budėkite, nes nežinote nei dienos, nei valandos" (Mt 25,13) — buvo paskutiniai velionio žodžiai. Juos ištaręs, staiga krito ant žemės ir mirė. Dievo kunigas net savo mirtim patvirtino Evangelijos žodžių teisingumą. Buvo 50 m. amžiaus.

Šiauliuose 1932 pavasarį Šv. Jurgio bažnyčioje, besakydamas pamokslą, mirė Pakapės klebonas Adomas Gelžinis. Jis sirgo širdies liga. Susijaudinęs sakė pamokslą. Paskutinieji jo žodžiai buvo: "Mylėkite viens kitą, broliai!" Po to griuvo ir mirė, eidamas 60 metus.

1932 vasarą naujai įšventintas kunigas Juozas Žemaitis vairavo motociklą. Kartu su juo važiavo kun. Vikt. Dabušis. Jiedu grįžo iš Kurklių, Ukmergės apskr., iš draugo kun. Myk. Stonio primicijų. Kaune Ukmergės plente, Kipro Petrausko ir Utenos gatvių sankryžoj, birželio 17 katastrofoj žuvo jaunasis primicijantas. Jis važiavo į savo tėviškės parapiją, į Betygalą, Raseinių apskr., laikyti primicijų . . .

Kinijoje 1933 kovo 24 buvo nužudytas pranciškonų misininkas tėvas Stimpfel, OFM. Gulėdamas savo kraujo klane, jis kalbėjo prie jo stovintiems žmonėms: "Savo gyvenime aš turėjau tris gražiausias dienas: savo primicijos dieną, savo profesijos dieną ir šią mirties dieną . . ." Mirtis nėra pasibaisėtina šmėkla, ji skelbia Išganytojo atėjimą, kad jis mus pasiimtų.

Kretingoje, pranciškonų vienuolyno bažnyčioje atlaikęs konventualines mišias, savo celėje bevalgydamas pusryčius, širdies priepuolio ištiktas, 1933 spalio 18 mirė tėvas Ipolitas Kasperavičius, OFM, sulaukęs 68 m. amžiaus.

Ithaca, N.Y., 1954 lapkričio 4 automobilio nelaimėj žuvo amerikiečių-italų kapucinų provincijolas Andriejus Petraila ir broliukas Justinas Markama.

1957 sausio 18, grįždamas iš kito kunigo laidotuvių, automobilio katastrofoj žuvo Julijonas Korsakas, 62 m. amžiaus, Grand Rapids, Mich. Kilęs iš Nemunėlio Radviliškio, Biržų apskr.

Labai nelaukta buvo žinia pranciškonams ir visuomenei, kad tėvo Modesto Stepaičio, OFM, jau nėra gyvųjų tarpe. Jo gyvybę nusinešė eismo nelaimė. Nebe vieną kartą keliavo tolimus atstumus, nebe vieną kartą vairavo dienomis ir sutemomis. Tą paskutinį kartą, 1962 gegužės 17, grįžo motociklu iš Portlando į Kennebunkportą, Me. Važiavo, bet jau nebeprivažiavo, jį parvežė karste . . . Baigėsi kelias ir šios žemės gyvenimas. O jis buvo toks dar trumpas. Turėjo 46 m. amžiaus. "Nes štai trumpi metai praeina, ir aš einu taku, kuriuo negrįšiu" (Job 16,23). Palaidotas Lie-

tuvos pranciškonų Šv. Jono kapinėse, Brooklyn, N.Y.

Pranciškonų vysk. Piergiorgio Chiaperro Palestinoje 1963 liepos 15, beaukodamas mišias Haifos mieste, mirė, beeidamas 53 metus.

Providence, R.I., lietuvių Šv. Kazimiero parapijos klebonas kun. Jonas Vaitiekūnas, 1963 išvykdamas į savo vasarvietę, ant durų parašė: "Išvykstu trumpam laikui". Bet tas trumpas laikas pavirto amžinybe. Liepos 24 buvo rastas miręs savo vasarvietėje. Mirė greičiausiai liepos 23, sukalbėjęs breviorių iki mišparų, sulaukęs 67 m. amžiaus.

Pasionistų kunigas Richard Hughes, Louisville, Ky., 1964 rugsėjo pradžioje mirė nuo širdies atakos zakristijoje, besirengdamas aukoti mišias vienuolinio gyvenimo auksinio jubiliejaus proga.

Romos aerodrome 1964 lapkričio 23 TWA lėktuvas, pakildamas susidūrė su sunkvežimiu ir sprogo. Iš 73 keleivių žuvo 45. Tarp jų ir Des Moines, Iowa, vysk. E.C. Daly, grįždamas iš Vatikano II susirinkimo.

Kun. Alfa Sušinskas, Šv. Izidoriaus bažnyčios klebonas, Bradeck, Pa., 1966 sugrįžo iš kunigų rekolekcijų. Ryto metą birželio 18 nebeatėjo į bažnyčią laikyti mišių. Rado mirusį... ištiko širdies smūgis. Vysk. Wright tarė atsisveikinimo žodį — eulogiją. Jis pacitavo paskutinius jam kun. Alfos pasakytus žodžius po paskutinių kunigų rekolekcijų: "Tai pirmos mano gyvenime tokios puikios rekolekcijos, kokias aš kada esu turėjęs." Palaidotas Šv. Kazimiero kapinėse Pittsburgh, Pa.

1966 rugpiūčio 11 automobilio nelaimėje žuvo Stasys Aleksiejus. Kilimu žemaitis, Telšiuose baigęs kunigų seminariją, įšventintas 1942. Amerikoje buvo klebonu Deming, New Mexico. Palaidotas Chicagoje.

1966 lapkričio 11, Philadelphia, Pa., mirė lietuvių Šv. Kazimiero parapijos klebonas kun. Juozapas Čepukaitis. Tą rytą, atlaikęs giedotines mišias ir sugrįžęs zakristijon, vos spėjęs padėti kieliką ant stalo, besilaikydamas ranka ant mišių tarnautojo pečių, vietoje sukrito nuo širdies smūgio, eidamas 71 m. amžiaus.

1967 m. birželio 9 Romoje vysk. Pranas Brazys, MIC, penktadienį, prieš mišias atlikęs mąstymus, atsiklaupė, giliai palenkė galvą ir jau nebeatsikėlė — mirė vienu at-

sikvėpimu ant kunigų rankų marijonų koplyčioj prieš Švč. Sakramento 6:30 val. ryto.

1967 birželio 23 lėktuvo nelaimėje netoli Blossberg, Pa., žuvo ką tik išrinktas 6 metams Graymoor pranciškonų kongregacijos generolas tėvas Alexander Beaton, S.A., 51 m. amžiaus. Jis grįžo iš vietinės kongregacijos kapitulos (VI.3-20) posėdžių Washington, D.C. Tarp 34 žuvusių lėktuvo nelaimėje dar buvo tėvas De Sales Standerwick iš Brooklyn, N.Y., 44 m. amžiaus.

Kun. Lionginas Jankus, Balfo reikalų vedėjas, 1968 vasario 4 popiet rastas savo bute (105 Grand St., Brooklyn, N.Y.) miręs nuo širdies smūgio. Kun. L. Jankaus mirtį aplinkybės sudramatino. Tik iš vakaro buvo Balfo vakarienė; atšvęstas buvo kun. Jankaus dešimtmetis Balfo veikloje; įteiktos dovanos; linkėta ilgiausių metų. Ir tie ilgiausi metai netruko nė 24 valandų. Turėjo 56 m. amžiaus.

Kun. Br. Dagilis, 1968 liepos 9 Detroit, Mich., vykdamas lankyti kun. Vikt. Kriščiūnevičiaus, po operacijos sveikstančio ligoninėje, susidūręs su gazolino transportu greitkelyje, pačiame Detroito mieste, buvo vietoje užmuštas, baigdamas 60-uosius metus.

Great Falls, Mo., 1969 birželio 12 staiga mirė kun. dr. Aleksandras Norius. Tą savaitę jis buvo kunigų rekolekcijose. Trečiadienį pajuto didelius galvos skaudėjimus. Gydytojas tuoj nugabeno į ligoninę. Ketvirtadienio rytą jis buvo rastas negyvas. Mirties priežastis — kraujo išsiliejimas galvoje. Palaidotas birželio 17 iš Great Falls katedros vietinėse kunigų kapinėse. Brooklyne pas pranciškonus išgyveno 10 metų. Čionai buvo baigęs aukštuosius mokslus ir profesoriavo Šv. Jono universitete. 1968 rudeniop buvo persikėlęs į Great Falls, Mo., kur sutiko mirtį būdamas 46 m. amžiaus.

Prel. Jokūbas Šlikas, Švč. Mergelės Marijos lietuvių parapijos klebonas, Sheboygan, Wisc., 1970 sausio mėn. staiga mirė, besirengdamas mišioms zakristijoje, eidamas 71 m. amžiaus.

1972 lapkričio 5 Chicagoje, aukodamas mišias, prie altoriaus mirė kun. Kazimieras Barauskas, eidamas 68 m. amžiaus.

Sao Paulo, Brazilijoje, 1973 kovo 13 traukinio nelaimėje buvo sunkiai sužeistas kun. Jonas Bružikas, SJ, mi-

sionierius. Nuvežtas ligoninėn, tą pačią dieną mirė, eidamas 76 metus.

Tėvas Jonas Dyburys, OFM, Šv. Jurgio lietuvių parapijos klebonas, Rochester, N.Y., 1976 pavasarį buvo nuvykęs į St. Petersburg, Floridą, pailsėti. Balandžio 15, širdies smūgio ištiktas, nuvežtas ligoninėn, mirė, eidamas 56 m. amžiaus.

Carissime Confrater! Kaip dažnai tu sukalbi tylią maldą už mūsų mirusius tėvus, brolius ir klierikus? Kaip dažnai atsimeni tuos, kurie čia mūsų vienuolyno koplyčioje anksčiau prieš mus stovėdavo prie altoriaus ir aukodavo už mus mišias? Su jais kartu tu klaupdavaisi ir melsdavaisi! Jie ir kitose parapijose laimino žmones ir suteikė jiems dvasinius patarnavimus. Kai tu kartais aplankai savo artimųjų kapus, gal netoliese yra mūsų provincijos ar šiaip pažįstamo mirusio kunigo kapas? Ar minutei sustoji ir sukalbi bent Requiem?..

Vientulystėje paliktas kunigo kapas! Kai jis buvo gyvas, jis priklausė mums visiems. Jis buvo mūsų tėvas ir ramintojas; po jo mirties atrodo, kad niekam jis nebepriklauso.

Mūsų mirusiųjų kunigų rauda atrodo kaip duslus aimanavimas pagal šiuos Šventraščio žodžius: "Mūsų vardas bus su laiku užmirštas, ir niekas nebeatsimins mūsų darbų..." (Išm 2,4).

☆ ☆ ☆

Turiu spalvingą vokiečių kapucinų broliuko Rudolfo nupieštą paveiksliuką brevioriuje: šv. Pranciškus, ištiesęs savo rankas, sveikinasi su ateinančia giltine — mirtimi, kuri savo skeletą yra apgaubusi balta drobule. Už poros žingsnių, tarp giltinės ir Pranciškaus, stovi iškeltas Nukryžiuotasis. Kryžiaus papėdėj žaliuoja Rojaus medis. Paveiksliuko apačioj vokiškai užrašyta: "Sei mir gegruesst, Bruder Tod!" — Sveika, sesute mirtie!

Visų tamsiausias gimtosios nuodėmės šešėlis, kuris skleidžiasi virš mūsų, yra mirties šešėlis. Mirtis yra tikra, ir iš jos negalime išsprukti. Ji yra vartai, pro kuriuos mes visi turėsime praeiti, ir Dievo šauklys, kurį visi turėsime pasveikinti.

Žinodamas, jog greitai turės palikti šį pasaulį, šv. Pranciškus mirties guolyje, pakėlęs savo rankas dangun, kalbėjo: "Teateina mano sesutė mirtis!"

Broliams liepė giedoti "Saulės giesmę". Ir net mirtis, ta baisioji mirtis, tokia pareiginga ir niekada nesivėlinanti, Pranciškaus sesute pavadinta, ir ji turi liaupsinti gailestingąjį Dievą. Antgamtinė ramybė ir džiaugsmas gaubė Asyžiečio veidą. Tai buvo vaiskaus šventumo reginys — "videbatur tanquam sanctus qui ridet" — atrodė lyg besišypsąs šventasis, — kaip praneša liudytojai.

Pranciškus mirė su šlovinimo garsais lūpose ir "mirtį sutiko giedodamas" — mortem cantando suscepit (2 C 214), nes giesmė buvo pats šventojo gyvenimas čia žemėje.

Velykų proga vienuoliai kartūzai turi gražų pasveikinimo paprotį. Jie iš savo darželių Kristaus prisikėlimo rytą nuskina gėlelę "primula veris" — lietuvių liaudies vadinama "dangaus rakto" gėlyte. Vienas kitam ją dovanoja šiais reikšmingais žodžiais: "Memento vivere!" — Atmink, kad tu amžinai gyvensi!

Klysta tie, kurie skelbia, kad visa krikščionybės išmintis yra paremta tiktai "memento mori!" — Ne "memento mori", bet "memento vivere!" — Atmink, žmogau, kad tu amžinai gyvensi!

7. TIKĖJIMAS

"Apaštalai prašė: 'Sustiprink mūsų tikėjimą'" (Lk 17,5).

Katalikui, ypač vienuoliui, gyventi reiškia dalyvauti Kristaus gyvenime. Tai yra aiškus mūsų Bažnyčios mokslas, kuris vienintelis gali nustatyti gaires mūsų tobulybės siekimui. "... nuo manęs atsiskyrę, jūs negalite nieko padaryti" (Jn 15,5).

"Mes esame jo kūrinys, sutverti Kristuje Jėzuje geriems darbams" (Ef 2,10). "Kristuje Jėzuje geriems darbams" juk aiškiai pasako, kad mūsų gyvenimas negali būti niekas kitas, kaip tik Kristaus gyvenimo išsiskleidimas mumyse. Mūsų dorybės gyvenime lygintinos ne su menininku, kuris iš neapdirbto granito pagal savo planą iškaldina meno kūrinį, bet su sodininku, kuris turi saugoti ir prižiūrėti daigumą. Sveiką dorybių mokslą pirmiausia reikia nukreipti į daigumą, kurį Kristus įdiegė į mūsų sielos dirvą, kad paskui šis pasėlis būtų stropiai puoselėjamas.

Todėl čia paskirai pažvelgsime į tris dieviškas dorybes: tikėjimą, viltį ir meilę. Mūsų ordino kūrėjas šv. Pranciškus savo dvasinį gyvenimą pastatė ant šių trijų dieviškų dorybių.

"Taigi, dabar pasilieka tikėjimas, viltis ir meilė" (1 Kor 13,13). Šiais žodžiais apreikštos trys dieviškos dorybės yra mūsų krikščioniškąjį gyvenimą formuluojančios jėgos.

Šv. Pranciškus savo atsivertimo valandą apgriuvusioje Šv. Damijono bažnytėlėje 1206 meldėsi: "Didis ir šlovingas Dieve, mano Viešpatie, Jėzau Kristau, aš nužemintai maldauju tave, apšviesk mane ir išsklaidyk sutemas iš mano sielos! Duok man tikrą tikėjimą, stiprink mano viltį ir užžiebk manyje tobulą meilę! Dieve, leisk man pažinti tave,

kad visuose dalykuose galėčiau veikti tavo šviesoje ir pagal šventą tavo valią!" (Annales Min. I).

Mes tikėjimą, viltį ir meilę vadiname trimis dieviškomis dorybėmis, kadangi jos yra iš Dievo. Dievas tas dorybes per krikštą įdiegia į mūsų širdis kartu su pašventčiamąja malone. Jas teologijoje mes vadiname "gratiae infusae, gratiae gratis datae" — Įdiegtos malonės, veltui duotos! Jos yra dvasinio gyvenimo pamatas.

Mūsų Motina Bažnyčia labai dažnai prašo padauginti šias dieviškas dorybes: "Visagalis amžinasis Dieve, padidink mūsų tikėjimą, viltį ir meilę. Padėk mums pamilti tavo įsakymus, kad pasiektume tai, ką esi pažadėjęs" (30-tas metų sekmadienis).

Bažnyčia grožisi šiomis dorybėmis savo kankiniuose ir gieda savo himnuose: "Devota sanctorum fides, invicta spes credentium, perfecta Christi caritas" — Dievotas šventųjų tikėjime, nenugalima tikinčiųjų viltie, tobuloji Kristaus meile (Breviorius).

Kai Bažnyčia pradeda kurio nors asmens kanonizacijos bylą, pirmiausia ji klausinėja, ar tas asmuo yra praktikavęs tikėjimą, viltį ir meilę iki herojiško laipsnio. Jei to negalima įrodyti, tai kanonizacijos procesas nutraukiamas.

Šv. Paulius dažnai kalba apie tas dieviškas dorybes savo laiškuose. Jis maldaute maldauja Dievą tomis dorybėmis pripildyti jo tikinčiųjų širdis.

"Tikėjimas yra sielos drabužis. Kai meilės šviesa jį apšviečia, tuomet jis tampa paauksuotas drabužis" (Šv. Antanas Pad., Nr. 593).

Bet ar mūsų tikėjimas yra toks gyvas, kad jis suvaldytų visą mūsų galvoseną ir kalbą, mūsų veikimą ir jausmus? Ar mūsų tikėjimas yra toks galingas, kad mus traukte trauktų prie tabernakulo ir ten neštume mes savo džiaugsmą ir skausmą, kad mes čia išgyventume laimingas valandėles, dalyvautume mišiose, kasdien maitintumės gyvenimo Duona, kurios mums dažnai trūksta?.. Ar tavo tikėjimas yra toks gyvas, kaip mūsų šv. tėvo Pranciškaus? Ar tu sakytum: Viešpatie, ką nori, kad daryčiau? Viešpatie, kalbėk, nes klauso tavo tarnas! Kodėl aš atėjau į vienuolyną ir kodėl aš dirbu paprasčiausią darbą? — Taip, jei mes tikrai turime tokį tikėjimą, tai su šv. Paulium turime saky-

ti: "Aš gyvenu, tačiau jau nebe aš, o gyvena manyje Kristus" (Gal. 2,20).

Argi ne gyvasis tikėjimas stiprino kankinius jų žiauriose kančiose? Argi ne gyvasis tikėjimas palenkė ne vieną pasaulio turčių visko išsižadėti ir prisidengti beturčio drabužiu? Todėl šv. Jonas taria: "Ir štai pergalė, nugalinti pasaulį: mūsų tikėjimas" (1 Jn 3,4).

Per krikštą padarėme sandorą su Dievu. Paskiau tą sandorą dar stipriau sumezgėme savo šventoje profesijoje ir kunigo šventimuose. Tada Kristus susituokė su mūsų siela.

Galilėjus, Newtonas ir Kepleris savo teleskopais pasiekė dangų ir, palenkę galvas, meldėsi: Tikiu Dievą Tėvą visagalį, dangaus ir žemės Sutvėrėją... Mokslininkas Linne, pažiūrėjęs pro mikroskopą, pasakė: "Aš mačiau praeinantį Dievą, ir tai mane padarė be žado."

Yra daug didelių paslapčių, ir mūsų tikėjimas reikalauja, kad jomis tikėtume. Tačiau Švč. Eucharistija iš tų paslapčių yra didžiausia. Mes turime palenkti savo galvas ir sakyti su šv. Tomu Akviniečiu: "Visiems žinoma tebūna, kad duona pavirsta Kūnu, o vynas — Kristaus Krauju. Pojūčiai nieko nesako; nuolanki dvasia tai mato vien tikėjimo gaivumu." — Aš savo kūniškomis akimis matau tik baltą ostiją, gi tikėjimo akimis matau savo Dievą!

Skaityk, ką šv. Irinėjus ir šv. Justinas pasakoja; kaip jie studijavo ir dėjo visas pastangas, kol pradėjo matyti šviesą. Arba klausk apie tai mūsų amžiaus didžiuosius konvertitus, kaip Chestertoną, Stroddartą. Kardinolas Newmanas dvidešimt metų klajono tamsybėse, kol pagaliau pasakė "Credo". Tas anglų konvertitas savo antkapiui išsirinko parašą: "Ex umbris et imaginibus in veritatem" — Iš šešėlių ir simbolių — į tiesą! Kardinolo gyvenimas buvo: iš klaidų į tikrąją Bažnyčią...

Dievas kiekvienam duoda, net paskutiniam stabmeldžiui, užtektinai malonės išganyti savo sielai. Žmogaus natūrali supratimo šviesa parodo jam, kad yra Dievas. Todėl jo paties sąžinė nustato dėsnius ir veda jį į Dievo kelią. Bet Dievas nori, kad kitas malones kiekvienas pats išsimelstų. "Jei ne Dievo malonė mane būtų išlaikiusi, aš būčiau ilgiau braidžiojęs tais pačiais nuodėmingais keliais", — sako šv. Augustinas.

"Budėkite, tvirtai laikykitės tikėjimo!" (1 Kor 16,13). Priešas visur tykoja tavo sielos. "Brolau, tu klaidini save, jei tu tiki, jog krikščionis niekada nėra gundomas. Tu būsi daugiausia gundomas, kai mažiausia turėsi atidos, todėl melskis!" — sako šv. Jeronimas. "Todėl visą laiką budėkite ir melskitės . . ." (Lk 21,36).

Broliai, būkime karžygiai! Bandykime būti didvyriais savo tikėjimo pratimuose. Mąstymas padaro tikrus tikėjimo didvyrius. Šv. Krispinas, nusižeminęs broliukas kapucinas, Romoje savo vienuolyno sode visuomet būdavo apsuptas vyskupų ir kardinolų. Jie prašydavo jį patarimų ir norėdavo gauti nors kibirkštėlę tos šviesos, kurios broliukas apsčiai gaudavo savo mąstymų valandomis.

"Credo, Domine! — Tikiu Viešpatie!" — sakykime Viešpačiui su Evangelijos sergančio vaiko tėvu: "Padėk mano netikėjimui" (Mk 9,24). O kada mes savo tikėjimo akimis žiūrėsime į paslėptą Dievą šventojoje ostijoje, kartu melskimės su angelišku daktaru: "Duoki man, o Jėzau, dar tikėt labiau, viltimi gyventi, meile degti tau!"

8. VILTIS

"Nemo potest desperare, qui diligit!" —
Kas myli — niekada nepraranda vilties!
Šv. Augustinas

"O latens Deitas!" — O, paslėptoji Dievybe! Duok man didį tikėjimą, stiprią viltį ir karštą meilę! Šioje eucharistinėje šv. Tomo maldoje per paskutinę konferenciją apmąstėme mūsų šventą tikėjimą.

Tai turėtų būti tvirta mūsų širdies malda, ypač kai mes žiūrime į šv. Ostiją per pakylėjimą ir per palaiminimą. Domine, adauge fidem! Corrobora spem! Inflama caritatem! — Viešpatie, padidink tikėjimą. Sustiprink viltį! Uždek meilę!

Šios trys dieviškosios dorybės mūsų sieloje yra antgamtinio gyvenimo pamatas. Mes gavome jas kartu su pašventčiamąja malone per krikštą. Mes turime jas maitinti malda, mąstymu ir dvasiniu skaitymu. Kai mes vienuolyne pagal tas dorybes gyvename, galime tapti šventais.

Kaip kapitonas savo laivą pritvirtina inkaru prie uosto, taip katalikas turi prie amžinybės uolos tvirtai laikytis savo tikėjimo su vilties inkaru! Mūsų žemiškas gyvenimas be vilties amžinajam gyvenimui būtų be vertės.

Kas mūsų supratimui yra šviesos tikėjimas, tas mūsų valiai yra vilties dorybė. Ko gi mes viliamės iš Viešpaties Dievo? — Gi malonių ir palaimos šiame ir būsimame gyvenime.

Kodėl gi ūkininkas pavasarį beria grūdus į dirvą? — Kadangi jis turi vilties, kad rudenį grūdai atneš gausų derlių. Kodėl gi sunkiai sergąs ligonis geria vaistus? — Jis turi vilties pagyti. Kodėl aš įstojau į pranciškonų ordiną? — Aš viliuosi lengviau išganyti savo sielą, negu gyvendamas pasaulyje.

Viltis yra didžiausia jėga žmogaus, ypač krikščionio

gyvenime. Išplėšk žmogui iš širdies viltį, tuomet dingsta visas džiaugsmas ką nors gera padaryti; tuomet miršta jame visi didieji troškimai.

Viltis yra ilgėjimasis Dievo ir jo dieviškųjų gėrybių. Ilgėjimasis buvo gyvas mūsų šventųjų gyvenime. Tai buvo vilties dorybė ir pasitikėjimas Dievuje taip, kad šventieji galėjo nuveikti didžius ir nuostabius darbus. Pasitikėjimas ir viltis kankiniams davė kantrybės ir tvirtybės; viltis ir mus stiprina visuose bandymuose ir sunkumuose.

Visose gyvenimo dienose, visuose savo darbuose, užsiėmimuose, nežiūrint kokie jie bebūtų, niekuomet nepasikliauk tik savim, savo paties jėgom, savo sugebėjimu, savo patyrimais ir žinojimu, bet visuomet pilna viltim sakyk: "Aš visa galiu tame, kuris mane stiprina!" (Fil 4,13). Kat. Bažnyčia prieš didelius savo darbus bei šventas funkcijas visuomet kalba "Veni sancte Spiritus". Šventųjų gyvenime tai yra didelė paslaptis; jie pasitiki Dievu ir visko laukia iš aukštybių.

Šv. Juozapas Kotolengietis, tretininkas, Turine (Italijoje) 1832 steigė "La Piccola Casa della Divina Providenza" — mažą dieviškosios Apvaizdos namelį. Jis visuomet pasitikėjo Dievu ir taip tvirtai, jog vakare atlikusius pinigus metė pro langą į gatvę vargšams. Rytojaus diena Dievas pasirūpins. Ir Dievas niekuomet jo neapvylė. Kai šventasis mirė, jis savo įstaigoje jau turėjo įvairiausių žmonijos nelaimingųjų. Invalidais gimusieji, berankiai, bekojai šiandien gyvena daugelyje pastatų. Atrodo lyg miestas . . .

Ši įstaiga gyvuoja jau per 150 metų. Ant jos didžiųjų įėjimo durų yra užrašyti psalmės žodžiai: "Sperate in eo, omnis congregatio populi, effudite coram illo corda vestra" — Remkitės juo visą laiką, mano tautiečiai, jam savo išliekite širdį! (Ps 61,9).

Kotolengo įstaigos kapelionas pasakoja: "Dažna šv. komunija, kasdieninė komunija yra mūsų įstaigos stiprybė. Vienerios mišios pas mus daugiau reiškia, kaip visą savaitę vesti sąskaitas. Viskas iš ten ateina." Kunigas parodo pirštu į altorių.

Kotolengo įstaiga paremta Dievo ir artimo meile. Visa įstaigos buhalterija tokia: "Dieve, atlygink mūsų geradariams! Ačiū tau, Viešpatie, už visas tavo geradarybes!" — "Pas mus nėra nei pajamų, nei išlaidų knygų", atvirai aiškina

ekonomas. Aukotojams neduodama jokių kvitų, jiems tiktai gražiai padėkojama. Viską daro artimo meilė.

Ir būdinga: ant sienų kaba daug užrašų, kurie ne vienam iš mūsų atrodytų keisti:

— Nesistenkit sužinoti vargšų skaičiaus, nes tai jus gali pakelti puikybėn, kad tiek daug išlaikot.

— Nesirūpinkit jų rytojum, nes Dievas jais rūpinasi; jūs gi atlikit savo pareigą ir būkit ramūs.

— Nemelskit iš Dievo mums medžiaginių gėrybių, bet melskit, kad mes taptume šventais.

— Neduokit mums aukos, jei tuo ką nors nuskriaudžiate.

Čionai yra dieviškas pavyzdys mūsų vienuolyno viršininkams, klebonams, ekonomams ir mums visiems pranciškonams.

Popiežius Klemensas V (m. 1314) sakė, jog pranciškonų regula draudžia prisitiekti kokių išteklių ateičiai, pvz. didelių maisto atsargų ar gautų palikimų; reikia sudaryti metinį biudžetą taip, kad galėtume gyventi ir be išmaldų rinkimo. Dievas išlaiko tuos, kurie dėl Kristaus pasidarė beturčiai ir atsidėjo Viešpaties tarnybai. Ypač pirmaisiais ordino laikais randame tai patvirtinta, netgi stebuklingu būdu. Ir iki šių dienų Dievas laikosi savo žodžio. Jau yra praėję per 750 metų nuo ordino įkūrimo, o vis dar tinka šv. Bonaventūros žodžiai: "Ligi šios dienos yra buvę tiek daug mažesnių brolių, ir jiems visiems yra tikrai išsipildę, ką Dievas yra pažadėjęs: nė apie vieną dar nebuvo girdėta, kad dėl būtinų daiktų trūkumo jis būtų patekęs į pavojų gyvybei ar būtų miręs badu."

Kartą Kristus savo apaštalavimo pabaigoje pasakė apaštalams: "Ar jums ko nors trūko, kai aš buvau jus išsiuntęs be piniginės, be krepšio ir be kurpių? Jie atsakė: Nieko netrūko" (Lk 22,35).

Šv. Pranciškus 1209 vasario 24, išgirdęs bažnyčioje Evangelijos žodžius "Neįsigykite nei aukso, nei sidabro, nei variokų savo kapšiuose; nei kelionmaišio, nei dvejų marškinių, nei kurpių, nei lazdos..." (Mt 10,9), nė kiek nedelsdamas tuoj pradėjo visa tai vykdyti savo gyvenime...

Savo ordino gyvenimą Pranciškus kūrė ir statė ant vilties pagrindo: "... turėti savyje Viešpaties dvasią" (Regula, 10). Net savo reguloj jis įrašė Viešpaties žodžius: "Bet kas ištvers iki galo, bus išgelbėtas" (Mt 10,22). Jis kreipėsi

į Dievą tardamas: "Tu esi mūsų viltis!" Taip buvo apreikšta dieviškoji vilties dorybė, kaip pranciškoniškojo gyvenimo jėga.

1218 šv. Domininkas dalyvavo Asyžiaus pranciškonų kapituloje ir kalbėjo broliams, kurių buvo susirinkę per 5000 ir neturėjo ko valgyti. Tada šv. Pranciškus tarė šv. Domininkui: "Eime, melskime Aukščiausiąjį, kuris tyruose papenėjo 5000 žmonių, nes jo pasigailėjimo jėga nėra sumažėjusi, ir neturime nustoti jo gerumu pasitikėti." Dievas išklausė jų maldos, nes žmonės iš apylinkių gausiai sunešė viską, kas reikalinga (Fioretti, 18).

Jei mes turėtume tokią viltį ir tvirtą įsitikinimą, kaip turėjo šventieji, tai mes galėtume nuveikti didžius darbus.

Ir kam daugiau reikalinga paskatinimo, jei ne vienuoliams? Mes juk jau nuo jaunystės pasižadėjome mūsų Viešpačiui ištikimai tarnauti visą gyvenimą. Mes patys įsipareigojome būti ištikimais ir šventais Kristaus ambasadoriais, vertais Dievo paslapčių teikėjais, narsiais Kristaus kariais, pasiruošusiais net savo kraują pralieti dėl sielų, kaip Kristus tai darė. Aš viliuosi ir pasitikiu Dievu. Aš visa galiu tame, kuris mane stiprina! Viešpatie sustiprink viltį!

Jauniausias Bažnyčios daktaras — šv. Antanas Paduvietis užtikrino: "Kol siela viliasi, jai padeda Dievo malonė. Kai jinai jaučia savo nuodėmių skausmą, tegu dar ji tikisi atlaidumo" (Nr. 610).

Mes turime tikrąją viltį, nežiūrint, kad ir būtų kliūčių pakely, kadangi mes pasitikime begaliniu Dievo gerumu ir jo gailestingumu.

Dievo gailestingumo istorija. S. Testamento istorija yra ilga ir besitęsianti Dievo gailestingumo istorija Izraelio tautoje. "Misericordias Domini in aeternum cantabo" — Viešpaties malones giedosiu per amžius (Ps 88,1). Taip savo psalme Dovydas šlovino Dievo gailestingumą.

N. Testamento istorijoje bemaž kiekviename puslapyje atsispindi kantrioji ir gailestingoji Jėzaus Širdis. Kokie dieviškai puikūs palyginimai yra tose Evangelijos scenose, kur mes matome Kristų veidas veidan su nusidėjėliais. Beveik kiekviename Evangelijos puslapyje regime, kaip Kristus laukia su ištiestomis rankomis nusidėjėlių; kaip meiliai ir gailestingai jis juos priima. Sūnaus palaidūno parabolė yra viena iš gražiausių ir visiems paliečia širdis. Ji atskleidžia

mums gražiausius Jėzaus Širdies bruožus — kantrumą ir gailestingumą, tad ir nusidėjėlis negali nusivilti.

"Dievo gailestingumas yra atviri vartai, pasiruošę priimti atgailojantį nusidėjėlį. Tėvo ranka yra jo Sūnaus ranka, pasiruošusi apkabinti palaidūną sūnų savo sugrįžime" (šv. Antanas Pad. Nr. 35).

Šv. Augustinas, kuris savo jaunystėje žemai buvo nupuolęs, viename savo pamoksle, jau kaip vyskupas, klausia: "Kas yra Marija Magdalena po Kristaus kojomis?" Jis taip pat ir atsako, "jog jinai yra iš pasaulio atsivertusi deivė į tikrąją Dievo auką: tuštybę ir puikybę pavertė į nusižeminimą ir savęs paniekinimą; švelnumą ir jausmingumą pakeitė į griežtą atgailą ir šiurkštumą."

Mes matome Kristų šventykloje bekalbantį į minias. Čia fariziejai prie Kristaus atveda moteriškę, sugautą svetimaujant, ir sako: "Mozė mums Įstatyme yra liepęs tokias užmušti akmenimis. O tu ką pasakysi?" Kristus, truputį pagalvojęs, atsakė: "Kas iš jūsų be nuodėmės, tegu pirmas sviedžia į ją akmenį." Nė vienas nedrįso to daryti. Kristus pasilenkęs kažką rašė ant žemės. Fariziejai apsidairė į vienas kitą ir išsiskirstė ... Jis rašė kaltintojų nuodėmes ...

Vyrų lūpos buvo, kurios tarė pasmerkimo žodžius ant nupuolusios moteriškės; vyrų rankos buvo, kurios griebė akmenį sviesti į Magdaleną. Bet vienas iš tų vyrų buvo Kristus, kuris galėjo pakelti akmenį ir sviesti į tą pasmerktąją moteriškę. Tačiau priešingai, jis pakėlė savo gailestingąją ranką ir tarė: "Nė aš tavęs nepasmerkiu. Eik ir daugiau nebenusidėk!" (Jn 8,11).

Težino šiuos Evangelijos žodžius vienuolynų viršininkai ir jų valdiniai: "Neteiskite, ir nebūsite teisiami; nesmerkite, ir nebūsite pasmerkti; atleiskite, ir jums bus atleista" (Lk 6,37).

Niekada nenulaužkime palūžusios nendrės ir neužgesinkime gruzdančio dagčio (Mt 12,20), bet visada sekime mūsų Išganytojo pavyzdžiu. Ištieskime savo pagalbos ranką, padėkime jiems atsikelti, drąsinkime juos begaliniu Dievo gailestingumo pasitikėjimu.

1223 šv. Pranciškus parašė broliui Elijui, tuometiniam ordino vikarui, laišką, kuriame kaip tik ir atskleidė, koks turi būti pranciškonų ordino elgimasis su nupuolusiais savo sanbroliais: "Jei myli Viešpatį ir mane, jo ir tavo tarną,

— rašė šventasis, — tai elkis taip, kad joks brolis, tegul jis nusidėtų kiek įmanydamas, nenueitų nuo tavęs negavęs prašomo pasigailėjimo. O jeigu jis pasigailėjimo neprašytų, tu pats jį paklausk, ar jis nenorėtų pasigailėjimo. Nors jis eitų su savo nuodėmėmis pas tave ir tūkstantį kartų, mylėk jį dar labiau, negu mane myli, kad patrauktum jį prie Viešpaties. Ir būk visada su tokiais gailestingas — Et semper miseraris talibus" (Ep. ad ministrum).

Tikintysis astronomas Kopernikas (m. 1543) liepė ant savo antkapio užrašyti: "Non parem Paulo gratiam requiro, veniam Petri neque posco sed quam, in crucis ligno dederas latroni, sedulus oro" — Viešpatie, dovanok man ne Pauliaus malonę, ne Petro atlaidumą, bet gailestingumą, kurį tu suteikei piktadariui ant kryžiaus!

Visai teisingai šv. Karolis Boromiejus sako: "In manu mea posuit thesauros suos omnes... Į mano rankas Viešpats sudėjo visus savo turtus, visus sakramentus ir malones; sudėjo ir sielas, už kurias jam nieko nėra brangesnio ir kurias mylėdamas iškėlė aukščiau už save patį, kurias atpirko krauju. Į mano rankas atidavė dangų, kurį aš galiu kitiems atidaryti ir uždaryti... Kaipgi tad aš galiu būti toks nedėkingas už tokį didelį išaukštinimą ir meilę, kad nusidėčiau Dievui, kad įžeisčiau jo garbę, kad išniekinčiau jo kūną, kad subiauročiau tą jo garbei pavestąjį savo vertingumą ir gyvenimą?" (In 'Haerent animo' St. Pius X).

Šv. Antanas Pad. apie išpažintį sako: "Štai prisiartino raupsuotasis ir parpuolė prieš jį ant žemės (Mt 8,2). — Štai nužemintas nuodėmių išpažinimas. Apie tai nuodugniau praneša Morkus (1,40): Pas jį atėjo raupsuotasis ir atsiklaupęs maldavo: 'Jeigu nori, gali mane padaryti švarų' Taip pat ir penitentas, kuris ateina išpažinties, turi atsiklaupti prieš kunigą, kaip Dievo vietininką, nes šitas turi iš Kristaus galią surišti ir išrišti. Į šitą galią penitentas turi taip tvirtai tikėti, kadangi ir jis taip pat kalba: 'Viešpatie, jeigu nori, gali mane padaryti švarų ir man atleisti nuodėmes.' Raupsai tuojau pranyko, ir jis tapo švarus. Nusidėjėlio širdyje kasdien kartoja Viešpats tolygų per savo kunigą, nes šis privalo trejopai daryti: jis (kunigas) turi ištiesti ranką, paliesti ir norėti. Jis ištiesia ranką, kai jis meldžia Dievą už nusidėjėlį gailesčio sugraudintą. Jis paliečia nusidėjėlį, kai jis ranką ištiesia ir duoda Dievo atlai-

dumą. Jis turi norą padaryti jį švarų, kai jis jam atleidžia nuodėmes" (Nr. 451).

Šv. Augustino žodžiais tariant: "Nusidėjėlio išteisinimas yra didesnis darbas, negu sutverti dangų ir žemę."

Niekada neprarasti vilties! Kai tu atsimeni savųjų nuodėmių istoriją prieš Nukryžiuotąjį, giedok šlovės ir padėkos himną gailestingumui ir skurdui: "Tai Viešpaties gailestingumai, kad nesame sunaikinti, nes nestinga jo pasigailėjimų" (Raud 3,22).

Sek savo Motinos Bažnyčios pavyzdžiu. Kai ji stovi maldoj, meldžiasi ir viliasi prie savo mirštančiųjų vaikų lovos, ji verkia su jais už jų nuodėmes. Ji šaukiasi Dievo gailestingumo mirštančiam nusidėjėliui. Ir nežiūrint, kokios tai bebūtų jo nuodėmės, pasitikėdama, priduria: "Fidem tamen non negavit" — vis dėlto nepaneigė tikėjimo.

Iš tikro Motina Bažnyčia yra karžygė savo viltyje. Ir prieš palydėdama savo mirusį vaiką į poilsio vietą, ji mirusiojo kūną padeda prieš savo altorių ir aukoja gailestingajam Tėvui Jo Sūnaus išganymo Kraują. Ir ji savo bažnytinėje kalboje mirusiam keleiviui liepia sakyti į mus: "Magdalenos pagailėjęs, latrui dangų pažadėjęs, būk ir man švelnus Teisėjas" (Dies irae).

Dažnai Dievas nusidėjėlį išganomai sukrečia, jį prievarta išplėšia iš nuodėmės nagų, kad tuo būdu jį paragintų apsimąstyti ir daryti atgailą. Taip buvo pasielgta su didele nusidėjėle, paskui — atgailautoja tretininke, pagaliau tapusia serafiškąja Margarita Kortoniete. Atsipeikėjusi ėmė graudžiai verkti, gailėdamasi savo nuodėmių. Pirmoji jos mintis buvo, kur dabar jos siela. Mat, tikėjimą ji dar buvo išsaugojusi. Ne kartą Dievas teikės maldoje ją pamokyti, pasikalbėti. Iš pradžių ją vadindavo nelaiminga nusidėjėle, vėliau — dukterim, galop — sužieduotine. Nuolat ją užklausdavo Išganytojas: "Ko tu trokšti iš manęs? Prašyk mane visuomet ko nors. Tavo praeities nuodėmės nebus tau kliūtis dėl meilės Jėzui. Tu buvai mano vergė dėl savo nuodėmių, bet dabar tu esi mano sesuo per savo malonės stovį."

Vienuolis pranciškonas niekada neturi nusiminti. "Ne tie tampa didžiais šventaisiais, kurie mažiausia turi klaidų, bet tie, kurie daugiausia turi drąsos, daugiausia dosnumo-didžiadvasiškumo, daugiausia meilės; kurie deda didžiausias pa-

stangas save nugalėti, nebijo suklupimų ir net nupuolimų, gal ir truputį susipurvina, bet tučtuojau, nieko nepaisydami, žengia pirmyn", Pere Grou. Šventieji, kaip ir mes, buvo nuodėmingi žmonės.

"Veizėk tą didį Atpirkėjo gerumą! Nuodėmingas atėjo muitininkas ir 'nuėjo į namus nuteisintas' (Lk 18,14); kaip nusidėjėlis jis įėjo šventyklon, ir kaip šventasis jis paliko ją."

"Viešpats kalba: 'Aš mylėjau tave amžina meile' (Jer 31,3); todėl skaitome: 'Viešpats atsigręžė ir pažvelgė į Petrą' (Lk 22,61). Jis taip pat pažiūri ir į tave, nes myli tave, todėl jis traukia tave pilnas pasigailėjimo prie savęs su meilės ryšiu" — sako šv. Antanas Paduvietis (Nr. 118-119).

"Tavim pasitikiu, Dieve, ir amžiais nebūsiu apviltas" (Ps 30,2). Mes žinome, jog viltis yra viena gražiausių, įkvepiančių, sustiprinančių ir gyvybę duodančių žodžių. Kunigams ir vienuoliams, kurie studijavo Kristų ir kurie gyvena su juo po vienu stogu, tai reiškia didžiausią lobį. Jeigu mes būtume neištikimi savo Mokytojui, parodę abejingumą ir užmiršimą, beveik jį paneigdami ar net paneigę, ir net gal bestovį ant išdavystės kranto, Kristus tik sakytų: "Bičiuli, ko atėjai?" (Mt 26,50). Jei Judas būtų pasitikėjęs ir nebūtų nusiminęs, jis būtų šventas. Mes niekada nepraraskime mūsų pasitikėjimo Dievu! Net ir tada, kai jaučiamės, kad jau skęstame į prarają, šaukime su Petru: "Viešpatie, gelbėk, žūvame!" (Mt 8,25).

"Nemo potest desperare, qui diligit!" — Kas myli, niekas nepraranda vilties! — šv. Augustinas.

9. MEILĖ

"Amor seraphicus incendat sensus et praecordia nostra" — Serafiškoji meilė tegu uždega mūsų jausmus ir pačias mūsų širdies gelmes!

Tikėjimas yra krikščioniškojo gyvenimo šviečianti saulė. Tačiau mirtim užgęsta ši saulė, o šventas tikėjimas kyla aukštyn į amžinybę su tais, kurie tikėjo žemėje. Krikščioniškoji viltis yra šviečianti amžinybės žvaigždė per audringą gyvenimo jūrą, kuri pamažu gęsta čia žemėje. Bet "meilė niekada nesibaigia..." (1 Kor 13,8), nes pats Dievas yra meilė!

Šios trys dieviškos dorybės yra didžiausios dovanos, kurių mes galime prašyti iš Viešpaties. "Taigi dabar pasilieka tikėjimas, viltis ir meilė — šis trejetas, bet didžiausia jame yra meilė" (1 Kor 13,13).

Šv. Jonas, tas meilės apaštalas, ieškodamas žodžio giliausiai Dievo esybei aptarti, pasakė: "Dievas yra meilė!" (1 Jn 4,8).

Mylėkime Dievą, nes Dievas yra pati meilė. Mūsų širdis yra sukurta mylėti. Todėl Dievas mums ir davė trečią dieviškosios meilės dorybę, kuri pakelia mūsų meilę ir širdį į antgamtinį lygį. Ši per krikštą gauta meilės dorybė yra dieviškosios meilės kibirkštis, užžiebta mūsų širdyse, idant suantgamtintų mumyse natūralią meilę. "Aš atėjau įžiebti žemėje ugnies ir taip norėčiau, kad ji jau liepsnotų!" (Lk 12,49).

Mūsų meilė jau čia žemėje palaipsniui auga ir kyla prie gėrio, asmenų, daiktų ir Dievo žinojimo. Todėl mes jaučiame savyje siekimą tobulybės, ieškoti ir ilgėtis gėrio, grožio... paties Dievo.

Kaip šventieji mylėjo Dievą? Jie išreikšdavo savo meilę gražiausiais žodžiais, paprasčiausiais sakiniais. Šv. Pranciškus

ją išreiškė labai trumpai: "Deus meus et omnia!" — Dievas mano ir viskas! Dievo gerumą ir grožį jis matė kiekviename tvarinyje, o visa tai jį vis arčiau vedė prie Dievo meilės, ir jis tapo serafiškuoju šventuoju. ... tutto serafico in ardore — visas degė meile serafino (Rojus, XI,37); taip apie jį rašė didysis italų poetas Dantė.

Pranciškaus sukurtoji "Saulės giesmė" buvo paskutinioji jo gyvenimo saulėlydžio meilės malda savo Viešpačiui.

Pagonių pasaulis mylėjo tik tvarinius ir su tokia meile, kuri visiškai buvo įsišaknijusi jausmuose.

S. Testamento pasaulis mylėjo Dievą, tačiau mylėjo jį su vergiška meile.

Krikščionių pasaulis prieš šv. Pranciškų mylėjo Dievą su kūdikiškai pakankama meile, bet užtat pamiršo tvarinius ir baiminosi jų, kaip kokios pagundos.

Šv. Bonaventūra, serafiškasis Bažnyčios daktaras, teisingai sako, kad meilė yra "visų dorybių šaknis", nes tai yra "įstatymo pilnatvė" (Rom 13,10). Jis rašo: "Kas gali išmatuoti tobulos meilės ugnį, kuria Sužieduotinio draugas (Pranciškus) žėrėjo Dievui? Jis atrodė kaip gyva žarija židinyje, paskendęs dieviškosios meilės liepsnoje ... Užtat jis pats save troško aukoti kaip gyvą auką Dievui" (Leg. maj. IX).

Pranciškaus širdis degino jį ligi tokio džiaugsmo, ligi aštrios atgailos, ligi kančios troškulio. Vis dar nesudega, o nori sudegti iš meilės, kaip Kristus ant kryžiaus. Keliauja Afrikon, kad pelnytų kankinio palmę. Tačiau Apvaizdos planai kitokie. Dangiškasis Tėvas pasiunčia angelą — serafiną, kad Pranciškaus kūne įspaustų savo Sūnaus Kristaus penkias žymes.

Atlikta! Pranciškaus agonija ilga — tęsiasi dvejus metus. Kristaus žaizdomis paženklintos kojos vaikščioja, rankos laimina, širdis plaka ir myli. Tai buvo ta serafiškoji meilė!

Šv. Augustinas viename savo pamoksle klausia: "Kaip gi iš tikrųjų atrodo meilė?" Jis pats ir atsako: "Ji turi rankas, kad padėtų; ji turi kojas, kad skubėtų pas vargšus ir kenčiančius; ji turi akis, kad matytų žemės skurdą ir vargą; ji turi ausis, kad girdėtų žmonių aimanas ir skundus; ji turi prieš visus vieną širdį, kad galėtų mylėti ir laiminti. Taip atrodo meilė!"

1261 Perugijoje, pranciškonų vienuolyno sode, giliai susimąstęs, vaikščiojo šv. Bonaventūra. Broliukas Egidijus, 72

metų amžiaus, vienas iš pirmųjų šv. Pranciškaus sekėjų, netoli palengva kažką kasinėjo kastuvu. Staptelėjo valandėlei atsipūsti. Pasirėmė ant kastuvo ir, lyg save paguosdamas, pusbalsiai tarė: "E, per darbymetį ir akmuo kruta!" Tuo tarpu prisiartino šv. Bonaventūra. Egidijus žinojo jį esant labai mokytą; tad užkalbino: "Tėve, Dievas jus apdovanojo gausiomis malonėmis. Jūs esate mokytas, lengviau jums pažinti Dievą ir tobuliau tarnauti, o mums visai kitaip! Mes gi, bemoksliai broliukai, nedaug teišmanom, sunku bus prisikasti ligi dangaus!" Šventasis, šyptelėjęs dėl naivaus paprastumo, atsakė: "Brolau Egidijau, dangų pasiekti tereikia vieno — mylėti Dievą. Bemoksliai, net tos paprastos moterėlės, gali mylėti Dievą žymiai daugiau ir tobuliau už didžiuosius dieviškųjų mokslų žinovus." Tai išgirdęs, broliukas pasistiebė per sodo mūrą į miesto pusę ir, tartum ten būtų stovėjusios bemokslių minios, ėmė šaukti: "Ateikite visi, paprastieji ir bemoksliai, ir jūs, moterėlės! Bonaventūra sakė, kad mes, prastuolėliai, galim mylėti Dievą geriau už didžiuosius teologus, gal būt, net geriau ir už patį mūsų tėvą Bonaventūrą!"

Praslinkus 13 metų po šio pokalbio su broliuku Egidijum, šv. Bonaventūra paskutiniame savo veikale "Collationes in Hexaemeron" užrašė: "Ir teisingumas, ir stebuklai, ir žinojimas tų paslėptų misterijų yra beverčiai, jei neturi meilės. Tam pritaria visi daktarai ir šventieji. Tokiu būdu vargšė moterėlė, beturinti mažą sodelį, gali turėti daugiau nuopelnų, negu stambus ūkininkas, kuris turi didžiulį sodą ir yra labai išmokslintas, kadangi iš tų dviejų asmenų tiktai ji turi meilę."

Tačiau paprastos, neturtingos ir bemokslės Perugijos moterėlės džiaugėsi, dorinosi ir dažnai kartojo savo namuose pal. Egidijaus posakį: "Kur yra meilė, ten neįeina blogis!"

Šis pal. Egidijaus posakis galėjo taip pat būti šv. Bonaventūros šūkis: "Kur yra meilė, ten neįeina blogis!" Kur yra meilė, ten nėra jokios vietos išdidumui. Jam mokslas ir studijos niekas kitas negalėjo būti, kaip meilė, ir į nieką kitą jis netaikė, kaip į meilę. Bažnyčia jį pavadino serafiškuoju Bažnyčios daktaru 1588.

Mokykimės iš šv. mūsų tėvo Pranciškaus kilti į amžinąjį Kūrėją. Gražiausiuose daiktuose, — sako šv. Bonaventūra, — regėjo Pranciškus Gražiausiąjį, skaisčiausiuose —

Skaisčiausiąjį; visur sekė jis Mylimąjį, ieškodamas Jo pėdsakų. Iš visų daiktų jis darėsi sau laiptus užkopti pas tą, kuris vienas tėra vertas, kad jo trokštume.

Visas šv. Pranciškaus gyvenimas buvo vien giesmė, meilės simfonija. Meilė žėrėjo jo akyse, meilė dainavo jo burna, meilė veržėsi iš jo pirštų, meilė virpėjo jo jaunatviškoje širdyje. Ir teisingai Bažnyčia šv. Pranciškaus mišių prefacijoje taip aukštai gieda: "... ille amor seraphicus" — ... ta serafiškoji meilė, kuri dvasinėje literatūroje įgavo ypatingą reikšmę.

Šv. Pranciškaus gyvenimas yra ištisa meilės poema, kuri gražiausia forma apgieda krikščioniškojo neturto dvasią. Jos lyrika — antgamtinė, jos žodžiai — du dekalogo įsakymai, jos ritmas — plakančios dieviškosios Širdies aidas!

Šv. Pranciškus savo šventumu tapo kitiems šventumo modeliu tobulybės sekime. Iš viso pasaulyje, pagal 1959 statistikos duomenis, pranciškiečių vienuolijų, kurios gyvena pagal šv. Pranciškaus trečiojo ordino regulą, yra 399. Iš to skaičiaus vien tik Amerikoje yra 79 pranciškiečių skirtingos vienuolijos.

Kartą Išganytojas apsireiškęs šv. Margaritai Kortonietei, pasakė: "Tave pasodinau, o dukra, savo meilės darželyje, nes tavo palaimintasis Tėvas ir mano mielas Pranciškus nieko daugiau savo širdyje neturėjo, kaip mano meilę; jis mane tiek mylėjo, kad joks kitas jam nėra lygus." Tada Margarita užklausė: "Kodėl, o Viešpatie, mažesniųjų brolių ordiną vadini meilės darželiu? Argi nėra kitų darželių, kuriuose taip gražiai žydi meilė?" Jėzus atsakė: "Ne, aš niekur pasaulyje neradau kitos mokyklos, tiek dieviškąja meile išpuoštos. Aš tau daviau šitą ordiną ir tau duodu jo sūnus, kaip mokytojus, ir tu rasi jų tarpe apaštalų, per kuriuos pareiškiu savo malonę, kurią noriu tau suteikti."

Kas gi gali pasilikti abejingas savo pašaukimui, jei pranciškonas girdi tokią didingą panegiriką, kada Viešpats atkreipė šv. Margaritos dėmesį į mūsų pranciškonų ordiną, kaip į meilės darželį?

Meilės saikas yra šventumo saikas. Juo labiau mums trūksta meilės, juo toliau mes esame nuo šventumo.

Šv. Kotrynos Genuvietės gyvenime pasakojama, kad ši per Bažnyčios maldą iš piktosios dvasios apsėsto išvarė velnią. Priesaikoje piktoji dvasia sakė: "Ego sum ille nequam privatus

amore Dei" — aš esu anas nenaudėlis, kuriam trūksta Dievo meilės.

"Simonai, Jono sūnau, ar myli mane labiau už šituos?" (Jn 21,15) — Kristus klausia savo įpėdinį Petrą net tris kartus ir prideda taip pat lemiamuosius žodžius: Ar myli mane labiau už šituos?

Pradėkim mylėti, nes Dievas yra meilė! "Ir kiek laiko beliko mums mylėtis?!" — tėvas Modestas, OFM.

Tai buvo Efeze. Šv. Jeronimas savo komentaruose pasakoja, kad, kai šv. Jonas, meilės apaštalas, sulaukęs 102 metų amžiaus ir nebegalėjęs paeiti, jo mokiniai nešte atnešdavo jį į bažnyčią ir ten kas sekmadienį tikintiesiems jis visados tą patį kartodavo: "Mylimieji, mylėkite vieni kitus!" Kartą žmonės jį užklausė: "Mokytojau, kodėl gi tu visada tą patį sakai?" Senelis apaštalas atsakė: "Nes tai yra Viešpaties įsakymas; ir jei tai bus įvykdyta — užtenka!" — Quia praeceptum Domini est; si solum fiat, sufficit!

Šventasis apaštalas teisingai galėjo tai sakyti tinkintiesiems, kadangi pats apaštalas tą meilės įsakymą gyvenime įvykdė. Todėl jis galatiečiams rašo: "Vaikeliai, nemylėkite žodžiu ar liežuviu, bet darbu ir tiesa!" (1 Jn 3,18).

"Tai mano įsakymas, kad vienas kitą mylėtumėte, kaip aš jus kad myliu" (Jn 15,12).

XVII-ojo amž. pradžioje, kada jėzuitų teologija buvo pačiame savo žydėjime ir žymūs jėzuitai, kaip šv. Robertas Belarminas, Suarez, De Lugo ir kiti, savo šviesius protus buvo paskyrę Bažnyčios tarnybai, kaip tik tada, po šv. Ignoto Lojolos mirties, penktuoju jėzuitų ordino generolu buvo išrinktas vienas iš didžiausių jėzuitų administratorių — Claudius Aquaviva (1543-1615). Jis klausinėjo savo ordino žymius teologus, kiekvieną paskirai, kad pasakytų jam, prieš kokią dorybę labiausiai ir dažniausiai vienuoliai bendruomenės gyvenime mirtinai nusidėdavo. Kiekvienas individualiai atsakė, jog tai buvo ne neturtas, ne paklusnumas ir ne skaistybė, bet meilė, kuri taip dažnai ir lengvai buvo pažeidžiama tarp vienuolių. Ir jie nurodė tris didžiausius kelius, kuriais galima sunkiai nusidėti prieš meilę.

Pirma, šmeižtu ar apkalba, liežuvavimu ir pažeminimu; antra, susitaikymo atmetimu; trečia nesidomint sanbrolio gyvenimu, tuo parodant trūkumą tikros meilės.

Šv. Antanas Paduvietis rašo: "Kiek daug vienuolių mū-

sų dienose niekada neragauja mėsos, kiti gi priešingai — su šmeižimo dantimis sumėsinėja savo brolius... Šmeižiantis liežuvis padaro dvi nuodėmes. Ko jis nemyli, apie tą jis kalba blogai. Tačiau jis bijosi jo arba nenori juo tikėti, paskui giria jį paniekai, sakydamas: 'jis būtų geras, jei neturėtų anos klaidos'. Kada liežuvis sužeidžia artimo gyvenimą, dargi jis leidžia nuodus iš veidmainiškos širdies į artimo jautrias žaizdas" (Nr. 419-420).

Senovės laikais vienas pagonių filosofas tarnavo pas vieną turčių. Kartą jo ponas paprašė, kad nueitų į turgų ir ten nupirktų geriausią daiktą, kokį jis ten galėtų surasti. Ir jis turguje nupirko liežuvį. Ponas vėl užsigeidė, kad dabar turguje surastų blogiausią daiktą ir jį nupirktų. Ir jis vėl atnešė liežuvį. Ponas nustebęs užklausė: Kaipgi liežuvis gali būti geriausias ir blogiausias daiktas? Filosofas išaiškino sakydamas, kad tai priklausys nuo liežuvio vartojimo. Jei mes jį panaudosime geram tikslui, tai jis bus geras daiktas, jei blogam tikslui, tai jis bus blogas daiktas.

Didžiosios geradarybės žmonijai yra atėjusios per liežuvį; ir taip pat didžiosios nelaimės pasauliui yra atneštos per liežuvį.

Taip pat ordinuose gali būti ir paprastai yra tos pačios begalinių geradarybių versmės. Ir priešingai — visų blogybių aplinkybės ir sąlygos išeina iš liežuvio. Kai vienuolyne suserga koks sanbrolis, tuoj yra šaukiamas daktaras. Ir pirmiausia jis ligoniui sakys: "Parodyk man savo liežuvį!" Čia daktaras nustatys ligonio sveikatos stovį. Liežuvis dvasine prasme taip pat yra sielos sveikatos simptomas. "Geras žmogus iš gero savo širdies lobyno ima gerą, o blogasis iš blogo lobyno ima bloga. Lūpos kalba tai, ko pertekusi širdis" (Lk 6,45).

Šv. Joana Pranciška Šantalietė (m. 1641) savo seselėms vienuolyno koridoriuje ant sienos užrašė amžinai nesugriaunamą meilės apibūdinimą, paimtą iš Šventraščio: "Meilė kantri, maloninga, ji nepavydi; meilė nesididžiuoja ir neišpuiksta. Ji nesielgia netinkamai, neieško savo naudos, nepasiduoda piktumui, pamiršta, kas buvo bloga, nesidžiaugia neteisybe, su džiaugsmu pritaria tiesai. Ji visa pakelia, visa tiki, viskuo viliasi ir visa ištveria" (1 Kor 13,4).

Kaip gražiai kalba šv. Pranciškus savo pamokymuose broliams: "Palaimintas tas brolis, kuris tiek mylėtų ir pri-

bijotų savo toli esančio sanbrolio, kaip kad jis būtų kartu su juo; nieko nesakytų jam už akių, ko mielai negalėtų pasakyti jam į akis" (Verba adm. 25).

Kartą Išganytojas prakalbėjo į brolį Leoną, sakydamas: "Brolau, aš verkiu dėl brolių!" — "Kodėl gi, Viešpatie?" užklausė brolis Leonas. "Yra tai trys priežastys", atsakė Išganytojas. Pirmiausia jie nepripažįsta mano geradarybių, kurias aš jiems (tu juk gerai žinai) taip turtingai ir apsčiai dalinu, užtat jie nei sėja, nei piauna. Dargi jie murma visą dieną ir stovinėdami dykinėja. Pagaliau jie tarpusavyje dažnai erzinasi ir sukelia rūstybę; nesugrįžta atgal prie meilės ir neatleidžia netiesos, kurią atleisti jiems pritiktų" (Spec. perf. III).

Šv. Petras rašo: "Todėl būkite santūrūs ir blaivūs, kad galėtumėte melstis. Visų pirma turėkite apsčiai meilės vieni kitiems, nes meilė uždengia nuodėmių gausybę" (1 Pt 4,7).

Prisimenu, mūsų pranciškonų ordine kasdien vieną ar dukart mūsų vienuolyno valgomajame broliukas, giliai pasilenkęs su sudėtomis maldai rankomis, pakeltu balsu lotyniškai tuoj po stalo palaiminimo prabildavo: "Deus caritas est..." — Dievas yra meilė, ir kas pasilieka meilėje, tas pasilieka Dievuje, ir Dievas pasilieka jame (1 Jn 4,16).

Retas kas iš pranciškonų atkreipė savo dėmesį į šį kasdieninį akolito pamoksliuką. Tačiau tie lotyniški Šventraščio žodžiai labai daug mums ką primena. Dievo Apvaizda vienokiu ar kitokiu būdu parūpino maistą ir valgį per dosnius pranciškonų geradarius, per jų meilės darbus, duodant išmaldas ar pinigines aukas. Virtuvėje broliuko rūpestingas valgio paruošimas ir taip pat broliukų prie stalo paslaugus patarnavimas vėl reiškėsi artimo meile. Valgio metu, kada viršininkas pasako "Religiose colloquamur" — dvasiškai pasikalbėkime, visais atvejais ir su sanbroliais galima lavintis meilėje. Visa tai turėjo atsispindėti akolito žodžiuose: "Dievas yra meilė..." Bet jų giliausia prasmė yra, jei mes, kaip pranciškonai, turime pasilikti vienybėje su Dievu, turime lavintis serafiškoje brolių meilėje. Ir turime neužmiršti, jog tikrasis mūsų maitintojas yra Dievas. Argi mumyse nepabunda dėkingumo pareiga, kada sėdime prie apkrauto valgiais "Viešpaties stalo"? Vienuoliai turi rasti savo padėką Viešpačiui šv. Pranciškaus žodžiuose: "Tegarbina Tave, o Viešpatie, sesė žemė motina, kuri užlaiko ir maitina ir augina

visokį vaisių, ir žiedus spalvinguosius, ir žolę" (Saulės giesmė). Čia ir yra pranciškoniškumas, kadangi ir prie valgymo galima lavintis serafiškoje meilėje ir mylėti Dievą, kaip kad šventieji mylėjo.

Mūsų serafiškasis tėvas Pranciškus matė Kristuje savo idealą. Kristaus gyvenimas buvo jo gyvenimo paveikslas. Kaip Kristus visus vyrus vadino broliais, taip Pranciškus, įkūręs savo ordiną kaip broliją, savo sekėjus vadino broliais. Kristus sako: "Jūs visi esate broliai!" (Mt 23,8). Ir tas evangeliškas atgarsis atsispindi pranciškonų reguloje: "Kur tik broliai gyventų ir susieitų, tesielgia savo tarpe kaip namiškiai. Pasitikėdamas vienas kitu, tegul pasisako savo reikalus, nes, jei motina peni ir myli savo kūno sūnų, tai kiek stropiau turi mylėti ir maitinti savo dvasišką brolį? (Regula VI).

Pranciškus jau iš ankstesnio asmeninio pergyvenimo gerai pažino mylinčios motinos meilę. Paprastai kiekviena žemiška motina savo vaikams atiduoda visą rūpestį, meilę ir globą. Ir savo palaimintai motinai jis buvo dėkingas. Jis dar brangino tą gilią tikros motinos meilės laimę prisiminime iš savo kūdikystės. Todėl jis troško sulydyti visą savo ordiną į vieną šeimą, kaip šeimos narius. Todėl ir reguloje jis pabrėžė: "Jei motina peni ir myli savo kūno sūnų, tai net stropiau turi kiekvienas mylėti ir maitinti savo dvasišką brolį" (Regula VI).

Kaip Pranciškus galėjo šią mintį taip įsisąmoninti, taip išreikšti ir dargi visus savo sekėjus ja įpareigoti, kai jam, kaip ir mums, motinos meilė atrodė kaip aukščiausia žmogiška meilė?

Tačiau Pranciškus parašė šiuos žodžius ir visiškai sąmoningai juos įdėjo į pranciškonų regulą. Ir mes, gal būt, drįstame dar pridėti, jog ta, per šimtmečius prityrusi, mūsų Bažnyčios skaisti mintis šiuos žodžius paliko ir neišbraukė iš regulos, nors kitu atveju Bažnyčia giliai svarstė šventojo regulos metmenis ir darė net kliūtis, kol pagaliau popiežius Honorijus III patvirtino.

Popiežius Eugenijus IV (m. 1447) rašo anuometiniam mūsų ordino generalvikarui Albertui Sartianiškiui: "Yra tikra, kad šv. Pranciškaus ordinas ir ateityje nuostabiai plis, jei pirmykštė meilė, kuri jį vedė, pasiliks gyva. Pasaulis semsis šilumos iš jūsų meilės, ir jūs ne vien patys tapsite

šventais, bet ir daug kitų sielų laimėsite" (Annal. Min.).

Iš tikrųjų, kur tik yra įsikūrę pranciškonai, jie sudaro tokią dvasinę šeimyną. Nežiūrint kokiam pasaulio žemyne gyventų pranciškonai, atrandame tą pačią serafišką šv. Pranciškaus šeimyną. Kur tik atsiranda pranciškonas tarp kitų pranciškonų, jis yra namie, jis yra kaip namiškis, jis yra brolis tarp kitų brolių.

Lietuvių Šv. Kazimiero pranciškonų provincijos provincijolas tėvas Jurgis Gailiušis, OFM, 1971 spalio 23, sugrįžęs iš visuotinės pranciškonų kapitulos Medelline (P. Amerika), Darbininke savo kelionės įspūdžiuose rašo: "... Kai lėktuvas vis labiau artėjo prie namų, aštuonių savaičių įspūdžiai darniai plaukė mano mintyse, ir iš jų formavosi šie paskutiniai žodžiai: 'Kaip gera yra priklausyti tokiam ordinui, kuris visame pasauly gyvenančius savo narius pajėgia sujungti broliškos meilės ryšiais. Būdamas pranciškonu, kur tik važiuoji, kur besustoji, visur esi kaip savo namuose."

Mūsų šv. Antanas Paduvietis apie ordiną rašo: "Kas nori įstoti į vienuolyną ar į ordiną, kad ten darytų atgailą, eina tartum į kapą. Ir jei jis mąstytų apie didelį akmenį prieš kapo įėjimą, t.y. apie ordino gyvenimo sunkenybes, jis sau sakytų: 'Kas mums nuritins akmenį nuo kapo angos?' (Mk 16,3). Didysis akmuo yra sunkenybės įstojant į vienuolyną: menkas miegas, dažnas pasninkas, prastas valgis, šiurkštus drabužis, griežta drausmė, laisvas neturtas ir punktualus paklusnumas. Ir kas šį akmenį nuritins nuo kapo? Tačiau ženkite arčiau, jūs bailios sielos, ir pažiūrėkite vidun! Turėkite gi pasitikėjimą, ir jūs pamatysite, kad akmuo jau yra nuristas (Mk 16,4). 'Angelas', taip praneša Matas, 'nužengė iš dangaus, nurito šalin akmenį ir atsisėdo ant jo' (Mt 28,2). Šis angelas yra Šv. Dvasios malonė, kuri mums užrito akmenį nuo kapo; kuri silpniems duoda jėgos, visas sunkenybes palengvina ir visas kartybes per meilės balzamą pakeičia į džiaugsmą. Nes kas myli — nežino, kas būtų sunku!" (Nr. 772).

Kiekvienas iš mūsų turi pereiti per "Aš" meilės sceną — grumtynes su savim ir nugalėti save. Toks pirmiausia yra pranciškono apsivalymo kelias — via purgativa.

Turi eiti per "Tu" meilės sceną — aukotis dėl kitų. Tai pranciškono apšvietimo kelias — via illuminativa.

Turi eiti per "Mes" meilės sceną — prisikryžiuoti mei-

lėje su Kristumi ant kryžiaus. Tai pranciškono susivienijimo kelias — via unitiva.

Mes ne visi sugebame griežtai pasninkauti, save plakti, susivaldyti, būti dvasios didvyriais, tačiau mes esame pajėgūs tai serafiškai meilei ir ja gyventi!

Šv. Bonaventūra, dieviškosios meilės lektorius, moko pranciškoną, kad jo meilė turi būti nenugalima, neatskiriama, nepasotinama.

Nenugalima: niekada neprileidžiama, kad jis būtų nugalėtas savo kūno, pasaulio ir šėtono.

Neatskiriama: visada ir visur intymiai suvienijanti jį su Nukryžiuotoju.

Nepasotinama: niekada nepavargsta, niekada neverkšlena. Ir tai gana!

"Domina sancta caritas . . . — Tu šventos meilės ponia, Dievas tave išlaikė su tavo šventa seserim — paklusnumu. Šventa meilė sunaikina visas šėtoniškas ir kūniškas pagundas bei visas kūniškas baimes . . . Tu esi gėris, visoks gėris, aukščiausias gėris, Viešpats ir Dievas, gyvas ir tikras. Tu esi meilė, meilės Dievas — Tu es caritas, amor!" — šv. Pranciškus.

Baigiame konferenciją apie meilę. Jeigu mūsų serafiškasis tėvas Pranciškus šiuo metu dalyvautų mūsų rekolekcijose, tikriausiai jis ašarodamas dar prabiltų į mus visus: "Amor non amatur!" — Dievo meilė yra nemylima! Ir jis dar pridėtų, ką mirdamas savo broliams pasakė: "Fratres, incipiamus . . ." — Broliai pradėkim, nes iki šiol dar mažai tepadarėme Dievui! (1 C 103).

Serafiškoji meilė tegu uždega mūsų jausmus ir pačias mūsų širdies gelmes!

10. NETURTAS

"Ubi est paupertas et letitia,
ibi nec cupiditas nec avaritia" —
Kur yra neturtas su džiaugsmu,
ten nėra godulystės ir pavydo.

Šv. Pranciškus

Tomas Celanas, šv. Pranciškaus biografas, rašo: "Kai Kristaus beturtis Pranciškus skubėjo iš Rieti į Sieną pas daktarą gyduolių savo akims, jis tiesiai keliavo atstu Campilli miestelio... Ir štai šalia kelio išvydo tris beturtes moteriškes. Jos visos buvo tokios panašios savo ūgiu, amžium ir išvaizda, lyg tikėtum triguba medžiaga vienoje tobuloje formoje. Kai Pranciškus prisiartino, jos pagarbiai palenkė savo galvas ir jį pašlovino šiuo nauju sveikinimu: 'Bene veniat, domina paupertas' — Sveikas, laimingai atvykęs, valdove neturte! Ūmai šventasis buvo pripildytas nepaprasto džiaugsmo..." (2 C 93).

Šv. Bonaventūra aiškina, kad tos trys moteriškės atstovauja neturtui, skaistybei ir paklusnumui, kuriuos kartais šv. Pranciškus įpratęs vadinti savo motina, savo sužieduotine ar vėl savo valdove.

Neturto kilnumas ir gražumas. Prieš Kristaus gimimą neturtas nebuvo joks gražumas, jokia dorybė. Jis buvo nekenčiamas, ir visi jo bijojo. Kristus gi neturtą išaukštino į gražiausią dorybę.

Savo palaiminimų nuo kalno pamoksluose visas kitas septynias Evangelijos dorybes Kristus grindžia neturtu: "Palaiminti dvasingieji vargdieniai: jų yra dangaus karalystė" (Mt 5,3). Todėl ir šv. Pranciškus įžvelgė, kad dangaus karalystė prasideda neturte. Kaip kryžius yra Evangelijos pabaiga, taip neturtas yra viso Evangelijos gyvenimo centrinė idėja. Neturtas yra mirtis savanaudiškumui, egoizmui.

Čia nekalbėsiu apie neturto įžadą, kadangi kiekvienas vienuolis aiškiai žino savo įžadų dydį, bet kalbėsiu apie ne-

turto dorybę, pasireiškiančią mūsų troškime būti neturtingais su beturčiu Kristum, kuris nuo prakarto iki kryžiaus skersinio neturėjo kur priglausti savo galvos: "Lapės turi urvus, padangių sparnuočiai — lizdus, o Žmogaus Sūnus neturi kur galvos priglausti" (Mt 8,20). Jo gimimo vieta Betliejuje buvo tvartas, jis buvo Egipto tremtyje... Savo viešame gyvenime skelbė: "Viešpaties Dvasia su manim, nes jis patepė mane, kad neščiau gerą naujieną vargdieniams" (Lk 4,18). Pirmieji jo sekėjai apaštalai dalinosi su Kristum neturtu; jie paliko viską, kaip sako Evangelija: senus laivus ir tinklus...

Kai kurie pagonių filosofai jau prieš Kristų suprato, kad laisvas neturtas suteikia sielai tikrą išlaisvinimą. Neturtas atitraukia asmenį nuo rūpesčių, suvaržo progas ir pagundas, sulaiko nuo materialinių gėrybių. Užtat šv. Paulius perspėja savo bendradarbį Timotiejų: "Kas geidžia pralobti, pakliūva į pagundą ir į spąstus bei į daugelį neprotingų ir kenksmingų aistrų, kurios žmones sugadina ir pražudo" (1 Tim 6,9).

Iš visų dangaus šventųjų, nuo apaštalų laikų iki dabar, niekas kitas neparodė tokios meilės šventam neturtui, kaip šv. Pranciškus Asyžietis. Jis pasauliui yra žinomas šiais dviem vardais — Asyžiaus Serafinas ir Beturtis. Kaip glaudžiai šie vardai yra susiję! Jo meilė Nukryžiuotajam buvo tokia didelė, jog visko, kas žemiška, jis atsižadėjo. Prieš savo atsivertimą (1206) Šv. Damijono koplyčioj jis meldėsi: "Viešpatie Jėzau, duok man tvirtą... ir nuolatinę meilę, skirtą šventai tavo sužieduotinei — Neturtui! Jis buvo su tavim Betliejuje; jis tave palydėjo į Egiptą; su tavim atėjo į Nazaretą; jis sekė tave misijų kelionėse; tave lydėjo į Kalvarijos kalną; ir net kai tavo Motina Marija pasiliko kryžiaus papėdėje, neturtas su tavim buvo iškeltas ant kryžiaus. Pagaliau neturtas neatsiskyrė ir karste, kuris irgi buvo ne nuosavas. Viešpatie, duok man karštą, nemirtingą meilę, skirtą tai tavo šventai sužieduotinei!" (Ann. Min. I).

Šv. Pranciškaus baziliką Asyžiuje išdekoravo garsusis menininkas Giotto (1296-1299). Vienoj freskoj jis pavaizdavo šv. Pranciškaus sužiedotuves su neturtu. Kristus laimina sužieduotinius — Pranciškų ir beturtę skaisčią mergaitę. Jiedu stovi prieš Kristų susiėmę rankomis. Virš jų du angelai, žvelgią į amžinybės sostą. Vienas tų angelų atstovauja puoš-

niems drabužiams; kitas gi laiko mažą Šv. Damijono koplytėlę, kurią šv. Pranciškus atnaujino. Taip menininkas pavaizdavo pažadus: Pranciškus įvykdė pažadą Dievui — vesti kilnią valdovę, tą aukščiausią neturtą, ir būti jai ištikimu iki mirties. Jų vienybė nesugriaunama ir vaisinga, kad net mirties valandą Pranciškus kalbėjo broliams: "Aš nebeatsimenu, kad kada nors būčiau buvęs neištikimas mano mielai sužieduotinei — neturtui."

Ir poetas Dantė savo poemoj išgarsino Pranciškaus susižiedavimą su šv. neturtu: "Jis liepė savo broliams jaunesniems / Mylėti sužadėtinę bekraitę, / būt iki grabo jai ištikimiems (Rojus, XI).

Dantė šv. Pranciškų savo "Dieviškoj komedijoj" vadina "Poverello di Deo" — Dievo Beturtis (Rojus, XIII). Jis davė Pranciškui tikrą vardą, savyje turintį plačią Pranciškaus neturto sąvoką. Šiame itališkame žodyje "Poverello" yra prisirišimo, meilės, draugiškumo su Dievu ir žmonėmis ir su visais tvariniais sentimentas.

1219 Palestinoje šventąją Naktį prie prakarto Betliejaus kriptoje klūpojo šv. Pranciškus ir garbino Kūdikėlį šiais žodžiais: "O neturte! o nusižeminime! o meile!"

Didis Dievas yra mažas, turtingas Dievas yra vargšas. Jis paliko dangų, o žemę išsirinko sau tėviške. Betliejaus Kūdikis guli prakartėlėje! Koks gražus yra beturčio neturtas! Ir kaip dieviškai yra gražus mūsų Išganytojas, miręs ant kryžiaus Kalvarijoje!

Jūs niekada nemylėtumėte Betliejaus Kūdikėlio, kaip dabar mylite, jei nebūtų jis gimęs tokiame šiurkščiame neturte. Nemylėtumėte Nukryžiuotojo taip karštai, jei jo neturtas nebūtų taip ryškiai pasireiškęs ant kryžiaus. Kristaus neturtas Betliejaus prakarte ir Kalvarijoje ant kryžiaus dvasinguosius vargdienius, jo sekėjus, padarė turtingus amžinybėje. Apie Kristaus neturtą gražiai išsireiškė šv. Bonaventūra: "Kristus savo gimime buvo neturtingas, dar neturtingesnis savo gyvenime, neturtingiausias — ant kryžiaus!" Tas pats šventasis toliau sako: "Niekas nėra taip saugojęs turto, kaip jis neturtą."

Šv. Pranciškus tai neturto dorybei atsidavė su kūnu ir dvasia. Jis neturtą įasmenino, jį apkabino ir su juo susižiedavo.

1219 Asyžiuje visuotiniame brolių susirinkime jis kal-

bėjo: "... Šventosios paklusnybės vardu visiems įsakau, kad niekas iš jūsų nesirūpintų ir nesisielotų valgiu ir gėrimu ar kokiais kitais kūnui reikalingais dalykais, bet tiktai melstųsi ir garbintų Dievą. O visus kūno rūpesčius palikite Dievui, nes jis jumis ypatingai rūpinasi." Šitą įsakymą visi priėmė linksmais veidais ir širdimis. Šv. Pranciškui baigus kalbėti, visi atsiklaupė ir meldėsi ...

Šv. Domininkas (jis irgi ten buvo pakviestas), matydamas, kaip vaizdžiai čia pasireiškė Dievo apvaizda, nužemintai prisipažino netiesiogiai smerkęs šv. Pranciškaus duotą įsakymą. Jis išpažino savo kaltę, pridurdamas: "Iš tikrųjų Dievas ypatingai rūpinasi šitais šventais beturčiais, o aš to nežinojau. Ir aš nuo šios valandos pasižadu laikytis šventos Evangelijos neturto. Dievo vardu prakeikiu visus mano ordino vienuolius, kurie išdrįs turėti kokią nuosavybę."

Šv. Domininką jaudino šv. Pranciškaus gilus atsidavimas vien Dievui, tokios daugybės pranciškonų nuoširdus paklusnumas ir evangeliškas neturtas, dieviškosios Apvaizdos veikimas ir tokia gausybė prineštų gėrybių pragyvenimui (Fioretti, 18).

Pranciškonų ordino regulos VI-ame skyriuje sakoma: "Broliai tegul neturi jokios nuosavybės: nei namų, nei vietų, nei kitų dalykų ... neturtu ir nusižeminimu Viešpačiui tarnaudami, su pasitikėjimu tegul eina elgetauti ... nes ir Viešpats šiame pasaulyje dėl mūsų pasidarė beturtis."

Pranciškonų Generalinė Konstitucija pažymi: "Paprastasis kelias parūpinti broliams reikiamą maistą, apdarą ir kitką yra atitinkamas darbas, fizinis ir protinis, ypač Bažnyčios tarnyboje. Bet, jei tas atlyginimas yra per mažas brolių reikalams patenkinti, tai jie privalo, kaip beturčio Patriarcho sūnūs, eiti prie Viešpaties stalo, tai yra nužemintai keliauti nuo durų prie durų, prašydami išmaldų" (Art. 284). Amerikoje pranciškonai tai atlieka laiškų forma per paštą ... Nuo tokio elgetavimo neatsilieka nė lietuviai pranciškonai ...

Nors pranciškonų ordinas istorijoje ir Bažnyčios kanonuose oficialiai yra apibūdintas kaip "Ordo mendicatorum" — elgetaujančiųjų ordinas, tačiau iš tikrųjų ekonomiškai jis nesiremia "elgetavimo pagrindais". Šv. Pranciškaus mintis buvo, kad patys broliai bet kokiu darbu užsidirbtų pragyvenimą, neužgesindami maldos dvasios ir neprieštaraudami dvasiniam gyvenimui. Paskui savo testamente jis priminė: "Jei

už darbą negautumėte atlyginimo, eikite prie Viešpaties stalo ir elgetaudami prašykite išmaldos" (Regula, VI).

Pranciškus pareiškė, kad broliai "nesiderėtų dėl algos ir atlyginimo", kad nesirūpintų "kiek gaus" už darbą, bet "kad parodytų gerą pavyzdį ir išvengtų tinginiavimo".

Pranciškus labai pasitikėjo Dievo apvaizda ir kiaurai pramatė Viešpaties rūpinimąsi mažesniaisiais broliais. Meilės išmaldų dalinimas jam buvo kaip ateinanti dovana iš dosnios Dievo rankos.

Asyžiaus Beturtis gerai žinojo, kad elgetavimas yra nusižeminimas. Šv. Bonaventūra sakė, jog elgetavimu vienuolis pasiekia žemiausią pasaulyje savęs sugėdinimo ir paniekinimo laipsnį. Todėl Pranciškus perspėjo brolius, kad "netinka jiems to gėdytis, nes ir Viešpats šiame pasaulyje dėl mūsų pasidarė beturtis" (Regula, VI).

Todėl šv. Pranciškus brolį, nenorintį eiti elgetauti, vadino "frater apone" — broliu tranu, kuris minta avilio medum, bet nenori lėkti jo rinkti. O tie, kurie grįžta elgetavę, turi giedoti giesmes ir džiaugtis: "Tebūnie palaimintas mano brolis, kuris išeina noriai, elgetauja nužemintai ir sugrįžta džiugiai" (2 C 75,76).

Dievas patiekia stalus visiems, ypač beturčiams. Argi mūsų vienuolynų valgomuosiuose nėra patiekto "Viešpaties stalo" su išmaldomis, gautomis iš mūsų geradarių? Ir kiekvieną kartą prieš pietus ir vakarienę pranciškonų kunigai ir broliukai, ypač prieš palaiminant stalą, meldžiasi: "Mes žvelgiame viltingai į tave, Dieve. Tu maitini alkstančius ir savo laiminančia ranka palaikai kiekvieną gyvybę... Beturčius maitina pats Viešpats, ir tie bus pasotinti amžinąja meile, kurie yra atsidavę Dievui."

Po valgio vienuoliai vėl meldžiasi ir dėkoja: "Atlygink, Viešpatie, amžinuoju gyvenimu mūsų geradariams, kurie mus šelpia iš tavo meilės..."

Vienas autorius išsireiškė: "Beturčiai, kurie renkasi prie bažnyčios durų, ir elgetos, kurie eina nuo vienų durų prie kitų, ar jie yra tokie beturčiai, kaip šv. Pranciškus arba tūlas iš pranciškonų? Ką gauna elgeta — skarmalą ar vieną kitą centą, tai priklauso jam, tai yra jo nuosavas daiktas. Tuo tarpu pranciškonas jokio daikto negali savintis ir sakyti: "Tai yra mano!"

Vieną graudų šv. Pranciškaus neturto pavyzdį pasakoja

Tomas Celanas: "Sarteano vienuolyne vienas broliukas paklausė kitą: 'Iš kur ateini?' — 'Iš brolio Pranciškaus celės', — atsakė šis. Atsitiktinai nugirdo tai šventasis ir iš švento uolumo pasakė: 'Dabar tegu kitas gyvena toje celėje: aš nenoriu, kad ją vadintų 'mano' " (2 C 59).

Kapucinų broliukas šv. Konradas, durininkas, buvo patenkintas viskuo, ką jam duodavo brolis siuvėjas, bet mieliausiai jis nešiodavo nudėvėtus drabužius. Kartą tėvas provincijolas broliui siuvėjui liepė atimti iš brolio Konrado sunešiotą abitą ir duoti geresnį, nes sunešiotojo jau nebegalima sulopyti. Brolis Konradas dėl to pareiškė: "Naujo abito aš visai nesu vertas!"

Pasauliečiai dažnai broliui Konradui pasiūlydavo dovanų. Tačiau jis atsakydavo: "Man jų nereikia; aš turiu šventą neturtą." Jis buvo taip pamilęs neturtą, jog tų dalykų, kuriuos gaudavo, nevadindavo "savais". Žodžio "mano" jis nevartojo. Prieš savo mirtį (m. 1894) paprašė gvardijoną, kad jis leistų jam mirties valandą būti vienišam, su savo Dievu. Atsitiktinai į jo celę pirštų galais įėjo provincijolas. Mirštąs broliukas, tai pastebėjęs, kreipėsi į tėvą provincijolą, šnabždėdamas: "Prašau, paduok mūsų nosinę!" Šventasis broliukas niekada nesakydavo "mano nosinė". Neturtas neturi savo nuosavybės. "Mūsų" nosinė yra taip pat ir "jūsų", ją gali naudoti taip pat ir tėvas provincijolas!

Paprastai, kai miršta žmonės, kiti pasidalina jų turtus. Tačiau pranciškonų ordino pažiba Bonaventūra savo didžiausią turtą pasiėmė su savim į karstą. Tai buvo jo šventas neturtas — "dirvoje paslėptas lobis" (Mt 13,44). Nežiūrint, kad jis buvo kardinolas, Bažnyčios kunigaikštis, visa, ką jis turėjo mirdamas, buvo vien tik breviorius. Todėl paliko nurodymus, kad breviorius būtų sugrąžintas pranciškonų ordinui.

Popiežius šv. Pijus X, tretininkas, savo testamente parašė: "Neturtingas aš gimiau, neturtingai gyvenau, neturtingai noriu aš numirti."

Austrijoje Tirolio kapucinų vienuolyno kronikos rašo apie vieną labai šventą ir mokytą kapuciną: "Jei būdavo keliamas į kitą vienuolyną, tai jis visą savo 'nuosavybę' sudėdavo į didelę raudoną nosinę, užmegzdavo, pririšdavo prie seno, nudėvėto skėčio ir, taip permetęs per petį, keliaudavo į naują paskyrimo vietą."

Jei kas iš mūsų sanbrolių būtų keliamas į kitą vienuo-

lyną, tegu pabando šį paprastą pokštą: vietoj lagaminų ar dėžių, tegu pabando panaudoti savo nosinę!

Visiems yra gerai žinomas raupsuotųjų misionieriaus redemptoristo tėvo Damijono vardas. Jis savo metinių rekolekcijų dieną Honolulu 1881 savo dienoraštyje užrašė: "Vienuolis turi būti beturtis dvasioje, troškimuose ir tikrovėje. Vis dėlto savo neturtu jis skiriasi nuo Kristaus, kadangi jis nekenčia, kaip Kristus kentėjo dėl nepritekliaus. Jo viršininkai visais atžvilgiais ir visuose reikaluose, net iki mažmožių, jį aprūpina, kad jam nieko nebelieka stokoti. Kartais atrodo, jog net peržengiamos pačio neturto ribos. Aš niekada nesiskųsiu, jei kartais ir būtų mano reikalavimai atmesti. Net dukart pagalvosiu, prieš pirkdamas kokį dalykėlį, ar jis man daugiau ar mažiau yra reikalingas. Aš niekada nelįsiu viršininkams į akis ir nezysiu, kad duotų man, ko noriu. Aš nuolankiai prašysiu ir niekada nestatysiu didelių reikalavimų . . ."

Kai misionierius Damijonas mirė nuo raupsų (1889) Molokai, Havajų salyne, būdamas 49 metų amžiaus, jo menkame kambary nieko nebuvo rasta, išskyrus staliuką, kėdę, keletą religinių knygų, sukrautų paprastoj lentynoj, ir keletą be rėmų Šventraščio paveikslų, vinimis prikaltų prie sienos. Ant žemės tįsojo šiaudinis čiužinys. Vienintelė klebonijos prabanga buvo dailininko Burne Jones akvarelė, vaizduojanti šv. Pranciškų Asyžietį ir jų stigmų spindulius. Čia asmeninis neturtas nebuvo jokia fikcija.

Po tavo mirties koks pranciškoniškas neturtas būtų rastas tavo celėje?

"Kur tavo lobis, ten tavo širdis" (Mt 6,21). Tarp daugelio pasaulio dalykų vieni neturtą keiks, kiti jį laimins. Tai priklauso nuo paskiro žmogaus ir vienuolio įsitikinimo. Viena yra aišku: kas ieško turtų danguje, tas tolinasi nuo žemiškųjų lobių.

Pranciškoniškasis atsisakymas reiškia, kad mes nieko negalime laikyti absoliučiai savu. S. Testamento Jobas tai visai išmintingai ir teisingai nusako: "Plikas išėjau iš savo motinos įsčios ir plikas sugrįšiu tenai; Viešpats davė, Viešpats atėmė; kaip Viešpačiui patiko, pasielgė" (Job 1,21).

Vienintelius dalykus mes galime kartu su savim pasiimti iš šio pasaulio; tai savo dorybes ir savo ydas. Ir net tos dorybės yra Dievo malonės dovanos. Visa kita, į ką galime

pareikšti teisę, kad tai mūsų nuosavybė, yra tiktai mūsų ydos ir mūsų nuodėmės.

Šv. Pranciškaus dorybes, kurioms jis parašė net šlovės panegiriką, paskirai išskaičiuoja ir vadina "valdovėmis". Su tikrai poetišku gyvumu jis pavaizduoja ir pristato jas kaip asmenybes. Kreipdamasis į neturtą, sako: "Tu valdove, šventas neturte, tave Viešpats išsergėjo su tavo seserim paklusnumu." Toliau: "Šventas neturtas sugėdino šio pasaulio visą gobšumą, šykštumą, pageidimus ir šio pasaulio rūpesčius."

Vienuolis ne tik individualiai turi laikytis švento neturto įžado, bet taip pat jis turi pareigą puoselėti evangeliškąjį neturtą ir bendrame vienuolyno gyvenime, pagal jo regulą ir darbą. Materialiniai gyvenimo turtai ir prabanga visuomet, kaip kokios "raganos", kerėjo ordinus bei kongregacijas, ir amžių būvyje jie išsigimė ir pavirto į griuvėsius. Už bendrą vienuolinį neturtą ir už bendrą jo labą pirmiausia atsakomybę turi namų viršininkai.

Kaip neturtas dvasioje yra visų evangeliškų dorybių pamatas, taip pranciškoniškas neturtas yra visų kitų pranciškoniškų dorybių pagrindas. Kai kiti šventieji rėmės trimis evangeliškais patarimais — neturto, skaistybės ir paklusnumo, Pranciškus pagrindė tuos patarimus neturtu. Jo atsižadėjimas buvo absoliutus, jis nieko nenorėjo sau pasilikti: atidavė visą savo kūną Dievui skaistybe ir savo valią Dievui paklusnumu. Jeigu jis būtų prikryžiuotas su Kristum, jo prikryžiavimas būtų visapusiškas. Jis būtų visapusiškas ne vien savęs prikryžiavimu pasauliui per atsižadėjimą pasaulio gėrybių, bet taip pat reikštų savęs paties prikryžiavimą prie savęs: kryžiavimą net leistinos savos meilės per atsisakymą skaistybėje, kryžiavimą net leistinos savos valios per atsisakymą paklusnume. Pranciškus primintų savo broliams: "Kuris neatsižada visos savo nuosavybės, negali būti mano mokinys... ir kas stengsis išsaugoti savo gyvybę, tas ją pražudys" (Lk 14,33; 17,33).

Milijonai žmonių garbina šv. Pranciškų, sekdami jo puošniomis dorybėmis. Čia tinka Marijos himnas — Magnificat: "Alkstančius gėrybėmis apdovanoja, turtuolius tuščiais paleidžia" (Lk 1,53). Taip, Magnificat pasidarė neturto himnu, kurį gieda beturčiai dvasioje, tapę turtingais Dievuje. Šį Marijos himną gieda vienuoliai ir seselės prie altoriaus, kai jie padaro amžinuosius įžadus.

Tie neturto vaisiai, kurių skonis pasaulio turčiams yra kartus, pirmiesiems Makedonijos krikščionims persekiojimo metu atvėrė saldybių paslaptis. Jų "altissima paupertas" — baisus neturtas (2 Kor 8,2) išpuošė juos dangiškomis dovanomis. Šventraštis tik vieną vienintelį kartą pavartojo šį išsireiškimą. Šv. Pranciškus juo, kaip brangakmeniu, papuošė mūsų regulą: "Haec est illa celsitudo altissima paupertas" — čia yra viršūnė to aukščiausiojo neturto.

Kaip liudija apaštalas Paulius, pirmųjų krikščionių paprastumas "laimėjo turčių dosnumą".

Iš kur Asyžiaus Beturtis įgijo tą savo aukščiausią neturtą, tą amžiną džiaugsmą, tą žavingą paprastumą ir serafišką meilę? Iš savo sužieduotuvių su "jo valdove neturtu". Čia yra keturi pranciškoniški bruožai: neturtas, džiaugsmas, paprastumas ir meilė. Jie yra keturi Pranciškaus evangelistai, išminties kolonos, kurios atlaiko intriguojančią pranciškonizmo struktūrą. Ir jie yra aukščiausias pranciškonų tobulybės ryškumas. Visas šias charakteristikas randame šv. Pranciškaus gyvenime. Kaip bebūtų, jos yra Pranciškaus "copyright", "cum suis iuris" — autorinė teisė, jo žymė, jo herbas, jo prototipas.

Gal būt, kai kuriems sanbroliams ši konferencija apie pranciškonišką neturtą atrodo naivi. Kai kurie šypsodamiesi pritarė šventojo kapucino "mūsų nosinei" ir "mano celei". Iš tikrųjų tos kapucinų nosinės yra gražios. Neturtas parodė savo gražumą. Nuo Betliejaus prakartėlės laiko pasidarė gražesni ir šiaudai. Net mūsų nosinės ir kiti vartojami daiktai pasidarė daug kilnesni. Visa tai buvo padaryta per Dievo gražumą.

Vaivorykštės, gėlių ir peteliškių gražumas yra Dievo gražumas, kuris atsispindi tvariniuose per saulę. Nusižeminimo ir nuolankumo, skaistumo ir neturto gražumas yra Dievo gražumas, kuris atsispindi per šventą Ostiją vienuolių sielose.

Žmogiška širdis myli tai, kas yra gražu! Tik studijuok tą neturto gražumą, ir tu jį pamilsi!

Kai broliai kartą buvo susirinkę Sekminių kapituloje ir teiravosi, kokia dorybė Kristui labiausiai patinka, Pranciškus savo širdies paslaptį tuoj atskleidė: "Žinote, brangieji broliai, jog neturtas yra dorybių karalienė, kadangi toji dorybė taip puikiai švytėjo karalių Karaliuje ir jo Motinoje.

Tas evangeliškas neturtas yra mūsų ordino didžioji tvirtovė, su kuria laikos ar puola mūsų ordinas. Tad, kiek broliai atitolsta nuo neturto, tiek ir žmonės nuo jų atitolsta. O jei broliai mylės mano Valdovę, Neturto Dorybę, tai pasaulis juos maitins, nes jiems yra skirta žmones vesti į išganymą" (Leg. maj. VII).

11. SKAISTYBĖ

"Malo mori quam foedari!" —
Mieliau numirti, negu nusidėti!

Šv. Kazimieras

Yra viena dorybė, kurią mes vadiname gražiąja dorybe, o toji dorybė yra skaistybė — šventas nekaltumas.

Visų pirma, drįsdamas kalbėti konferencijoje apie šią dorybę, maldauju: "Iesu, amator castitatis!" — Jėzau, skaistumo mylėtojau! Apvalyk mano širdį ir mano lūpas, kuris pranašo Izaijo lūpas apvalei degančia anglim, kad vertai kalbėčiau apie skaistybės dorybę, kurios tyrumas ir gražumas turi spindėti kiekvieno vienuolio sieloje, kūne, mintyse, jausmuose . . .

Pati amžinoji Išmintis apie šią dorybę sako: "O quam pulchra . . ." O kokia graži nesutepta giminė . . . ji žinoma ir pas Dievą, ir pas žmones! (Išmt 4,1). Dievas skaistybę vadina gražumu; mes ją taip pat vadiname gražumu. Dievas myli ją, mes taip pat. Žmogus gali ją prarasti, tačiau dėmesio jai bei pagarbos jis niekada nepraras, kadangi žmogiška širdis myli tai, kas yra gražu.

Dievas yra tyrumas ir todėl jis yra gražumas. "O pulchritudo tam antiqua et tam nova" — O grožybe, tokia sena ir tokia nauja . . . — sako šv. Augustinas, kai jis mąsto apie Dievą. Viskas yra tyra ir skaistu, kas pas mus ateina iš Dievo rankų. Kokie skaistūs saulės spinduliai, teikią mums vaiskiausią šviesą! Koks tyras yra oras, dvelkiąs nuo aukščiausių kalnų! Kokios tyros snieguolės, krintančios iš dangaus! Kokios skaisčios lauko lelijos ir darželio gėlės!

Dievas pasaulį sukūrė per šešias dienas. Tos dienos galėjo tęstis tūkstančius metų. Po kiekvieno kūrimo laikotarpio jis tarė: Buvo gera! (Prad 1,3). Penkis kartus jis kartojo: Buvo gera! Kai šeštą dieną sutvėrė žmogų pagal

savo paveikslą ir panašumą, jis tarė: Buvo labai gera! (Prad 1,31).

Dievas, kuris pats yra gražumas, kuris dangų turi savo sostu, o žemę — suoleliu po kojomis, kuris dangaus skliautus išpuošė spindinčiomis žvaigždėmis, kuris sutvėrė angelus, kurio visa tvarinija ir visata yra tik jo atspindžio šešėlis, tas Dievas, žiūrėdamas į žemės jaunuolį ar į jaunuolę, į vyrą ar į moterį, į kunigą ar į vienuolį, tyrą sieloje ir skaistų kūne, juos išaukština šiais žodžiais: O kokia graži nesutepta giminė!

Net pagonys skaistybės dorybei reiškė pagarbą. Senovės Romoje buvo pagonių šventykla, kurioje dieną ir naktį degė aukuro ugnis, saugojama nekaltų Romos mergelių — vestalių. Ir išdidus senas romėnas turėdavo sustoti gatvėj ir nusilenkti, kai praeidavo pro vestalę. Kada karo laimėtojai su triumfu žygiuodavo per miestą ir sutikdavo vestalę, jie sustodavo jos garbei. Jei vestalė kelyje sutikdavo prasikaltėlį, vedamą į pasmerkimo vietą, ji turėdavo teisę tarpininkauti ir prašyti jam atleidimo.

"Palaiminti tyraširdžiai..." (Mt 5,8). Nuo kalno Kristus apaštalams ir miniai parodė karalystę, kuri neturi nei sienų, nei pabaigos.

Kieno širdis toje palaiminimo sąvokoje yra tyra, nesutepta, tas jau čia, žemėje, daugiau negu kiti mato Dievą tikėjime, taip pat ir danguje jį matys daugiau negu kiti.

Nesuteptas, pagal gimtąją Jėzaus kalbą, yra tas, kurio širdis nėra sutepta nusidėjimu! Nesuteptas ne vien skaistume, bet ir kiekviename atvejyje pagal dešimtį Dievo įsakymų.

Būti nesuteptu, pagal Šventraščio mintį, reiškia būti kiaurai permatomu, skaidriai tyru, paprastu, kaip šv. Pranciškus Asyžietis; tai reiškia būti kūdikiu su nekalta siela.

Tyros sielos daugiau pažįsta Dievo paslaptis negu kiti. Kristus pasirodo ant Tiberiados ežero. Apaštalai išsigąsta ir sako: "Tai šmėkla!" (Mt 14,26). Tik šv. Jonas sako teisingai: "Tai Viešpats!" Šv. Jeronimas dėl to pastebi: "Tik skaistusis Jonas pažino Viešpatį..."

Jėzus pabrėžia vidinį skaistumą, tyraširdiškumą. Širdis yra paslaptingiausių minčių, pasiryžimų, asmeninių polinkių, taip pat ir nekaltumo šaltinis.

Išganymo istorija — skaisčios ir neskaisčios širdies istorija. "Širdis" yra senas Šv. Rašto žodis. Pirmą kartą Švent-

raštis tą žodį vartoja šiame sakinyje: "Ir Paraono širdis sukietėjo" (Iš 7,13).

Kadangi žmogus turi tik vieną širdį, tai jis negali jos suskaldyti. Tačiau širdis daro gera ir bloga, nekalta ir klastinga, ji atsidaro arba užsiskleidžia Dievui, veda žmogų į šventą Dievo tarnybą arba į fariziejišką klastą, nuveda jį į palaimą arba į pražūtį.

Skaisti širdis — pilna laimės. Koks laimingas buvo žmogus rojuje! Laimingas, nes turėjo nesuteptą širdį.

Po to atėjo puolimas — pirmųjų žmonių nusidėjimas! Žmogus sukilo prieš žmogų. Apie Kainą yra pasakyta: jo žvilgsnis apsiniaukė, jis užpuolė savo brolį ir jį nužudė. Pirmoji brolžudystė įvyko širdį sutepus pavydui!

"Sutverk širdį man tyrą, o Dieve" (Ps 50,12). Tik Dievas gali žmogaus širdies suskilimą gydyti ir vėl padaryti ją laimingą. Jis tai padarė, kada jis su žmogum sudarė naują sandorą ir jam davė naują nesuteptą širdį su nauju meilės įsakymu.

Kristus, pats šventumas, pati skaistybė, smerkė svetimoterystę ir aštriais žodžiais pliekė Rašto žinovus ir fariziejus dėl jų širdžių veidmainiškumo. Net iš gamtos jis ėmė pavyzdžiais tuos dalykus, kurie primena skaistumą. Glaudė prie savęs vaikučius, Evangelijos palyginimuose priminė lauko lelijas ir skrajojančius padangėse paukščius. Mylėjo tyrą Genezareto paežerės vėjelį, tryškantį iš šaltinio "gyvąjį vandenį."

Jis pasirinko paprastus, tyrus daiktus kaip sakramentų medžiagą: vyną, vandenį, duoną, aliejų. Jis įsteigė Bažnyčią "neturinčią jokios dėmės, nei raukšlės, nei nieko tokio, bet šventą ir nesuteptą" (Ef 5,27). Mokė, jog už žemišką šventumą bus atpildas danguje, kur tik nesuteptas gali įeiti.

Net per paskutinę vakarienę Kristaus dešinėj sėdėjo skaistusis apaštalas Jonas, ir visi kiti apaštalai, kai Viešpats juos pašaukė, "visa paliko ir nuėjo paskui jį" (Lk 5,11).

Šimtmečių kalba. Kokios gražios buvo tos skaisčios sielos ir širdys, kurios šimtmečių būvyje praėjo ir džiugino švenčiausiąją Jėzaus Širdį! Jų gražumą mes itin galime matyti mūsų Motinos Bažnyčios sename maldyne — kunigų brevioriaus nokturnų puslapiuose, kur senieji Bažnyčios tėvai aprašo šventųjų žemišką gyvenimą.

Tik atidžiau perskaitykime brevioriaus puslapiuose šventųjų gyvenimo santraukas. Suskaičiuokime, jei galime,

tas skaisčiąsias sielas, pradedant pirmuoju krikščionybės kankiniu šv. Steponu ir baigiant šių dienų trylikos metų kankine Marija Goretti. Tame šventųjų skaičiuje matome šv. Ceciliją, šv. Barborą, šv. Agnietę, šv. Pranciškų, šv. Klarą, šv. Liudviką, šv. Kazimierą, šv. Teresėlę, šv. Pijų X ir tą ilgiausią procesiją, kaip šv. Jonas apreiškime matė, tą "milžinišką minią, kurios niekas negalėjo suskaičiuoti, iš vinių, genčių, tautų ir kalbų" (Apr 7,9).

Yra tik vienas Dievo miestas. Gi jų nariai yra skirtingų giminių. Vieni yra dvasios, kurios ištikimai atsidavė dangiškajam Valdovui. Kiti yra žmonės, atpirkti Kristaus krauju. Angelai yra jau amžinos laimės stovyje. Jie skatina, patraukia ir mus, žmones.

Gyvenimo būdas, gretimas angelų idealui, yra vienuoliniame luome. Bažnyčia vienuolio gyvenimą sugretina su angelo gyvenimu. Popiežiai, Bažnyčios susirinkimai, vyskupai ir Bažnyčios tėvai vieningai pritaria minčiai, kad "vienuoliai ir vienuolės sudaro angeliską ordiną".

Dar kartą save paklausk: kas bebūtų iš mūsų žemės, jei rytoj nebepatekėtų saulė? Visas gamtos grožis pamažu pranyktų, visos gėlės nuvystų. Kas bebūtų iš Dievo sodo žemėje, jei daugiau nebebūtų šv. Ostijos? Pašalink altorių, tabernakulą, ir tu turėsi uždaryti Dievo daržą — Bažnyčios ordinus bei kongregacijas.

Jei būtum pašalinęs tą šventą, išganingą Ostiją, nutildęs tas gražias "O salutaris Hostia!" melodijas, tai tu nebūtum turėjęs nei šv. Pranciškaus, nei šv. Klaros, nei šv. Paskalio, beklūpinčių prieš altorių ir tabernakulą. Būtų nuvytusios gėlės, ir būtų užgesusios žvakės.

Karo metu Vokietijoje (1945) atsitiktinai buvau užėjęs į vieną protestantų bažnyčią, iš kurios Martyno Liuterio laikais buvo išvaryti vienuoliai benediktinai. Beveik 400 metų tie vienuoliai toje bažnyčioje meldėsi ir ją puošė; ten skambėjo jų naktinės budėjimo bei brevioriaus maldos. Dar ir šiandien buvo matyti namelis, kur buvo saugojamas Švč. Sakramentas; dar buvo užsilikęs didysis altorius, kur buvo aukojamos mišios. Bet vieno dalyko jau nebebuvo: amžinoji ugnelė prie altoriaus jau 400 metų buvo užgesinta... ir pakylėjimo varpelis nebeskambėjo. Tarsi ilgesio rauda girdėjosi, ir norėjosi su šv. Magdalena Velykų rytą klausti:

O, pasakykite jūs man, kur padėjote mano Viešpatį ir mano Mokytoją?! (Jn 20,13).

O tų lelijų gražumas visuose amžiuose ir visose šalyse! Aš regiu šv. Pranciškaus sekėją kapuciną broliuką, 22 metų jaunuolį — palaimintąjį Bernardą Corleone (m. 1667).

Nakties vienumoje jis klūpi ištisas valandas prieš tabernakulą. Regiu šv. Paskalį, dar piemenuką, atsiklaupiantį ganykloje, skambinant bažnyčioje per pakylėjimą varpams. Skaitau Sibiro maldaknygėje maldą į mūsų tautos šventąjį, 25 metų karalaitį: "Šv. Kazimierai, Marijos žemės globėjau, kuris himnais šlovini Švč. Mergelę, kuris, naktimis prie bažnyčios durų klūpėdamas, šaukeisi jos pagalbos, kuris mylėjai skaistybę, kad visokios pasaulio garbės, visų patogumų dėl jos išsižadėjai . . ."

Šv. Jonas nurodė tris priešus, kurie nuolat mus gundo: "nes visa, kas pasaulyje, tai kūno geismas, akių geismas ir gyvenimo puikybė, o tai nėra iš Tėvo, bet iš pasaulio" (1 Jn 2,16).

Šv. Pranciškus savo brolius mokė "ne vien marinti ydas ir slopinti kūno įgeidžius, bet taip pat pažaboti visus pojūčius, kadangi jie yra vartai, pro kuriuos mirtis įeina į sielą". Jis dažnai jiems kalbėdavo apie širdies tyrumą. Skaistumas spindėjo jo akyse, spinduliavo iš jo veido: "O, kaip gražiai, kaip puikiai pasirodė savo gyvenimo nekaltume, savo širdies tyrume, savo angeliškame veide!" (1 C 83). Skaistybės įžado sąvoką jis aiškiai matė Kristaus palaiminime nuo kalno: "Palaiminti tyraširdžiai: jie regės Dievą! Tyraširdžiai yra tie, kurie niekina žemiškus dalykus, o ieško dangiškųjų, dargi visada trokšta su tyra širdim garbinti ir regėti gyvąjį ir tikrąjį Dievą" (Paskatinimai, nr. 16).

Tyraširdiškumas, kitais žodžiais tariant, yra pranciškoniška paprastumo dorybė, kurią Dievas išaukštino pirmoje vietoje . . .

Žymus italų filosofas kun. Jeronimas Moretti, kuris per 40 metų atsidėjęs tyrinėjo šventųjų rankraščius, parašė veikalą "I santi dalla Scrittura". To veikalo recenzentas rašo: "Moretti, išdėstęs analizę, išaiškina, jog šventieji savo prigimtais palinkimais taip pat, kaip ir visi kiti žmonės, yra su charakteringais dvasiniais trūkumais — valios stingimu, žemais palinkimais, demoniškais geiduliais, kuriuos tik kar-

žygiškomis pastangomis ir savo tikėjimo malonės pagalba galėjo nugalėti ir laimėti."

Kai šv. Pranciškus Asyžiaus vyskupo akivaizdoje atidavė tėvui visus savo drabužius, prisidengdamas tik senu vyskupo sodininko apsiaustu, jis turėjo apvalyti savo kūno įgeidžius, kartas nuo karto prasiveržiančius ir drumstančius dvasią.

Siųsdamas brolius į misijas (1217), Pranciškus jiems kalbėjo: "Kūnas yra mūsų celė, o siela — atsiskyrėlis, kuris joje (celėje) gyvena, meldžiasi į Dievą ir apie jį mąsto" (Spec. perf.).

Porciunkulės vienuolyno darže auga rožės, kurių lapeliai yra su raudonais taškeliais. Legenda pasakoja, kaip šv. Pranciškus, kankinamas pagundų, šoko į rožių krūmus ir ten buvo jų dyglių subadytas.

Kovoti su pagundomis niekada nėra per vėlu, nežiūrint, kokio amžiaus tu būtum. Šv. Augustinas po savo atsivertimo išsitarė: "Daugiau aš nebebūsiu vergas, bet noriu būti šeimininkas!"

Nuo pat jaunystės šv. Bonaventūra pasižymėjo dideliais gabumais ir dorybėmis. Jam studijuojant Paryžiuje (1243), prof. Aleksandras Halietis, vėliau taip pat tapęs pranciškonu, apie savo studentą šiaip išsireiškė: "Atrodytų, kad tame jaunikaityje Adomas nėra nusidėjęs."

Kiekvienas žino, kad Kristus anuomet pasipriešino pagundai ir pasakė šėtonui: "Eik šalin, šėtone! Juk parašyta: Viešpatį, savo Dievą, tegarbink ir jam vienam tetarnauk!" (Mt 4,10).

Baigdami šią konferenciją, prisiminkime mūsų regulos įvedamuosius žodžius: "Mažesniųjų Brolių regula ir gyvenimas yra toks: jie vykdo šventą mūsų V.J. Kristaus Evangeliją, būdami klusnūs, neturėdami nuosavybės ir skaisčiai gyvendami."

Vienuolinis skaistybės įžadas yra Dievui padarytas pažadas praleisti gyvenimą ordine santūriai bei skaisčiai. Tas įžadas pažadėtas Dievui; šventas savo tikslu — Dievo garbinimu; šventas savo objektu, nes pašvenčiame save Dievui; šventas savo įsipareigojimais, nes juo žmogus išsižada ne tik nuodėmingų kūno smagumų, bet ir tų, kuriuos pats Dievas pašventė moterystėje.

Skaistybės įžadu siela dvasiškai susituokia su Kristum, anot apaštalo: "Aš jus sužiedavau su vienu vyru, su Kris-

tumi, ir turiu pas jį nuvesti jus, kaip skaisčią mergelę" (2 Kor 11,12). Tiesa, Dievą mylinti siela ir šiaip vadinama Kristaus sužieduotine; tad juo labiau netinka abejoti, kad skaistybės įžadas yra šventas dalykas.

12. KLUSNUMAS

"Domina sancta Caritas, Dominus te salvet cum tua sorore sancta Obedientia" — Šventoji valdove Meile, Viešpats tave sveikina su tavo broliu šventu Klusnumu!

Šv. Pranciškus

O salutaris Hostia! Jau devyniolika šimtmečių toji maža balta ostija maitina ir gaivina tikinčiųjų sielas dorybių bei šventumo vaisiais.

O galingiausioji, o klusniausioji ostija!

Jėzaus Vardo litanijoje į jį kreipiamės: Iesu, potentissime! — Jėzau, galingiausias!.. Iesu, obedientissime! Jėzau, klusniausias! Ir štai jis yra čia!

Dievas pats save atskleidžia mažojoje ostijoje, kai žiūrime į jį tikėjimo akimis! Jį matome ten visą: jo jėgą ir galybę, jo klusnumą ir nuolankumą.

Švenčiausioji Ostija yra tokia klusni tabernakule, kad be kunigo rankos ji niekur nepasitraukia. Ji dargi net tokia klusni, kad kunigas ją gali sulaužyti savo žmogiškais pirštais.

Pasaulis nesupranta. Didžiausią jėgą ir autoritetą, tobuliausią klusnumą ir nuolankumą mes randame Katalikų Bažnyčioje. Pasaulyje nėra tokios organizacijos, kuri turėtų tokią jėgą savo valdiniams, ir jokioje organizacijoje nėra valdinių, kurie taip tobulai atsiduotų klusnumui, kaip šimtai milijonų (693 milijonų) katalikų, kuriuos saisto Bažnyčios įstatymai. Todėl pasaulis žavisi Bažnyčia ir nuostabiai apie ją kalba, bet niekada jis negali suprasti tos didžiausios, seniausios ir galingiausios pasaulio organizacijos, kuri pradedama popiežium ir baigiama paprasčiausiu prastuoliu. Laisvas ir savanoriškai tobulas klusnumas pasireiškia visuose jos žinioje esančiuose valdiniuose. Pasaulis nesupranta Bažnyčios, kadangi jis nesupranta švenčiausios aukos. Per dvi-

dešimt amžių Švč. Auka patraukė žmonių protus ir užvieš-patavo visų širdis.

Stalinas ir Pijus XII. Teherano konferencijoje (1943.XI. 28 - XII.1) Stalinas ironiškai užklausė savo konferencijos dalyvius: "Sakykite, kiek popiežius turi divizijų?" Churchillis gana sąmojingai jam atkirto: "Labai daug turi divizijų, ir niekada jų nematyti maršuojant paraduose!" — Kuriam laikui praslinkus, popiežius Pijus XII prašė Churchillį: "Pasakykite mano sūnui Juozapui, kad su manosiomis divizijomis jis susitiks danguje!"

Stalinas tokiu klausimu norėjo nuvertinti popiežiaus jėgą, nes tik divizijas laikė jėga. Nedaug laiko praėjo, ir štai Staliną pakeitęs Chruščiovas jau galvojo, kad Bažnyčia yra jėga. Jo žentas, pasiųstas pas popiežių Joną XXIII (1963), korespondentams kalbėjo: Vatikanas turi didelės moralinės įtakos . . .

Savanorių karžygių armija. Jei galėtume sudėti į vieną vietą visas Katalikų Bažnyčios mokslo įstaigas, visų šalių jos universitetus ir kolegijas, koks tai būtų milžiniškas daiktas!

Jei galėtume sutelkti į vieną vietą visas jos gailestingumo ir meilės darbų įstaigas, jos ligonines, našlaitynus, senelių ir apleistųjų prieglaudas, dargi aklųjų ir kurčiųjų, nebylių bei įvairiausių paliegėlių įstaigas, koks tai būtų milžiniškas paminklas!

Pagaliau, jei mes galėtume vienoje vietoje surinkti visą personalą, tuos šimtus tūkstančių kunigų, vienuolių, broliukų ir seselių ir tuos kadrus, kurie aprūpina visas mokslo bei gailestingumo meilės įstaigas, kaip visas pasaulis nustebtų!

Ir visi tie vyrai bei moterys iš tos begalinės Bažnyčios armijos yra savanoriai. Kas juos skatino rinktis į tas kilnias Bažnyčios armijos savanorių sargybas? Koks motyvas juos įkvėpė? Kokia paslaptinga jėga juos traukė į tokį aukos, meilės ir didžiadvasiškumo gyvenimą, į tokį krikščioniškos meilės heroizmą? Pasaulis į tai negali atsakyti.

Jau nuo pat krikščionybės pradžios pasaulis stebėjosi krikščionių didvyriškumu, kai jie su šv. Pauliaus žodžiais lūpose ėjo kentėti: "Jūsų sielų labui aš su džiaugsmu viską atiduosiu ir save patį pridėsiu" (2 Kor 12,15).

"Da mihi animas, cetera tolle tibi!" — Atiduok man sielas, o kitus dalykus imk sau! (Gen 14,21) — tai buvo

šventųjų meilės šauksmas, taip kalba ir mūsų misionieriai, kai jie iškeliauja į misijų šalis. Kardinolas Levingere (m. 1892) Alžire siuntė savo baltuosius tėvus į Afrikos tamsumą ir po vieno jauno misionieriaus aplikacijos pabrėžė žodžius: "Viso pro martyrio!" — numatytas kankinystei! — "Dėl to ir atėjau", atsakė tas didvyris ir išvyko.

Vienas iš pirmųjų jėzuitų misionierių Izaokas Jogues, iškeliaudamas į Mohawk slėnį (40 mylių į šiaurę nuo Albany, N.Y.), pasakė: "Ibo, sed non redibo!" — Aš išvykstu, bet daugiau nebesugrįšiu! Amerikos indėnų jis buvo nužudytas su grupe kitų misionierių Auriesville, N.Y., 1646. Jų šventė — rugsėjo 26.

"O martyr desiderio, Francisce, quanto studio compatiens hunc sequeris, quem libro reperis, quem aperuisti . . ." — O Pranciškau, troškimo kankiny, įkarščiu jį troškai pasekti, kurį kentėjusį suradai knygoje, kurią atskleidei . . . — taip skamba mūsų serafiškojo tėvo Pranciškaus antifona brevioriuje. "Jis vyksta į Sirijos (1219) šalį su užsidegimu ieškoti sielų . . . kad laimėtų kankinio vainiką . . . troško skelbti katalikų tikėjimą ir atgailą saracėnams ir kitiems klaidatikiams" (1 C 55).

Net mūsų reguloje šv. Pranciškus ypatingam sielų apaštalavimui musulmonų šalyse yra skyręs 12-ąjį skyrių: "Apie vykstančius pas saracėnus ir kitus netikinčiuosius".

Pirmą kartą (1219) siųsdamas penkis pranciškonus į Maroko misijas Afrikoje, Pranciškus jiems kalbėjo: "Mano brangūs sūneliai, Dievas man liepia jus siųsti į saracėnų kraštą skelbti Viešpaties žodžio ir jūsų darbais išpažinti šventą mūsų tikėjimą, kuris yra priešingas Mahometo įstatymui. Ir aš kita kryptimi eisiu į klaidatikių šalį. Mano sūneliai, tad renkitės Viešpaties valios vykdyti". — Jie nulenkė galvas ir taip paprastai atsakė: "Tėve, esame pasirengę klausyti tavo valios visuose dalykuose . . . Tėve, siųsk mus, kur nori: esame pasiryžę vykdyti tavo valią!"

Jie buvo nukankinti Maroke 1220 sausio 16. Šv. Pranciškus, apie tai išgirdęs, su ašaromis akyse tarė: "Ora posso dire d'avere cinque veri Fratri Minori!" — Dabar aš galiu drąsiai pasakyti, jog turiu penkis tikrus mažesniuosius brolius! (2 broliukai ir 3 kunigai.)

Per 700 metų (1245-1920) vien tik Palestinoje kankinio mirtim mirė per 2000 pranciškonų.

Šv. Bernardas, kalbėdamas apie uolumą sieloms, sako: "Zelum tuum illuminet scientia, inflammet caritas et firmet constantia" — Tebūnie tavo uolumas apšviestas mokslu, uždegtas meile ir sustiprintas ištverme! Štai tos trys sąlygos, kurias daug lengviau randame vienuolyno paklusnume, negu kur kitur.

O tas Katalikų Bažnyčios gailestingumo ir meilės darbas bei karžygiškumas tęsiasi nuo jos pradžios iki šiai dienai! "Štai, kaip jie vienas kitą myli!"

Romos imperatorių laikais siautė baisūs krikščionių persekiojimai. Tūkstančiai nekaltųjų eidavo į kankinių areną ir mirdavo.

Tokių garbingų kankinių randame ir XX amžiuje. Jų yra pilna už "geležinės sienos"... Tūkstančiai nukankintų tikinčiųjų, dvasininkų ir vienuolių...

Pakeičia pasaulio sielas. Užtemdyk saulės šviesą, tuomet žemėje užges gyvybė. Užgesink šventovės lemputę ir iš bažnyčios pašalink altorių, tabernakulą, ir tu užgesinsi visą antgamtinį gyvenimą žmonių sielose, ir Dievo sodas žemėje pavirs tyrais. Daugiau nebekeliautų pasišventę misionieriai į pagonių šalis...

"Mane kažkas palietė, nes aš žinau, kad iš manęs išėjo galia" (Lk 8,46), kartą pasakė Išganytojas, kai pro minią prasiveržė viena moteriškė ir palietė jo drabužį. O gailestingoji Ostija, kokia jėga išeina iš tavęs amžių būvyje! Tu užkariavai milijonus širdžių, atvedei jas į nuolankią priklausomybę: klausyti, tarnauti ir mirti.

Jėzau klusniausias, tu esi čionai! Mes matome tave tikėjimo akimis ir todėl suprantame tai, ko pasaulis negali suprasti — tos jėgos, kuri išeina iš Švč. Aukos, didžiausios jėgos, tobuliausio klusnumo.

Pirmas Kristaus veikimas, kai jis atėjo į šį pasaulį, buvo klusnumas. Šv. Paulius rašo: "Štai ateinu, kaip knygos rietime apie mane parašyta, vykdyti tavo, o Dieve, valios!" (Žyd 10,7).

Paskutinis jo klusnumo veikimas buvo: "Tapdamas klusnus iki mirties" (Fil 2,8). "Mano maistas — vykdyti valią to, kuris mane siuntė" (Jn 4,34).

Altoriaus sakramente Išganytojas eina dar toliau. Jis paklusta ne tik dangiškajam Tėvui, bet ir žmonėms, ir ne tik iki mirties, bet iki pasaulio pabaigos. Dangaus Karalius nu-

žengia ant žemės, kadangi klauso kunigo žodžių; jis pasilieka tabernakule nepajudėdamas; leidžiasi nunešamas, kur tik kunigas nori: ar į monstranciją įstatomas, ar ciborijoje uždaromas. Leidžiasi nešamas gatvėmis, į ligonines ar pas ligonius namie, kaip teisingiems, taip ir nusidėjėliams.

Koks dieviškai gražus yra šventas klusnumas, kai jį matome šioje šviesoje! Iš trijų šventų vienuolinių įžadų paklusnumas yra didžiausias: "Major autem harum est obedientia!"

Vienuolinis paklusnumas yra didžiausia auka, kurią žmogus gali paaukoti Dievui. Per neturto įžadą vienuolis Dievui aukoja savo visą turtą; tai yra daug, ką jis atiduoda, bet vis dėlto yra maža. Per skaistybės įžadą vienuolis aukoja savo kūną. Tai yra daug. Tačiau per klusnumo įžadą vienuolis padeda savo sielą ant aukos altoriaus, tai yra save visą su visomis proto ir valios galiomis. Vadinasi, čia mūsų auka yra atbaigta ir tobula.

Apie tobulą klusnumą šv. Pranciškus savo "Paskatinimo žodžiuose" rašo: "Viešpats sako Evangelijoje: 'Kuris neatsižada visos nuosavybės, negali būti mano mokinys' (Lk 14, 33), ir: 'Kas nori išgelbėti savo gyvybę, tas ją praras' (Mt 16,25). Tas žmogus palieka visa, ką turi, ir išsižada savo kūno, kuris visas atsiduoda savo viršininkui; ką tiktai veikia ir sako, yra tikras klusnumas. O kada valdinys pastebėtų ką geresnio ir savo sielai naudingesnio, negu viršininkas jam įsako, tai mielai tepaaukoja Dievui, o kas viršininko įsakyta, stengiasi įvykdyti. Mat, šitoks yra tikras ir meilus klusnumas, nes jis patenkina ir Dievą, ir žmogų ... O jeigu būtų kieno persekiojamas, jį labiau temyli dėl Dievo meilės. Tad, kas labiau pakenčia persekiojimą, negu atsiskyrimą nuo savo sanbrolių, pasilieka tobulame klusnume, nes aukojasi už savo brolius. Yra daug vienuolių, kurie tiki geriau suprantą, negu jų viršininkai, tie atgal gręžiasi, įkalbant savo valią, kitus suvedžioja, tokie yra žmogžudžiai ir savo blogu pavyzdžiu sugadina daugelį" (Nr. 3).

Vienuolijų viršininkai yra apgaubti dievišku autoritetu. Ir todėl, kai mes klausome viršininkų įsakymų, vykdome Dievo valią pagal Evangelijos žodžius, mes paliečiame "jo apsiausto apvadą" (Mt 9,20). Dievas S. Testamente apsireiškia žmogiškoje išvaizdoje, tačiau pasislėpęs tarp žaibų ir griaustinių debesyse ar degančiam krūme. Dievas, jis pats, jo autoritetas, slepiasi mūsų vienuolijų viršininkuose.

Todėl geras vienuolis visuomet noriai daro ir klauso, kaip ta Evangelijos moteriškė: "Jei tik palytėsiu jo drabužį — išgysiu" (Mt 9,21). Jei aš vienuoliniame gyvenime stengsiuos pasiekti ir paliesti Dievą, pildydamas regulos ir konstitucijos nuostatus per teisėtus viršininkus, tai mano klusnumas visuomet bus tobulas.

Gal ne vienas pasakys, kad mano viršininkas per jaunas, gal dvigubai už mane jaunesnis. Šv. Paulius sako Timotiejui: "Niekas tegul neniekina tavo jaunystės" (1 Tim 4,12). Gal mano viršininkas tiek išorėje, tiek viduje turi daug klaidų ir netobulumų. Bet aš turiu jame matyti vien Dievo pavaduotoją, nes Dievas dažnai "pasirinko, kas pasauliui atrodo kvaila, kad sugėdintų išminčius" (1 Kor 1,27). Šv. Pranciškus nori, kad mūsų abitas būtų sulopytas iš vidaus ir viršaus. Tokiu būdu Dievo vietininkas — vienuolijos viršininkas gali turėti daug vidinių ir išorinių klaidų. Aš turiu matyti Dievą net ir tame netobulame sulopytame mano viršininko abite, kad sveikai ir tobulai vykdyčiau savo klusnumą.

Kalbėdamas apie klusnumo įžadą, čia noriu dar pasakyti apie viršininkų kritikavimą. Šv. Bernardas turi gražų pamokymą šiuo atžvilgiu: "Sermo ad fratres: De murmurantibus" — Pamokslas broliams: apie murmeklius.

Ir jūs rasite tuos murmeklius, kritikus, riaušių kėlėjus ne vien viduramžių šv. Bernardo 'Clairvaux-Clara vallis' — Šviesos slėnyje, bet ir dvidešimtame amžiuje, mūsų vienuolynuose . . .

Nepatenkintasis vienuolis visur randa pagrindą murmėti, ypač mielai skundžiasi ir murma prieš viršininkus.

Murmeklis vienuolyne yra didžiausias kenkėjas. "Prakeikimo vertas ir niekšas yra žmogus, kuris neįsigijo klusnumo, o tik murmėjimą, nes murmėjimas vienuolyne yra didelė nelaimė, bendruomenei papiktinimas, meilės pražūtis, santarvės bei taikos suardymas", sako šv. Efremas. Murmeklis vienuolis ne vien sau daro žalos, bet taip pat visam vienuolynui. Murmeklio veiksmai panašūs į žydo, kuris sako: "Mes nenorime, kad šitas mums viešpatautų" (Lk 19,14). Viešpats per pranašą Jeremiją apie murmeklį sako: "Sutraukei mano pančius ir sakei: Netarnausiu!" (Jer 2,20).

Atsiminkime šv. Pauliaus žodžius: "Visa darykite be murmėjimų ir svyravimų" (Fil 2,14).

Pradžioj klusnus broliukas ar tėvelis turėjo gerą valią... Bet pamažu, ką nors darydamas, nepasiprašydavo viršininkų patarimo ar leidimo. Su tuo viršininkai kartais nesutikdavo. Tuomet kilo jame panieka viršininkams: jis ėmė murmėti ir prieštarauti, teigdamas, kad viršininkų potvarkiai esą neišmintingi, nenaudingi ir neteisingi. Vieną dieną pyktis pastūmėjo jį atvirai pasipriešinti. Puikybė ir atkaklumas neleidžia nusileisti... Pasekmė — išstojimas iš ordino, o kartais ir atkritimas nuo tikėjimo.

Šv. Pranciškus net regulos 10-tame skyriuje primena apie murmėjimą: "Perspėju ir raginu brolius V. J. Kristuje saugotis visokios puikybės, tuščios garbės, pavydo, godumo, šio pasaulio rūpesčių ir murmėjimų, neramumų ir apkalbėjimų."

"Jis buvo jiems klusnus" (Lk 2,51). Kas? Ir kam? Dievas žmonėms? Taip, Dievas, kurio klauso angelai, kunigaikštystės ir galybės.

"Disce, homo, obedire..." — Mokykis, žmogau, paklusti; mokykis, žemės sauja, pasiduoti; mokykis, dulke, neprieštarauti. Susigėsk, pasipūtusioji dulke; Dievas pasižemina, o tu save aukštini. Dievas pasiduoda žmonių valdžiai, o tu, įsigeidęs žmones valdyti, išdrįsti save aukščiau už Dievą laikyti", sako šv. Bernardas.

Vienintelė priemonė ir vaistas prieš tokią pasipūtusią puikuolio meilę yra nuolankaus paklusnumo mokymasis. Išganytojas tai mus moko savo pavyzdžiu: "Mokykitės iš manęs, nes aš esu romus ir nuolankios širdies" (Mt 11,29). "Klusnus iki mirties, iki kryžiaus mirties" (Fil 2,8). Šv. Paulius taip apibūdina Kristaus klusnumą.

Šv. Augustinas sako: "Obedientia maxima virtus est, et, ut ita dicam, omnium origo materque virtutum" — Klusnumas yra didžiausia dorybė ir, sakyčiau, visų dorybių pradžia ir motina.

"Būdami klusnūs" (Regula). Vos tik šv. Pranciškus įkūrė savo ordiną, tuoj jis giliausiai nusižemino ir valdžios vadeles atidavė į brolio Petro Cattani rankas. Nėra istorijoje ordino steigėjo, kuris taip gražiai būtų išaiškinęs klusnumą, kaip kad mūsų serafiškasis tėvas savo paskutinėje valioje bei testamente. Jis sako: "Ir griežtai noriu klausyti šios brolijos generalinio ministro ir jo gvardijono, kurį jis savo nuožiūra man paskirs; ir taip aš noriu būti jo val-

džioje kaip belaisvis, kad negalėčiau prieš jo valią nei kur išeiti, nei veikti, nes jis yra mano viršininkas."

Prisiminkime šiuos šventojo žodžius, kada esame gundomi panašiai daryti, kaip laisvi pasauliečiai ir išeiti į kurią vietą, kur mūsų viršininkas nenorėtų mūsų matyti.

Kartą šv. Pranciškus sušuko: "Vargu ar rasime pasaulyje bent vieną vienuolį, kuris tobulai klausytų viršininko!" Nustebę jo sanbroliai užklausė: "Tėve, pasakyk mums, kas yra tobulas klusnumas?" Šventasis atsakė: "Imk lavoną ir nešk, kur tik nori: jis nesipriešins, nekeiks savo padėties, nenorės pabėgti. Pasodink jį į sostą, jis nepasikels į puikybę ir nepakels savo išdidaus žvilgsnio. Apvilk jį purpuru, jis atrodys dar labiau išbalęs. Jis neklausia, kodėl jis yra perkeliamas iš vieno vienuolyno į kitą; nesirūpina, kur eina; nesistengia būti perkeltas. Jei jis yra išrinktas viršininku, jis pasilieka dar labiau nusižeminęs. Ir juo labiau jis yra giriamas, juo labiau nevertesnis jaučiasi savyje" (2 C 152).

Tas lavono palyginimas su paklusniu vienuoliu buvo pasakytas paskutiniais šv. Pranciškaus gyvenimo metais, kada ordine tarp brolių vyko šioks toks trynimasis ir nepasitenkinimas. Ir jis savo testamente pažymėjo, kada atsisakė nuo ordino vadovybės ir perdavė ją Petrui Cattani: "Ir griežtai noriu klausyti šios brolijos generalinio ministro ir to gvardijono . . ."

Šv. Pranciškus paklusnumą ir meilę sujungia vienam sakiny ir liaupsina: "Domina sancta Caritas, Dominus te salvet cum tua sorore sancta Obedientia" — Šventoji valdove Meile, Viešpats sveikina tave su tavo broliu šventu Klusnumu!

Artimo ir Dievo meilė, besireiškianti gailestingumo darbais, yra regimas dvasinio uolumo ženklas. Toji meilė vykdoma žmonėse tarp beturčių, ligonių, pagonių. Per tą meilę žmogus pats save užmiršta, randa džiaugsmą kitų džiaugsmuose, kai atiduoda savo gyvenimą ir vėl jį laimi. Štai kodėl anie pirmieji šv. Beturčio sekėjai gyveno neatsiskirdami vienuolyno mūro sienomis nuo pasaulio.

Čia teisingai skamba lotyniškas posakis: "Oppida Franciscus, montes Benedictus amabat, Bernardus vales, celebres Ignatius urbes" — Pranciškus mylėjo miestus, Benediktas — kalnus, Bernardas labiau mėgo slėnius, gi Ignacas — reikšmingas vietoves. "Jie negyveno vienuolynų ramybėje ir

nuošalume. Ieškodami kitų išganymo, jie patys buvo užmiršę savo šventumą. Ar tobulumas kaip tik neglūdėjo šiame užmaršume? Ar Asyžiaus atgailotojai nebus tik atgaivinę paklusnumą, senųjų vienuolių dorybę? Koks buvo džiaugsmas nugalėti puikybę, daugiau jau nebegyventi sau, pasiduoti kitiems žmonėms, taip, kaip Viešpaties klauso visi tvariniai, išėję iš jo rankų ir penimi jo dovanomis!"

Mūsų serafiškasis tėvas Pranciškus nori, kad pranciškoniškas klusnumas būtų visiška Dievo auka: turi būti "klusnus iki mirties". Tobulas pasidavimas viršininko valiai — tai visų vienuolių dorybė: "Broliai, kurie yra valdiniai, tegul atsimena, kad dėl Dievo yra savo valios išsižadėję. Todėl griežtai jiems įsakau, kad jie klausytų savo ministrų visame, ką Viešpačiui pažadėjo pildyti . . ." — Čia yra visiškas savęs atsižadėjimas Dievui viršininko asmenyje.

XVII amž. viduryje viename Italijos kapucinų vienuolyne nuo maro išmirė beveik visi vienuoliai. Tėvas provincijolas nebeturėjo daugiau vienuolių paskirti į tą vienuolyną. Čia pasisiūlė broliukas Krispinas Viterbietis. Provincijolas sutikdamas pabrėžė, kad nenorėjęs pasielgti prieš broliuko valią. Broliukas atsakė: "Tėve provincijole, valia? Kokia valia? Kai aš įstojau į vienuolyną, aš palikau savo valią namie. Čionai gi aš pripažįstu tik jūsų valią." Kai kiti sanbroliai šaukė, jog čia yra didžiausias mirties pavojus, Krispinas atsakė: "Tai yra niekis! Aš turiu nuostabias apsaugos priemones, šv. Pranciškaus išrastas; tai klusnumas, su kuriuo aš iškeliauju!"

Šv. Konradas, kapucinų broliukas, tris dienas prieš mirtį turėjo gulėti lovoje. Kai jis priėmė Viaticum, prašė, kad būtų paliktas vienui vienas su Dievu savo mirties celėj. Vėlai vakare suskambėjo vienuolyno durų skambutis. Suskambėjo dar antrą ir trečią kartą. Durininkas Konradas per 40 metų nedelsdamas greitai atsakydavo skambučiui ir net neturėdavo minties, kad interesantas palauks. Dabar jis manė, jog neseniai paskirtas naujasis durininkas bus užmigęs. Prisiminęs savo senas durininko pareigas, sergantis Konradas kėlėsi iš lovos ir ėjo atidaryti durų. Paėmė nuo staliuko vieną iš degančių žvakių, artimiausią prie Nukryžiuotojo, ir, kiek pažingsniavęs, prie durų sukrito. Tai išgirdę, sanbroliai jį pakėlė ir paguldė į lovą. Netrukus po to jis mirė. Buvo "klusnus iki mirties".

Kaip su mūsų vienuolynų durininkais? Šv. Bernardas gražiai apibūdina vienuolyno durininką: "Nescit moras, fugit crastinum, parati oculos visui, aures auditui, linguam voci, manus operi, itineri pedes; totum se colligit, ut imperantis colligat voluntatem" — Jis nežino delsimo, vengia rytojaus dienos susirūpinimų, jo akys parengtos regėjimui, ausys — girdėjimui, liežuvis — kalbėjimui, rankos — darbui, kojos — kelionei; visas susikaupia, kad tobulai priimtų įsakytojo valią!

Šv. Fidelio, kapucino, įvilktuvių pamoksle gvardijonas, pritaikęs naujo vienuolio vardui, parinko Šventraščio posakį: "Esto fidelis usque ad mortem" — Būk ištikimas iki mirties, ir aš tau duosiu gyvenimo vainiką! (Apr 2,10).

Šv. Fidelis tikrai pasirodė ištikimas savo pašaukimui iki mirties! 34 metų amžiaus, iš pašaukimo advokatas, su dvigubu teisių daktaro laipsniu, įstojo į kapucinų vienuolyną. Pradžioj jam buvo sunku, bet jis stengėsi įsigyti visas naujoko dorybes, ypač nusižeminimą, klusnumą ir pamaldumą. Mielai ieškodavo žemiausių ir sunkiausių darbų, sakydamas: "Duokit tai man! Per ilgai tinginiavau pasauly; vėlai įstojau į Viešpaties vynuogyną, tad privalau dvigubai darbuotis."

Eretikų jis buvo nužudytas 1622. Ką šventasis seniai nujautė, ko karštai meldė, to dabar susilaukė: tapo savo pašaukimo auka — "Fidelis usque ad mortem!" — Ištikimas iki mirties! kol Viešpats jam suteikė kankinio vainiką! (Seraf. keliu, I).

Mūsų vienuoliniame gyvenime buvo viena diena, kada mes padarėme tuos pačius įžadus, kaip šv. Pranciškus su savo pirmaisiais sekėjais Laterane (1209.IV.16) popiežiui Inocentui III. Tai buvo diena, kada mes padarėme tuos pačius įžadus, kaip šv. Bonaventūra ar šv. Fidelis tame pačiame šv. Pranciškaus ordine. Pasižadėjome ". . . visą savo gyvenimą laikytis popiežiaus Honorijaus patvirtintos Mažesniųjų Brolių Regulos, gyvendami klusnume, be nuosavybės ir skaistybėje".

Tuomet mes patys laisva valia žengėme prie altoriaus ir Aukščiausiojo akivaizdoje, prieš savo brolius vienuolius, regint ir girdint susirinkusiems tikintiesiems, sudėjome savo įžadus į viršininko rankas ir dar savo ranka pasirašėme profesijos dokumentą. Kas dar galėtų abejoti, kad tais savo

įžadais esame įpareigoti gyventi neturte, skaistybėje ir klusnume, laikydamiesi savo regulos?

Benediktinų reguloje ir jų liturgijoje, kai vienuolis daro įžadus, dar įterpia: "Usque ad mortem in monasterio perseverantes" — Iki mirties ištverti vienuolyne (Regulos įžanga).

Argi mes esame ištikimi ir klusnūs tiems mūsų įžadams taip, kaip buvo ištikimi mūsų ordino šventieji? Gal dar daugiau, gal net neatsimename savo profesijos ar amžinųjų įžadų dienos?

Mes, mažesnieji broliai, turime tik iš gėdos parausti, kai skaitome tokį karžygišką mūsų ordino šventųjų klusnumą.

O salutaris Hostia! O galingoji, klusniausioji ostija, mokyk mus! Didelė jėga išeina iš Švč. Aukos, ir ji beveik jau du tūkstančius metų turi didelės įtakos žmonių sieloms.

Mes stebėjome didingumą ir galybę tos mažosios ostijos, grožį ir atspindžius tos gražiosios ostijos, jėgą ir klusnumą tos galingosios ostijos. Jums duota pažinti Dievo karalystės paslaptis... "kad paslėpei tai nuo išmintingųjų ir gudriųjų, o apreiškei mažutėliams" (Mt 11,25), bet, deja, pasaulis to nepažįsta.

13. ALTORIUS, TABERNAKULAS IR ŠV. PRANCIŠKUS

Kristaus Istoriją sudėjome vitražuos,
ALTORIUJ — kaulus kankinių visų.
Bet, Dieve, Tau šis rūmas buvo mažas,
Tarei: — Aš jūsų širdyse esu! . .

Bern. Brazdžionis

312 buvo nukankintas šv. Liucijonas Antiochietis. Kai jis gulėjo surištas kalėjime, jį aplankė tikintieji ir maldavo aukoti paskutines mišias. Šventasis buvo prirakintas prie žemės ir negalėjo atsikelti. Tikintiesiems nesiliaujant prašyti, šv. Liucijonas aukojo mišias belaisvių krikščionių akivaizdoje, sakydamas: "Mano krūtinė tebūnie altorius, ant kurios tuoj įvyks šv. auka! Jūs gi, aplink mane esantieji, atstojate šventovę!" Taip buvo aukojamos mišios, kurių metu tikintieji priėmė nuo šventojo krūtinės komuniją. Rytojaus dieną šv. Liucijonui buvo nukirsta galva.

Altorius yra rezervuota vieta aukai. Tarp pirmųjų krikščionių palaipsniui paskutinė vakarienė formavosi į eucharistijos puotos apeigas. Anuomet krikščionims mišių auka glaudžiai buvo sujungta su kokiu valgiu. Dėl piktnaudžiavimo, kuris jau buvo apaštalų laikais (šv. Paulius rašo prieš piktnaudžiavimus), eucharistija ir agapė buvo paskirai. Tačiau pradžioje altorius eucharistija aukojamai puotai buvo tik paprastas stalas.

Ankstesniais laikais pagonys turėjo paprotį lankyti mirusiųjų kapus, kur atneštą maistą išdalindavo ir gėrimų auką išpildavo. Tas paprotys buvo sukrikščionintas, atnešant į kapines Eucharistijos elementus, duoną ir vyną. Taip prie antkapių būdavo aukojamos mišios. Krikščionybės persekiojimo laikais tikintieji rinkdavosi katakombose. Ten prie kankinių kapų ir nišų aukodavo mišias.

Tik III amžiuje ant kankinių kapų pradėjo statyti bažnyčias. Altorium pasidarydavo kapas, kaip tvirtas pamatas. Ant jo uždėdavo akmeninę lentą.

VI amžiuje altorių įrengdavo net ant kankinių kapų, bet patį altorių pakeisdavo į kankinių kapą. Ir todėl į kiekvieną mūsų altorių yra įdėtos kankinių relikvijos.

Nuo VIII-IX amž. marmuro ar akmens altorių, tvirtai susisiekusį su žeme, iškilmingai konsekruodavo vyskupas. Senovėje, kai bėglys prisiartindavo prie altoriaus, jam būdavo užtikrintos azilio teisės. Pašventintas altorius — atstoja Kristų.

Pirmaisiais krikščionybės amžiais buvo paprotys, kad kiekvienas, kuris dalyvauja mišiose, kartu priimdavo ir eucharistiją. Tikintieji galėdavo Švenčiausiąjį net į namus pasiimti ir ne vien ligoniams duoti, bet taip pat ten saugiai laikyti ir kasdien prieš valgį jį priimti. Krikščionybei davus laisvę ir didėjant krikščionių bendruomenėms, buvo pradėta statyti bažnyčias, kuriose būdavo laikomas Švč. Sakramentas ligoniams. Tada buvo paprotys, kad tikintieji tik mišių metu po kunigo komunijos priimdavo konsekruotą duoną.

Nuo to laiko krikščionys nenustojo statę altorių ir aukoję aukų. Atėjo nauji laikai, nauji kunigai, nauji altoriai. Taip, altoriai yra patys svarbiausi visų šimtmečių paminklai!

Didingiausia katedra ir neturtingiausia misijų koplytėlė pasaulyje turi svarbiausią vietą — altorių ir tabernakulą.

Sv. Paulius rašo: "Habemus altarem!" — Mes turime aukurą, nuo kurio valgyti neturi teisės tie, kurie tebetarnauja padangtei (Žyd 13,10). Apaštalas čia norėjo pasakyti: mes, krikščionys, turime auką, kurios žydams nevalia ragauti. Apaštalas čia nekalba apie kruviną kryžiaus auką, bet tik apie nekruviną mišių auką, aukojamą ant altoriaus.

Šv. Pranciškus sako: "Štai kasdien jis tiek nusižemina, kaip kadaise nuo karališko sosto nužengė į Mergelės įsčias; kasdien ateina ir pas mus nusižeminęs; kasdien iš Tėvo glėbio nužengia ant altoriaus į kunigo rankas. Ir kaip šventiems apaštalams pasirodė tikroje žmogystėje, taip ir mums pasirodo pašvęstoje Duonoje; kaip jie tiktai savo kūniškąja prigimtim matė tiktai jo kūną, bet, dvasios akimis įžvelgę, tikėjo į patį Viešpatį Dievą, taip ir mes, matydami duoną ir vyną kūno akimis, matome ir tvirtai tikime į švenčiausią jo Kūną ir Kraują, jį gyvą ir tikrą" (Paskatinimai, Nr. 1).

"Kalėdos... bet ne tokios kaip tėviškėj, — taip rašo savo išgyvenimus rusų darbo stovyklose austras dr. Raphael Spann. — Šioje Vorkutos tremtinių stovykloje, kaip papras-

tai visame šiaurės ašigaly, gruodžio ir sausio mėn. neužteka saulė... Lyg amžina naktis. Nežiūrint didelių pavojų ir kliūčių, Piemenėlių mišioms reikalingas vynas jau yra stovykloj, kurį parūpino lietuvis pranciškonas A. Altorius buvo parengtas pirtyje ant paprastų dėžių, kurį sudėjo lietuviai, vokiečiai, lenkai. Jų širdyse tikėjimas kaip pirmųjų krikščionių katakombose... Štai kunigai aukoja mišias tyliai pasislėpę kur nors kampely arba atsitvėrę kokiu dangalu. Taip duona ir vynas pavirsta Viešpaties Kūnu ir Krauju. Ostijos ateina iš Lietuvos arba Ukrainos artimųjų siunčiamuose siuntiniuose, vyno gi lašelį išspaudžia iš razinų.

1950 Kalėdos... Bendrų mišių taip buvome išsiilgę, kad, pasitarę ir pasidrąsinę, nutarėme rizikuoti... Švari lininė drobė atstojo visus altoriaus užtiesalus. Iš paprastų šakelių padarėm kryžių... Iš konservų dėžutės atsirado patena ir plonai skambąs varpelis. Kieliką atstojo paprasta stiklinė... Šių tylių mišių metu ne vienas iš dalyvių savo žvilgsnį pakelia į kalinį, apsirengusį nudriskusiais drabužiais, degančia širdim prieš juos stovintį pranciškoną kunigą (tėvas Antanas P.), kuris visiems padeda, visus ramina ir guodžia... Šv. aukos varpeliui suskambėjus, visų galvos nusviro. Tačiau sunku jums yra įsivaizduoti, kaip šie kančios vyrai išgyvena mišių pakylėjimą... kokią begalinę jėgą junta... Nors už lango dūksta ir kaukia ledinės Sibiro vėtros, bet jų sielose — taip ramu... Iš lūpų ir širdžių išsiveržia įvairiomis kalbomis kalėdinės giesmės. Jos skamba tyliai, bet galingai: Tyli naktis, šventoji naktis... Melodija ir žodžiai perskrodžia mūsų sielas. Kristus Išganytojas yra čia, yra su mumis!" (Varpelis, 1956,2).

Joseph Scholmer, M.D., bėglys iš Vorkutos, kuri yra pačioje Europos šiaurėje prie Uralo kalnų, prisimena su giliu susijaudinimu (nors jis pats be tikėjimo) religinę lietuvių kunigų veiklą anglių kasyklose, apie 600 pėdų gilumoje, kur nei komunistų vadai, nei policija neturėjo drąsos įsiskverbti. Kiekvieną rytą kunigai ten aukodavo mišias ir dalindavo komuniją. Ostijas su dideliais sunkumais ir dideliu atsargumu gaudavo iš Lietuvos, vyną — iš Krymo.

Lietuvių ir ukrainiečių katalikų kunigai teikdavo padrąsinimo ir vilties kiekvienam. Už tai vienas lietuvis kunigas buvo nubaustas ir atskirtas, bet ir tada jis tęsė savo darbą!

Geriausia dovana, ką jis galėjo duoti savo draugams — tai aukoti mišias.

Vienas ukrainietis sėdėdavo susimąstęs ant lovos prie mažo staliuko. Jis aukodavo mišias. Kartais atsikeldavo, dėdamasis, kad kažko ieško stalčiuje, kur turėjo paslėptą mažą gabalėlį duonos ir mažytį aliuminio kieliką.

Kitas kunigas, tėvas Mikalojus, aukodavo mišias ant savo viršininko stalo, kai šio nebūdavo namie. Altoriumi buvo stalčius.

Lenkų kunigai aukodavo mišias prie savo medinių stovyklinių gultų, pasilenkę ir sukryžiavę rankas. Vienas kunigas statydavo kieliką ant akmens arba ant gabalo anglies. Būdavo ir tokių, kurie aukodavo mišias ant savo kelių.

Komunija būdavo dalinama suvyniota į lininę medžiagą ir paslėpta papirosų dėžutėje. Imdamas papirosą, pasiimdavo ir komuniją. Kielikai būdavo iš medžio, stiklo, celiuliozės. Net šaukšto įdubimas atstodavo kieliką.

Daug kunigų, pabaigusių savo tremties laiką, atsisakydavo grįžti į tėvynę, kad nepaliktų Bažnyčios vienos Sibire, taip pat ir klajoklių vietinių gyventojų. Tėvai nešdavo vaikus krikštyti į slaptas vietas ("Die Toten kehren zurueck", 1953; Revue France, 1962).

Mes stovime apimti didžios pagarbos prieš vieną didžiausią altoriaus auką — visatos katedroje!

Altoriai yra aukos vieta! Bet kur yra auka? Pirmiausia toji auka yra Kristus. Mes gerai žinome, kad tas, kuris kadaise kopė į Golgotos kalną, kasdien visam pasaulyje tūkstančius kartų aukoja savo Kūną ir Kraują. Tačiau aš klausiu dar kartą, kaip kadaise Izaokas klausė savo tėvą Abraomą: "Ubi est victima?" — Kur yra auka? (Prad 22,7).

Jūs, broliai, turėjote drąsos pastatyti altorius. Dabar jau nebėra kelio atgal. Taip pat ir jūs privalote turėti drąsos tapti auka, kaip Kristus, nes ir jūs savo kūną ir gyvenimą, savo turtą ir kraują sugebėjote paaukoti Dievui! Taip, viską!

Vienuoliai save per tris vienuolinius įžadus prie altoriaus paaukojo Dievui: savo rankas — per neturto įžadus;

savo širdį — per skaistybės įžadus; savo kojas — per paklusnumo įžadus.

Viduramžiais Švenčiausiąjį laikydavo šoninėje ar už altoriaus sienoje įrengtoje spintoje. Vėlesnė gotika jau parengdavo Švč. Sakramentui gražius namelius kur nors nuošaliai bažnyčioje. Jau X amž. buvo išleisti bažnytiniai nuostatai, kad Švč. Sakramentas būtų laikomas inde, kuris dažnai būdavo pakabintas virš altoriaus.

Tik Laterano IV susirinkimas (1215) galutinai nustatė, kad Švč. Sakramentą laikytų saugioje vietoje — tabernakule. Ir nuo to laiko tabernakulas tampriai buvo surištas su altoriumi. Menininkai pradėjo kurti gražius altorius ir tabernakulus. Kūryba ir poezija dedikavo savo kūrinius, eiles ir antifonas, kad išaukštintų eucharistinį Išganytoją. Menininkai parinko turtingiausias spalvas, kad paveiksle puikiai pavaizduotų eucharistijos paslaptį. Tik prisiminkim Leonardo da Vinci "Paskutinę vakarienę" Milane arba Rafaelio "Disputą" Vatikane. Auksakaliai dirbo puošnius tabernakulus, monstrancijas, ciborijas, kad suteiktų Viešpačiui Švč. Sakramente gražiausią buveinę. Ir šiandien apie tai dar byloja tos viduramžių į dangų kylančios katedros ir bazilikos.

Nuostabi yra priežastis, kuri skatino dieviškąjį Išganytoją, kad įsteigtų eucharistiją. "Mylėdamas savuosius pasaulyje, parodė jiems savo meilę iki galo" (Jn 13,1). Taip! Iki savo gyvenimo pabaigos; iki tobuliausio ir aukščiausio savo meilės laipsnio; dargi iki visų amžių galo. Nuostabi taip pat yra eucharistija savo veiksmuose: nuo tada ji davė mums ne vien gyvenimą, šviesą ir meilę, bet tikrąjį gyvenimo, šviesos ir meilės Autorių, tikrąjį Mokytoją ir Skatintoją.

Įsivaizduokime šv. Tomą Akvinietį besėdintį savo celėje ir berašantį Kristaus Kūno ir Kraujo šventės himnus. Jis iš visų jėgų vieną po kito kūrė vis gražesnius ir gražesnius eucharistinius himnus. Laikas nuo laiko jis žvelgė į didelį savo celės kryžių. Didžiausias jo įkvėpimas buvo pamaldumas į Nukryžiuotąjį ir į Švč. Sakramentą. Jis teigė, kad prie Nukryžiuotojo kojų daugiau išmokęs, negu iš mokslo vyrų knygų. Ir jo meilė Švč. Sakramentui padarė jį eucharistijos dainium. Jo eucharistiniai himnai brevioriuje ir mišiole yra tikri žemčiūgai. Susirgęs kelionėje į antrąjį Lyono Bažnyčios susirinkimą, šv. Tomas nusižeminęs priėmė viatiką (1274), at-

gailodamas sakė: "Priėmiau Tave, mano sielos atpirkimo Kaina, mano kelionės Maiste, Tave, kurį per visą gyvenimą troškau geriau pažinti, dėl kurio darbavaus, apie kurį mokiau, kurį skelbiau."

Dogma datur christianis, quod in carnem transit panis, et vinum in sanguinem" — Visiems žinoma tebūna, kad duona pavirsta Kūnu, o vynas Kristaus Krauju, — taip sako šv. Tomas, trumpai sutraukęs visą eucharistijos doktriną. Krikščionys turi pasirinkti vieną iš dviejų: arba jie turi priimti šią dogmą, arba atsisakyti savo krikščionio vardo. Jeigu jie atmeta pamaldumą mūsų Viešpačiui Švč. Sakramente, tai tuo pačiu jie atsimeta nuo Katalikų Bažnyčios, jie iškraipo Evangeliją, jie paneigia Kristaus dievybę, jie griauna krikščionio tikėjimą.

"Pašalink šį sakramentą", — sako šv. Bonaventūra, — "ir kas gi liks pasaulyje — klaidos ir netikėjimas." Kokie pranašiški žodžiai, parašyti maždaug 250 metų prieš vadinamąją reformaciją. "Tačiau prie šito sakramento", — toliau tęsia šventasis, — "Bažnyčia stovi, tikėjimas yra sutvirtintas, katalikų religija ir pamaldumas klesti Dievo garbei."

Mūsų Išganytojas gyvena tabernakule. Ten yra malonės sostas, iš kur jis girdi ir atsako į mūsų maldas. Kiekviena katalikų bažnyčia ar vienuolyno koplyčia yra jo buveinė: "Štai Dievo padangtė tarp žmonių, ir jis gyvena su jais" (Apr 21,3).

Amžių tėkmėje. Mišios yra nekruvinos Kristaus kančios aukos tęsinys ant mūsų altorių. Net XX-ojo amžiaus tikintieji ir vienuoliai komunijoj priima tą patį tikrąjį Kristų, kurį priėmė Dievo Motina iš šv. Jono rankų I-ajame amžiuje Efeze; kurį priėmė III-ajame amžiuje šv. Agnietė kankinė Romoje; ar XIII-ame amžiuje mūsų serafiškasis tėvas Pranciškus Asyžiuje. Net ir jūs, broliai pranciškonai Amerikoje, šioje mūsų koplyčioje kiekvieną rytą priimate tą patį tikrąjį Viešpatį, kurį priima Šv. Tėvas Paulius VI Vatikano koplyčioje, ar lietuviai belaisviai Vorkutos anglių kasyklose, ar piligrimai Jeruzalėje, ar mūsų sanbroliai už "geležinės sienos" mūsų senoje vienuolyno bažnyčioje, Kretingoje.

Dievo šventovės yra gražiausi meno pastatai ir savo puošnumu, iš statybos — turtingiausi. Viešpaties altoriai yra iš brangiausių marmurų; tabernakulai yra meno skulptūros dailenybė; šventi indai yra iš aukso ir sidabro, išpuošti brang-

akmeniais; altoriaus užtiesalai ir korporalai yra išausti iš balčiausio lino siūlo ir simboliškai išsiuvinėti. Prie tų altorių, apsuptų šventųjų paveikslais, Viešpačiui tarnauja kunigai ir vienuoliai, apsirengę iškilmingais liturginiais drabužiais, paskendę žvakių šviesų vaiskume, įvairiaspalvių gėlių žieduose, smilkalų aromate, tarp melodingų giedojimų, vargonų harmonijos ir varpų gaudimo balsų.

Kaip jau pirmieji krikščionys katakombų tylumoje tvirtai tikėjo į eucharistinį Kristų, taip visi tikintieji viduramžiais užtraukė "Tantum ergo Sacramentum" — Prieš taip didį Sakramentą / pulkim galvas lenkdami, / nes jau Seną Testamentą / maino įstatai nauji, / tikim paslaptį tą šventą, / Kristaus žodį gerbdami.

Ką jau bekalbėti apie naujausius laikus! Tik prisiminkime Švč. Jėzaus Širdies pamaldumą, dažną komuniją. Prisiminkime tuos didžiuosius pasaulinius eucharistinius kongresus. Pirmasis įvyko Lille mieste, Prancūzijoje, 1881. Iš viso su paskutiniuoju, vykusiu Philadelphijos mieste, JAV, 1976, buvo 41 eucharistinis kongresas (jie vyksta kas penkti metai). Amžinoji Švč. Sakramento adoracija, šventoji valanda pirmojo penktadienio vakarais mūsų vienuolynuose, o visa tai "nec laudare sufficis" — neužteks tau jo pagirti!

Kunigai ir vienuoliai tabernakulo atžvilgiu tegu ima meilės pavyzdį iš šv. Pranciškaus Asyžiečio. Jis sako savo testamente: "Mielai pasilikdavome prastutėlėse ir apleistose bažnyčiose." Bet, kalbėdamas apie Švč. Sakramentą, jis sako: "Ir todėl Švenčiausiąjį Sakramentą už vis labiau noriu garbinti, šlovinti ir brangiose vietose laikyti." Ir iš meilės savo eucharistiniam Viešpačiui mielai Pranciškus eidavo elgetauti ir pagalbos prašyti beturčiams kunigams ir apleistoms bažnyčioms. Tame pačiame testamente jis rašo: "Ir Viešpats man davė tokį tikėjimą bažnyčiose, kad taip paprastai jį garbinčiau ir kalbėčiau: Adoramus te ... — Garbiname tave, švenčiausiasis V.J. Kristau, čia ir visose tavo bažnyčiose ir šloviname tave, kad per šventą savo kryžių atpirkai pasaulį!"

Šventraštyje yra dvi naktys: viena — Betliejaus naktis, kita — paskutinės vakarienės naktis! Pirmąją naktį Dievo meilė atėjo pas mus; antrąją — ji rado priemones pasilikti pas mus! Tamsiausią žmogiškumo istorijos naktį begalinė meilė išgalvojo altorių, tabernakulą ir komunijos stalą. Iš tikrų-

jų, šv. Paulius sutaria su šv. Jonu: "Parodė jiems savo meilę iki galo" (Jn 13,1).

"Ir naktį atsimenu, Viešpatie, tavąjį vardą" (Ps 118,54). Šventųjų gyvenimuose pažymėta, kad šv. Domininkas naktį atsiremdavo prie altoriaus laiptų ir ištikimai budėdavo garbės sargyboje prieš eucharistinį Karalių.

Šv. Vaclovas dažnai naktį pabusdavo ir skubėdavo bažnyčion. Kai ji būdavo užrakinta, tai atsiklaupdavo lauke prie durų. Panašiai pasielgdavo ir mūsų šventasis karalaitis Kazimieras. Dažnai nakties metu užtikdavo jį beklūpantį prie bažnyčios durų. Net paveikslai pavaizduoja šventąjį beklūpantį ant katedros laiptų Vilniuje.

Šv. Paskalis Bailonietis kas naktį 12 val. keldavosi ir eidavo į vienuolyno bažnyčią, kur prieš tabernakulą adoruodavo Švč. Sakramentą. Kartą Did. Ketvirtadienį šventasis išbuvo nejudėdamas net penkias valandas prieš Švč. Sakramentą. Popiežius Leonas XIII 1897 šv. Paskalį paskyrė visų aucharistinių brolijų bei kongresų globėju. Ar popiežius iš šventųjų tarpo išrinko kokį didelį kankinį ar Bažnyčios daktarą? Ne! Jis paskyrė visai nežymų, beraštį iš pranciškonų ordino šventą broliuką Paskalį. Tikrai mišių skaityme šv. Paskaliui pritinka Šventraščio žodžiai: "Bet Dievas pasirinko, kas pasauliui kvaila, kad sugėdintų išminčius" (1 Kor 1,27).

Eifel-Maria Ward, netoli Aacheno, viename trapistų vienuolyne buvo senas paprotys: kiekvieną vakarą nešti Švč. Sakramentą į vienuolyno vidų. Ar tai ne jaudinantis dalykas? Tartum vienuoliai norėtų sakyti: "Išganytoją, kurį mes dienos metu taip dažnai aplankome, paimame su savim nakties glūdumoje; jis pasilieka pas mus ir sergi mus miege."

Vienuolynų disciplinos sunykimas yra paprastai susijęs su Švč. Sakramento apleidimu. O kur žydi pamaldumas, ten klesti ir dorybės vienuolių šeimoje.

Popiežius Urbonas IV (1261-64) pavedė šv. Tomui parašyti Dievo Kūno šventei mišių ir brevioriaus tekstus. Tą mintį jau prieš 40 metų puoselėjo ir skelbė šv. Pranciškus: "Ir mišių metu, kunigui aukojant altoriaus auką ar nešant Švč. Sakramentą į bet kokią vietą, visi žmonės tegu lenkia kelius, duodami garbę ir šlovę gyvajam ir tikrajam V. Dievui" (Ep. ad universos custodes).

Šv. Pranciškus savo pirmuosius sekėjus jau mokė giliai nusilenkti ton pusėn, kur tik jie pamatydavo bažnytėles, kad atiduotų pagarbą dieviškai Esybei. Istoriškai prieita išvados, jog serafiškasis Pranciškus labiausiai puoselėjo Švč. Sakramento adoraciją, kuri vėliau buvo įvesta kaip atskira Dievo Kūno šventė. Popiežius Urbonas IV 1264 Dievo Kūno šventės paskelbimo "Transitus" bulėj sako: "Visų širdys, balsai ir lūpos privalo giedoti švento džiaugsmo himnus, tikėjimas privalo skelbti šlovę, viltis linksmintis, meilė džiūgauti, maldingumas garsiai šaukti, choras savo giesmėmis reikštis." Ir todėl visose katalikų bažnyčiose, atiduodant pagarbą eucharistijai, klaupiamasi, net giliai nusilenkiama. "Pulkim galvas lenkdami."

Per 750 metų mūsų ordine kiekvienas pranciškonas, įėjęs į koplyčią ar į bažnyčią, atsiklaupia ir, palenkęs galvą, kalba: "Adoramus te, Sanctissime . . ."

Vatikano II (1965) susirinkimas turėjo gana gyvą opoziciją ir įvairiuose kraštuose visaip pasireiškė. Liturgijos gyvenime jau įvyko didelių pasikeitimų. Pagal Liturgijos konstituciją: "Didysis altorius turi būti atskirtas nuo sienos ir įrengtas taip, kad lengvai galima būtų aplink jį apeiti ir kad prie jo priešais žmones kunigas aukotų mišias. Eucharistiją reikia laikyti tvirtame ir saugiame tabernakule, didžiojo altoriaus viduryje arba ypatingai žymiame altoriuje."

Dievo žodžio stalas ir Viešpaties Kūno stalas. Apie tai kalba Liturgijos konstitucija: "Bažnyčia uoliai rūpinasi, kad krikščionys nebūtų tarsi svetimi arba nebyliai šios tikėjimo paslapties žiūrovai, bet kad, gerai suprasdami apeigas ir maldas, sąmoningai, pamaldžiai ir aktyviai dalyvautų šventame vyksme, šviestųsi Dievo žodžiu, stiprintųsi Viešpaties kūno valgiu ir dėkotų Dievui. Ji rūpinasi, kad, aukodami skaisčiąją atnašą ne vien kunigo rankomis, ir jie patys drauge su kunigu išmoktų aukoti save pačius ir diena iš dienos, Kristaus tarpininkaujami, vis tobuliau jungtųsi su Dievu ir tarp savęs, kad pagaliau Dievas būtų visuose visa" (Nr. 48). "Kad tikintieji būtų gaivinami Dievo žodžiu, tebūnie plačiau atidarytos Biblijos lobynų durys, kad per nustatytą metų skaičių būtų perskaitomos svarbiausios Šventojo Rašto dalys" (Nr. 51).

Apie šitą Viešpaties buvimo branginimą žodyje ir eucharistijoje naujai išsireiškiama Vatikano nutarimu. Tačiau

čia nėra joks išradimas, nes tai jau siekia ankstyvus amžius. Mat, apie dvigubą padengtą stalą kalbama jau Tomo Kempiečio "Kristaus sekimo" knygoje (XV amž.): "Todėl tu davei tam vargšui paliegėliui savo šventąjį Kūną kaip sielos ir kūno maistą, o tavasis žodis yra mano žingsniams žibintas, šviesa mano takui (Ps 118,105). Be tų dviejų dalykų aš negalėčiau gyventi, nes Dievo žodis yra sielos šviesa, o tavo sakramentas — gyvenimo duona. Tuodu dalyku galima laikyti lyg du stalu, pastatytu Bažnyčios iždu ose" (Kr. sek. IV,11).

Tomas Kempietis iš savo pusės šį paveikslą galėjo paimti iš šv. Hilarijono (IV amž.) 127 psalmės aiškinimo teksto: "Tai yra Viešpaties stalas, iš kurio mes imame maistą, būtent gyvąją Duoną. Tas maistas savyje turi tokią stiprybę, kad jis pats gyvena ir daro gyvus tuos, kurie juo maitinasi. Yra taip pat Viešpaties žodžių stalas, iš kurio mes maitinamės dvasiniu mokslo maistu."

Argi mūsų šv. Pranciškus, nors ir nebuvo mokytas teologas, įsigilinęs į Viešpaties žodžius ir darbus, negalėjo panašiai išsireikšti? Mūsų ordino kūrėjas savo testamente ir paraginimuose paliko aną dvigubą — žodyje ir eucharistijoje — Kristaus garbinimą. Jis pats jautė reikalą išreikšti Švč. Sakramento tikėjimo tiesą ir skiepyti ją visų brolių širdyse visiems laikams, sakydamas: "... nieko didesnio kūno akimis šiame pasaulyje nematau, kaip jo švenčiausiąjį Kūną ir Kraują, kurį jie priima ir vien tik jie (kunigai) dalina kitiems. Ir todėl Švč. Sakramentą už viską labiau noriu garbinti, šlovinti ir laikyti brangiose vietose. Ir kur tik švenčiausius jo vardus ir žodžius rasiu parašytus netinkamose vietose, noriu juos surinkti, ir prašau juos rinkti ir padėti į padorią vietą. Ir visus teologus ir tuos, kurie skelbia mums šventą Dievo žodį, turime gerbti ir branginti, kaip teikiančius mums dvasią ir gyvybę."

Šv. Pranciškaus pavyzdys veikė ir toliau. Danijoje, Horsens mieste, buvusiame pranciškonų bažnyčios chore ant vėlyvesnių gotiškų sėdynių sienų yra išpiaustyti paveikslai dviejų šventųjų, kurie, sekdami šv. Pranciškum, pašventė savo gyvenimą Dievo šlovei ir skelbė Viešpaties buvimą žodyje ir sakramente. Tai šv. Antanas Paduvietis ir šv. Bernardinas Sienietis.

Šv. Antanas (m. 1231) dešinėje rankoje laiko monstranciją, kairėje Evangelijos knygą, o ant galvos turi teologo-mokytojo kepurę. Mat, pats šv. Pranciškus šv. Antaną paskyrė pirmuoju mūsų ordino mokyklos mokytoju. Šis anų retų pavaizdavimų paveikslas neturi jokių legendinių pasakojimų. Mat, XIV amžiuje daugeliui šventųjų, jų tarpe ir šv. Antanui, buvo apsireiškęs Kūdikėlis Jėzus, o menininkas į tai nekreipė jokio dėmesio. Todėl paveiksle pavaizduoja dvigubą eucharistinę temą — Kristaus buvimą žodyje ir sakramente, kadangi šv. Antanas rankoje laiko Šv. Raštą ir monstranciją.

200 metų vėliau nenuilstąs Dievo žodžio skelbėjas buvo šv. Bernardinas Sienietis (m. 1444). Todėl šventasis savo kairėje laiko Evangelijos knygą, o dešinėje — saulės globe įrašytus Jėzaus Vardo inicialus JHS. Šią lentelę šv. Bernardinas pamokslaudamas visada laikydavo rankoje, idant tikintieji garbintų Švč. Jėzaus Vardą.

Viduramžiais žmonės retai eidavo prie komunijos, kadangi bijodavo ir jautėsi esą neverti. Todėl šv. Bernardinas mokė tikinčiuosius dvasinės komunijos: jie turėjo giliai apmąstyti Jėzaus Vardą ir, jį tardami, giliai pasinerti Jėzaus buvime.

Šv. Pranciškus, nebegalėdamas atvykti į Sekminių kapitulą, 1224 parašė kapitulai laišką apie mišias. Tai reikia suprasti šventojo meilę ir rūpestį eucharistijai: "Vietose, kur gyvena broliai, kasdien turi būti aukojamos vienos mišios pagal Bažnyčios apeigas. Jei toje vietoje būtų daug kunigų, tai kiekvienas dėl Dievo meilės tebūnie patenkintas, kad jis dalyvavo kito kunigo mišiose."

Taip pat nuoširdus perspėjimas šv. Pranciškaus laiške visiems klierikams: "Kielikai, korporalai ir altoriaus užtiesalai, ant kurių yra aukojama mūsų V.J. Kristaus Kūnas ir Kraujas mišiose, turi būti atitinkamai priruošti ir švarūs."

Visiems kustodams laiške primena: "Kielikai, korporalai, altoriaus papuošalai ir visa kita, kas priklauso prie aukos, turi būti brangūs" (Ep. ad capitulum; 2 C 201).

Bažnyčia ir tabernakulas Pranciškui yra tėviškė; jis nori būti kaip keleivis ir ateivis čia žemėje. Viešpaties pagarbinimas tabernakule yra pirmas Beturčio reikalas. Jo mokiniai paliudija, kaip jis savo varguose prie tabernakulo rasdavo sau priebėgą. "Apleistose ir nuošaliose bažnytėlėse

dažnai jis kiaurą naktį praleisdavo maldoje. Ir čia jis po dieviškosios malonės globa nugalėjo daugybę sielos baimių ir nerimo" (1 C 71).

Broliai jaudinančiu paprastumu yra pasekę šv. Pranciškaus paraginimu. "Kur tik kokioje vietoje stovėdavo bažnyčia, giliai jie nusilenkdavo iki žemės; taip pat, kai jie patys nebūdavo prie bažnyčios, bet tik iš tolo vos galėjo matyti, vis tiek savo siela ir kūnu išreikšdavo garbinimą, šlovindami visagalį Dievą žodžiais: 'Garbiname tave Kristau, čia ir visose tavo bažnyčiose . . .' " (1 C 45).

Mūsų ordino kūrėjo tokio testamento palikimas ištikimai saugojo šventojo sekėjus visose ordino šakose. Ypač mūsų amžiuje jis turi didžios vertės, kada vyksta naujas liturginis sąjūdis.

Sibiro lietuvaičių maldynas yra išverstas ir į prancūzų kalbą. Paryžiaus kardinolas Maurice Feltin rašo (1967): "Negali be susijaudinimo skaityti maldas, parašytas atsitiktinai surastuose popieriaus lapeliuose keturių jaunų lietuvaičių, deportuotų į Sibirą. Visko joms trūko! Jos gyveno skausme ir kančioj, nelaisvėj ir tremty, visiškam atsiskyrime, be knygų, be altoriaus ir eucharistijos, net negalėdamos priimti atgailos sakramento, atlikti išpažinties. Jos su meile parašė keletą maldų. Jos surado savo širdyse tinkamus savo sielos stoviui išsireiškimus, kad išsakytų Dievui savo dukterišką jausmą ir absoliutų pasitikėjimą . . ."

Iš visų vienuolinės bendruomenės pratybų visų švenčiausios, pagirtinos ir mieliausios pratybos Dievui yra mišių auka. Kiekvieną rytą vienuolių maldos mišių metu tampa kita paskutine vakariene, kai dieviškasis Išganytojas pats susivienija su mumis ir pats save aukoja už vienuolyno bendruomenę, kad ten sklistų stiprybė ir paguoda kiekvieną dieną vienuoliniame gyvenime.

Mūsų bažnyčiose kas dieną vyksta Didysis Pektadienis, o mūsų koplyčios altorius yra tikras vienuolinio namo židinys. Bažnyčia negali įsivaizduoti ir neleidžia statyti vienuolyno pastatų, kur nebūtų koplyčios be altoriaus ir be Švč. Sakramento.

Tomas Celanas rašo: Kiekviena šv. Pranciškaus širdies gyslelė kaito meile Kristaus Švč. Sakramentui. Jis nepaprastai žavėjosi mūsų Viešpaties meilės maloningumu ir atlaidumu. Nepraleido progos, jei tai buvo galima, kiekvieną

dieną išklausyti mišias. Jei liga jį sutrukdydavo eiti bažnyčion, tai jis prašydavo kunigą, kad būtų aukojamos mišios jam sergančiam celėje. Ir jei tai nebūdavo galima, tai jis pageidaudavo, kad jam būtų perskaityta tos dienos evangelija iš mišiolo, ir tokiu būdu jis dvasiškai dalyvaudavo mišiose. (2 C 201).

Žymus liturgijos istorikas Righetti pateikia sau klausimą: "Kaip tai atsitiko, kad anuo metu "Ordo missae" — mišioms laikyti kalendorius, parengtas tik popiežiškai koplyčiai privatinėms popiežių bei kitų kurijos prelatų mišioms, įsigalėjo visur, dargi kitas apeigas visai išstumdamas?" Čia pat suranda ir atsakymą: "Visų pirmiausia, tai mažesniųjų brolių darbas. Kai Inocentas III užtvirtino Pranciškaus ordiną, pranciškonai tiesiog pilte pasipylė į visas puses. Jiems teko peržengti vyskupijų ir net skirtingų tautų ribas. Pranciškus, praktiškumo ir katalikiškumo vienybės sumetimais, broliams įsakė brevioriaus kalbėjime ir mišių aukojime laikytis ne vietinių bažnyčių tvarkos, bet bendrosios Romos Bažnyčios. Protingas Asyžiečio įsakymas labai daug nulėmė ... Taip visur būdavo gera proga įvesti brevioriaus kalbėjimą ir mišių aukojimą tokį, koks buvo popiežiškoje koplyčioje Romoje. Tų laikų ranka rašyti pranciškonų mišiolai tai liudija įžanginio puslapio įrašu: 'Incipit ordo missalis romanae curiae' — Mišiolo tvarka prasideda pagal Romos kurijos paprotį."

Šv. Juozapas Kupertinietis buvo Dievo malonėmis apdovanotas pranciškonas. Kartą jį užklausė patarimų vienas naujai paskirtas Italijos vyskupas: "Ką jis patartų daryti ateityje dėl dvasiškijos performavimo?" Vyskupas tikėjosi gauti ilgiausią lapą atitinkamų patarimo punktų. Šventasis pranciškonas tik atsakė: "Tegu kunigai vertai aukoja mišias ir kiekvieną dieną pamaldžiai kalba savo breviorių, ir jiems nereikės pagerinimų!"

Panašiai, jei vienuoliai vertai priima komuniją kiekvieną dieną ar aukoja mišias, jei broliai pamaldžiai kalba brolių poterius ar kunigai breviorių, tuomet jie bus tobulybės kelyje, kitus trauks tobulybėn, ir "jiems nereikės pagerinimų!"

Vienas iš kruviniausių I-ojo pasaulinio karo mūšių įvyko prie Verduno, Prancūzijoje. Vokiečių armija ruošėsi užimti visą Prancūziją. Tačiau prancūzai šaukė: "Jie pro čia nepraeis!"

Keturis mėnesius vyko žiaurios kautynės. Prancūzų armijoje buvo 400,000 sužeistų ir žuvusių. Ne mažiau jų buvo ir vokiečių pusėje (1916.II.21-VII). Kiekvienas namas pavirto griuvėsiais. Vokiečiai pasitraukė.

Vienas karo korespondentas, dalyvavęs tose kautynėse, sako, jog nė vieno namo nepaliko nepaliesto. Prancūzų sargyba jį nuvedė prie katedros ant kalno (statyta XIV amž.). Stogas buvo nuneštas; langai išmaišyti; sienos pilnos skeveldrų. Milžiniška armotos skeveldra gulėjo suvaryta į grindis. Didžiosios šventovės viduje viskas buvo sugriauta, išskyrus altorių, kuris ant keturių kolonų stovėjo nepaliestas tarp skeveldrų. Žurnalistui tai paliko įspūdį, kadangi religija ir jos altorius pasiliks visada . . .

Taip! Dievo altorius pasiliks visada.

Žmonijos pradžioje Adomo ir Ievos sūnūs atnašavo aukas ir dovanas Dievui. S. Testamente skaitom, kad Noė pastatė Viešpačiui altorių. Per visą S. Testamentą sutinkame ir skaitome altorius ir atnašas Dievui. N. Testamentas pabrėžia altoriaus svarbą: Dievo Sūnus Paskutinėje Vakarienėje pakeitė duoną ir vyną į savo Kūną ir Kraują. Altorius, prie kurio šv. Petras aukojo mišias, dabar yra saugojamas Laterane, Šv. Jono bazilikoje; prie jo mišias aukoti yra privilegijuotas tik popiežius.

Kaip anas prancūzų žurnalistas rado visai sveiką ir nepaliestą altorių, bestovintį tarp griuvėsių Verduno katedroje, taip visų amžių žmonės ras Katalikų Bažnyčios altorių, nepaliestą visų laikų mūšių ir neramumų . . .

14. NUSIŽEMINIMAS

"Sancta humilitas confundit superbiam et omnes homines huius mundi et omnia, quae in mundo sunt" — Šventas nusižeminimas sugėdina puikybę, visus šio pasaulio išpuikėlius žmones ir visa, kas slepiasi pasauly po puikybės skraiste.

Šv. Pranciškus

Anglijoje, prie Kajaus universiteto, Cambridge, iš eilės vieni po kitų yra treji įėjimo vartai. Kiekvienas įėjimas turi atskirą užrašą. Pirmasis įėjimo užrašas lotyniškai vadinasi — Humilitatis, antrasis — Virtutis, trečiasis — Honoris; pastarasis tiesiai veda į senato rūmus. Jei pranciškonai, kurie įkūrė šį universitetą (1348) prieš 600 metų ir šias emblemas pritaikė studentų pažangai ir jų nepakeitė iki šiol, tai juo labiau vienuoliams — siekiantiems tobulybės — visuomet prieš akis turėtų stovėti ir būti sprendžiamas Išganytojo klausimas: "O kokia gi žmogui nauda laimėti visą pasaulį, bet pakenkti savo gyvybei?" (Mk 8,36). Taip pat panašus Išganytojo paraginimas: "Verčiau ieškokite jo karalystės, o visa tai bus jums pridėta" (Lk 12,31).

Ši tiesa buvo tiksli anuomet, ji yra tiksli ir šiandien. Nėra abejonės, jog siekiantieji tobulybės (ypač vienuoliai) pirmiausia turi eiti per Humilitatis — nuolankumo-nusižeminimo vartus, pereiti per Virtutis — krikščioniškos dorybės vartus, jei jie nori pasiekti aukščiausią Honoris — garbės laipsnį danguje. Šis mokslas yra pagrįstas Dievo žodžiu, ir todėl Šv. Dvasia sako: "Nuolankumas eina pirm garbės" (Pat 15,33).

Iš visų dorybių labiausiai nesuprantamas yra nusižeminimas. Naciai su panieka žiūrėjo į tą dorybę, sakydami, jog tai nebuvo taikoma "fuer Uebermenschen" — antžmogiams. Komunistų vadų pasigyrimai parodo, kad jie savo filosofijoje apie nusižeminimą nė nesvajoja. Tačiau nusižeminimas iki šiol dar yra visų dorybių pagrindas. Su šia dorybe žmogus tikrai išgelbės savo sielą, o be jos pražu-

dys. Vienas rašytojas yra išsireiškęs: "Pragare esama daug skaisčių, bet ne nusižeminusių sielų."

Vienas didžiųjų mūsų pranciškonų dvasiškų rašytojų Cajatan of Bergamo, OFMCap, savo veikalą "Humility" (apie nusižeminimą) pradeda šiomis mintimis: "Ten rojuje yra daug šventųjų, kurie niekada žemėje nedavė išmaldų; jų neturtas juos išteisino. Ten yra daug šventųjų, kurie niekada nemarino savo kūno pasninkais ir nenešiojo ašutinių; juos pateisino jų fiziniai negalavimai. Ten taip pat yra daug šventųjų, kurie nebuvo skaistūs; jų pašaukimas buvo kitoks. Tačiau ten rojuje nėra šventojo, kuris nebūtų nusižeminęs."

Kas nori pastatyti namą, pirmiausia deda pamatą taip giliai, kad pastatas galėtų išsilaikyti. Visų dorybių ir tobulybės pamatas yra nusižeminimas. Labai maža yra šventųjų, išskyrus Švč. Mariją, kurie nuolankume taip giliai buvo įsitvirtinę, kaip serafiškasis tėvas Pranciškus. Net Bažnyčia savo maldose jį vadina "Franciscus pauper at humilis caelum dives ingreditur, hymnis caelestibus honoratur" — Beturtis ir nuolankus Pranciškus įžengia į dangų turtingas, pagerbtas šventaisiais himnais (Antifona).

Nusižeminimas taip pat turi būti visų jo sekėjų charakteringa dorybė. Ir reguloj jis yra kaip ypatingas papuošalas broliams: "Broliai . . . kaip keleiviai ir ateiviai šiame pasaulyje, neturtu ir nusižeminimu Viešpačiui tarnaudami, su pasitikėjimu tegul eina elgetauti" (VI skyr.).

Kas gi yra nusižeminimas? Žodis "nusižeminimas", lotyniškai — "humilitas", yra kilęs iš daiktavardžio "humus" — žemė. Toks nusižeminimas yra pasiniekinimas, atsižadėjimas žemiškų gėrybių; nusileisti, nusižeminti iki kirmino reiškia atsisakyti savo nuomonės. Šv. Bernardas sako: "Humilitas est virtus, qua homo verissime sui cognitione sibi vilescit" — Nusižeminimas yra dorybė, kuria žmogus, tikriausiai save pažindamas, pasiniekina.

Nusižeminęs visada mokosi vis geriau save patį pažinti. Iš kur aš esu? Kas aš esu? Ką aš padariau nuo to laiko, kai esu ant žemės, nuo to laiko, kai aš esu Ordine? Argi aš niekada nepadariau nedorybių? Argi dangus nebuvo liudininku mano gėdai? Gal būta tokių momentų, ilgų ir trumpų laikotarpių, kada aš buvau kandidatas į pragarą? Ką aš gera padariau Viešpačiui? Kur yra mano gerieji darbai? Kur yra mano žygdarbiai dangui? Kas iš manęs kartą pasidarys?

Dar nepasidalino kirminai mano kūnu, o mano vardas pamažu jau blėsta . . .

Čia yra nusižeminimo mintys. Nusižeminimas duoda gilių giliausią supratimą ir tave veda prie gyvo įsitikinimo, kad tu niekis ir visiškai niekis esi!

Didžiausias šv. Pranciškaus rūpestis buvo taip nusižeminusiai laikytis, kad atrodytų visų mažiausiu ir paskučiausiu. Nors jis ir buvo mažesniųjų brolių įkūrėjas, tėvas ir įstatymdavys, tačiau iš savųjų tarpo išsirinko vieną, nuo kurio valios jis visiškai priklausytų. Atsisakė net nuo ordino viršininko vietos (magistratum), kad galėtų "geriau laikytis šventosios nusižeminimo dorybės" ir pasilikti iki mirties daugiau už visus kitus nusižeminusiu pavaldiniu.

Šv. Bonaventūra galvoja, jog žmogus, kuris noriai stengiasi nusižeminti, tuo nusižeminimu daugiau pažengs tobulybėje per 4 mėnesius, negu per 40 metų bet kam vadovaudamas . . .

Tačiau visuomet turime atsiminti, jog mes visi esame nusidėjėliai. Šv. Paulius po savo atsivertimo 59 metais pasakė: ". . . nevertas vadintis apaštalu, nes esu persekiojęs Dievo Bažnyčią" (1 Kor 15,9). Su laiku jis augo malonėje. 64 metais jis save vadino: "Man, visų šventųjų mažiausiajam" (Ef 3,8). O prieš savo mirtį, kai jis prinoko tobulybėje ir tapo tikru Kristaus kariu, 65 metais jis galėjo sakyti: "Jėzus Kristus atėjo į pasaulį gelbėti nusidėjėlių, kurių pirmasis esu aš" (1 Tim 1,15).

Šv. M. Magdalena de Pazzi sako: "Meilė ir nuolankumas yra saitai, kurie sujungia viršininkę su jos valdiniais. Bet tie ryšiai yra sutraukomi puikybės. Jei tu niekada nepasirodai maloni, tai seselės nepasitikės tavim. Jos taip pat nepasakys tau savo reikaliukų nei savo bėdų, nei jos kreipsis, kai joms reikalinga būtų pasiklausti, ir net neprašys būtiniausių leidimų. Ir taip vienuolyne pamažu įsiveržia netvarka-bruzdėjimas, ir regula joms pasidaro nepakenčiama našta."

Išdidumas ne vieną talentą yra sunaikinęs ir ne vieną Bažnyčios žibintą užgesinęs.

Kartą šv. Augustinas buvo užklaustas: "Kuri dorybė yra aukščiausia?" Šventasis atsakė: "Nusižeminimas!" — "O antroji?" — "Nusižeminimas!" — "Ir trečioji?" — "Nusižeminimas!" — kartojo šv. Augustinas.

Šv. Antanas Atsiskyrėlis dvasios regėjime matė ant žemės daugybę įvairiausių spąstų, kuriais piktoji dvasia naudojasi, gundydama žmones. Nusigandęs jis kreipėsi į Dievą: "Viešpatie, kas sugebės per tuos visus spąstus pereiti neįkliūdamas?" — "Antanai, vien tik nusižeminusieji tai sugebės padaryti!" pasigirdo paslaptingas balsas.

Saviesiems broliams Pranciškus visada kalbėjo: "Saugokimės pasaulio ir kūno išminties ir gudrumo! Nes tokie žmonės ieško ne sielos šventumo ir dieviškos palaimos, bet žmonių šventybės, kur tik jiems patinka..." Užtat jo sanbroliai nieko nežinojo apie dvilypumą ir dvejopumą. Juose buvo vienas tikėjimas, vienas Dievas, viena valia, viena meilė ir vienos dvasios bei veikimo tolygumas ir vieningumas. Prie tokių pirmykščių — tikrų pranciškonų paprastumo tipų yra priskaitomas brolis Egidijus, kurio gyvenimas buvo paprastos išminties ir išmintingo paprastumo paveikslas. Toks buvo ir brolis Juniperas (Kadugys), dėl kurio paprastumo kartą šv. Pranciškus sušuko: "Mano broliai, kad aš bent visą mišką turėčiau tokių Kadugių!" Brolis Jokūbas ir brolis Jonas turėjo vardus Simplicitas — Paprastumas. Ir šv. Pranciškus su degančiu troškimu ieškojo įsigyti šventą paprastumą — "pura sancta simplicitas", tą malonės dukterį, išminties seserį ir teisingumo motiną; ir jis norėjo ją regėti savo vienuolynuose. Tačiau jis negalėjo pasireikšti visame paprastume (2 C 189).

"Nusižeminime glūdi evangeliškos tobulybės visuma", — šv. Bonaventūra.

Vienas Evangelijos skirsnelis prasideda: "Discite a me..." — Mokykitės iš manęs, nes aš romus ir nuolankios širdies (Mt 11,29). "Kas gi yra tas dalykas, kurio mes ypač turime mokytis? Ar tai, kad jis yra Dievas? Būties valdovas, kad galingiausias ir išminčių Išmintis? Ko gi mes turime mokytis iš jo?" — klausia šv. Augustinas. — "Ar tai nėra tas, kuris suformavo žemę, sutvėrė visus regimus ir neregimus daiktus. Ar tai, kas yra šiame pasaulyje, nėra jo rankų darbas? Jis darė stebuklus ir prikėlė mirusius gyvenimui." — "Discite a me non mundum fabricare, non cuncta facere, et mortuos suscitare" — Mokykitės iš manęs ne pasaulį sutverti, ne visokiausius darbus atlikti ir ne mirusiuosius prikelti (Homil. serm. 10 de verbis Dei). Ko jis nori ypatingai mus pamokyti, yra tai, kad jis buvo "romus

ir nuolankiaširdis"; tai savęs išsižadėjimo tyli dorybė, dažnai žmonių nepastebima ir net išniekinama. "Nusižeminkite prieš Viešpatį, tai jis jus išaukštins" (Jok 4,10).

Šv. Bonaventūra apie šv. Pranciškaus nusižeminimą rašo: "Visų dorybių saugotojas ir puošmena yra nusižeminimas, kuris gausiai pripildė Dievo žmogų (Pranciškų). Jis pats save laikė niekuo kitu, kaip nusidėjėliu, nors tikrovėje jis buvo spindįs šventumo veidrodis. Jis, kaip išmintingas statytojas, norėjo save statyti ant tvirto, Kristaus nurodyto, nusižeminimo pamato ir juo sekti. Anot jo, Dievo Sūnus užtat nužengė iš dangiškojo Tėvo aukštybės prieglobsčio, kad, kaip Viešpats ir Mokytojas, žodžiu bei pavyzdžiu mokytų nusižeminimo."

"Kas žmonėms atrodo prakilnu, Dievo akivaizdoje biauru" (Lk 16,15). Todėl šv. Pranciškus pasaulio šlovę laikė kvailyste. Džiaugėsi, kai žmonės jį peikė; liūdėjo kai gyrė. Žinojo, kad peikimas veda į pasitaisymą, gyrimas stumia į nupuolimą. Žmonėms dažnai aukštinant jo šventumo nuopelnus, vienam iš brolių jis sakydavo, kad pažeminančiais žodžiais šauktų į jo ausis. Kai brolis jį pavadino kaimiečiu ar samdiniu, nenaudėliu ir neišmanėliu, jis džiaugsmingai atsiliepė: "Viešpats telaimina tave, mielasis sūnau, nes tu labai teisingai pakalbėjai; kaip tik Petro Bernardonės sūnui pritinka to klausytis."

Kartą Pranciškus kalbėjo savo draugui: "Man neatrodo, kad esu mažesnysis brolis, nebent būčiau tokioje būklėje, kurią tau pavaizduosiu. Štai aš esu brolių viršininkas. Vykstu į kapitulą, pamokslauju ir perspėju brolius, o pabaigoje jie man sako: mums netinkamas, nes esi nemokytas ir paniekintas, paprastas neišmanėlis. Pagaliau su gėda, visų nekenčiamą išvaro. Aš sakau tau, jei aš neklausau tų žodžių su ta pačia veido išraiška, su tuo pačiu sielos džiaugsmu ir šventumo ryžtingumu, tai niekada nesu mažesnysis brolis."

Tokiu būdu Pranciškus norėjo savuosius brolius vadinti "minores" — mažesniaisiais, o ordino viršininkus — "ministros" — tarnais. Jo mokiniai turėjo suprasti, kad jie yra atėję mokytis nusižeminimo į nuolankaus Kristaus mokyklą — "quod ad discendam humilitatem ad scholas humilis Christi venissent". Nusižeminimo Mokytojas Jėzus Kristus savo mokiniams pasakė: "Jei kas iš jūsų nori būti didesnis, tebūnie

jūsų tarnas, ir kas panorės būti pirmasis, tebūnie jūsų vergas" (Mt 20,26).

Ir kas buvo tas "parvulus" — tas mažas, mažiulis, jei ne palaimintas Pranciškus, tas vienutis žmogelis, kaip ir jo Viešpats, nužemintas ir paniekintas? Jis buvo vienužis, tarp visų mažiausias, tačiau pasilieka pirmas savo mažesniųjų brolių tarpe.

Kartą Ostijos kardinolas, vėliau tapęs popiežium Grigalium IX, pranciškonų ordino globėjas ir rėmėjas, kurio popiežiavimą iš anksto išpranašavo šv. Pranciškus, užklausė šventąjį, ar nebūtų miela, kad jo brolius išaukštintų bažnytinėmis garbingomis pareigomis. Šventasis atsakė: "Viešpatie, mano broliai todėl yra pavadinti mažesniaisiais, kad jie nedrįstų būti didesniais. Jei Jūs norite", — jis pridūrė, — "kad jie neštų Dievo Bažnyčiai vaisių, palikite juos ir laikykite toje pačioje pašaukimo būklėje ir todėl neverskite, kad pakiltų į aukštas ir garbingas Bažnyčios vietas" (Leg. major, 6).

Kartą brolis Pacifikas meldėsi su šv. Pranciškum vienoje apleistoje bažnyčioje. Štai dvasios ekstazėje jis danguje išvydo daugybę sostų, bet vienas iš jų buvo kilniausias, išpuoštas brangakmeniais ir spindėjo apšviestas visokiausia garbe. Stebėdamasis pradėjo galvoti: kas tame soste drįstų sėdėti. Tuo tarpu išgirdo balsą, kuris jam sakė: "Tas sostas priklausė vienam iš nupuolusių angelų, bet dabar yra paskirtas nusižeminusiam Pranciškui" — ... et nunc humili servatur Francisco. Po šios ekstazės sugrįžęs į save, kaip paprastai, jis sekė šv. Pranciškum, kuris prieš jį jau buvo išėjęs laukan. Kelyje jiedu tarpusavyje kalbėjosi apie Dievą.

Neprisimindamas savo regėjimo, broliukas užklausė šv. Pranciškų, ką jis galvojąs pats apie save. Jam atsakė nužemintas Kristaus tarnas: "Videor, mihi maximus peccatorum" — man atrodo, kad aš esu didžiausias iš nusidėjėlių. Kai broliukas prieštaravo jam, Pranciškus dar pridėjo: "Si quantumcuque sceleratum hominem tanta fuisset Christus misericordia prosecutus, arbitor sane, quod multo quam ego Deo gratior esset" — jeigu Dievas būtų pasirinkęs bet kokį kitą piktadarį žmogų ir jam būtų suteikęs tokį gailestingumą, esu tikras, kad jis būtų daug dėkingesnis. Išgyvenimas nuostabiai sustiprino broliuko nusižeminimą; jis pažino, ką paliu-

dija ir Evangelija, jog tikrai nusižeminęs iškyla, gi pasipūtėlis nugrimzta (Leg. major, 6).

Šv. Pranciškus turėjęs apreiškimą, kad dėl puikybės pasmerktųjų angelų visas parastas vietas danguje pranciškonai turį atpirkti savo nuolankumo dorybės nuopelnais. Šv. Pranciškaus gyvenimo nuopelnai, kaip rašė poetas Dantė, yra vertesni dangiškosios garbės giesmės, negu pagyrimo žemėje.

Kai Pranciškus kalba apie gyvenimą pagal Evangeliją ar apie neturtą, klusnumą ir apie meilę, tai dažniausiai jis nusižeminimą prisega kaip papuošalą. Nusižeminimą dažnai randame ir jo maldos tekstuose.

Pranciškoniškas neturtas yra plati sąvoka, kurios pagrinde yra trys pagrindiniai elementai: nuosavybės teisių atsižadėjimas, šio pasaulio gėrybių ribotas vartojimas ir nusižeminimas, tai yra asmeniškas neturtas. Atsisakymas ir suvaržytas nuosavybės naudojimas yra pranciškoniško neturto kūnas; nusižeminimas — tai siela. Kūnas be sielos yra lavonas. Tomas Celanas, trumpai suminėjęs savo mokytojo Pranciškaus sentimentus, apie nusižeminimą sako: "Omnium virtutum custos et decor humilitas" — Nusižeminimas yra visų dorybių saugotojas ir papuošalas (2 C 140).

Nusižeminimas yra šv. Pranciškaus charakteristika, kuri apima viską. Yra daug Kristaus sekimo būdų ir kelių. Kiekvienas šventasis (ypač ordinų kūrėjai) turi savo būdą. Gi šv. Pranciškaus Kristaus sekimas glūdi nuolankume. Daug yra neturto būdų. Asyžiaus Beturčio neturtas yra nuolankume. Įvairių yra paklusnumo rūšių. Jo gi paklusnumas yra paklusnumas nuolankume. Yra visokiausių Dievo ir artimo meilės rūšių. Asyžiaus Serafino meilė yra meilė nuolankume. Visokiausių yra maldos rūšių. Jo gi malda yra nuolankiausios meilės išraiška.

Taigi nuolankume arba nužemintoje laikysenoje išsiskleidžia šv. Pranciškaus subtiliausia asmenybė. Jis nepavargo šlovindamas gerąjį, gailestingąjį Dievą, jį mylėdamas ir jam dėkodamas, kadangi Dievas jo pasigailėjo. Iš jo nusižeminimo augo jo karštoji meilė Dievui. Visose jo maldose ir raštuose šis motyvas yra labai išryškintas. Po kiekvienu žodžiu slėpėsi jo gilus nusižeminimas. Gražiausias pavyzdys yra "Saulės giesmėje", kuri iš jo serafiškosios širdies nuo tvarinių pakyla iki Viešpaties sosto: "Pagarbinkite ir šlovinkite Viešpatį, ir būkite jam dėkingi, ir tarnaukite jam

su didžiu nusižeminimu!" Panašias idėjas jis puoselėjo ir žmonių atžvilgiu. Pilnu ramumu visus priėmė, kurie pas jį ateidavo su gera valia, ar jie būtų šventieji, ar nusidėjėliai.

Pranciškoniško nusižeminimo šaltinis yra Evangelija. Šv. Pranciškus net savo regulos 12 skyriuje primena: "... ką tvirtai esame pažadėję: neturtą, nuolankumą ir šventą mūsų V.J. Kristaus Evangeliją".

Savęs pažinimas yra nusižeminimo motina. Šv. Antanas Paduvietis pažino save; jis žinojo už visa turįs būti dėkingas Dievui. Jis giliausiai lenkėsi prieš Dievą ir jam vienam davė garbę. Jis nesididžiavo savo kilme, nuostabia iškalba, stebuklingais pasisekimais. Verčiau jis meldėsi su psalmininku: "Ne mums, vai, ne mums, o Viešpatie Dieve, — lai tavo vardui didi šlovė būna..." (Ps 113,9). Jam paprastas darbas nebuvo per žemas, nes jis kukliai galvojo apie save ir mokėjo ilgai slėpti savo didžius gabumus bei gilų išsimokslinimą. Nusižeminimo brangakmenis gražiai sublizgėdavo jame, kai jis Pauliaus kalno vienuolyne atlikinėjo žemiausius virtuvės patarnavimus. Tačiau kaip tik dėl to, kad jis buvo toks nusižeminęs, Dievas per jį darė tokius didžius stebuklus. Dažnai po šv. Antano Pad. paveikslu užtinkame Šventraščio posakį: "Ubi humilitas — ibi est sapientia" — Kur nuolankumas — ten išmintis (Priež 11,2).

Bonaventūros asmenybė, jo šventumas ir darbai atkreipė Romos dėmesį. Jį pakėlė į kardinolus. Popiežiškame rašte sakoma: "Mūsų dėmesys atkreiptas į tave, Viešpaties išaukštintą išorinėmis ir vidinėmis dorybėmis; todėl Bažnyčia tave skiria Albano vyskupu kardinolu."

Nors Bonaventūra tokios garbės visiškai netroško, bet paklusnumas Bažnyčiai privertė sutikti ir atsisveikinti su savo pamėgta vientulyste. Pakeliui į Romą kelioms dienoms sustojo Bosco dei Fratri vienuolyne, netoli Florencijos. Už nakvynę ir maistą norėdamas broliams atsilyginti, plovė virtuvėje lėkštes. Ten popiežiaus pasiuntiniai atgabeno jam kardinolišką skrybėlę. Jis paprašė ją pakabinti ant gembės. Baigęs plauti lėkštes, užsidėjo skrybėlę ant galvos ir tarė: "Darbą baigiau. Lig šiol buvau mažesnysis brolis, ir pareigos buvo malonios. Dabar kardinolas, o našta sunki ir atsakinga."

Čekų kardinolas Juosapas Beran (m. 1969) 1966 lankė-

si Amerikoje, Gary mieste, Indiana. Po vaišių kardinolas su vietos vyskupu apžiūrėjo katalikų gimnazijos pastatus. Įėję į valgyklos virtuvę, jie rado moterį bešluojančią grindis. Kardinolas, paėmęs iš jos šluotą, čia pat greit iššlavė beveik pusę vituvės. Grąžindamas šluotą, su šypsena tarė: "Šito 'mokslo' išmokau Dachau koncentracijos stovykloje, kurioje išbuvau trejus metus, dirbdamas šį pagrindinį darbą — šluodamas stovyklos gatves."

Šv. Bonaventūra išmintingai pradeda savo dvasišką alfabetą — "Abecedarium" su nusižeminimo dorybe: "Ama nesciri et pro nihilo reputari" — Trokšk būti nežinomu ir už nieką palaikytu.

Ir teisingai ši dorybė stovi pirmoje mūšio linijoje, nes panašiai Dovydas, dvikovoje su milžinu filistinu, tiesiog taikė į Galijoto kaktą, būtent į išdidumą, kuris yra pagrindinė visų dorybių kliūtis ir blogybės versmė. Jei nuolankumas yra mūsų pusėje, tai Dievas yra su mumis, ir todėl "Dievas priešinasi išpuikėliams, o nuolankiems teikia malonę" (Jok 4,6).

Vienuoliai, siekdami tobulybės, pirmiausia ieško įgyti proto nuolankumą, kuris suteiks jiems tiesos apie juos pačius. Paskui jie bus vedami ieškoti širdies nuolankumo, arba nusižeminimo troškimo, tos gražiausios tobulumo dorybės.

Mažas grūdelis, kurį Dievas įdiegė Umbrijos žemėje, vėliau išaugo į milžinišką medį, kurio šakos išsiskleidė per visą pasaulį, nešdamos iš visų žmonių luomų turtingus šventumo vaisius. Kaip tik tokį pranciškonų šventumo medį regime menininko Andreas Bianchi paveiksle — su pirmojo, antrojo ir trečiojo ordino daugybe išsišakojimų. Šv. Pranciškui teisingai pritaikyti Šv. Dvasios žodžiai: "Lignum vitae, fructum justi" — Teisiojo vaisius, gyvybės medis (Pat 11,30). Mūsų Išganytojas sako: "Aš vynmedis, o jūs šakelės... nuo manęs atsiskyrę, jūs negalite nieko nuveikti" (Jn 15,5). Taip gali mūsų serafiškasis Pranciškus sakyti apie vienuolius. Jei neturėtume jo dvasios, mes būtume mirę vaisiai ant serafiškojo medžio. Sultys — gyvybės jėga, kuri duodama tam pranciškoniškam medžiui visame jo išsišakojime, yra paties įkūrėjo įkvėpta nusižeminimo, neturto ir paprastumo dvasia. Ši trejopa dvasia esmėje yra viena serafiškoji meilė. Šv. Pranciškus ją išreiškia žodžiais: "Deus meus et omnia!"

Jis yra niekas, Dievas — viskas! Simplicitas — paprastumas priverčia jį sakyti: "Nihil sum" — Aš esu niekas; Paupertas — neturtas: "Nihil habeo" — Nieko neturiu; Humilitas — nusižeminimas: "Nihil possum" — Nieko negaliu. Jei mes esame taip įkvėpti, jei esame patys įsitikinę, jog esame niekas, nieko neturime ir nieko negalime, mums visko pakanka Dievuje ir iš Dievo. Viename žodyje tapę tikraisiais "minores" — mažesniaisiais, vieninteliai mes norime turėti šv. Pranciškaus dvasią.

Žiūrėdami į šv. Pranciškaus gyvenimą, pirmiausia stebimės jo giliu nusižeminimu ir su šv. Bažnyčia kartojame: "Christum Regem, exaltantem humiles, venite adoremus!" — Kristų Karalių, kuris išaukština nuolankiuosius, ateikime pašlovinti! Koks nusižeminimo paveikslas yra mums duotas! Kiekvienas išdidumo, egoizmo, priešingos savimeilės pėdsakas turi jame pranykti. Jis pats save laikė ne vien didžiausiu nusidėjėliu ir niekingiausiu padaru, bet taip pat troško, kad jį niekintų kiti žmonės... Viešas savo ydų bei nuodėmių išpažinimas, nuolatinis savo menkystės pabrėžimas, sąmoningas bet kokios aukštesnės vietos vengimas (net kunigystės šventimų) — visa tai jam padėjo tapti paskutiniuoju, kad Dievuje taptų pirmuoju.

Pritaikykime tą "nihil sum" (esu niekas) patys sau. Jei mes neturime tų pagrindinių pranciškoniškos dvasios bruožų, tai kaip galime vadintis šv. Pranciškaus vaikais ir tituluotis OFM — Mažesniaisiais Ordino Broliais? Taip sakant — tuščias, pasaulietiškas, įsivaizduojąs, pasipūtęs gyrūnas vienuolis yra iš tų labiausiai absurdiškų, paniekos verčiausių figūrų, kokią tik mes galime įsivaizduoti. Kiekvienas pats į tai tekreipia dėmesį.

"Et sint minores" — ir tebūnie mažesnieji, ir tą pačią valandą tarė: "Noriu, kad ši brolija vadintųsi Mažesniųjų Brolių Ordinu (1 C 38). Pranciškus norėjo, kad būtų vadinami mažesniaisiais broliais tam, kad daug laisviau galėtų įvykdyti savo troškimus bei paliepimus, kad jie būtų mažesnieji. Todėl tas titulas, kurį pranciškonai nešioja (OFM) turėtų būti tvirtas priminimas praktikuoti nusižeminimo dorybę ir visuomet galvoti, kad jie patys tarp Dievo vaikų yra mažiausi. Oficialiai šis pranciškonų požymis OFM buvo paskelbtas popiežiaus Leono XIII bulėje: "Felicitate quadam" 1897.X.4.

Šv. Egidijus sako: "Kilnus pamokslininkas yra nusižeminimas. Nė vienas negali kitaip pažinti Dievo, kaip tik per nuolankumą. Per nusižeminimą žmogus randa malonę pas Dievą ir ramybę su žmonėmis. Sakyti 'mažesnysis brolis' reiškia būti mindžiojamam kiekvieno. Nes juo žemiau mes nusileidžiame, juo aukščiau pakylame. Štai kodėl šv. Pranciškus įpratęs sakyti, jog Viešpats jam apreiškęs, kad jie vadinsis mažesniaisiais broliais."

15. BREVIORIUS

"Mes kunigai ir klierikai kalbėdavome breviorių, kaip ir kiti dvasininkai; o paprastieji broliai kalbėdavo "Tėve mūsų".

Šv. Pranciškaus Testamentas

"Jėzus Kristus, vyriausiasis Naujojo ir amžinojo Testamento kunigas, priimdamas žmogaus prigimtį, šios žemės tremtyje pradėjo himną, kuris per amžius skamba danguje. Sujungęs visą žmoniją su savimi, jie gieda šią dievišką šlovės giesmę drauge su ja.

Tą kunigiškąjį uždavinį Kristus tęsia savo Bažnyčioje, kuri ne tik Eucharistijos pamaldomis, bet ir kitais būdais, ypač brevioriaus malda, be paliovos garbina Viešpatį ir prašo visam pasauliui išganymo" (II Vatikano dokumentai, 1).

"Mano namai vadinsis maldos namai" (Mt 21,12). Kiekviena mūsų katalikų bažnyčia ir kiekviena vienuolyno koplyčia, pagal šiuos Kristaus pasakytus žodžius, yra pašvęsta Dievo garbei. Kristus norėjo, kad jo įsteigtoje Bažnyčioje būtų nuolat meldžiamasi. Bažnyčia tą Kristaus norą išpildė, įvesdama liturgines arba kanoniškas valandas ir brevioriaus maldas.

Jau nuo pirmųjų krikščionybės laikų, kaip liudija Šv. Raštas ir Bažnyčios tėvai, bažnyčioje buvo paprotys melstis nustatytomis valandomis, kalbant ar giedant psalmes ir himnus. Be to, Bažnyčios tėvai dar mini rytą ir vakarą kaip maldos laiką. Būdinga, kad maldos valandos buvo paskirtos ne tik dieną, bet ir naktį. Ir tai jie vadina "Ecclesia orans" — besimeldžianti Bažnyčia, o šv. Augustinas — "Totius Ecclesiae vox una" — visos Bažnyčios vienas balsas.

Didžioji Bažnyčios malda kyla nuo žemės dangun iš visų pasaulio šalių ir iš įvairių žmonių rasių, susilieja į visos Bažnyčios vieną balsą!

Šv. Motina Bažnyčia visuomet budi maldoje. Kiekvie-

na dienos ir nakties valanda yra pašvęsta jos liturginei maldai. Įvairūs vyrų ordinai ir daugelis klauzūruotų moterų kongregacijų kalba ar gieda vidurnaktį matutinum — aušrines. Kitų ordinų vienuoliai keliasi pirmą ar antrą valandą giedoti aušrinių.

Asyžiuje, Šv. Damijono klarisių vienuolyne už klauzūros, kur seselės gieda serafiškąjį breviorių, ant sienos yra lotyniškas užrašas, kuriuo trumpai nusakomas senovės vienuolių meldimosi būdas: "Non vox votum, non clamor, sed amor; non cordula, sed psallet in aure Dei. Lingua consonet, menti et mens concorded cum Deo" — Ne maldų balsas, ne šauksmas, bet meilė; ne arfa, bet širdis teskamba į Dievo ausį. Liežuvis tesiderina prie minties, o mintis tesutinka su Dievu.

Šiuose žodžiuose apsireiškia tikra šv. Pranciškaus galvosena, visiškas pasaulio garbės atsisakymas ir jo tobulas pasišventimas Dievui: "Mens concordet cum Deo" — Tebūnie viena mintis su Dievu!

Mišios ir brevioriaus maldos turi sąryšio. Tuoj po mišių Bažnyčia neturi nieko didesnio aukoti Dievui, kaip jos "divinum officium" — brevioriaus maldas. "Lyg smilkalo dūmai tekyla aukštyn mano maldos" (Ps 140,2). Per 500 tūkstančių kunigų ir dar didelis skaičius abatijose ir vienuolynuose vienuolių ir seselių, popiežius, kardinolai, vyskupai, kunigai savo rankose laiko tą pačią maldos knygą, kaip aš, tu ir jis. Jie kalba į Viešpatį maldas lotynų ar savo gimtąja kalba ir vartoja tuos pačius žodžius, kaip tu ir aš. Tas pačias psalmes ir Kristus vartojo maldoje, kaip šv. Augustinas sako: "In David Christus est" — Dovydo psalmėse yra Kristus!

Kas gi yra breviorius? Tai oficiali Bažnyčios malda, kurios turinį surašė per šimtmečius šventi ir pamaldūs vyrai, Šv. Dvasios įkvėpti, o Bažnyčia patvirtino. Brevioriaus maldoje turime pačią besimeldžiančią Bažnyčią. Ji yra Kristaus Sužieduotinė, dar daugiau, ji yra mistinis kūnas, ir pats Kristus yra jos galva. Ir taip Kristus meldžiasi su Bažnyčia. Kristus yra Bažnyčios tikroji siela. Niekada neturime užmiršti, kad "divinum officium" nėra privati malda net ir tada, kai vienuolis ją kalba privačiai: ar savo celėje, ar kelionėje, ar sode. Jo lūpomis meldžiasi visa Bažnyčia su palaimintais dangaus chorais, su pačiu Kristum.

Popiežius Inocentas III 1223 savo paties patvirtintoje pranciškonų reguloje sako: "Kunigai ir klierikai tegul garbina Dievą pagal šventos Romos Bažnyčios nustatytą tvarką..." (III skyr.). Tokiu būdu nuo tų metų visiems brevioriams Romos kurija perėmė brevioriaus turinį, kurį pranciškonai jau kalbėdavo. Toliau pranciškonai multiplikavo, kopijavo, papildė jo sudėtines dalis, potvarkius ir net jo formatus. Įterpdavo ir pranciškonų šventuosius į Romos kurijos paskelbtų vyskupijų šventuosius. Pranciškonai tapo tikrais Romos kurijos brevioriaus platintojais.

Kaip žinome, Inocentui III popiežiaujant, buvo padaryta daug ir didelių pakaitų kaip mišiole, taip ir brevioriuje. Jo patvarkymu buvo sudarytos liturginės valandos, kurios buvo išleistos vienoje knygoje, pavadintoje "Breviarum". Gi 1241 pranciškonai jas peržiūrėjo ir perredagavo. Galimas dalykas, kad privačiam liturginių valandų kalbėjimui jau tada buvo nustatytos valandos. Jei tomis valandomis vienuoliai buvo užsiėmę, tai už juos turėjo sukalbėti maldas kiti vienuoliai chore. Taip pat didelis skaičius himnų buvo sukurta XIII amž. pranciškonų ir domininkonų.

Būdinga, kad 1960 popiežiaus Jono XXIII paskelbtose brevioriaus ir mišiolo reformose irgi lemiamąjį vaidmenį turėjo pranciškonas kardinolas F. Antonelli.

Kas čia yra pasakyta apie kunigų breviorių, tai liečia ir paprastųjų brolių maldas. Jie taip pat kalba vadinamąjį brolių breviorių, kuris turi tą patį tikslą. Jie oficialiai kalba Bažnyčios įsakytus jiems poterius.

Kada pranciškonų ordinas pradėjo vartoti "Officium Rhytmicum S. Francisci"? — Pradedant pirmuoju pranciškonų breviorium "Fratrum Minorum Monachi. Breviarum Franciscanum" (1227-1243) ir baigiant mūsų laikais (1974) II Vatikano dokumentais, iš viso būta per 60 pranciškonų brevioriaus pavadinimų bei keitinių. Čia verta priminti, kad tie minėti brevioriai per šimtmečius daug kartų buvo peržiūrėti, pataisyti, papildyti...

Pirmasis spaustuvėje brevioriaus leidinys "Officia ad usum Fratrum S. Francisci" išleistas 1564 Venecijoje. Iki 1974 buvo per 20 pataisytų-papildytų pranciškonų ordinui brevioriaus leidinių.

Kai kunigas-vienuolis kalba breviorių, jis stovi panašiai, kaip Mozė maldoje ant Sinajaus kalno, tarp dangaus ir

žemės, tarp Dievo vaikų, panašiai, kaip Aronas, tarp gyvųjų ir mirusiųjų.

Koks kilnus ir milžiniškas maldos paveikslas! Mūsų maldos, kaip smilkalų debesys, kyla nuo žemės dangun, ir kiekviena mūsų malda danguje vienijasi su triumfuojančios Bažnyčios maldomis . . .

Kokia didi privilegija kunigui ir vienuoliui čia žemėje šlovinti Dievą! Mes atsiteisiame už tuos, kurie įžeidžia ar užmiršta savo Tvėrėją. Mes nepaliaujamai jam dėkojame "septies in die" — septynis kartus dienoje (Ps 118,164) už visokeriopas geradarybes. Pagaliau mes tarpininkaujame ir apginame mūsų pačių sanbrolius, geradarius, gimines, draugus, priešus; meldžiamės už nusidėjėlius ir mirštančius, už sergančius ir kenčiančius, už netikinčius ir už skaistykloje kenčiančias vėles. Vienu žodžiu — už kiekvieną pavienę mums pavestą Bažnyčios sielą.

Argi tai ne gražus uždavinys, kurį mes, Dievui pašvęstieji asmenys — vienuoliai, turime: garbinti bei šlovinti Viešpatį, jam dėkoti už geradarybes, už jam pavestas nemarias sielas karšta malda jį permaldauti ir prašyti naujų malonių? Kai pagalvojame apie brevioriaus kilnumą ir gražumą, bet apie mūsų apsileidusį jo kalbėjimą, tenka tik parausti. Juk tai — Dievo pareiga, o kaip mes ją atliekame?

Kai kunigas kalba tas didingas lotynų ar gimta kalba teksto eilutes, jis jaučiasi bestovįs tarp senovės patriarchų ir pranašų, tarp Viešpaties apaštalų, tarp garbingų Bažnyčios tėvų ir daktarų. Jo vaizduotė perbėga ir apima visus šimtmečius. Ten jis pats save randa tamsiose katakombose ir net šių dienų puošniose bazilikose bei katedrose. Jis seka Kristaus legijonų pėdsakus tolimose šalyse už jūrų marių, "nuo rytų ligi vakarų" (Ps 49,1). Jo akys ilsisi ant garbingų brevioriaus lapų, kurie yra apšlakstyti kankinių krauju ir persunkti išpažinėjų atgailos ašaromis. Jo širdis užsidega ugnim, kai jis jaučia Dovydo psalmių šilimą ir amžiais surašytų tikėjimo himnų lyriką. Kai meldžiasi, jo ausyse ataidi tūkstančiai kitų kovojančios Bažnyčios Dievo tarnų balsų, ir galingas choras pasiekia Dievo sostą, kur susilieja su dangiškais chorais.

Breviorius yra vieša ir oficiali Bažnyčios malda. Vienuolis ją kalba privačiai ar chore, ne savo, bet Bažnyčios vardu. Tu esi Bažnyčios didžiojo choro narys, be perstojimo

šlovinąs ir garbinąs Dievą. Tu kartu tas brevioriaus maldas kalbi su popiežium, su kardinolais, vyskupais, su visais ordino generolais... ir net su jauniausiu mūsų ordino naujoku.

Kai mes kalbame breviorių, tuo pačiu dvasiškai siekiame tobulybės, krauname nuopelnus amžinybei. Gailesčio aktai atgailos psalmėse ir maldose apvalo sielą. Kiek daug šventųjų rado įkvėpimo ir stiprybės Dovydo psalmėse! Kokių gilių pamokymų ne vienas yra suradęs Šventraščio skirsneliuose! Kiek paskatų suteikė kankiniams aukotis už Kristų tie skirsneliai, kuriuos mes sutinkame beveik kasdien brevioriaus puslapiuose!

Po mišių breviorius yra svarbiausia, vertingiausia malda, kurią kunigas kalba.

☆ ☆ ☆

Iš tikrųjų, kokia turtinga yra kunigo ir vienuolio brevioriaus knyga! Joje yra sudėtos Šv. Rašto, teologijos mokslo, Bažnyčios istorijos bei pamaldumo santraukos. Tos grožybės, įkvėpimai, šimtmečių išmintis — visa tai yra skirta kunigo tarnybai, jo nuosavam pasišventimui ir žmonių išganymui!

Kunigas kartu džiūgauja šlovės ir palaimos choruose, kuriuose susirinkusios minios meldžiasi nuo pirmųjų Sekminių, kai ant apaštalų bei tikinčiųjų nužengė Šv. Dvasia:

"Tave apaštalų choras garbingas... Tave spindinčios kankinių gretos šlovina! Tave po visą pasaulį šventoji Bažnyčia išpažįsta... Kiekvieną dieną mes garbiname Tave. Ir šloviname Tavo vardą per amžius ir per amžių amžius!.." (Te Deum).

Kaip iškilmingai kunigas, N. Testamento pranašas, kviečia savo brolius ir visą tvariniją garbinti ir šlovinti Dievą!

Ar mes apie tai bent pagalvojame, kai pradedame kalbėti mūsų serafiškąjį breviorių? Mes turime pamatyti tas didžiules įvairias "Ecclesia orans" — besimeldžiančios Bažnyčios armijas, kai mes kreipiamės invitatorium brevioriaus įvade, kviesdami visus džiaugtis su mumis: "Venite, exsultemus Domino..." — Ateikite, linksmai šlovinkime Viešpatį... (Ps 94,1).

Himnuose mūsų kalba pasidaro kilni, mūsų mintis padrąsinta, mūsų širdis sužavėta, siela pakyla ir artėja prie Dievo. Tikėjimas, meilė ir dvasia įkvėpė tuos himnus, o pamaldi ir mylinti širdis visada žavėsis jų didingumu, gražumu ir kilnumu. Iš šių himnų per 70 mums parašė šv. Ambrozijaus plunksna. Toliau eina šv. Grigaliaus Didžiojo sekmadienio himnai, šv. Bernardo — Jėzaus Vardo himnai, šv. Tomo Akviniečio Dievo Kūno himnai.

Ir dabar tu, kaip vienuolis, kalbi ir giedi tuos himnus su šv. Ambrozijaus ir šv. Grigaliaus balsais ir džiaugsmais; tu juos kalbi ar giedi su šv. Bernardo ir šv. Tomo mylinčia ir degančia širdim. Su palaiminto pranciškonų broliuko Jacopone ašaromis giedi "Stabat Mater".

Antifonos siekia net šv. Ignaco, kankinio, Rytų garbės antrojo šimtmečio karžygio, laikus. Jis buvo toks skaistus siela ir tyras kūnu, jog galėjo girdėti giedant angelus. Girdėjo dangiškosios Jeruzalės palaimintųjų dvasių chorus. Dangiškaisiais chorais sekdamas, jis Antiochijos bažnyčioje įvedė antifonų giedojimą.

Psalmės yra giesmės, kurias sukūrė ir giedojo, grodamas arfa, pats Dovydas. Visi šimtmečiai, visi žmonės įvairiausiomis kalbomis drauge su mumis jas gieda. Šiandien tie nemirtingi himnai yra giedami Romoje ir Jeruzalėje, Brooklyne, Kennebunkporte ir už "geležinės sienos" Lietuvoje, kaip jie buvo giedami Saliamono šventykloje, Babilonijos nelaisvėje, Romos katakombose, Antiochijos bazilikoje, Nicėjoje ir Korinte. Su gailesčio sutrinta širdim jas giedojo pats psalmių autorius Dovydas; su tyromis lūpomis jas kartojo Jobas savo kančios guolyje, Estera Asūro teisme ir Judas Makabietis Izraelio kovotojų priešakyje. Šv. Antanas Atsiskyrėlis jas giedojo tyruose, šv. Augustinas — Šiaurės Afrikoje, šv. Ambrozijus — Milane, šv. Benediktas — Monte Cassino kalne, šv. Bernardas — Clairvaix slėnyje, šv. Pranciškus — Umbrijos padangėje, šv. Bonaventūra — Alvernos kalne, šv. Ksaveras — Japonijoje, šv. Solanas — Pietų Amerikos džiunglėse. Ir po tiek daug šimtmečių psalmės išreiškia žmogiškos širdies jausmus, kurie yra tokie pat, kaip Dovydo dienomis.

Koks tai penas mūsų mintims! Kokios didžios idėjos ir kilnūs sentimentai mūsų širdims! Psalmėmis išsakomi visi mūsų širdies efektai. Teisingai sako šv. Augustinas: "Si

psalmus orat, orate; si gemit, gemite; si gratulatur, gaudete; si sperat, sperate; si timet, timete." — Jei psalmė šlovina Dievą — šlovinkite; jei dūsauja — dūsaukite; jei teikia garbę — džiaukitės; jei žadina viltį — žadinkite; jei išreiškia baimę — bijokite! (St. Aug. in Ps 30).

Skaitymai — Šv. Raštas yra įstatymas; šventųjų gyvenimai — aplikacija, pritaikymas, uolumas; homilijos — šv. tėvų įstatymų išaiškinimas.

Versai — tai brevioriaus deimančiukai; maži verseliai padeda mūsų intencijoms ir sužadina mūsų uolumą.

Šv. Leonardas Portietis, dar būdamas studentu, kartą Romoje pavakare užėjo į pranciškonų Šv. Bonaventūros bažnyčią. Vienuoliai choru kalbėjo kompletus. Išgirdo žodžius: "Convertere nos, Deus, salutaris noster" — Atgaivink mus, Dieve, vaduotojau mūsų! (Ps 84,5). Tie žodžiai jaunuolį taip paveikė, kad juos palaikė Dievo pakvietimu. Įstojo į tą patį vienuolyną.

"Tėve, į tavo rankas atiduodu savo dvasią!" (Lk 23,46). Ši jaudinanti mūsų mirštančio Išganytojo malda jo gyvenimo saulėlydy tapo intymi Bažnyčios vakarinė malda. Kiekvieną vakarą per ištisus šimtmečius Bažnyčia per savo kunigus kalba baigminėse maldose: "In manus tuas, Domine, commendo spiritum meum!"

"Nunc dimittis . . ." — Dabar gali, Valdove, kaip buvai žadėjęs, leisti savo tarnui ramiai iškeliauti (Lk 2,29). Tai senelio Simeono giesmė jo gyvenimo vakare. Su dievišku vaikeliu rankose jis gieda mirčiai ir amžinybei. Bažnyčia kiekvienos dienos saulėlydyje ragina žiūrėti į tokį vaizdą.

Oratio — malda. Kiekviena brevioriaus valanda baigiama dienos malda. Kai kurios maldos yra tokios švelnios, jautrios, pilnos meilės ir tokios malonios, kaip nekalto vaiko maldelės; kitos vėl — tokios graudulingos, apginančios ir šaukiančios pagalbos, kaip kad motina teisme apgina savo vaiką; kai kurios vėl tokios liūdnos, pilnos skausmo, kaip kenčiančio žvilgsnis.

☆ ☆ ☆

Bažnytinė liturgija pastovesnį žingsnį žengė pranciškoniškos dvasios vedama. Šv. Dvasios įkvėptas Asyžietis nepri-

sitaikė sau ankstesnių ordinų kūrėjų regulų, bet pasiėmė Evangeliją. Dvasiniam savęs ir savo sekėjų formulavimui vadovėlių nesirinko tarp ano meto asketinių ir mistinių mokytojų raštų, bet pasisavino mišiolą ir breviorių. Tų knygų neskaitė prabėgomis ir išsiblaškydamas, lyg jos būtų sausų taisyklių rinkinys, bet mąstė su meile ir klusniai prie jų glaudėsi. Liturginis gyvenimas, intymiai išgyventas, Pranciškui ir jo sekėjams buvo neišsemiamas dvasinės gyvybės šaltinis (Saulės giesmė).

Šv. Pranciškaus breviorius. Mūsų tėvo šv. Pranciškaus testamente skaitome: "Mes kunigai ir klierikai kalbėdavome breviorių, kaip ir kiti dvasininkai; o paprastieji broliai kalbėdavo 'Tėve mūsų'."

Jau ankstesnėje reguloje visiems broliams ir klierikams buvo nurodymas "tą dievišką pareigą — Viešpaties šlovinimą bei maldas atlikti". "Divinum officium", pagal anų laikų kalbos vartoseną, apėmė kasdieninę mišių auką ir liturgines valandas, kurias klierikai turėjo atlikti "pagal šventos Romos Bažnyčios nustatytą tvarką", tai reiškia — breviorių kalbėti taip, kaip popiežius kalba su Romos dvasiškiais. Anais laikais tai buvo naujybė, kadangi beveik kiekviena vyskupija ir ordinas turėjo savo nuosavą "paprotį" liturginėms valandoms. Tačiau Pranciškus savo ordiną norėjo laikyti griežtai pritvirtintą prie Bažnyčios ir popiežiaus.

Vienuolijos kūrimosi pradžioje Pranciškus ir jo sekėjai meldėsi privačiai, be jokių liturginių apeigų. Brolis Bernardas tvirtino, jog šventasis dažnai, net nakties vientulystėje, sau vienas šnabždėdavo: "Deus meus et omnia!" Vienoje senoje kronikoje yra pažymėta, kad pirmieji keturi pranciškonai naktį pertraukdavo miegą pagal psalmininko žodžius "Vidunaktį pakirdęs dėkoju už tavo teisingąjį mokslą" (Ps 118,62) ir melsdavosi su didžiausiu užsidegimu, nusižeminimu bei ašaromis mažoje Angelų Karalienės koplytėlėje.

Pranciškus mėgo kalbėti breviorių kaip bendruomenės maldą. Net testamente pabrėžė: "Ir nors aš esu toks paprastas ir menkas, tačiau visuomet noriu turėti kleriką, kuris, kaip reguloje pasakyta, drauge su manim kalbėtų breviorių."

Pranciškonų reguloje ta pareiga yra dar praplėsta ypatingu nuostatu: "Kunigai bei klierikai tegul garbina Dievą pagal šventos Romos Bažnyčios nustatytą tvarką (1215 La-

terano susirinkimas), išskyrus psalmyną. Todėl jie gali turėti breviorių. O paprastieji broliai tegul kalba dvidešimt keturis 'Tėve mūsų' už Matutinum, penkis už Laudes, po septynis už Primą, Terciją, Sekstą ir Noną, dvylika už Mišparus, septynis už Kompletus ir tegul meldžiasi už mirusius" (III skyr.).

Kaip tik liturginėse valandose mes turime Kristaus maldos tęsinį, kuris toliau gyvena savo Bažnyčioje. Kunigas ir vienuolis yra tartum Bažnyčios burna, per kurią dieną naktį yra skelbiamas Dievo garbinimas.

Kas yra breviorius kunigams, tą pačią reikšmę broliams vienuoliams turi "Tėve mūsų". Taip pat ir jie, kaip Bažnyčios nariai ir kaip mažesnieji broliai, yra pašaukti per liturgines valandas dalyvauti Bažnyčios maldoje — Dievo garbei ir sielų išganymui.

Dar ir kitame pagrinde matoma, kad nėra jokio skirtumo tarp kunigų ir brolių poterių; būtent: abejiems galioja tos pačios griežtos "sub gravi" — su sunkia nuodėme uždėtos pareigos, ir kunigas dėl tam tikros priežasties gali kalbėti brolių poterius vietoje savo brevioriaus.

Šv. Bonaventūra, aprašydamas šv. Pranciškaus gyvenimą, pasakoja ir apie tai, kaip tas šventasis kalbėdavo breviorių: "Šventasis vyras kalbėjo šventąsias valandas dievobaimingai ir pamaldžiai. Nors turėjo nesveikas akis ir vidurius, nors kentėjo blužnies ir kepenų skausmus, tačiau kalbėdavo psalmes neatsiremdamas nei į sieną, nei į klauptus, visuomet stačias, be gaubtuvo, nesižvalgydamas į šalis ir nepraleisdamas nė vieno žodelio. O jei būdavo kelionėje, tai sustodavo ir nustatytu laiku kalbėdavo psalmes, niekada to kilnaus ir švento papročio neapleisdamas, dargi net ir per didelius lietus, pastebėdamas: 'Jeigu mūsų kūnas ramiai priima valgį, kuris ateityje drauge su pačiu kūnu pavirs kirmėlių maistu, tai kokia nesudrumsta ramybe mūsų siela privalo priimti gyvybės duoną?!' — Labai graužėsi, jei maldos metu jo mintys nukrypdavo į tuščius vaizdus ir svajones. Tokiais atvejais, esant progai, skubėdavo save apkaltinti per išpažintį ir tuo pačiu būdu save nubausti už paklydimus. Tokį elgimosi būdą pavertė nuolatiniu papročiu, ir todėl retai paskui pasitaikydavo jam minties išsiblaškymų, bekalbant breviorių. Psalmes kalbėdavo su tokia sielos ir dvasios įtampa, lyg Dievą prieš save matytų, o patį

Viešpaties vardą ištardavo taip saldžiai, lyg laižydamas lūpas" (Leg. maj. X,6).

Klierikui novicui per įvilktuves kunigas, duodamas breviorių, sako: "Accipe Breviarium Seraphicum, ut incipias Horas Canonicas, et dicas Officium divinum in Ecclesia..." — Priimk serafišką breviorių, idant pradėtumei kanoniškas valandas ir jas kalbėtumei Bažnyčioje... Novicui paskutiniais žodžiais yra suteikiamas palaiminimas. Ir toks ypatingas palaiminimas yra duodamas tik per įvilktuves. Čia aiškiai pabrėžiama, jog brevioriaus kalbėjimo maldos tiesiogiai priklauso pranciškonui ir jos kalbamos Bažnyčios vardu.

Motina Bažnyčia — Ecclesia orans — besimeldžianti Bažnyčia gerai žino savo maldos reikalą ir mūsų maldos reikalingumą. Todėl su motinišku rūpestingumu dvasiškijai uždeda tą savo saldų jungą. Nė vienas nėra taip gundomas, kaip Dievo kunigas. "Šėtonas pareikalavo persijoti jus tarsi kviečius. Bet aš meldžiausi už tave" (Lk 22,31), sako Išganytojas. Kunigas negali būti tikras Dievo vyras, išskyrus, jei jis yra maldos žmogus. Skaityk dar kartą tas didžiąsias popiežių Pijaus X ir XI enciklikas apie šventąją kunigystę; skaityk prel. dr. F. Bartkaus išverstas popiežių enciklikas "Kunigo paveikslas".

Pasakojama apie žymų XIX amžiaus vokiečių istoriką kunigą Doellinger (m. 1890). Moksliškais darbais apkrautas, kartą jis kreipėsi į popiežių Pijų IX, kad jį atleistų nuo brevioriaus kalbėjimo. Jo Šventenybė tuomet atsakė: "Aš turiu valdyti visuotinę Bažnyčią ir vis dar randu laiko brevioriui. Geriau jūs tęskite breviorių." Būdinga betgi, kad netrukus po to Doellinger atkrito nuo tikėjimo ir tapo apostatu. Jei tas mokslininkas būtų kreipęs dėmesį į popiežiaus pasakymą, be abejo, jis nebūtų suklupęs.

Kartais vienuoliai perdaug apsikrauna darbais, maldai skiria mažai laiko. Jie užmiršta, kad pirmiausia "ora", paskui "labora". Argi čia mums neprisimena regulos V skirsnelis: "Broliai... tegul dirba taip ištikimai ir maldingai, ... kad neužgesintų šventos maldos bei pamaldumo dvasios..." Teisingai šv. Benediktas brevioriaus maldą pavadino "Opus

Dei" — Dievo veikalas, ir jis benediktinų reguloje pabrėžė: "Nihil operi Dei praeponantur" — Niekas kitas negali pirmauti prieš brevioriaus maldą.

Todėl anie kunigai ir vienuoliai jaučiasi nelaimingi, įsivaizduodami, jog laikas, kuris yra skirtas brevioriaus maldoms, yra prarastas laikas. Jie panašiai sprendžia apie brevioriaus maldą, kaip kad Judas priekaištavo dėl Jėzaus kojų patepimo aliejais: "Kam toks eikvojimas?" (Mt 26,8). Jie teisinasi tuo, kad didžiosios brevioriaus reikšmės jie negali aprėpti. Jie tik turėtų į širdį įsidėti aukščiau minėtus šv. Benedikto žodžius: "Niekas kitas negali pirmauti prieš brevioriaus maldą".

Bandyk suprasti savo brevioriaus maldų grožį, ir tu jį pamilsi dar labiau! Kiek kartų jį imsi į rankas, užbaigęs visuomet bučiuodamas jį padėsi. Dangus ir žemė darbavosi, kol jį surašė tau!

Maloni poilsio valanda po sunkaus darbo Viešpaties vynuogyne, kai tu kartais pradėsi: "Venite, exsultemus Domino!" — Ateikite, linksmai šlovinkim Viešpatį . . ."

Tomis dienomis, kai tu lieji ašaras suspaudimuose, apsivylimuose, nesusipratimuose, bandymuose ir visų užmirštas, tavo breviorius bus tau didžiausias ramintojas: "in fletu solatium! — paguoda liūdesyje!

Didžiosios prancūzų revoliucijos metu Paryžiuje (1789) budelio vežimas iš Compiégne 16 karmeličių seselių vežė į pasmerkimo vietą. Viršininkė gavo leidimą iš jų būti paskutine. Pirmoji, 18 metų novicė, lengvučiais žingsniais žengė laiptais į žudymo vietą ir angelišku balsu giedojo psalmę: "Garbinkit Viešpatį visos tautos" (Ps 116). Greta jos kita vienuolė padėjo jai toliau giedoti. Po to jos pradėjo giedoti "Veni, Creator" — O Dvasia, Viešpatie, nuženk . . . Galva po galvos krito po giljotinos kirviu. Giesmė pamažu silpnėjo ir mirė seselės viršininkės lūpose, kuri dar giedojo žodžius "Credamus omni tempore" — Tave tikėsime visada! 16 seselių po savo kankinių mirties toliau tęsė savo giedojimą danguje. "Kas dosniai sėja, dosniai ir piaus!" (2 Kor 9,6).

Panašiai, kaip minėtos seselės kankinės, turi giedoti visi pašvęstieji Dievui asmenys šventas brevioriaus psalmes ir himnus tiek ilgai, kol Viešpats juos pašauks į amžinybę, kad ten toliau tęstų giedojimą su dangaus gyventojais.

16. "TEGUL MELDŽIASI UŽ MIRUSIUS . . ."

"Šv. Motina Bažnyčia labai uoliai rūpinasi mirusiais tikinčiaisiais; dėl to, panaikindama ypatingas privilegijas ir norėdama jiems visiems padėti, įjungė juos į visas šv. mišias"
(Enchiridion, 21 n.)

Meilės dvasia, kuria yra persunkta visa pranciškonų ordino regula, taip pat teisingai ir gražiai išreiškiama III-ajame regulos skirsnelyje: "Et orent pro defunctis" — . . . tegul meldžiasi už mirusius.

Maldos už mirusius, kurios aiškiai Pranciškaus yra primintos šiame regulos skyriuje, parodo, jog mirusieji priklauso Bažnyčios ir Ordino bendruomenei. Broliškumo ryšiai tęsiasi anapus mirties vartų, ir užtat melstis už mirusius yra taip pat broliškos meilės tarnyba ir dėkingumas už tai, ką jie mums reiškė.

Martyrologium romano-seraphicum Vėlinių dienai pirmoje vietoje skamba: "Šiandien mes švenčiame visų mirusiųjų tikinčiųjų atminimą. Paskui Bažnyčia, kaip visuotinė maloni Motina visų savo vaikų, kurie jau džiaugiasi danguje su vertingu atlyginimu, pasistengė švęsti; ji nori taip pat visoms vėlėms, kurios dar vargsta apsivalymo vietoje, per savo galingą užtarimą pas Viešpatį ir Sužieduotinį Kristų padėti, kad jos kuo greičiausiai pasiektų dangaus gyventojų bendruomenę."

Vėlinių įvedimas priklauso benediktinų ordinui. Gi mirusiųjų vėlių kasmetinis paminėjimas siekia net pirmųjų krikščionių amžius. Tai liudija katakombų užrašai, gražiausi palaimos linkėjimai, užsilikę sienose ar ant akmenų. Romos, Neapolio, Florencijos muziejuose yra lentelės iš pirmųjų amžių. (Panašiai šiandien per Vėlines vienuolynų koplyčiose ant altorių sudedami aukotojų-geradarių surašyti mirusiųjų vardai.) Pirmieji krikščionys ant tų lentelių užrašydavo gyvųjų ir mirusiųjų vardus. Už juos būdavo meldžiamasi.

Lentelės gulėjo ant altoriaus. Mišių metu diakonas perskaitydavo ant jų užrašytus vardus. Ir taip tęsėsi iki XII-ojo amžiaus.

Iš kur gi tikintieji tai išmoko? Iš vyskupų. Šv. Efremas (m. 373) mirdamas savo ordino sanbroliams pasakė: "Jūs gi, mano broliai, palaidokite mano kūną su psalmėmis, su jūsų maldomis ir aukomis; ir kai ateis trisdešimtoji diena, prisiminkite mane, nes mirusieji turi iš aukos ir gyvųjų maldų didelės pagalbos. Aš pasiūlau jums taip pat ir man nedaryti jokių iškilmingų kūno laidotuvių, kadangi ši grožybė nepritinka nei nusidėjėlio atgailai, nei krikščionio nusižeminimui... Tačiau iš jūsų aš prašau maldos, nes ji yra mieliausias ir maloniausias kvapsnis, kurį jūs galite pasiųsti Dievop už mane."

Rašytojas Tertulijonas, gyvenęs II-ojo šimtmečio pabaigoje, mini metines mišias už mirusius. "Melskis už savo vyro vėlę", — jis rašė neseniai pasilikusiai našlei, — "maldauk jam amžino atilsio... ir už jo vėlę kasmet jo mirties dieną užprašyk, kad atnašautų šv. auką."

Šv. Ambrozijus (m. 397) pamini trečią ir septintą dieną po mirties.

S. Testamente dėl Mozės mirties yra paminėtas 30 dienų gedulo laikotarpis (Dt 34,8); 7 dienų pasninkas yra paminėtas dėl Sauliaus ir Jonatano mirties. Taigi krikščionys savo mirusius mini 7 ir 30 dienų po mirties.

Vyskupas, kunigystės šventimų metu įduodamas jaunam levitui į rankas taurę su ostija, sako: "Accipe potestatem offere sacrificium Deo, Missamque celebrare, tam pro vivis, quam pro defunctis" — Imk galią aukoti atnašą Dievui ir laikyti mišias, kaip už gyvus, taip už mirusius. Po šių apeigų jaunasis kunigėlis kartu su vyskupu toliau tęsia mišių auką. Kokios buvo S. Testamento aukos Jeruzalės šventykloje? Tik šešėlis, tik silpnas N. Testamento aukos paveikslas.

"Ne be pagrindo apaštalai įvedė, kad prie šventos Paslapties iškilmių būtų pridėtas mirusiųjų atminimas. Jie žinojo, kad jiems tai atneša didelę naudą; nes jei visa tauta siunčia maldas į dangų ir yra aukojama šv. auka, kaip gi mes neturėtume Dievą maldauti jiems gailestingumo?" — sako šv. Krizostomas (m. 407).

Gi šv. Monika iš mirties patalo kalbėjo savo sūnui Augustinui: "Palaidokite tą kūną bet kur; nesirūpinkite visai dėl jo; tik vieno prašau judu: prie Viešpaties altoriaus atminkite mane, vis vien kur bebūsite." Toliau savo "Išpažinimuose" sūnus rašo: "Juk motina, ateinant jos išsiskyrimo valandai, nemąstė, kad jos kūnas būtų brangiai aprengtas arba pateptas kvepalais, nei geidė rinktinio paminklo, nei rūpinosi, kad ją palaidotume tėviškėje. Ne tai pavedė mums vykdyti, o tik troško, kad būtų ji minima prie altoriaus, kuriam buvo tarnavusi, nepraleisdama nė vienos dienos. Mat, ji žinojo, kad šventoji auka 'ištrynė mus kaltinantį skolos raštą ir panaikino jį' (Kol 2,14)" (Išpaž. 9,11).

Dažnai mes paveiksluose matome pavaizduojamas kenčiančias vėles skaistykloje, kaip jos, apsuptos ugninių liepsnų, grumiasi ir su ištiestomis rankomis bei neapsakomu ilgesiu maldauja paguodos ir išsigelbėjimo. Liepsnose stovi taurė ir virš jos šv. ostija. Iš taurės ir ostijos išeina šviečiantys spinduliai, gi angelas tą kieliką nukreipia į skaistyklą. Ką tas krikščionis menininkas čia norėjo išreikšti? Nieko kito, kaip tik skaistykloje kenčiančių vėlių pagalbos ir palengvinimo troškimą, kuris yra sudėtas Švč. Sakramente ir šventoje altoriaus aukoje.

Šv. Kirilas Jeruzalietis (m. 386) rašo: "Mes prisimename šventus tėvus ir vyskupus ir visus, kurie užmigo amžinu miegu tarp mūsų, tikėdami, kad mūsų maldavimai ir aukos bus didelė pagalba jų vėlėms."

Gregorinės mišios yra kilusios iš šv. Grigaliaus Didžiojo vardo (m. 604). Šv. Grigalius buvo pirmas benediktinų ordino popiežius, kuris tokių mišių eilę aukojo už mirusią vėlę. Anksčiau, kai jis Romoje Šv. Andriejaus vienuolyne dar buvo abatu, pradėjo praktikuoti tą šventą aukojimą už mirusius. Šv. Grigalius praneša savo ketvirtoje "Dialogų knygoje", kaip vienas vienuolis, vardu Justus, vienuolyne griežtai nesilaikė neturto įžado. Ir taip apsileidęs, pro pirštus leidęs tą neturto pažadą, vėliau susirgo ir mirė. Šv. Grigalius, pabijojęs, kad miręs vienuolis ilgą laiką nekentėtų skaistykloje dėl neištikimybės neturto įžadui, įsakė aukoti mišias per 30 dienų be pertraukos už Justo vėlę. Po 30 mišių pasirodė miręs broliukas ir pasisakė, jog esąs išgelbėtas iš skaistyklos kančių. Tai buvo tą dieną, kai buvo aukojamos paskutinės mišios. Nuo to laiko susidarė papro-

tys tokią mišių eilę aukoti ir už kitas vėles, prašant joms Dievo gailestingumo. Kadangi pirmą kartą jos buvo aukojamos šv. Grigaliaus, tai vėliau buvo pavadintos "gregorinėmis mišiomis".

Apie didelę mišių naudą negali būti abejonės. Jeigu vienos mišios yra begalinės vertės, tai ką besakyti apie 30! Pagaliau 1884 Šv. Atlaidų Kongregacija Romoje apie tai yra tarusi žodį: "Įsitikinimas, kurio šv. Grigaliaus pavyzdžiu laikosi tikintieji, būtent, kad remiantis Dievo gailestingumu bei jo sutvarkymu, gregorinėms mišioms priskiriama ypatinga galia sielų iš skaistyklos kančių išgelbėjimui, yra geras ir protingas; tokių mišių aukojimą Bažnyčia patvirtina."

VI-ajame amžiuje pavieniuose benediktinų vienuolynuose būdavo meldžiamasi už savo mirusius vienuolius. Abatas Odilius (m. 1048) 998 įsakė Cluny ir kitiems benediktinų vienuolynams lapkričio 1 po mišparų kalbėti už mirusius "officium defunctorum" — egzekvijas. Šį pamaldumo paprotį pasekė kiti, ir taip pagaliau jį perėmė visa Bažnyčia. Popiežius Pijus X įvedė paskirą Vėlinių dienos prisiminimą, o popiežius Benediktas XV (1915) kunigams leido laikyti net trejas mišias už skaistykloje kenčiančias vėles.

Egzekvijos prasideda su gražiu kvietimu: "Regem, cui omnia vivunt, venite adoremus" — Karaliaus, kuriam visa gyvena, ateikite pagarbinti!

Pirmosios budynės skaitymuose kantrusis Jobas maldauja, kad skaistykloje kenčiančios vėlės būtų išvaduotos iš tos sunkios kančios, kurią jis aimanuodamas pavaizduoja ir geidžia pažinti jos priežastį. Antroje budynėje skaitoma iš šv. Augustino raštų apie mirusiųjų laidojimą. Šitas senas ir brangintinas dokumentas pabrėžia, koks yra brangus žmogiškas kūnas, kaip pasauliečiai laidodavo mirusiuosius, kaip per maldą turime jiems pagelbėti, kaip su malda ir auka Bažnyčia padeda visiems, kuriems ji gali padėti. Trečioje budynėje šv. Paulius skelbia mūsų krikščionišką prisikėlimo tikėjimą. Ypač jaudina versai, kurie, tartum graudžiausios maldavimo aimanos, veržiasi iš pačių vargšų vėlių burnos.

Vėlinių dienos mišiose atsispindi dvejopa nuotaika: džiaugsminga, nešanti viltį, ir liūdna, bauginanti.

Pirmoji yra kilusi iš pirmųjų, senųjų amžių. Skaitymuose šv. Paulius skelbia būsimą kūno garbę, o evangelijoje

mes matome Kristaus ir mūsų prisikėlimą iš numirusių; žemėje jis prikels mus iš nuodėmės malonės gyvenimui, o paskutinę teismo dieną jis prikels kūną garbingam dangaus gyvenimui.

Antroji mišių nuotaika kilusi iš viduramžių. Joje atsispindi rūpinimasis kenčiančiomis vėlėmis, rūstus ir baisus teismas po mirties. Liūdnai nuotaikai priklauso sekvencija "Dies irae" — Rusčią dieną amžiais lemia... — poetiškai apgiedanti paskutinį teismą, o aukojimas lydi vargšes vėles iš liūtų nasrų į šventąją šviesą.

Kartą šv. Bernardui Romoje, Šv. Pauliaus vienuolyne, beaukojant mišias, visą vienuolyno šeimą apėmė begalinis džiaugsmas, kurio niekas negalėjo išaiškinti. Apie tai pranešė šventajam. Jis pasakė: "Jūs nežinote, kad aš aukojau mišias už visus vienuolyno mirusius sanbrolius. Kelios vėlės buvo išlaisvintos iš skaistyklos, ir jos dabar leidžia pajusti jums tą savo džiaugsmo giesmę amžinybėje!"

Z. Ivinskis apie šv. Kazimiero gyvenimą rašo: "Praslinkus keturiems mėnesiams po sūnaus (Kazimiero) mirties, jam prisiminti, tėvas užrašė (1484.VII.17) katedroje amžinąjį anniversarium: Vilniaus kapitulos prelatai ir kanauninkai turėjo kasmet atgiedoti egzekvijas ir atlaikyti pamaldas už mirusiojo vėlę pirmąjį ketvirtadienį po Pelenės. Tai buvo šv. Kazimiero mirties diena (mirė 1484 kovo 4, auštant, ketvirtadienį. Pelenė buvo kovo 3). Atlyginimo už tas pamaldas karalius paskyrė kapitulai atskirą beneficiją (Šv. Kazimieras, p. 55).

Kodėl gi Bažnyčia savo oficialiose liturginėse maldose maloniai kreipiasi į šventuosius, bet ne į skaistykloje kenčiančias vėles, kad maldautų jų užtarimo? Šventiesiems nebereikia jokios pagalbos ir užtarimo, nes jie jau yra palaimintame stovyje su Švč. Trejybe ir visais šventaisiais, jie jau yra mūsų gelbėtojai ir užtarėjai.

Vargšės vėlės, kenčiančios skaistykloje, nėra tame pačiame laipsnyje; jos turi savo panašumą tam tikru atžvilgiu užtarime tikinčiųjų, gyvenančių ant žemės. Bažnyčia savo liturginėse maldose mažai kreipiasi į kenčiančiųjų vėles; tai yra paliekama daugiau privačiam pamaldumui.

Šv. Kotryna Bolonietė (m. 1463), klarisė, dažnai melsdavosi į skaistykloje kenčiančias vėles. Ji sakėsi, joms tarpininkaujant, gavusi iš Dievo daug didelių malonių. "Dažnai

net", — sako ji, — "ko ilgą laiką negaudavau per šventųjų užtarimą, tuoj gaudavau, kai kreipdavausi į tas kenčiančias vėles."

Šv. Pranciškus Ksaveras (m. 1552) dažnai melsdavosi į jėzuitų draugijos mirusius vienuolius. Jis kreipdavosi į tuos, kuriuos pažino ir su kuriais buvo gyvenęs. Jis pavesdavo jiems savo sumanymus ir darbus.

Šv. klebonas Jonas Vijanė (m. 1859) mėgdavo sakyti: "O, kad žmonės žinotų, kokią galią turi tos vargšės vėlės ant Dievo Širdies, ir kad jie žinotų, kokias malones galima įsigyti per jų užtarimą, jos nebūtų taip labai užmirštos; už jas reikia labai melstis, idant jos melstųsi už mus."

"Pasitikėjimas skaistykloje kenčiančiomis vėlėmis ir į jas kreipimasis, būtent dideliame suspaudime, giliai yra įsišaknijęs katalikų širdyje. Pagal Vienos provincinio susirinkimo dekretą (1858) drįstame ir privalome tikinčiuosius mokyti, kad vargšės vėlės, kol jos užtrunka skaistykloje, mums savo užtarimu padeda ir yra naudingos."

☆ ☆ ☆

Senasis breviorius: De cura pro mortuis gerenda. Off. defunctorum; die 2 Nov. Šv. Augustinas II-oje nokturnoje rašo:

"Pasirūpinimas laidotuvėmis, laidojimo puošnumas, egzekvijų iškilmingumas tėra tik gyvųjų pasitenkinimas; mirusiems tai nepadeda. Tačiau dėl to nereikia paniekinti mirusiųjų kūnų, ypač tų teisiųjų ir tikinčiųjų kūnų, kuriais žmogaus dvasia naudojasi geriems darbams. Jei vaikams yra labai brangus tėvo paliktas apsiaustas, žiedas ar kas nors panašaus, tad jokiu būdu negalima paniekinti tų kūnų, kurie gyvenime mums buvo daug artimesni ir gimininges ni, negu nešiojamas drabužis. Tad palaidojimas nėra vien išorinis papuošalas ar paguoda, bet priklauso pačiai žmogaus vidinei prigimčiai. Todėl ir senovėje teisieji buvo oficialiai laidojami, atliekamos visos apeigos, gražiai palaidojant; dar būdami gyvi, jie jau buvo nurodę, kaip ir kur turi būti palaidoti."

"Nėra abejonės, kad tikinčiųjų prisiminimas bei maldos daug padeda mirusiems, nes jie to užsitarnavo begyvendami šioje žemėje. Net ir tuo atveju, jei nebūtų jų leidžiama visiškai laidoti ar laidoti palaimintose vietose, reikia juos prisiminti savo maldose. Tai atlieka Bažnyčia, melsdamasi už visus krikščionis ir katalikus, meldžiasi bendrai, neminėdama net jų vardų, kad nebūtų pamiršti tie, kurie jau nebeturi gyvų giminių ar artimųjų. Jei stigtų šių maldų, kurios yra atliekamos su tikėjimu ir pamaldumu, nieko nepadėtų ir šventosios vietos, kuriose kūnai yra palaidoti."

"Kadangi taip reikalai stovi, esame įsitikinę, kad mirusiems tepadeda tik iškilmingos aukos, išmaldos ir maldos. Tačiau ne visiems ir tai padeda, nebent tik tiems, kurie to pageidavo ir užsitarnavo begyvendami. Bet kadangi šių negalime atskirti, reikia melstis už visus, kad nė vienas nebūtų apleistas, už kuriuos esame įpareigoti pasimelsti. Yra daug geriau, kad padaugintume maldas, atseit, kad melstumėmės ir už tuos, kuriems negalime nei padėti, nei pakenkti, negu apleistume tuos, kurie iš tiesų yra reikalingi mūsų pagalbos, ypatingai tai darytina už artimuosius. Kūno palaidojimas dar nėra išganymo garantija, o tik žmoniškumo parodymas ar pareiga, 'juk niekas niekada nėra nekentęs savo kūno' (Ef 5,29). Taigi reikia rūpintis ir mirusio kūnu, kuriuo žmogus pats rūpinosi begyvendamas. Jei tai atlieka net ir tie, kurie netiki į prisikėlimą, juo labiau turi laidoti tikintieji, kad parodytume pagarbą mirusiojo kūnui, kuris prisikels amžinajam gyvenimui, kad tuo įrodytume savo tikrą mirusiųjų prisikėlimą."

Senasis breviorius. Serafiškojo ordino visų mirusiųjų prisiminimas, gruodžio 1. Šv. Bonaventūra II-oje nokturnoje rašo:

"Visi mirštame ir trokštame įeiti į džiaugsmą. Šiuose žodžiuose yra paminėti du dalykai: žmogiškosios prigimties bendras nykimas ir amžinojo džiaugsmo įgimtas troškimas. Pirmasis priklauso įbauginimui, antrasis — vilties pareiškimui. Įbauginimas pasireiškia ketveriopu atveju: iš greito sunykimo, iš pasibaisėjimo lavonu, iš turtų praradimo ir iš paguodos neradimo. Tačiau ši baimė mums teikia dvejopą naudą: kad išvengtume nuodėmių ir kad darytume pažangą dorybėse. O tai yra gana reikšminga, idant sėkmingai pagelbėtume tikintiesiems skaistykloje, kuriems ketveriopu būdu reikia pagelbėti: jų padėtis yra pasigailėjimo verta, ga-

limai atitaisoma, mums naudinga ir galinti pasikeisti į palaimintųjų stovį. Taigi jiems reikia pagelbėti, nes jų padėtis yra apgailėtina ir taip pat pataisoma. Jie nesudėjo tikėjimo labui nei aukso, nei sidabro, nei brangiųjų akmenų — tai būtų tobulųjų požymis; betgi nei vario, nei geležies, nei švino — tai būtų pasmerktųjų požymis; o tiktai malkas, šieną ir šapus, t.y. lengvąsias nuodėmes. Ir dėl to, anot apaštalo, kęs nuotolį, bet 'jis pats išsigelbės, bet tartum per ugnį' " (Kor 3,15).

"Jų padėtis yra mums naudinga, nes, ką tik jų naudai padarome, mes sau padarome. Juk negalės būti nedėkingi, kuriuos sustipriname malonėje. Dėl to pranašo Jeremijo apie Makabiejus yra parašyta: 'Šis yra brolių mylėtojas, kuris daug meldžiasi už tautą. Tai šventas ir dievobaimingas galvojimas' (2 Mak 12,46), kad jie būtų iš bausmių išteisinti. Jų padėtis yra pasikeičianti į palaimintųjų stovį, kadangi: 'palaiminti mirusieji, kurie miršta Viešpatyje' (Apr 14,13). Tačiau mirusiųjų yra trys rūšys: palaimintieji, kurie tuoj nuskrenda į dangiškąją tėvynę; teisingieji, kurie miršta su lengvomis nuodėmėmis arba už sunkiąsias dar nepilnai atsilyginę, jie nors ir kančiomis yra skaidrinami, bet į dangaus tėvynę yra įleidžiami; pasmerktieji, kurie niekada neįeis į dangiškąją tėvynę. Taigi palaiminti pirmieji ir antrieji mirusieji, kurie miršta Viešpatyje."

Ištrauka iš Ordino aktų: "Serafiškasis tėvas Pranciškus pirmoje savo reguloje pažymėjo, kad klierikai už mirusius kalbėtų 'De profundis' ir 'Tėve mūsų', o broliukai — septynis 'Tėve mūsų' ir 'Amžinąjį atilsį'. O vėlesnė regula, popiežiaus patvirtinta, įpareigoja bendrai, kad klierikai ir broliukai 'orent pro defunctis' — melstųsi už mirusius. Paskui tėvas generolas Haymo (vokietis, 5-tas generolas, m. 1344) įsakė, kad kiekviena liturgiškoji valanda būtų užbaigiama su 'Fidelium animae'. Netrukus po to buvo įvesta mirusiųjų mišiose 'Dies irae'. Gi 1354 nuostatuose jau yra įsakyti keturi visuotiniai oficijai už mirusius, kurių trys — už mirusius sanbrolius ir geradarius, o ketvirtas — už kiekvieno mūsų sanbrolio tėvą ir motiną. Pagaliau 1666 buvo pradėtas penktas visuotiniausias oficijus: už visus mirusius trijų ordinų sanbrolius ir seseris, jų tėvus ir motinas ir už mūsų geradarius. Šį visų serafiškojo ordino mirusiųjų prisiminimą, kad į kalendorių būtų įvestas kaip antros klasės, popiežius Jonas XXIII mielai suteikė 1962."

"Mirusiems skirtos apeigos ryškiau teatspindi velykinį krikščionio mirties pobūdį ir net liturginės spalvos atžvilgiu labiau tesiderina su atskirų šalių sąlygomis ir tradicijomis" (II Vatikano dokumentai, I t., Nr. 81).

☆ ☆ ☆

Brolio Elijo laiškas apie šv. Pranciškaus mirtį, rašytas broliui Grigaliui, Prancūzijos kustodui, 1226 spalio 4:

"Pirma negu kalbu, aš pranešu savo skausmą, o šiai mano raudai yra svarbi priežastis. Kaip srovenantys vandenys, toks yra mano liūdesys. Nes ko bijojau — įvyko man, įvyko ir jums, ir kas atsitiko — prislėgė mane, prislėgė ir jus. Mūsų ramintojas paliko mus, ir tas, kuris mus, kaip avinėlius, ant savo rankų nešiojo, iškeliavo į tolimą šalį... Jis buvo mylimas Dievo ir žmonių, tapo priimtas į vaiskiai žėrinčias buveines. Jis, kuris mokė gyvenimo įstatymo ir Jokūbo drausmės ir paliko Izraelio testamento ramybę. Nepaprastai didis yra džiaugsmas dėl jo, tačiau mums yra liūdesys, kadangi be jo apgaubia mus tamsybės ir pridengia mirties šešėlis. Visiems yra didelis smūgis, bet ypačiai nelaimė man, kurį jis paliko pačiame tamsybės viduje, iš visų pusių apsuptą daugybės sumišimų ir prislėgtą begalės sielvartų.

Todėl aš maldauju: raudokite su manim, nes aš giliai liūdžiu. Esu gedėjime su jumis, kadangi esame našlaičiai be tėvo, išplėšta iš mūsų akių šviesa. Iš tikrųjų, mūsų brolio ir tėvo Pranciškaus draugystė buvo tikra šviesa ne vien mums, kurie buvome arti prie jo, bet ir tiems, kurie toli buvo nuo mūsų pašaukimo ir gyvenimo. Jis buvo šviesa, pasiųsta tikrosios šviesos, kad apšviestų tuos, kurie buvo tamsybėje ir sėdėjo mirties ūksmėje, idant jų kojas vestų į ramybės kelią. Jis tai darė, kai tikroji saulė iš aukštybės (Kristus) apšvietė jo širdį ir uždegė jo sielą. Su savo meilės ugnim jis skelbė Dievo karalystę ir atgręžė tėvų širdis į vaikus, jis atvedė kvaišius į teisiųjų išmintį ir visame pasaulyje Viešpačiui prirengė naują tautą. Jo vardas pla-

čiai pasklido, net tolimas salas pasiekė, ir visos šalys žavėjosi jo nuostabiais darbais.

Todėl, sūnūs ir broliai, neliūdėkite perdaug, nes Dievas, našlaičių tėvas, paguos mus savo šventa paguoda. Ir jei verkiate, broliai, verkite patys dėl savęs, bet ne dėl jo, nes mes, kurie stovime gyvenimo viduryje, esame mirtyje. Jis gi iš mirties perėjo į gyvenimą. Džiaukitės, kadangi jis prieš mus buvo paimtas iš mūsų tarpo ir, kaip antras Jokūbas, palaimino visus savo sūnus ir atleido mums visiems kaltes, kuriomis mes jį buvome įžeidę ar gal tik mintimis pagalvoję.

Pagaliau prie šios žinios skelbiu jums didelį džiaugsmą ir naują stebuklą. Nuo amžių nebuvo girdėta apie tokį stebuklingą ženklą, išskyrus Dievo Sūnų, kuris yra Kristus Dievas. Netrukus prieš mirtį mūsų brolis ir tėvas Pranciškus, matyti, buvo prikryžiuotas. Jis savo kūne nešiojo penkias žaizdas, kurios yra Kristaus stigmos. Jo rankos ir kojos buvo pervertos iš abiejų pusių vinimis, paliko randus, rodančius juodas vinių spalvas. Jo gi šonas buvo ietimi pervertas ir dažnai kraujavo. Kol dar siela gyveno jo kūne, veido išraiškoje nebuvo jokio grožio, o buvo matomas tik menkumas. Nė vienas jo kūno narys nepaliko be ypatingo kentėjimo. Dėl nuolatinio sausgyslių tąsymo jo nariai buvo pastyrę, kaip mirusio žmogaus. Bet po jo mirties jo išvaizda buvo labai maloni. Jis nuostabiai spindėjo ir džiugino visus, kurie jį matė. Jo kūno nariai, kurie anksčiau buvo sustingę, pasidarė lankstūs, kaip švelnaus kūdikio.

Todėl, mano broliai, šlovinkite dangaus Tėvą ir išpažinkite jį visų akivaizdoje, nes mums parodė savo gailestingumą. Atminkite mūsų tėvą ir brolį Pranciškų Dievo gyriui ir garbei, kuris padarė jį didelį tarp žmonių ir išaukštino angelų akivaizdoje. Melskitės už jį, kaip anksčiau jis reikalavo iš mūsų, ir melskitės prie jo, idant Dievas mus su juo padarytų savo šventos malonės dalininkais. Amen. — Oretis pro ipso, cum ipso efficiat suae gratiae sanctae participes. Amen.

Spalio 4, sekmadienio išvakarėse, vieną valandą po saulėlydžio (t.y. šeštadienį po saulės nusileidimo) mūsų tėvas ir brolis Pranciškus iškeliavo pas Kristų. Taigi jūs, mylimieji broliai, kam šis laiškas yra adresuotas, pasekite Izraelio tauta, kuri apraudojo savo kilnius vadus Mozę ir

Aroną. Leiskite mūsų ašaroms ištekėti, nuo to laiko mes netekome tokios tėvo globos! Tebūnie gi leista dievotai džiaugtis su Pranciškum, bet taip pat dievotai apraudoti Pranciškų. Iš tikrųjų maldinga yra džiaugtis su Pranciškum, kadangi jis nenumirė, bet nuėjo (ad celestes nundinas) ryto metu į dangaus turgavietę, nešdamas su savim maišelį pinigų (nuopelnų), o mėnulio pilnatyje (vakare) sugrįš. Yra dievota apraudoti Pranciškų, nes jis, kuris išėjo ir ėjo kaip Aronas, nešdamas mums iš savo lobių skrynios naujų ir senų dalykų, kuris mus paguodė kiekviename mūsų nuliūdime, yra paimtas iš mūsų tarpo, ir dabar mes esame našlaičiai be tėvo. Tačiau yra parašyta: 'Vargdienis tau atsiduoda, — našlaičiui padėsi' (Ps 10,14). Brangieji broliai, visi melskitės ištvermingai, nes jei tas mažas, žemiškas indas yra sudaužytas Adomo vaikų slėnyje, idant anas aukščiausias Puodžius malonėtų padaryti kitą vertingesnį indą, tebūnie jis mūsų tautos minioj ir težygiuoja kaip tikras Makabėjus į kovą.

Kadangi už mirusius niekada nėra perdaug melstis, tai už jo sielą melskitės prie Viešpaties. Kiekvienas kunigas teatlaiko trejas mišias, kiekvienas klierikas tesukalba psalmyną, broliai tesukalba penkis 'Tėve mūsų'; pagaliau klierikai iškilmingai bendrai tesugieda budynę. Amen. Brolis Elijas, nusidėjėlis."

☆ ☆ ☆

Martyrologium romano-seraphicum spalio 4 skelbia: "Umbrijos Asyžiuje šventojo patriarcho ir serafiškojo mūsų tėvo Pranciškaus, dvasiškio ir išpažinėjo bei trijų ordinų garbingojo įsteigėjo, šventė. Šventasis Bonaventūra, vyskupas ir kardinolas, to paties ordino narys, ištikimai aprašė jo gyvenimą, pilną šventumo ir stebuklų. Popiežius Grigalius devintasis paskelbė Pranciškų šventuoju."

Šv. Pranciškaus gyvenimas čia žemėje nepasibaigė, jis yra tęsiamas ir danguje. Viena graži ir jaudinanti tradicija, kuri buvo jam suteikiama ant Alvernos kalno, dar labiau priartina didįjį Patriarchą prie Kristaus. "Fioretti" 3 consid.

rašo: "Šioje serafiškoje vizijoje Kristus apreiškė šv. Pranciškui tam tikrus paslaptingus ir gilius dalykus, kurių šventasis per savo gyvenimą niekam nenorėjo pasakyti. Kristus sakė: 'Ar tu žinai, ką aš noriu tau suteikti? Aš tau duosiu stigmas, mano kentėjimo ženklus, ir taip tu būsi mano vėliavnešys. Kaip aš savo mirties dieną nužengiau į pragarus ir ten, tik savo stigmų galia, išlaisvinau visas vėles, taip aš suteikiu tą galią tau, kad kiekvieną metą savo mirties metinėse galėtum eiti į skaistyklą ir ten, savo stigmų galia, išlaisvintum visas savo trijų ordinų vėles. O jos yra mažesnieji broliai, seserys, tretininkai ir dar kitos vėlės, kurios tau buvo atsidavusios. Nuvesk jas į rojaus garbę, taip prisiartinsi prie manęs, kaip tu mane sekei gyvenime."

Bet vis dėlto mūsų serafiškasis kūrėjas savo reguloje įterpė: "Et orent pro defunctis . . ." — tegul meldžiasi už mirusius . . . Nepaprastą uolumą skaistykloje kenčiančioms vėlėms parodė šv. Bonaventūra, karalius šv. Liudvikas, šv. Margarita Kortonietė, šv. Brigita, šv. Elzbieta Portugalietė, pal. Konradas Askolietis, Pranciškus Fabrianietis ir Jonas Alvernietis.

Skaistykloje kenčiančioms vėlėms galioja gražūs psalmės žodžiai: "Susitiks ten Gailestingumas ir Ištikimybė, pasibučiuos Taika su Teisybe" (Ps 84,11).

Dievo gailestingumas ir Dievo neabejotinas teisingumas į buitį iššaukė skaistyklos karaliją su bausmės teisingumo karaliene, kurios skeptras yra ne vien gerbtinas, bet ir mylimas ir bučiuojamas, kur viešpataus visiška ramybė. Galiausiai girdima šlovės ir padėkos giesmė: "Tu man buvai didžiai gailestingas, neleidai nugrimzti vėlių karalijon" (Ps 85,13).

Žymus prancūzų kardinolas Bona (m. 1674) savo aiškinimą apie "Officium defunctorum" baigia žodžiais: "Illud autem in fine monendum, ut cum oramus pro mortuis, mortis quoque nostrae recordemur, sicut scriptum est: 'Memorare novissima tua, et in aeternum non peccabis" — Pagaliau prisimintina, kad, kai meldžiamės už mirusius, atsimintume ir savo mirtį, kaip yra parašyta: 'Visuose savo darbuose atsimink savo galą, ir tu nenusidėsi per amžius!' (Ekli 7,40).

17. ŽODŽIAI MOKO — PAVYZDŽIAI PATRAUKIA

"Sveikas, šventas Tėve, tėvynės šviesa, brolių pavyzdy, dorybių veidrodi, teisybės take, gyvenimo vade, iš žemiškos tremties vesk mus į dangaus karalystę."

(Off. St. Francisci)

Šv. Pranciškaus gyvenimo pavyzdys buvo daug galingesnis, negu žodžiai. O tai buvo geras pavyzdys! Gal jam ir pritiko senovės romėnų posakis: "Verba docent, exempla trahunt" — Žodžiai moko, pavyzdžiai patraukia! Greičiausiai šis posakis yra kilęs iš Senekos raštų: "Longum iter est per praecepta, breve et efficax per exempla" — Ilgas yra kelias per mokymą, gi trumpas ir veikiantis — per pavyzdį. Kadangi jo įkurtas ordinas taip sėkmingai ir garbingai plėtojosi, tai jis savo pavyzdžiu daug daugiau dvasiškai formavo ir puoselėjo savo brolius, negu patarimu. Drąsiai ir be perdėjimo galima sakyti, jog pirmiesiems pranciškonams nereikėjo jokios parašytos regulos. Anie pirmtakūnai broliai nuolat prieš akis turėjo gyvą regulą. Jie prieš akis turėjo patį Pranciškų. Pranciškus sekė Kristum, o broliai — Pranciškum.

"Kartą šv. Pranciškus turėjo regėjimą. Visi broliai stovėjo aplink jį akli ir prašė duonos. Gi serafiškasis tėvas turėjo tik trupinių. Ir girdi jis balsą: 'Pranciškau, suminkyk tuos duonos trupinius į vieną ostiją ir padalyk ją broliams!' Pranciškus tai padarė, ir broliai godžiai valgė. Bet keista, kai kurie po to valgio pasidarė raupsuoti. Tas regėjimas reiškė štai ką: duonos trupiniai — tai Evangelijos žodžiai; ostija — ordino regula; raupsai — neištikimas regulos laikymasis. Vadinas, šventoji mūsų regula yra kasdieninė mūsų duona. Jei pranciškonas ją pagarbiai valgo, jei rimtai ją studijuoja ir apie ją mąsto, tai ir ji dvasiškai jį maitins ir sotins. O kas elgias su ja nepagarbiai, tam ji atneš pražūtį" (2 C 209).

"Pranciškus teigė, jog paskutiniu laiku Viešpaties buvo siųsti mažesnieji broliai, idant aniems, nuodėmės tamsybių apsiaustiems, rodytų šviesos pavyzdžius — 'lucis exempla'" (2 C 155).

Šventojo lūpose dažniausiai skambėdavo žodžiai: "Aš turiu būti modelis ir pavyzdys visiems savo broliams!" (Spec. perf.). Gi dainius Dantė savo "Rojaus giesmėje" įterpė eilutę: "Pranciškus veikė pavyzdžiu doru" (Rojus, XXII,90).

Kai šv. Pranciškus matė brolius besielgiančius taip, jog ordinui galėjo atnešti blogą vardą ir jį diskredituoti, kai jis sužinojo, jog buvo apskųstos Fondi vyskupui dviejų brolių piktadarybės, jis pakėlė savo rankas dangun, liedamas ašaras, šaukė: "Viešpatie Jėzau Kristau, tu išrinkai sau dvylika apaštalų, tačiau vienas iš to skaičiaus nusidėjo, likusieji paliko tau ir skelbė šventą Evangeliją, Šventosios Dvasios pripildyti. Tu gi, Viešpatie, paskutinę valandą atmenąs savo gailestingumą, įsteigei brolių ordiną, kaip savo tikėjimo atramą, kad per jį būtų galima įvykdyti tavo Evangelijos paslaptis. Kas gi už juos tavo akivaizdoje padarys permaldavimą, jeigu jie tam yra pasiųsti, tačiau jiems ne vien trūksta visiems duodamo gero pavyzdžio, bet dargi jie toliau skleidžia tamsybės darbus. O Švenčiausias Tėve, teesie prakeikti tavo, viso dangaus ir mano paties, vargdienėlio, tie, kurie savo blogu pavyzdžiu darko ir griauna tai, ką tu per šventuosius šio ordino brolius esi padaręs ir daryti nesiliauji" (2 C 156).

Jis dar pridūrė: "Gerieji broliai yra išstatyti netvarkai už nedorųjų brolių darbus, nes, nors jie ir nenusidėjo, bet jie visi turi nešti nedoro pavyzdžio bausmę" (2 C 157).

Kartą šv. Pranciškus pasikvietė brolį Leoną, kad eitų drauge su juo į Asyžiaus miestą pamokslauti. Leonas noriai sutiko ir draugiškai kartu su Pranciškum, kaip paprastai, padoriai ir didžiausiu nuolankumu prisitaikydamas prie šventojo elgsenos, išvyko. Po pasivaikščiojimo valandėlės miesto gatvėmis, ničnieko nekalbėję, grįžo atgal į vienuolyną. Broliukas galvojo, kad Pranciškus per savo įsigilinimą į dangiškus dalykus, užmiršo pamokslauti, užtat jam tai priminė. Čia Pranciškus maloniai atsakė: "Brolau Leonai, mes pasakėme iškalbingą pamokslą tyliu, kukliu ir vienuolišku elgesiu. Joks pasakytas pamokslas žodžiais neprilygsta geram elgesiui ir savo posakiais neviršija žmonių išminties."

Brolau, tu dabar esi rekolekcijose ir gali pamokslauti savo tylėjimu ir geru pavyzdžiu kitiems savo sanbroliams. Tavo balso niekas nesutrukdys — nei persišaldymas, nei užkimimas nesuparaližuos tavo minties balso, tavo gero elgesio, nei pasaulio triukšmas nesudrums tavo rekolekcijų. Teisingai užtat sako pradžioje girdėtas senovės romėnų posakis: "Verba docent, exempla trahunt!"

Gražus yra vienas šv. Pranciškaus įspėjimas: "Mano broliai, pamokslų tarnyba yra Dievui malonesnė už bet kurią auką, ypač kai sakytojas bando veikti labiau savo pavyzdžiu, nei žodžiais, labiau karšta malda, nei ilgomis kalbomis." Todėl "būk daugiau kalbėtojas, kaip šnekėtojas" — Orator sis magis quam dictor! — sako šv. Augustinas.

Ir Pranciškus nori, kad visi broliai dalyvautų tos tarnybos vykdyme. Kurie negali lūpomis skelbti Dievo žodžio, turi savo elgesiu tai daryti.

"Pavyzdžio balsas stipresnis, kaip burnos pasakytieji žodžiai."

"Exemplaritas vitae" — pavyzdys gyvenime — šv. Bonaventūros dorybių eilėse yra svarbiausias dalykas. Tai yra apaštalo Jokūbo "į tobuląjį laisvės įstatymą" (1,25), tai stiprus išpažinimas mūsų lūpomis, ką mes tikime savo širdyse ir ką įgyvendiname. Tai yra nuostabi harmonija, jungianti mūsų mintis, žodžius ir veiksmus, kurie giliai yra įspausti į jauno levito sielą, kai jis palaipsniui pradėjo žengti prie kunigystės šventimų. Tas dvasinis principas neša gražų prinokusį vaisių, išreikštą lotyniškame posakyje: "Verbum sonat, exemplum tonat!" — Žodis nuskamba, pavyzdys garsiai šaukia!

Gero viršininko pavyzdys. Kai šv. Bonaventūra buvo išrinktas (1257) pranciškonų ordino generolu, jis pats save klausė: "Kaip toks viršininkas, kaip aš, turi elgtis?" Į tai atsakė: "Jis privalo būti geru gyvenimo modeliu kitiems ir rodyti savo darbais, ką jis moko savo žodžiais."

"Aš klausiu", rašo jis provincijolams ir gvardijonams, — "kodėl mūsų ordino spindesys kai kuriais atžvilgiais yra aptemęs, kodėl papročių ir nuostatų laikymasis yra susilpnėjęs, kodėl sąžinė prarado savo giedrumą." Paskui jis nurodo eilę vyraujančių priežasčių. Tam tikrų brolių tarpe įsigalinti tinginystė, kuri esanti visų bruzdėjimų pirmūnė. Pasireiškiąs netinkamas saikas kūnui ir patogumams . . .

Šias ir kitas ydas bei klaidas Bonaventūra visada stengėsi atitaisyti. Jis pasirinko vidurio kelią (aurea mediocritas) — tarp kraštutinių rigoristų ir lengvabūdžių.

Geras kunigo pavyzdys yra daug galingesnis, negu visi jo pamokslai, nes "Dievo žodis yra gyvas, veiksmingas, aštresnis už bet kokį dviašmenį kalaviją. Jis prasiskverbia iki sielos ir dvasios atšakos, iki sąnarių ir kaulų smegenų" (Žyd 4,12). Kunigų šventinimo apeigynas dar primena: "Ornatu sancto, praedicatu divino, exemplo perfecto" — Šventa išore, dieviškų žodžiu, tobulu pavyzdžiu.

Šv. Pranciškus savo paskatinimo žodžiuose broliams sako: "Yra daug vienuolių, kurie tiki reikalus suprantą geriau negu jų viršininkai; tokie gręžiasi atgal, įkalbėdami savo valią, suvedžioja kitus; tokie yra žmogžudžiai ir savo blogu pavyzdžiu sugadina daugelį" (Verba admonit., 3).

Jau pirmoje pranciškonų reguloje buvo pabrėžta: "Ir tačiau visi broliai ir taip pat ministrai, kaip kitų tarnai, dėl nuodėmės ar blogo pavyzdžio neturi vienas kito erzinti ar pykti, nes šėtonas dėl vieno nedorybės nori sugundyti daugelį" (I Regula, 5).

O toliau vėl raginama: "Omnes tamen fratres operibus predicent" — Tegu verčiau jūsų darbai pamokslauja, negu jūsų žodžiai! (I,17). Anot Senekos: "Non in verbis, sed in rebus est!" — Ne žodžiai, bet darbais!

Šv. Pranciškus savo testamente gražų darbo pavyzdį ypatingai pabrėžia: "Ir aš darbavaus savo rankomis ir noriu darbuotis; ir aš rimtai noriu, kad visi kiti broliai užsiimtų padoriais darbais; o kurie nemoka, tegul išmoksta, tik ne tam, kad norėtų gauti už darbą atlyginimą, bet kad parodytų gerą pavyzdį ir išvengtų tinginiavimo."

Vysk. M. Valančius apie Lietuvos pranciškonus gražiai parašė: "Bernardinai, matydami, jog be pagelbos geradėjų Telsziuose neturės kuom misti, kiek įmanydami taikinosi žmonėmis; visi elgėsi dorai ir dievobaimingai; sveczius su linksma szirdzia ir nesuraukta kakta vaiszino, su kiekvienu žmoniszkai apsiėjo ir garbįti Dievą savo bažnyčioj neužmirszo. Žmonės, stebėdami jų darbus, pažino juos lietos vyrus, kurių nepridera užmirszti. Kaipgi jų avenvedžiams pylė apszіai grudų, dovanojo riebius avinus, krovė gana mėsos ir viso gero . . ." (Žemaičių vyskupystė, vysk. M. Valančiaus, išleista Shenandoah, Pa. 1897).

Šv. Pranciškus, pirmą kartą susitikęs su šv. Domiminku Laterane (1215), tarp kitko pasakė: "Žinai, tėve Domininkai, Viešpats man apreiškė, jei mes griežtai laikysimės švento neturto, tai pasaulis mumis seks, sočiai mus maitins ir puoselės mūsų viltis nuo to laiko, kai Dievas tarp mūsų ir pasaulio padarė sutartį. Betgi mes pasauliui turime duoti gražų pavyzdį, o Dievas parūpins mums visokiausių gėrybių!"

Šv. Bernardas vienoje prakalboje į brolius sako: "Darbo pavyzdys yra gyvas bei veiklus pamokslas, nes pavyzdys lengvai paskatina daryti tai, ko mes nenorime, kadangi parodo, jog, ką mes patariame, yra lengva įvykdyti."

Geras pavyzdys skatina žmones pamėgdžioti ir žadina juose drąsą bei džiaugsmą gera daryti; pavyzdys yra tylus pamokslas, kurį visi labai gerai ir lengvai supranta; jis sugėdina, kviečia ir skatina.

Maždaug prieš 100 metų Austrijoje gyveno pamaldus ir šventas katalikų rašytojas ir kunigas Albanas Stolzas. Jis pasakoja, kaip kartą sutiko vieną aklą elgetą ir jį užkalbino. Tučtuojau aklasis atsiliepė: "Jūs esate tikrai katalikų kunigas!" Kai tas gerasis kunigas užklausė elgetą, iš kur jis tai žinąs, būdamas aklas ir nematydamas jo sutanos, vargšas aklasis atsakė: "Aš jus pažinau iš jūsų malonaus ir švelnaus balso, nes pasauliečiai visai kitaip kalba . . ."

Taip! Jūsų geras būdas, jūsų geras vardas vienuolyne ir pasaulyje, jūsų kalba, elgesys ir pavyzdys vienuolyne ar už vienuolyno ribų turi visiems žmonėms rodyti, kad esame Dievo vaikeliai, geri katalikai ir vienuoliai.

Popiežius Paulius VI (1966.XI.18) specialioje audiencijoje priėmė du šimtus įvairių Italijos vienuolynų viršininkų, kurie buvo susirinkę į VI-ąjį visuotinį suvažiavimą Romoje. Popiežius Paulius VI būdingai pabrėžė savo kalboje: "... Bažnyčiai ypatingai reikalingi vienuolynai, kaip tikrojo krikščioniškojo tobulumo pavyzdžiai, kaip tikrosios Dievo meilės ir pasišventimo Kristui gaivintojai, kaip geriausi bendradarbiai apaštalavime, pastoracijoje ir misijose, kaip ištikimiausi tikėjimo gynėjai ir bažnytinio mokymo saugotojai bei vykdytojai, kaip krikščioniškųjų dorybių — meilės ir šventumo geriausi mokytojai."

Kartą šv. Pranciškus kalbėjo: "Yra atėjęs laikas. Kadaise Dievo numylėtas ordinas taip labai bus apšmeižtas dėl blogų brolių pavyzdžių, kad pats savęs gėdysis viešumoje. Ku-

rie gi tuo laiku įstos į ordiną, bus vedami vien tik per Šv. Dvasios veikimą. Jokia kūno nei kraujo dėmė neprilips prie jų, ir tikrai jie bus Viešpaties palaiminti. Nors juose ir nebūtų nuopelningų darbų su meile, kurią šventieji įkvėpė savo darbams, juos apniks neapsakomos pagundos. Tuomet gi jie, kurie pasirodys tinkami, bus geresni už savo pranokėjus. Deja aniems, kurie tik išoriškai prileidžia, kad gyvena vienuoliškai; jie tingiai sustings, nes pasitiki savo išmintim ir mokslingumu, nesilavina dorybių darbuose, net kryžiaus, atgailos bei tyros Evangelijos sekimo kelyje neištveria, kadangi jie savo įžadais yra įpareigoti sekti Evangeliją paprastume! Jie pagundoms, kurias Viešpats atsiųs išrinktiesiems, tikrai nepasipriešins. Gi tie, kurie bus ištirti, gaus gyvenimo vainiką" (2 C 157).

"Mieliausi broliai, laikykime prieš akis savo pašaukimą, kuriuo apdovanojo mus gailestingas Dievas — ne vien mūsų pačių labui, bet ir daugelio išganymui, kad, eidami per pasaulį, visus labiau pavyzdžiu, kaip žodžiu skatintume atgailoti už nuodėmes ir atsiminti Dievo įsakymus" (St. Francisci Opusc.)

18. TRYS MAZGAI JUOSTOJE

"Idant čia nebūčiau aš perdaug neaiškus,
priimk mano kalbą aiškią išsamiai:
Pranciškus ir neturtas, — šiem įsimylėjus —
jų sutartinė ir jų nudžiugę veidai,
meilė, nuostabumas ir malonūs žvilgiai,
iš čia prasidėjo jo šventieji siekiai.
Taip, kad palaimintasis Bernardas
išsižadėjo pirmas ir sekė ta ramybe;
gi sekant, jam rodės, kad sekt pavėlavęs.
O nepažįstamoji brangenybė, o dosnusis gėris!
Išsižada pasaulio Egidijus, išsižada Silvestras,
nes už sužadėtinio žavi sužadėtinė.
Tad vaikšto tasai tėvas ir mokytojas
su savo sužadėtine — neturtu ir su savo broliais,
kuriuos visus vienijo prastūnėlė juosta."

(Dantė, Rojus, XI, 73-85)

Taip Dantė savo nemirtingoje Rojaus giesmėje apdainuoja šv. Pranciškaus sužieduotinę — neturtą ir pirmuosius jo sekėjus brolius, "kuriuos visus vienijo prastūnėlė juosta". Tą prastūnėlę juostą, kurią šv. Pranciškus Asyžietis nešiojo aplink savo juosmenį, matome paveiksluose ir statulose. Ji turi surištus tris mazgus. Pasauliečiai žmonės dažnai teiraujasi ir klausinėja pranciškonus, ką tie trys mazgai reiškia ir ką jie primena.

Šv. Pranciškus, kaip poetiškos sielos žmogus, sau pasirinko dar iki tol nepanaudotą simboliką. Priminti, kad broliai niekada neužmirštų savo trijų pažadų, jis surišo mazgus.

Pranciškus keliavo tais pačiais keliais, kuriais jau keliavo jo tėvas — vilnų pirklys ir visi kiti turtuoliai. Jis lankė pilis, tačiau pirmiausia turgavietes. Čia be jokio vargo jis atkreipė į save beturčių, šykštuolių ir gašluolių dėmesį. Pranciškus parodė jiems visai naują prekę: šiurkščią nusižeminimo rudinę, neturto duoną ir saiko juostą.

Ir taip šv. Pranciškus surado motiną žemę, kuri jam dovanojo vaisius ir gėles, šiaudus jo guoliui ir olas poilsiui. Surado pirmuosius savo sekėjus: brolius Bernardą, Leoną, Petrą, Egidijų ir Silvestrą. Nepamirštami buvo ir brolis vilkas, broliai paukščiai, jo nuosavas kūnas, kurį jis vadino "broliu asilu" ir pagaliau sesė mirtis, kuri Pranciškų nuvedė į amžinybę.

Tačiau nėra aišku, kokiu būdu šv. Pranciškus pirmiausia juosta suveržė savo liemenį. Gal būt, jis anksčiau turėjo diržą, kuriuo sujuosdavo savo platų ir palaidą apsiaustą. Kaip ten bebūtų, savo odinio diržo jis lengvai atsižadėjo ir numetė jį į šalį. Šiuo atveju, radęs virvagalį kažkokioje pašiūrėje, kurioje ne kartą ir ne vieną naktį jau buvo prisiglaudęs, jis dabar juo susijuosė diržo vietoje. Be to, nuolankiam žmogui ta virvė primena, kad jis nusidėjėlis, kad tai apinasris pažaboti jo kūnui.

Bet tie mazgai?! Kas gi tai buvo, ko jis troško niekada neužmiršti, primindamas tai sau juostos mazguose, kaip kad tūlas atminimo mazgą padaro nosinėje ar siūlu perriša savo rankos nykštį?

Virvė, apie kurią Evangelija nieko nekalba, buvo Pranciškaus išradimas, jo būsimojo siekio žymė, kai "savo odinį diržą pakeitė virve" (1 C 22).

☆ ☆ ☆

Pranciškus yra žinomas kaip linksmas šventasis. Jis buvo apdovanotas linksma prigimtim ir buvo išrinktas net jaunuolių vadu Asyžiaus mieste. Jis gerai žinojo, kaip žmogus jau čia žemėje, gali būti tobulai linksmas. Ši formulė, tokios giedrai palaimingos nuotaikos, jau seniai seniai buvo prarasta, jau nuo rojaus laikų. Dabar Pranciškus žinojo, jog kiekvienas žmogus, kuris keliauja per pasaulį, turi plačią galimybę džiaugsmui.

Kodėl ne visi žmonės yra linksmi? Kurgi slepiasi tie džiaugsmo ir linksmybės pradmenys?

Šv. Pranciškus turėjo labai daug laiko pagalvoti apie šiuos klausimus. Jam teko praleisti daug mėnesių kaip karo belaisviui. Savo jaunystėje besirguliuodamas apmąstė ir ištyrė supainiotą savo sielą.

Tada, panašiai, kaip kiekvienas sielos tyrinėtojas prieš jį ar dabar, jis surado atsakymą liūdesio ir džiaugsmo, nerimo ir ramybės problemoms. Iš tikrųjų, tai buvo tas pats atsakymas, kuris randamas Evangelijos lapuose.

Pranciškonų juostos trys mazgai simbolizuoja neturto, skaistybės ir klusnumo įžadus. Vienuolis atsisako savo nuosavos valios, teisės į savo daiktus, atsisako vestis.

Šiandien žmonijos šūkis yra: "Salve, lucrum!" — Sveikas, turte, pelne! Tai tas pats šūkis, kurį vienas senovės Pompėjos gyventojas buvo įrašęs ant savo namų slenksčio. Šiandien pinigų alkiui aukojami visi idealai: meilė, draugystė, garbė, sąžinė.

Žemės lobio ir pelno alkis nebeturi jokių doros ribų, jokių padorumo dėsnių; tikslui pasiekti jam visai geros priemonės yra melas ir kreiva priesaika, vagystė, apgaulė ...

Kiti vėl mano, kad gyvenimo tikslas esąs aistrų, geidulių patenkinime. Šie yra uolūs Dievo paneigėjo ir aistrų pataikautojo Voltaire mokiniai. Jo šūkis: "Reikia džiaugtis gyvenimo maloṇumais, nes visa kita yra kvailystė!"

Šiandien pasaulis taip pat džiaugiasi ir gyvena pagonių šūkiu: "Carpe diem!" — Skink dieną! Naudokis šia diena!

Daugumas žmonių yra nelinksmi dėl trijų priežasčių: pinigo, sekso ir išdidumo.

Pinigas gali būti brangus, auksinis. Bet pinigas nėra gėrybė, nei tiesa, nei mokslas, nei menas — nė vienas iš tų dalykų. Pinigas yra priemonė, kuri daro gera ir bloga. Istorijos mastu žiūrint, pinigas daro daugiau bloga negu gera.

Pinigas reikalingas, nes tokia yra mūsų amžiaus tvarka. Pinigas perka ir parduoda. Pinigas veikia ir kalba. Tai žinom ir suprantam.

Viskas turi dvi puses. Taip pat ir pinigas. Nėra abejonės, kad su pinigu taip pat ir daug gero buvo padaryta: bažnyčios ir vienuolynai buvo pastatyti, be tėviškės bėgliams buvo parūpintos pastogės, verkiančiųjų ašaros buvo nušluostytos, pagelbėta ligoniams, palengvintas skurdas, numalšintas badas. Ypač Amerikos pinigas daug pagelbėjo ir tebegelbsti pasauliui ...

Senovėje ant popiežių pinigų (tais laikais, kada jie buvo ir Romos valstybės valdovai), būdavo įvairūs užrašai, kad primintų žmonėms, kaip tie pinigai turi būti naudojami.

Popiežiaus Benedikto XII (m. 1342) laikais pinigai buvo su šiuo įrašu: "Solatium Miseris" — Vargšų sušelpimui. Popiežiaus Klemenso IX (m. 1669) laikais pinigai turėjo klausimą ir į jį atsakymą: "Quis Pauper? Avarus!"

— Kas yra vargšas? Godūnas!Ant kitų pinigų buvo Evangelijos žodžiai: "Nolite Thesaurizare" — Nekraukite sau lobių (Mt 6,19). Popiežiaus Inocento XI (m. 1689) užrašas skelbė: "Quod Habeo, Tibi Do" — Ką turiu, tą duosiu (Apd 3,6). Popiežiaus Inocento XII (m. 1700) laikais buvo įrašas: "Ut Detur" — Atidavimui. Popiežiaus Klemenso XI (m. 1721) buvo skelbiama: "Ne Obliviscaris Pauperum" — Neužmiršk beturčių!

Popiežius Paulius VI 1965.X.4, kai lankėsi Jungtinėse Tautose New Yorke, atidavė savo kryžių ir žiedą (150,000 dol. vertės) fondui kovoti su skurdu pasaulyje. Tai jis atliko valstybių ir atstovų priėmime, paruoštame Jungtinių Tautų sekretoriaus.

Sekdamos Šv. Tėvo Pauliaus VI pavyzdžiu, kuris vargšų labui (1965) padovanojo savo asmeninę brangią tiarą (80,000 dol. vertės), apie 3,500 Jėzaus Širdies seserų vienuolių nutarė atsisakyti savo aukso žiedų, kuriuos vartojo kaip simbolius savo susižiedavimo su Kristum ir Bažnyčia, ir juos paaukojo vargšų naudai.

Visa tai yra gražu ir kilnu! Bet vis dėlto nėra jokio palyginimo su juoda pinigo puse. "Audiatur et altera pars" — Pažiūrėkime į kitą pinigo pusę! (Seneka).

Giovanni Papini (m. 1956) "Kristaus istorijos" knygoje apie tai yra parašęs skirsnelį "Šėtono išmatos". Čia skaitome: "... Pinigas neša su savim, kartu su rankų nešvarumu, kurios jį čiupinėjo ir glamžė, nepaneigtą nusikaltimo užkrėtimą. Iš visų šlykščiausių daiktų, kuriuos žmogus padaręs užteršti žemę ir patį save užkrėsti, pinigas, gal būt, yra šlykščiausias. Šitie kalto metalo barškalai, iš rankų į rankas, ne kartą dar iš sunkių nuo prakaito arba kruvinų rankų, kasdien vaikščioja ir grįžta; nudilinti plėšriųjų piktadarių, vaizbūnų, bankininkų, tarpininkų ir gobšuolių nagais; tai apskriti ir lipšnūs pinigų kalyklos spiovalai visų ieškomi, pageidaujami, pavydėtini, brangintini labiau už meilę ir dažnai labiau už gyvenimą; tie biaurūs gabalėliai pažymėtos medžiagos, kuriuos žmogžudys duoda pasamdytam užmušėjui, lupikautojas — alkanam, priešas — išdavikui, apgavikas — kyšininkui, klaidatikis — šventvagiui, paleistuvis — parsiduodančiai už pinigus moteriškei; šitie dvokią biaurūs pikto skatintojai, kurie sūnų paskatina užmušti tėvą, žmoną apgauti vyrą, brolį apgauti brolį, nedorą vargšą slapsty-

tis su peiliu prieš nedorą turčių, tarną apgaudinėti šeimininką, tautą paskatinti į karą prieš kitą tautą, pinigai, materialinės medžiagos emblemos, yra šiurpulingiausias daiktas, kokį tik žmogus yra išgalvojęs. Moneta, kuri tiek yra pražudžiusi žmonių gyvybių, kasdien žudo tūkstančius sielų...

"... Duona pati savyje yra šventa, namuose ant stalo padėta, ant bažnyčios altoriaus persikeičia į nemirštamą Kristaus Kūną. Ir moneta yra matomas persikeitimo ženklas. Tai niekšinga šėtono auka. Pinigai yra šėtono supuvusios išmatos. Kas pinigus myli ir priima juos su džiaugsmu, tas matomai bendrauja su šėtonu. Kas palyti pinigus gašliai, tas nesąmoningai palyti šėtono išmatas.

"Švarus žmogus netrokšta jų prisikrauti, o šventas žmogus nuo jų šalinasi. Jie yra neabejotinai įsitikinę, kokia niekšinga yra pinigų esmė. Ir į pinigą žiūri su tokiu šiurpulingu pasibaisėjimu, kaip turčius žiūri į skurdą" (I d. psl. 223).

Ak, kokia baisi yra pinigėlio istorija, taip pat ir to pinigėlio, kuris jau yra perėjęs net per mūsų pirštus!

Karalius Saliamonas skundžiasi tarp žydų: "Pasismaginimui keliamos puotos, vynas linksmina gyvenimą, o pinigas patiekia viską" (Pam 10,19). Argi šio skundo nebūtų galima pritaikyti krikščionims (ypač vienuoliams?). Tiems, kurie priima pinigus niekšiškiems dalykams, taip pat ir tiems, kurie juos duoda, pritinka šv. Petro pasmerkimas: "Kad tu pražūtum su savo pinigais, jei sumanei už pinigus nusipirkti Dievo dovaną!" (Apd 8,20).

☆ ☆ ☆

Mamonos kultas. S. Testamento izraelitų istorija buvo nuolatinis tampymasis tarp tikrojo Dievo, kuris buvo kviestas per pranašų burnas, ir dievaičių vilionių apsuptame pagoniškame kulte. Labiausiai žinomi ir reikšmingiausi iš tų dievaičių stabų buvo auksinis veršis ir mamona — sudievintas turčių simbolis. Egipto ir Rytų dinastijos, Graikijos respublikos, Romos imperijos prievarta išreikalaudavo iš savo vasalų pinigus, kad tuo užtikrintų diduomenės viešpatavimą

su akiplėšišku pasididžiavimu. Iš žydų ypač fariziejai žiūrėjo į lobius kaip į dangaus palaimą. Masės žmonių mirko skurde, kai tuo tarpu pinigas rūdijo Erodo dvare ar šventyklos ižde. Gerai įsigyvenę turčiai, kurių lobis tūnojo aukso gabaluose ir įvairiose brangenybėse, rūpestingai visa tai saugojo ir slėpė kviečiuose, vyne, aliejuje ir drabužyje. Kiti gi, kurie diena iš dienos skurdžiai išsivertė, turėjo gerbti ir lenktis aniems, kurie per pinigą gyvenime įsigijo aukštas vietas.

Atėjo Kristus ir savo nuo kalno pamokslu pakeitė aną tvarką: "Nekraukite sau lobių žemėje, kur kandys ir rūdys ėda, kur vagys įsilaužia ir vagia. Verčiau kraukite sau lobį danguje, kur nei kandys, nei rūdys neėda, kur vagys neįsilaužia ir nevagia, nes kur tavo lobis, ten ir tavo širdis... Niekas negali tarnauti dviem šeimininkams: arba jis vieno nekęs, o kitą mylės, arba prie vieno bus prisirišęs, o kitą nieku vers. Negalite tarnauti Dievui ir Mamonai" (Mt 6,19).

Išsiųsdamas savo apaštalus, Kristus sakė: "Nieko nesiimkite kelionei: nei lazdos, nei krepšio, nei duonos, nei pinigų..." (Lk 9,3). Pranciškus, išgirdęs ir gerai supratęs šiuos Evangelijos žodžius, džiaugsmingai jiems pritarė: "Hoc est, inquit, quod volo, hoc est quod quaero, hoc totis medullis cordis facere concupisco" — Tai yra tat, sakė, ko aš trokštu, tai yra tat, ko aš ieškau, visa tai mano širdis norėjo daryti (1 C 22).

Mes žinome, kad Pranciškus savo jaunystėje tėvo parduotuvėje stovėjo už stalo ir pardavinėjo gelumbę. Žinome, kad jis vėliau pardavė žirgą ir savo brangius drabužius, bet gautus pinigus nunešė ir atidavė neturtingai Šv. Damijono bažnytėlei. Mes taip pat žinome, kaip jis niekino pinigus ir trypė po kojomis.

Greene, Me., mūsų pranciškonų vienuolyne nežymioje vietoje yra kukli šv. Pranciškaus statula, kuri vaizduoja šventąjį apglėbusį nukryžiuotąjį Kristų. Viena šventojo koja stovi ant neužrišto pinigų maišo, ir dalis sidabrinių pinigėlių guli pabirę po kojomis ant žemės.

Pranciškus gyvenimą giliai įžvelgė ir pramatė, kad tam tikrų dalykų broliams tik už pinigus bus galima parūpinti, pvz. drabužių. Be to, jis įsakė vienuolyno viršininkams, kad

jie kreiptųsi per dvasiškus bičiulius, idant jie savo pinigais jais rūpintųsi. Tai galioja ir šiandien.

Asyžiuje, Šv. Pranciškaus bazilikoje, menininkas Giotto alegoriškai freskoje pavaizdavo šv. Pranciškaus gyvenimą. Neturtas stovi paveikslo viduryje: iškankinta, menkai apsirengusi, basakojė mergaitė. Mažas berniukas šaiposi iš jos; kitas vėl meta akmenis į ją, ir belojąs šunytis sukinėjasi prie jos. Ji yra pasaulio paniekinta. Tačiau Pranciškus ištiesia savo ranką į neturtą ir kviečia gyventi vienybėje. Kristus, kuris stovi tarp tų dviejų, laimina jų šventą vienybę. Daugybė angelų dalyvauja šiose vedybų apeigose. Kairėje šio paveikslo pusėje angelas kviečia vieną jaunuolį, idant sektų Pranciškaus neturto idealu. Jis priima kvietimą: nusivelka apsiaustą ir atiduoda elgetai. Paveikslo viršuje matyti, kaip angelas neša tą apsiaustą į dangų ir Dievo rankos ima jį kaip auką. Dešinėje paveikslo pusėje kiti trys asmenys atsisako šio kvietimo susižieduoti su evangeliškuoju neturtu.

☆ ☆ ☆

Kitas didysis nelinksmumo šaltinis yra akių pageidimas, kūno pageidimas, arba šeštasis Dievo įsakymas. Tuo įsakymu yra leistas žmonijos išsiplatinimas.

Apie šį nelinksmumo šaltinį dažnai skaitome laikraščiuose, girdime iš radijų su kriminaliniais duomenimis.

Šv. Pranciškus ir skaistybė pavaizduota Giotto freskoje, Asyžiaus bazilikoje. Skaistybė paveiksle pavaizduota moterim su ilgu nuometu, besimeldžiančia tvirtame bokšte. Du angelai neša jai atlyginimą už jos darybę. Pranciškus stovi nuošaliai kairėje pusėje. Jis mielai priima ir sveikina pasaulietį, broliuką ir tą moterį, gal būt, Dantę, Bernardą Quintavalle ir Klarą. Jie visi atstovauja šv. Pranciškaus trims ordinams ir palydi juos prie skaistybės dorybės. Paveikslo viduryje du angelai mazgoja jaunuolį nuo visų jo nuodėmių, nes jis nori įstoti į ordiną. Du kiti angelai laiko jam numatytą vienuolišką abitą. Už sienos dar du angelai perduoda baltą vėliavą ir skydą; dabar jis yra įpareigotas

narsiai apginti baltą skaistybės vėliavą. Dešiniame paveikslo šone pavaizduotos kelios alegoriškos figūros, pvz. atgaila, aprengta vienuolišku abitu, o su angelo sparnais ten pat stovi mirtis. Abi figūros stumia kūnišką meilę ir neskaistų jausmą į prarają.

Dantė, kaip tretininkas, "Pragaro" XVI, 108 giesmėje pats save nužemintai pavaizduoja: "Buvau apsivyniojęs aš virve; su ja nesyk ėjau medžiot žvėriuko, viliojančio mus povyza žavia."

Dantės "trys žvėrys" alegoriškai vaizduoja tris didžiąsias aistras: lūšis — gašlybę, liūtas — puikybę, vilkė — godumą.

☆ ☆ ☆

Trečias nelinksmumo šaltinis, kaip pats Šventraštis išsireiškia, yra gyvenimo puikybė. Ji neturi jokių kitų išorinių simbolių, tokių, kaip pinigas ar kūnas. Kartais ta puikybė žmogaus viduje pasireiškia savo atkaklumu, užsispyrimu arba išdidumu. Nežiūrint, kaip mes pavadinsime to žmogaus vidinę sielos būseną, vis dėlto jis nenori parodyti savo nuolankumo ar klusnumo kitam asmeniui . . .

Giotto meniškoje freskoje paklusnumas yra pavaizduotas moterim, kuri yra užėmusi savo sostą šventovėje. Savo dešine ranka ji uždeda klusnumo jungą ant jauno vienuolio pečių, o kaire ranka skatina laikytis tikėjimo. Paklusnumo kairėje pavaizduota išminties dorybė, gi dešinėje — nusižeminimo dorybė. Šios dorybės tinka tiems asmenims, kurie įsako ir kurie klauso. Prie išminties kojų angelas nukreipia novicų vyro ir moters dėmesį į paklusnumo dorybę. Prie nusižeminimo dorybės kitas angelas bergždžiai deda pastangas palenkti šimtininką (užsispyrėlio paveikslas) į paklusnumo dorybę. Pranciškus stovi ant pastatų stogo; jis nešioja paklusnumo jungą.

☆ ☆ ☆

Štai nelinksmumo anatomija, galvojo Pranciškus: godumas, neskaistumas ir atkaklumas. Todėl jis padarė tris dalykus: jis atidavė visus savo pinigus ir atsisakė savo nuosavybės; jis atsisakė net ir to, kas Dievo yra leista šeštuoju įsakymu. Pagaliau jis atsižadėjo iš visų dalykų sunkiausio — savo valios, pasižadėdamas būti klusnus vyresniojo valiai.

Ir taip anuomet šv. Pranciškus surišo tris mazgus savo juostoje, kad niekada neužmirštų, ko buvo atsižadėjęs ir ką pažadėjęs savo Viešpačiui. Tai trys evangeliški patarimai: neturtas, skaistybė ir klusnumas. Tie trys idealai skatina nugalėti tris senas žmogaus silpnybes, paminėtas Šventraštyje: "... nes visa, kas pasaulyje, tai kūno geismas, akių geismas ir gyvenimo puikybė" (1 Jn 2,16). Tad juosta, kuri juosia vienuolį, yra nuolatinis priminimas jo padarytųjų trijų įžadų.

Net savo testamente Pranciškus primena tą "prastūnėlę juostą": "Ir tie, kurie ateidavo, norėdami šitaip gyventi, visi, ką tik turėjo, išdalydavo beturčiams. Mes buvome patenkinti vienu abitu, iš vidaus ir viršaus (kaip kas norėjo) sulopytu, juosta, kelnėmis, ir daugiau nieko turėti nenorėjome."

Aš turiu būti beturtis dvasioje, išmokdamas materialines nuosavybes išdalyti ryžtingai, kadangi Kristus buvo beturtis.

Aš turiu būti tyraširdis, marindamas kūno aistras, kadangi Kristus buvo skaistus ir mano meilė prie jo traukia, kad būčiau į jį panašus.

Aš turiu būti klusnus dvasioje, noringai pasiruošęs tarnauti gyvenime ir atlikti tobulai savo rolę, kadangi Kristaus meilė skatina mane būti panašiu į jį, kuris nusižemino, būdamas klusnus iki mirties ant kryžiaus.

Koks bebūtų šiame pasaulyje džiaugsmo saikas, jis turi būti mano, ir aš, kaip Pranciškus Asyžietis, vis labiau ir labiau panašėsiu į Dievažmogį. Ir štai kodėl tie trys pranciškonų juostos mazgai man primena mano pasižadėjimus.

Šios paprastos, niekada neužmirštamos tiesos tai buvo šv. Pranciškaus apaštalavimas. Jis sukėlė tokią tobulybės meilę XIII-ajame amžiuje, jog vyrai ir moterys visokiausio amžiaus miniomis troško gauti pranciškonų abitą ir nešioti pranciškonų juostą su trimis mazgais.

Popiežius Paulius VI 1964 pavasarį ypatingoje audiencijoje priėmė kai kurių vienuolijų generalines kapitulas. "Laikai ir gyvenimo aplinkybės yra pasikeitę", — kalbėjo Šv. Tėvas. — "Prie tų naujų aplinkybių turi prisitaikyti ir vienuolijos, vykdydamos savo vienuoliškus įžadus. Trys vienuoliški įžadai — klusnumas, neturtas ir skaistybė — remiasi Evangelijos patarimais. Jų reikšmė nė kiek nėra sumažėjusi ir mūsų laikais. Kai du trečdaliai žmonijos dar kenčia skurdą, vienuolinis neturto įžadas įgauna ypatingos reikšmės." Paulius VI ragino vienuolijas pasitenkinti tuo, kas būtinai reikalinga, vengti patogumų ir prabangos, kuri kenkia dvasiniam gyvenimui.

Mes, pranciškonai, taip pat esame save apjuosę simboliška mūsų įžadų — trijų mazgų balta juosta. Šv. Pranciškus Asyžietis savo dvasinio gyvenimo pilnatvę pasiekė mistiniame Kristaus apkabinime ant Alvernos kalno. Mes taip pat esame pasižadėję ir save sujuosę trimis įžadais kopti į mūsų nuosavą individualų Alvernos kalną, ieškodami — vieningumo, tapatybės, vienybės su Kristum šventose antgamtinio ir sudvasinto gyvenimo stigmose. Kristus kiekvieną mūsų asmeniškai vardu pašaukė ir nori, kad neišdildomai būtų įspaustas jo Evangelijos žodis mumyse: "Sequere me!" — Sek mane!

19. PRANCIŠKONŲ ŠVENTUMO MEDIS

"Jis — kaip tas medis, prie upelio sodintas, duos gerą derlių" (Ps 1,3)

Kai kunigai ir vienuoliai per aušrines atverčia savo breviorius, jiems pirmoji Dovydo psalmė "Beatus vir" pateikia tokią mintį: "Laimingas vyras, kuris neklauso piktų patarimų, nestoja ant paklydėlių kelio ... Viešpaties mėgsta teisyną, mąsto jį dieną ir naktį ... Jis — kaip tas medis, prie upelio sodintas, duos gerą derlių, metui atėjus, nevysta jo lapai; visi darbai jo sėkmingi."

Ta mintis turėjo įkvėpti aną senąjį pranciškoną menininką, sukūrusį "Sarafiškąjį medį". Vieną kitą panašią paveikslo kopiją dar galima užtikti Europoje, mūsų senuose pranciškonų vienuolynų koridoriuose ant sienos. Paveiksle matyti aukštas, kuplus medis, stipriai suleidęs savo šaknis į žemę. Stambaus medžio liemens priešakyje stovi serafiškasis tėvas Pranciškus su savo regulos knyga rankose. Skirtingos šakos reprezentuoja tris jo įsteigtuosius ordinus su plačiais jų išsišakojimais. Tas simboliškas medis viršūnėje susiaurėja į vainiką, ant kurio stovi nekaltoji serafiškojo ordino Karalienė. Visas medis yra pilnas šventumo vaisių: daug pavaizduota vyskupų, vienuolių, seselių, karalių ir karalienių, kilmingųjų ir žemdirbių ...

Turėkime mintyje tą simbolišką paveikslą, tą laimingą vyrą — šv. Pranciškų su savo regula rankose; tą serafišką kamieną, iš kurio mes visi kilome; tuos didžiuosius Ordino šventuosius; studijuokime šio mistinio medžio reikšmę. Šv. Dvasia tegul ir toliau stiprina mus, kad neštume, atėjus metui, turtingą serafiškojo pamaldumo vaisių!

Tarp kitko, simbolius naudojo Bažnyčia, mokydama mus apie paslėptą tikėjimo ir malonės reikšmę, kad atpirkimo

medis yra labai šventas. Šv. Raštas ir liturgija medį vartoja kaip žmogaus bandymo, puolimo ir atpirkimo simbolį.

Nenuostabu, kad mūsų Išganytojas mylėjo medžius. Jis ieškojo ant medžių vaisių (Lk 13,6). Tačiau ir prakeikė tuos medžius, kurie nenešė vaisių... Jis medį palygino net su savo karalyste (Mt 13,3).

Žemė, kurioje tas mistinis medis yra pasodintas, yra pranciškonų idealas. Tekantieji vandenys, kurie gaivina ir maitina tą idealą, yra mūsų luome gaunamos malonės. To medžio augimas ir klestėjimas yra mūsų progresas pranciškoniškoje dvasioje ir gyvenime. Gi vaisius yra pranciškoniškas šventumas.

Visuotinai pripažinta, kad pranciškonų gyvenimo idealas yra aukščiausia evangeliškojo gyvenimo forma. Jis yra tikras apaštališkas Kristaus sekimas. Tai panašėjimas į Kristų — Dievažmogį. Pats Pranciškus ir visi jo šventieji sekėjai tai pripažino. Pranciškus savo asmeniu tapo stigmatizuota savo Mokytojo kopija; jis savo gyvenimu tapo artimiausiu jo sekėju. Ir visi jo ordino šventieji intymiai sekė jo dorybėmis.

Pranciškono šventumas yra pagrįstas Kristaus žmogiškumu, kurį išreiškia Ordino motto: "Deus meus et omnia!" — Dievas mano ir viskas! Pranciškoniškas pamaldumas moko įsigyti tų Dievažmogio dorybių, kurios didžiumos žmonių nebuvo pastebėtos: meilumas, neturtas, paprastumas ir nuolankumas. Neturte, nusižeminime, paprastume yra Dievažmogis-Kristus. Mes turėtume būti tokie, kad galėtume su šv. Paulium sakyti: "Aš gyvenu, tačiau nebe aš, o gyvena manyje Kristus" (Gal 2,20).

Mes, kaip tikrieji Pranciškaus sūnūs, mylėsime Kūdikėlį Jėzų, kenčiantį Kristų, eucharistinį Kristų su tokia karšta meile, kuri maitintų ir pašvęstų mūsų savimaršą, savitvardą ir saviauką Kristui. Tokiu būdu mūsų protas, širdis ir gyvenimas taps tikrai daugiau serafiškais, kadangi mes, serafiškojo medžio maži pumpurėliai, godžiai traukiame į save pašaukimo malonės sultis, kad pakiltume per mūsų serafiškąjį tėvą į pranciškoniškų idealų aukštumas.

Medis geriausiai auga, kai stovi ramiai, o žmogus — kai dirba. Juo arčiau medis stovi prie sruvenančio, gaivinančio vandens, juo vešlesnis bus jo augimas ir geresni vaisiai. Tokie tekantys vandenys yra į mus veikiančios malonės, kurios įgalina mus ištesėti. Ir "tegul kiekvienas pa-

silieka toks, koks buvo pašauktas" (1 Kor 7,20). Šias veikiamąsias apšvietimo, pastiprinimo ir padrąsinimo malones mes gauname iš kasdieninio pasišventusio vienuolinio gyvenimo.

Kiek daug panašumo turi vienuolio siela į Evangelijos figmedį, nešantį vaisių, kada Kristus priėjo prie jo, bet nieko nerado, vien tik lapus (Mt 21,19). Apsileidęs vienuolis turi visas to figmedžio išorines išvaizdas, bet ne vidinę dvasią, ne uolumą, karštumą. Kiekvienu metu gali ateiti Mokytojas pareikalauti apyskaitos iš tokio vienuolio ir jį gali prakeikti. Kiti vėl panašūs į blogą Evangelijos medį, kuris neduoda vaisiaus. Gi Išganytojas pataria tokį medį nukirsti ir įmesti į ugnį (Mt 7,19).

Kiek metų mes esame įsodinti į palaimintą malonių žemę ir įskiepyti į serafiškojo ordino medį!? Ar jau duodame vaisių? Argi Kristus mums negalėtų sakyti: Štai jau treji, trylika, trisdešimt metų, kai ateinu ir ieškau vaisių šitame serafiškajame medyje, bet nerandu; reikia jį nukirsti... Kam dar alina žemę? Gal jis paliks dar šiais metais, iki kitų rekolekcijų?..

Už tokią sielą — apsileidusį vienuolį — reikia melstis; reikia visokeriopu būdu jam pagelbėti, kad atgautų savo prarastą pašaukimo malonę ir Viešpats jam leistų dar pagyventi kitus metus.

Asyžiuje, Šv. Pranciškaus muziejuje, yra flamų austas kilimas, kuriame pavaizduotos pranciškonų kamieno garbingos atžalos. Kilimą padovanojo popiežius Sikstas IV, pranciškonas (1479), tada įkurtam pranciškonų vienuolynui.

Pradžioje pranciškoniškasis sąjūdis buvo mažas, kaip garstyčios grūdelis. Vėliau jis išsišakojo į tris pagrindines dideles medžio šakas su daugybe mažų šakelių, "taip, kad padangių sparnuočiai atskrenda ir susisuka lizdus jo šakose" (Mt 13,32).

Šventieji, kurie gyveno tose Pranciškaus medžio šakose, savo tarpe turi Bažnyčios kankinių ir daktarų, karalių ir elgetų, mokslininkų ir menininkų, popiežių ir drąsių jūreivių.

Kai 1956 Romoje įvyko didžiulis tretininkų kongresas, kuriame dalyvavo per 10 tūkstančių Italijos tretininkų, tai popiežius Pijus XII į juos šiaip kalbėjo: "Sekant jūsų istoriją, tenka stebėtis, kiek ir kokių šventų žiedų, kiek ir kokių apaštališko darbo vaisių išdygo ir pribrendo ant trijų

tvirtų pranciškoniškojo medžio šakų ... Šis didžiulis jūsų kongresas liudija, kad jūs atgavote savo pirmykštį užsidegimą — padaryti III-ąjį ordiną krikščioniškosios tobulybės mokykla, kad su tikra pranciškoniška dvasia, drąsiu ir greitu veikimu atstatytumėte Kristaus Kūną ... Atsiminkite, kad jūsų III-asis ordinas negalės žydėti ir nešti vaisių ..., jei jis nebus persunktas tikros ir neiškraipytos pranciškoniškos dvasios ..."

☆ ☆ ☆

Tai nuostabus pranciškonų ordino medis! Šimtmečių tėkmėje, kai grėsdavo jam nudžiūvimas, jis tuoj vėl pradėdavo leisti naujas atžalas. Kiekvienas amžius, kiekvienas kraštas turi panašių atgimimo reiškinių. Imkime kad ir mūsų atgimusią lietuvių Šv. Kazimiero pranciškonų vikariją. Ordino vyriausybė 1931 lapkričio 19 juridiškai paskelbė nepanaikintą Šv. Kazimiero provinciją su nepriklausomo komisariato teisėmis. Prieš 200 metų, 1731 spalio 12, Tarnovijos konvente, Lenkijoje, Lietuvos pranciškonai, pranciškonų generalinės kapitulos nutarimu Milane (1729.VI.12) buvo atskirti nuo lenkų provincijos, ir lietuviai pranciškonai savo provinciją buvo pavadinę mūsų tautiečio šv. Kazimiero vardu.

Kokie gražūs, kartu ir sunkūs Lietuvos pranciškonų žydėjimo amžiai! Pranciškonų ordinas lietuvių tautai yra gerai žinomas.

Praėjus vos keliolikai metų nuo ordino įsteigimo (1209), pranciškonai jau rūpinosi Lietuvos krikštu (1238). Vėliau jie turėjo Lietuvoje daug vienuolynų ir mokyklų. Ordinas buvo panaikintas carinės Rusijos okupacijos laikais (1864), o likusieji vienuoliai buvo suvaryti į Kretingos vienuolyną. Paskui seka atgaiva (1912), nepriklausomybės metais — nepriklausomas komisariatas (1931). Po sovietų okupacijos nauja lietuvių pranciškonų era vystosi Amerikoje (1946, 1952 ir 1971).

20. ŠVČ. MERGELĖ MARIJA IR ŠV. PRANCIŠKUS

"Eia, pauperum advocata! imple in nobis tutricis officium usque as praefinitum tempus a Patre" — O beturčių užtarėja, būk globėja iki Tėvo paskirto laiko . . . (2 C 198)

"Dar yra devintasis nuo Kalno palaiminimas, kurį reikėtų pridėti prie tų mūsų Viešpaties paskelbtųjų. Jis yra: Palaiminti, kurie turi pamaldumą į Švč. Mergelę, nes jų vardai įrašyti į gyvenimo knygą", — pasakė šv. Bonaventūra.

Kai kunigas mišių pirmame kanone prieš konsekraciją kalba "Pagarbiai prisimename ir pagerbiame šlovingąją visuomet Mergelę Mariją . . .", tuomet mes esame intymiausiai suvienyti ir arčiausiai matome Mariją, kuri stovėjo greta Kristaus kryžiaus ir maišė savo ašaras su Atpirkėjo krauju.

Triumfuojanti ir kovojanti Bažnyčia pakylėjimo metu apsupa altorių ir ten iš visų arčiausiai stovi Švč. Marija, apie kurią mes skaitome Šventraštyje: Prie Jėzaus kryžiaus stovėjo jo motina (Jn 19,25).

Marija turi garbės vietą šventoje liturgijoje. Tiesiogiai prieš ir po konsekracijos yra minimas jos vardas. Ir kaip tik jai tai pritinka! Nuo prakarto iki kryžiaus ji lydėjo Kristų. Kalvarijos auka nuo kryžiaus dedama į Marijos rankas.

Švč. Marija savo dorybėmis aukščiau stovi už visus šventuosius. Savo širdies tyrumu iškyla virš visų skaisčiųjų sielų; jos viltis gyvesnė už pranašų; jos ištikimybė gražesnė už patriarchų; jos kentėjimai didesni už kankinių; jos Dievo meilė karštesnė už cherubinų ir serafinų.

Apaštalai lenkiasi prieš Karalienę, kankiniai nusiima savo karūnas, vyskupai — savo kryžius, daktarai ir išpažinėjai — savo palmes ir mergelės — savo lelijas ir padeda prie jos kojų. Marijos litanijoje mes kreipiamės: Karaliene

išpažinėjų! Karaliene kankinių! Karaliene mergelių! Karaliene visų šventųjų!

☆ ☆ ☆

Regina ordinis minorum! — Karaliene mažesniųjų brolių! Pranciškonų ordine Marijos karalienės titulą pats šv. Pranciškus pirmasis pradėjo vartoti ir įvairiausiais vardais ją aukštino. Net parašė ypatingus sveikinimus — "Salutatio beatae Mariae virginis".

Pranciškus savo įkurtam ordinui paliko nesulaužomą tradiciją — pamaldumą į Dievo Motiną Mariją. Net pati Bažnyčia (popiežius Pijus X dokumente "Motu proprio" (1910. IX.8) davė privilegiją jų vienuolynų maldose prie Švč. Mergelės Marijos litanijos pabaigoje pridėti žodžius: "Karaliene mažesniųjų brolių, melskis už mus!" Popiežius Pijus XII 1949 pranciškonų ordine aprobavo ir įvedė atskirą "Mažesniųjų Brolių Karalienės" šventę, kurią mūsų ordinas jau seniai švęsdavo.

Marija — pranciškonų ordino globėja. Šv. Bonaventūra skelbia, jog Pranciškus po savo atsivertimo pirmaisiais metais pasirinko savo buveinę prie Porciunkulės bažnytėlės, kuri buvo dedikuota Dievo Motinos garbei. Jis nepaliaujamai ją šlovino maldomis, "kad teiktųsi būti jo užtarėja" (Leg. maj. III,1). Didelio pasitikėjimo padrąsintas, jis "išsirinko ją savo ir savųjų brolių globėja" — "eam sui ac suorum advocatum constituit" (Leg. maj. IX.3).

Tomas Celanas atpasakoja tuos pačius dalykus ryšium su Pranciškaus gyvenimo pabaiga: "Tačiau labiausiai mus džiugina, kad ją (Mariją) ordino užtarėja paskyrė ir po jos sparnais sutelkė sūnus, kuriuos jis buvo palikęs, kad ji galėtų globoti ir saugoti juos iki galo" (2 C 198).

Pagal ano laiko kalbos papročius lotyniškas žodis "advocata" reiškia užtarėją.

Anais laikais advokatas atstovavo vienuolynui prieš pasaulinius teismus; jam vienuolynas patikėjo visus reikalus; jis buvo jo saugotojas, o taip pat ir gynėjas. Tačiau tokios pareigos dažnai vesdavo į piktnaudžiavimą. Ir todėl vienuo-

liai cistersai iš viso griežtai atmetė bet kokių advokatų turėjimą. Kiekvienu atveju cistersai išsirinko sau Švč. Mariją, kaip savo ordino "užtarėją", ir tuo būdu paruošė Marijai tą titulą "advocata" garsioje ir senoje antifonoje "Salve, Regina... Eia ergo, advocata nostra..." — Sveika, Karaliene, gailestingumo Motina... Todėl Tu, mūsų Užtarėja... — Beje, tie patys cistersai savo generalinėje kapituloje (1218) nusprendė kiekvieną dieną giedoti tą antifoną.

Šv. Bonaventūra "De miraculis B. Francisci, VI,5" nurodo, jog Pranciškus žinojo ir labai mėgo "Salve, Regina" antifoną.

Pranciškui ir jo broliams, kurie atsižadėjo šio pasaulio visų gėrybių, terminas "advokatė" iš pat pradžių galėjo turėti tik grynai dvasinę reikšmę. Švč. Marija pranciškonams atstovauja pas Viešpatį, idant juos globotų ir sergėtų visose nelaimėse ir gyvenimo krizėse. Ji buvo tarpininkė jų naudai, kai jie buvo bejėgiai apginti savo nuosavą bylą teisme. Ir Pranciškus į ją kreipėsi "Garbingoji ir visuomet švenčiausioji Mergele Marija", kad ji pagelbėtų jam ir jo mažesniuosius brolius pavestų "galingajam, aukščiausiajam, švenčiausiajam ir nepakeičiamajam Dievui..."

Maldaudamas dangiškąjį Tėvą nuodėmių atleidimo, šv. Pranciškus pasitikėdamas kreipėsi į savo "advokatę" ir tarpininkę: "Ir atleisk mums mūsų kaltes per savo neišpasakytą gailestingumą, per savo numylėtinio Sūnaus, mūsų V.J. Kristaus mirtį, per palaimintosios Švč. Mergelės Marijos ir visų šventųjų užtarimą" (Paskatinimo žodžiai, 48).

Jau nuo 1708 visuose pranciškonų vienuolynuose kas šeštadienio vakarą vienuoliai gieda arba kalba antifoną: "Tota pulchra es Maria..." Viena jos eilutė skamba: "Tu advocata peccatorum" — Tu nusidėjėlių užtarėja.

Čionai yra tik aidas tų eilių, iš šv. Pranciškaus gyvenimo parašytų Henriko Abricenso, praėjus keleriems metams (1230) po šventojo mirties. Broliai prašė, kad pamokytų juos maldos meno. Pranciškus jiems atsakė: "Mes visi esame apsunkinti nuodėmės našta, ir vien tik melsdamiesi jokiu būdu neištvertume. Mums reikia nuolatinės dangaus šventųjų apsaugos ir globos. Ir pirmoje vietoje yra Švč. Mergelė Marija, kuri turi būti tarpininkė pas Kristų, o Kristus — mūsų tarpininkas pas dangiškąjį Tėvą (Leg. S. Francisci versificata, VII,4).

Pranciškonų senajame brevioriuje ir mišiole "B.M.V. Mediatricis omnium gratiarum" šventė jau buvo įvesta 1938 m. gegužės 8. Todėl ir šiandien jų teologai deda pastangas, kad netrukus būtų paskelbta "Švč. Mergelės Marijos visų Dievo malonių tarpininkės" dogma.

Jau 1219 Sekminių kapituloje buvo nutarta, "kad kiekvieną šeštadienį Švč. Marijos garbei turi būti aukojamos vienos mišios" (Waddingas, annales 30). — 1269 visuotinis pranciškonų susirinkimas Asyžiuje nutarė ir pagal šv. Pranciškaus valią įsakė, kad visame ordine šeštadieniais būtų aukojamos mišios Švč. Marijos garbei. — 1263 visuotinis pranciškonų susirinkimas Narbone paskelbė, kad Nekaltą Marijos Prasidėjimą turi švęsti visas pranciškonų ordinas. — 1477 popiežius Sikstas IV, pranciškonas, nekaltai pradėtosios Marijos šventę įtraukė į Bažnyčios švenčių kalendorių.

Šv. Bonaventūra, būdamas ordino generolu, 1263 įsakė visiems pranciškonams, kad, baigę kalbėti brevioriaus maldas, tuoj, pagal bažnytinių metų laikotarpį, pridėtų atitinkamas antifonas.

Mūsų rožančiui, kuris šiandien visų tikinčiųjų pamaldžiai yra kalbamas, pradžią davė 5-ojo amžiaus Egipto vienuoliai, kurie kalbėjo tam tikrą karoliukų maldų skaičių. Paskiau, XII-ajame amžiuje, vienuoliai ir seselės, kurie nemokėjo skaityti psalmių, vietoje jų kalbėdavo 50 Sveika Marija, pridėdami Tėve mūsų ir Garbė Tėvui.

Pagal legendą, šv. Domininkas (m. 1221) rožančių išmokęs kalbėti iš Švč. Marijos ir tą pamaldumą pradėjęs platinti savo pamoksluose Prancūzijoje prieš klaidatikius. Domininkonai davė rožančiui tokią formą, kokia mes naudojamės šiandien.

"Ave Maria" — Sveika Marija pirmoji dalis paimta iš Šventraščio; antroji dalis tik XV amžiuje pradėta kalbėti šv. Bernardino Sieniečio, pranciškono (m. 1444), kuris pridėjo žodžius: "Sancta Maria, ora pro nobis peccatoribus" — Šventoji Marija, melskis už mus nusidėjėlius!

Dabartinį Ave Maria tekstą galutinai aprobavo ir į romėnų breviorių įdėjo popiežius šv. Pijus V (m. 1572). Pirmą kartą buvo įdėta į pranciškonų breviorių, kuris Paryžiuje išleistas 1521. Iš jo galėjo paimti ir romėnų brevioriui.

Jei pirmoji Ave Maria dalis yra angelica — angeliškoji, tai antroji dalis franciscana — pranciškoniškoji.

Pirmą kartą Viešpaties Angelo maldelę pradėjo kalbėti pranciškonų vienuolyne, Arezze, Italijoje, 1250. Šv. Bonaventūra Asyžiaus pranciškonų susirinkime paskelbė dekretą, kad "Marijos garbei vienuoliai išmokytų tikinčiuosius garbinti palaimintąją Mergelę, skambinant vakaro varpams". Ir taip palaipsniui paskiros vyskupijos bei šalys, rytą, vidudienį ir vakarą, varpams skambant, pradėjo kalbėti šią maldelę, kurią popiežius šv. Pijus V 1568 patvirtino ir įsakė kalbėti visuotinėje Katalikų Bažnyčioje.

Pranciškoniškas septynių džiaugsmų rožančius mūsų ordine atsirado 1422 (pagal Waddingas). Pradžioje jis buvo kalbamas 72-jų metų garbei (72 brolių poteriai), nes tiek metų, pagal tradiciją, Dievo Motina gyvenusi žemėje. Vėliau jį pradėjo kalbėti septyniems Marijos džiaugsmams prisiminti. Todėl jis šiandien ir vadinamas septynių džiaugsmų rožančium.

Šv. Bonaventūros paskatinimai novicams: "Virš visų minėtų dalykų, laikyk garbingąją Karalienę, mūsų Viešpaties Motiną, kaip savo tikrą nuosavybę ir šlovink ją kuo nuoširdžiausiai ir kaip išgali. Savo žingsnius tiesk link jos, ir tebūnie ji priebėga kiekviename tavo suspaudime ir reikale. Savo skundus pavesk jai, jos apsaugai ir pamaldumui: pasitikėk jos užtarimo galybe ir turėk ją kaip savo tarpininkę. Ji yra gailestingumo Motina; kiekvieną dieną parodyk jai ypatingos pagarbos išreiškimą. Idant galėtų ji priimti tavo prašymus ir būtų patenkinta tavo garbininmu, laikyk savo širdį tyrą, kaip jos, su kiekvienu savo sielos ir kūno sugebėjimu. Dėk pastangas ir kuo intymiausiai eik jos pėdomis nuolankume, visiškai pasiduodamas jos vadovavimui."

"Anima franciscana naturaliter Mariana" — Pranciškoniška siela natūraliai atsidavusi Marijai!

Mažesniųjų Brolių Ordinas plėtėsi Marijos globoje, o šimtmečių tėkmėje jo teologai vis aiškiau ir aiškiau skelbė Dievo Motinos didybę. Tačiau didžiausias bei iškilmingiausias pranciškonų šeimos rūpestis, tarsi jos gyvenimo uždavinys, buvo ginti nuo klaidų ir skelbti Nekaltai Pradėtosios Marijos privilegijas bei garbingą jos pirmenybę. Didžiausias Marijos privilegijų gynėjas iš pranciškonų buvo Jonas Dun Skotas (1266-1308).

Ilgoje savo trijų dienų kalboje Skotas išdėstė reikalą, jog Marija, būdama Dievo Motina, jokiu būdu negali būti

paliesta gimtosios nuodėmės, nes ją Dievas galėjo apsaugoti: "Potuit, decuit, ergo fecit" — Galėjo, pritiko — taigi ir padarė!

Skotas, sudėjęs visą savo pasitikėjimą Dievuje ir jo garbingoje Motinoje, atsiklaupęs prieš dangiškosios Karalienės statulą, kalbėjo: "Leisk man tave šlovinti, Švč. Mergele, ir duok man tvirtybės prieš tavo priešus!" Legenda pasakoja, jog statula pasvirusi ant Skoto ir davusi jam suprasti, kad jo malda yra išklausyta.

Pop. Sikstas IV, pranciškonas, savo dokumentuose 1476 patvirtino Nekalto Prasidėjimo mišias bei brevioriaus maldas. Taip pat Sikstas IV garsiąją Sikstinos koplyčią pašventė Nekaltai Pradėtajai Marijai.

1645 Bažnyčia paskyrė Nekaltai Pradėtąją Mariją viso pranciškonų ordino Globėja.

Kas suskaičiuos mūsų ordino mokslininkus bei šventuosius, kurie žodžiu ir raštu garbino Mariją; visas bažnyčias, koplyčias, altorius ir paveikslus, kuriuos serafiškasis ordinas yra pašventęs Marijos garbei? Kas suskaičiuos visas maldas, pamaldas ir meilės aktus, kurie kasdien kyla į dangų, ir dar senovės lietuvių pranciškonų sukurtas "kantičkas" Marijos šlovei? Augustino Gemelli, OFM, žodžiais tariant, "jeigu šv. Pranciškus buvo Marijos riteris, jeigu šv. Bonaventūra — Marijos poetas, tai Dun Skotas buvo Marijos filosofas ir teologas". Marijos kultą pranciškonai per ištisą savo ordino istoriją puoselėjo ir nepaliauja Marijos šlovinti, šaukdami net Marijos kongresus. "Eia, pauperum advocata! imple in nobis tutricis officium usque ad praefinitum tempus a Patre" — O beturčių užtarėja, būk globėja iki Tėvo paskirto laiko! (2 C 198).

Juo daugiau mes mąstome apie mūsų Motinos grožį, juo giliau pasineriame nusižeminime prieš ją ir tariame mūsų ordino šv. daktaro Laurencijaus Brunduziečio žodžius: "Nos cum prole pia benedicat Virgo Maria!" — Mus su pamaldžiais palikuonimis telaimina Mergelė Marija!

Mes skaitome istorijoje, kaip jau viduramžiais cistersai savo vienuolynus ir visus ordino narius pašventė Marijos garbei ... Taip pat viduramžių kunigaikščiai ir riteriai pasišvęsdavo jos šlovei.

XVI-ajame amžiuje Marijos garbei steigėsi vienuolijų kongregacijos, kurių nariai pasišvęsdavo ypatingai jos globai.

Mūsų žemės šventasis karalaitis Kazimieras savo valstybėje paskelbė: "Jokia karalienė neturi daugiau būti 'Marija' pavadinta. Mes žinome tiktai vienintelę karalienę — Dievo Motiną!"

Popiežius Inocentas III Laterano IV susirinkime (1215) Rygos vysk. Alberto pageidavimu Livoniją (Latviją) paskelbė "Terra Mariana" — Marijos žeme.

Lietuva vadinama Marijos žeme, rasi, ir dėl to, kad nuo pat krikščionybės pirmųjų laikų daug bažnyčių buvo statoma Marijos garbei. Pirmosios istorinės žinios liudija, jog pirmasis pranciškonų vienuolynas ir bažnyčia buvo įkurta Vilniuje Vytenio ar Gedimino laikais (1296-1341) ir pašventinta "Beata Maria ad Arenas" — Švč. Marijos Smėlynėse garbei. Kaune Vytauto Didžiojo statyta pranciškonų bažnyčia turėjo Švč. Marijos Dangun Ėmimo titulą. 1940 Lietuvos plote Marijos garbei buvo pašvęsta 299 bažnyčios; Amerikoje — 20 lietuvių parapijų Marijos garbei.

Šioje ašarų pakalnėje Švč. Mariją mes vadiname mūsų Motina! Tikrai! Tą tiesą aš jau anksčiau išgirdau iš savo tėvų. Taip sako ir mūsų Motina Bažnyčia. Didįjį Penktadienį Marija stovėjo Kalvarijos kalne. Ji išgirdo žodį, kurį Kristus nuo kryžiaus pasakė šv. Jonui: "Ecce Mater tua!" — Štai, tavo Motina! (Jn 19,27). Marija turi būti Motina Jonui ir visiems apaštalams, Kristaus kunigams bei vienuoliams; ji turi būti Motina Bažnyčiai ir visiems tikintiesiems.

Ligonių sveikata, melskis už mus! Taip kreipiasi į Mariją vargšai, skausmų prirakinti prie lovos.

Nuliūdusiųjų paguoda, ramink mus ir nušluostyk mūsų ašaras! Dažnai net vienuolis savo tamsybės valandomis gali kreiptis į nuliūdusiųjų paguodą.

Nusidėjėlių gynėja! Savo gailestingas akis į mus atkreipk ir Jėzų, garbingąjį, mylimąjį Sūnų, mums nusidėjėliams po šios tremties parodyk!

"Sunkiomis mūsų gyvenimo valandomis nėra geresnės paguodos, kaip visa galinti ranka nekaltosios Mergelės, kuri visuomet buvo ir bus krikščionių pagalba" — šv. Pijus X.

Šv. Bernardas sako: "Jei esama kokios malonės, kokios pašalpos mums nusidėjėliams, būkime įsitikinę, jog tai visa tenka mums per Mariją." Gi šv. Bonaventūra tvirtina: "Dievas yra nutaręs duoti bet ką tik per Mariją!"

"Aš motina gražiosios meilės" (Ekli 24,24). Argi galima

pagalvoti, kad motina būtų be meilės? Imkime mes visų mūsų žemiškųjų motinų meiles ir pagalvokime, kad jos susilieja į vieną vienintelę širdį. Kokia meilė! Tačiau, kas ji bebūtų, palyginus su meile, kuri yra Dievo Motinos širdyje? Ši meilė sruvena iš turtingos versmės, iš Švč. Jėzaus Širdies. Argi yra tokia širdis, kuri mus taip mylėtų, kaip mūsų Motinos Marijos širdis? Argi galime mes ją užmiršti? Niekuomet! "Aš myliu mane mylinčius!" (Pat 8,17).

Joks Marijos vaikas neina į pražūtį. Tai yra Bažnyčios nuomonė, taip sako šventieji tėvai. Marija, mūsų Motina, žino, kokios vertės turi mūsų sielos. Tai mato ji savo dieviškajame Sūnuje; ji neužmiršta, kad jis dėl sielų prakaitavo ir kentėjo. Ir ji kartu dalyvavo Kristaus kentėjimuose ir skausmuose. Argi ji gali būti rami, kai siela eina į pražūtį? Argi ji turėtų delsti, kada siela, kuri yra pašvęsta, vaiko siela, kunigo ir vienuolio siela eina pražūtin? Ne, — sako šv. Bernardas.

☆ ☆ ☆

"Štai nuo dabar palaiminta mane vadins visos kartos" (Lk 1,48).

Marija, tu supratai savo didybę, giedojai "Magnificat" ir Dievo įkvėpta išpranašavai, kad visos tautos vadins tave palaimintąja.

Visos tautos įžiūri Marijoje save, ir todėl jos rūbai ir veidas turi visų tautų ir visų žmonių bruožus. Mūsų Šiluvos Dievo Motinos paveikslų bei statulų veidų bruožuose atsispindi lietuvių moterų išvaizda.

Tolimųjų Rytų tekančios saulės vaikai tave mato aukštą ir grakščią savo padangės erdvėje, paslaptingų debesėlių žaismo viduryje, arba tu ir Kūdikėlis, apvilkti brangiausiais rytiečių rūbais, pasodinti ant puošnaus kilimo.

Afrikos juodieji tave įsivaizduoja juodą. Girių gyventojai tau skiria savo miškų ošimo melodijas.

Vakarų pasaulyje tu dar įvairesnė. Vienur tavasis veidas džiaugsmu pražydęs, kitur tavosios akys pilnos gilaus liūdesio ir skausmo. Tavyje atsispindi ir yra įamžinta se-

nosios Europos džiaugsmais ir vargais banguojanti žmonijos istorija.

Kiekvienas skulptorius tavo statuloms kalti renkasi savo kalnų granitą, kad tavyje alsuotų jo gimtoji žemė. Dailininkai! Ko tie neišdaro? Savo krašto aušras ir saulėlydžius sudeda į tavo akis ir skandina tave dangaus žydrynėje; į tavo drabužius suaudžia net lino žiedų mėlynę. Tik meskim žvilgsnį į pranciškonų koplyčių Brooklyne ir Kennebunkporte langų vitražus saulėtekio ir saulėlydžio metu. Čionai lietuvis dailininkas į Marijos rūbus įaudė ir lino žiedų mėlynę, ir rugiagėlės spalvų vaiskumą.

Menininkų įkvėpimo šaltinis neišsemiamas ir visada tas pats: tu, palaimintoji Mergele ir Motina, su savo Sūnum! Vienur tu vieniša, kitur — su Kūdikėliu ant rankų skęsti palaimintoje meilėje.

Tu esi mūsų žemės Duktė ir mūsų Motina! Per tave prarastasis dangus ne tik atsivėrė, bet dar pasilenkė ligi pat žemės gelmių. Tai mes skaitome iš tavo gailestingųjų akių, kurios beveik visada nuleistos ant dieviškojo Kūdikio, kuris iš meilės žmogui teikėsi valandėlei palikti dangų ir pabuvoti su žmonių vaikais. Iš tų pačių tavo akių, kurios skęsta beribėse, lyg ieškodamos tikresnio kelio parvesti mus į Tėvo namus (1954 — T.D.M.).

☆ ☆ ☆

Pranciškoniškoje teologijoje ir pamaldume pirmą vietą po Kristaus užima jo Motina. Šį riterišką Marijos kultą ordinui įkvėpė jo kūrėjas, dėl to jame yra įsigalėjęs posakis: "Jei tik protas gali pateisinti bet kurią Marijos privilegiją, tai Dievas ją tikrai jai yra suteikęs, nes niekada nėra perdaug Marijos garbei — Nunquam satis de Maria!"

Didžioji Mergelė yra misterija! Tik pats Dievas gali ją apimti ir tinkamai išaukštinti jos prakilnumą: "Deus solus potest illam pro meritis laudare, qui mira... fecit in illa" — šv. Bonaventūra.

Per septynis šimtmečius pranciškonai buvo pamaldūs Marijos vaikai, uolūs gynėjai jos kilnios privilegijos ir ne-

nuilstą karžygiai su įvairiausiomis jos liturgijos maldomis — taip vienuoliniame gyvenime, taip ir apaštalavime. Šventoji pamaldumo tradicija į Mariją pasilieka ne vien tik tarp vienuolyno sienų, dulkėtose knygose, bet virsta gyvąja dvasia, pasižadant sekti šv. Pranciškaus pėdomis ir ištikimai laikantis mūsų ordino regulos. Kiekvienu atveju yra daromas pažadas — "Viešpaties Dievo akivaizdoje ir Švč. Mergelės Marijos garbei . . ."

Švč. Marija yra tokia didi, jog šv. Bonaventūra eina tiek toli ir sako: "Majorem mundum facere potest Deus, majorem coelum, majorem matrem quam Matrem Dei non posset facere . . ." — Ji yra tas Kūrėjo tvarinys, kurio Dievas nebegalėjo daugiau išaukštinti. Didesnį pasaulį, didesnį dangų Dievas galėjo sukurti, bet negalėjo sukurti didesnės motinos už Dievo Motiną Mariją.

Ir taip tas serafiškasis daktaras Bonaventūra meldėsi: "Galingiausioji esi tu per jį — Jėzų, galingiausioji esi tu pas jį, taip, jog tu tikrai gali su išmončium pasakyti: 'In Jerusalem potestas mea!' — Aš viešpatauju Jeruzalėje! (Eccli 24,15) — t.y. triumfuojančioje ir kovojančioje Bažnyčioje!"

☆ ☆ ☆

Šv. Pranciškaus pasveikinimai Švč. Mergelei Marijai

Sveika, Ponia šventoji, švenčiausioji Karaliene, Dievo Motina Marija!

Tu, kuri amžinai esi Mergelė, švenčiausiojo dangaus Tėvo išrinkta, kurią jis pašventino su švenčiausiu, numylėtu Sūnum ir Dvasia Ramintoja! Tavyje buvo ir yra visa malonės pilnuma ir visas gėris.

Teesie pasveikinta tu, Jo rūmai!

Teesie pasveikinta tu, Jo buveine!

Teesie pasveikinta tu, Jo namai!

Teesie pasveikinta tu, Jo priedanga!

Teesie pasveikinta tu, Jo tarnaitė!

Teesie pasveikinta tu, Jo Motina, ir visos tavo dorybės, kurios per malonę ir Šv. Dvasios apšvietimą buvo įdiegtos į tikinčiųjų širdis, idant iš netikinčiųjų padarytų Dievui tikinčius (S. Francisci opuscula, 19).

Asyžiaus Serafinas, pilnas dieviškosios meilės, paprasčiausiais, iš pačios širdies gilumos žodžiais atiduoda meilę ir šlovę Švč. Motinai Marijai.

Ir taip iš serafiškojo Pranciškaus širdies gelmių išsilieja ne vien giesmės ir meilės žodžiai savo Tvėrėjui "Saulės giesmėje", bet taip pat jo pamaldumas bei meilė veržiasi į nekalčiausią Dievo Motiną Mariją jo serafiškoje litanijoje: Ave, palatium eius! Ave, tabernaculum eius! Ave, domus eius!..

21. ŠV. PRANCIŠKAUS IDEALAS

"Tanto è' il ch'io aspetto
Ch'ogni pena m'è diletto" —
"Tiek daug laimės danguje regėsiu,
Jog dėl jos čia viską iškentėsiu."
(Užrašas ant Montefeltro pilies sienos iš XII a.)

Umbrija — Italijos širdis. Ji gali didžiuotis savo šventaisiais. Tarp romėnų ir viduramžių eros stovi šv. Benediktas. Tarp viduramžių ir renesanso pakyla šv. Pranciškus. Tai du šulai vienuolių ordino istorijoje; du laikotarpiai italų dvasiniame išsivystyme.

Šv. Benedikto šūkį "Ora et labora!" (Melskis ir dirbk!) paėmė šv. Pranciškus ir giliai pritaikė anų laikų naujiems reikalavimams. Jis tai darniai prijungė prie neturto ir su apaštališku uolumu dinamiškai nešė minioms.

Anuomet (1206) su šv. Pranciškum prasidėjo, galima sakyti, nauja Bažnyčios istorija. Jos 750 metų tėkmė dar neišsemta. Iš tikrųjų tik šiandien mes matome įvykdytus šv. Pranciškaus pramatymus, kurių jo bendralaikiai nei klausė, nei suprato.

Šv. Benedikto gyvenime skaitome epizodą, kaip krikščionybė susidūrė su įtūžusia barbariška arijonų gauja. Čia Benediktas pasielgė kaip vienuolis, nepasitraukdamas iš vienuolyno ir savo abatijoje pirma laukė ginklanešio Rigo ir karaliaus Totilos (m. 522).

Šv. Pranciškaus gyvenime skaitome, kaip jis žygiavo stačiu ir pylimu apvestu keliu, vedančiu į Montefeltro pilį. Čia Asyžietis pasielgė kaip brolis. Štai "Fioretti" pasakoja: "Jis 1213, Dievo Dvasios vedamas, sumanė iš Spoleto slėnio keliauti su broliu Leonu į Romagną. Ir pėsčias jis čia atvyko į Montefeltro pilį, kurioje vyko didelė puota ir šventė, skirta Montefeltro grafui, naujajam riteriui. Girdėdamas, kad ten vyksta iškilmės ir kad jose dalyvaus daugybė didžiūnų iš įvairių šalių, jis kalbėjo broliui Leonui:

"Eikime į aną šventę, nes mes ten bent kiek su Dievo pagalba laimėsime dvasinių vaisių."

Panašiu būdu jis žengė į kaimus, kur buvo prekymečiai, ir į miestus, kur buvo judresnis gyvenimas. Jis taip pat labai mėgo ir aplankė Carcerio vientulystę ir Alvernos kalną, bet tik trumpam laikui, kad ten pasimelstų ir pamąstytų. Paskui jis vėl skubėjo į žmonių gyvenimą.

Abatas dar sėdėjo tėviškai, pilnas supratimo, užsidaręs abatijoje, o amatininkai kaimuose ir prekybininkai miestuose nebeturėjo daugiau laiko jo aplankyti. Atvirai jie pasisakydavo, jog nebeturi daugiau jokio reikalo pas abatą nueiti, nes jie turėjo skubėti į prekyvietę. Jie lenktyniavo darbe ir vienas kitam konkuravo prekyboje. Vikriai, it laputės, jie keliavo trumpiausiais keliais, nuošaliai palikdami pilis ir abatijas.

Ant nugaros jie nešė labiau ar mažiau išsipūtusias kuprines. Jas nešdami, beveik užmiršo, kad jie turi sielas, kurias turės išganyti.

Pranciškus buvo gimęs panašiame prekybos mieste. Kai jis Asyžiuje išvydo pasaulio šviesą (1182), jo tėvas buvo išskubėjęs anapus Alpių, kad atgabentų vilnonių gijų ir šilkinių medžiagų. Sugrįžęs namo, tvirtai prispaudęs prie savęs pinigų kuprinę, jis nenorėjo Jono vardo palikti savo sūnui ir jį pavadino Francesco, o tai reiškia Prancūziuką.

Nuo ankstybos jaunystės Pranciškus parodė savo neeprastus sugebėjimus. Buvo pilnas planų. Troško būti riteriu; paskui jį traukė vienuolio pašaukimas; tačiau iškeliavo į gatves, kur gyvenimas skubėjo. Užuot kartu skubėjęs, jis pasidarė dar greitesnis už kitus, kad paskubėtų prie neturto — dvasinio turto, kuriuo laimėtų sielas ir pasiektų tobulo džiaugsmo malonumą ir grožį.

Vieną rytą mažoje bažnytkaimio koplytėlėje jis išgirdo Evangelijos skirsnelį, kurį kunigas skaitė per mišias: "... Neįsigykite nei aukso, nei sidabro, nei variokų savo kapšiuose; nei kelionmaišio, nei dvejų marškinių, nei kurpių, nei lazdos" (Mt 10,9).

Išėjęs laukan, tuoj Evangelijos patarimą stengėsi įgyvendinti. Nusiavė batus, apsivilko kaimiečio rudinę, metė šalin brangų, odinį diržą ir vietoj jo juosmenį sujuosė virve.

Fantazijos akimis jis pamatė, ką reiškė šis pasikeitimas ir ypačiai odinio diržo pakeitimas kanapine virve.

Viduramžiuose odinis diržas (odinė juosta) buvo svarbiausia drabužio dalis, tokia svarbi, jog net Dantė, norėdamas išaukštinti senųjų florentiečių šiurkštų paprastumą, nurodo, kad net Belinčonė (kilmingas florentietis) juosėsi diržu su kauline sagtimi.

Riteriams ir kariams prie juostų žvangėjo kardai, durklai ir ginčų tekstai.

Teismo valdininkams prie juostų barškėjo raktai ir antspaudai.

Notaras prie juostos prikabindavo rašalines ir plunksnines.

Mokslininkui prie juostos blizgėjo vaškinė lentelė ir rašymui pieštukas.

Prie amatininko juostos čerškėjo žirklės ir ylos.

Vaizbūnams prie juostos kabėjo piniginės ir biržos.

Pasaulio vaikams prie juostos kyburiavo pirštinės, nosinės ir visokiausi menkniekiai.

Juosta taip pat buvo drabužio dalis, kuri pavaizdavo pasaulietiškumą ir turtingumą, autoritetą ir galybę, nuosavybę ir kultūrą.

Viduramžiais neapsijuosęs žmogus buvo beginklis ir menkavertis žmogus. Kai Pranciškus aną šviesų rytmetį padėjo į šalį sagtis ir odinį diržą, jis nusikratė bereikalingais daiktais. Liko laisvas, nuginkluotas minioje, kurioje jo vaizduotė blaškėsi tarp kardų, raktų, antspaudų. Net piniginę numetė, brangios vertės — turinio ir svorio piniginę.

Virvė, apie kurią Evangelija nieko nekalba, buvo jo išradimas, jo būsimojo siekimo žymė, tuštybės apinasris ir savimeilę tramdąs atgailos drabužis.

Pranciškaus Asyžiečio sumanymas buvo lengvesnis ir greitesnis, negu kitų, ir jis visus pralenkė, beskubėdamas pasaulio keliais.

☆ ☆ ☆

Trys pranciškoniški įžadai — klusnumas, neturtas ir skaistybė — nebuvo jokia sunki našta, kurią Petro Bernardonės sūnus paėmė ant savo tiesių pečių ir uždėjo savo avan-

tiūros draugams. Priešingai, šitie įžadai padarė jį ir jo mokinius energingesnius ir lengvesnius. Paklusnumas atpalaidavo juos nuo kiekvienos abejonės, neturtas išlaisvino nuo godumo, skaistybė saugojo nuo kiekvieno kūniško pageidimo. Aniems įžadams priešingos ydos yra išdidumas, godumas ir gašlumas. Ir jos buvo kaip trys baisios sagtys, tvirtai laikančios pasauliečius žmones.

Matėme, kaip laisvai jis jautėsi anoje iškilmingoje pilyje. Kitą kartą, priėjęs kryžkelę, savo broliams liepė apsisukti ant vienos kojos, kad išsirinktų sau tiesią kelio kryptį.

Pilnoje pasaulio veikloje ir pilname liaudies sąjūdyje jis neatsitraukė ir nepasiliko nuošalus. Jis žengė į minią ir įsimaišė tarp žmonių.

Anuomet ieškantiems laisvės jis davė pavyzdį, kaip tobulai galima tapti laisvu; anais prabangos amžiais jis parodė, kaip galima įsigyti visokių lobių; anais kūno kulto amžiais jis nurodė kelią į tobulą džiaugsmą.

Pranciškus vaizdingai apibūdino Evangelijos tiesas amatininkams ir pirkliams, kuriems daiktas turėjo tik apčiuopiamą vertę. Jis nediskutavo, bet parodė tikrą savo prekę; nukalė savo tikrojo pinigo vienetą. Minioje tarp išsilavinusių, praktiškų ir bemokslių žminių jis kalbėjo vaizdingai ir trumpai.

Jis numetė šalin odinį diržą ir apsijuosė kanapine virve. Asyžiaus žmonėms jis paskelbė savo nepriklausomumą nuo tėvo ir vyskupo akivaizdoje tėvui sugrąžino savo puošnius drabužius.

Jis bučiavo raupsuotus, susižiedavo su neturtu, pamokslavo paukščiams, draugavo su vilku. Jis parėmė medžio gabaliuką į petį, tartum grotų smuiku; jis žiemos metu iš sniego lipdė senius, kad išvaikytų šeimos pagundas; mirdamas prašė, kad jį padėtų ant nuogos žemės.

Tai buvo serafiškasis Pranciškus Asyžietis, nors garbės vardo "doctor seraficus" ir neturėjo, kaip jį turėjo ordino brolis šv. Bonaventūra.

Nei pavienis vienuolis, nei vienuolynas neturėjo nuosavybės. Pranciškaus širdis priklausė "altissima paupertas" — didžiausiam neturtui (2 Kor 8,2) ir tarnavo vargšams. Jo mažesnieji broliai gyveno priemiesčiuose, miestų pakraščiuose, kur buvo įsibrovęs neturtas. Teisingas yra posakis: "Oppida Franciscus, montes Benedictus amabat; Bernardus valles, celebres Ignatius urbes" — Pranciškus mylėjo miestus, Bene-

diktas — kalnus, Bernardas — slėnius, gi Ignacas — įžymias vietoves! Pranciškoniška dvasia mylėjo miestus. Ten Pranciškus sutiko anas sielas, kurioms jis buvo daugiau pavyzdžiu, negu sakykloje argumentais. Jis atėjo varguoliams nešti linksmos naujienos į jų gatveles. Tačiau jis buvo ne vien tik beturtis, bet taip pat ir Dievo dainius.

Jaunystėje jis su linksmu nerūpestingumu praūžė turtingo pirklio pinigą maloniose draugų sueigose. Jis pakenčiamai mokėjo prancūziškai ir lotyniškai. Bet mokslo nelabai daug turėjo. Posakis "scientia influat" — pažinimas išpučia (1 Kor 8,1) vėliau, jo evangeliško uolumo metais, nebuvo joks parankus dokumentas jo dvasinei darbuotei. Jis nebuvo joks mokslininkas. Ką nors pacituoti jam nebuvo įprasta. Lotynų kalba, kuria jis rašė, buvo paprasta, kaip ir gyvenimas, paskui kurį jis skubėjo. Vis dėlto jam kartą pavyko sukurti posakį, nusakantį gilią gyvenimo mintį: "Tantum habet homo de scientia, quantum operatur. Non sit aggregator" — Žmogus tiek turi mokslo, kiek jis jo realizuoja — įgyvendina. Jis nerinko jokių knygų (Spec. perf.). Ir apie save prisipažino: "Me esse unum novellum pazzum" — Aš turiu būti vienintelis naujasis kvailys (Spec. perf. 48).

Pranciškaus mintyse ordino gyvenimas visiškai skyrėsi nuo Benedikto ar Bernardo. Pranciškus norėjo tekantį judėjimą, dvasios maitinamą, atlikti pagal prievoles. Ir tai jis padarė. Jis paliko pasaulį, kad eitų pas žmones. Jam gamta nebuvo nuodėminga. Pranciškus parašė gyvenimo taisykles — "Forma vitae", regulą bendram gyvenimui, o popiežius tai patvirtino. Jo šūkis buvo: "Pax et bonum!" — Taika ir gėris!

Kas gi yra Dievo tarnai, jei ne jo giesmininkai, kurie žmonių širdis turi kelti aukštyn ir pripildyti jas dvasišku džiaugsmu?" (Spec. perf. 100).

Žmonių širdys neša daugybę naštų: ginklus, pinigus, darbo įrankius, vaidus ir pageidimus. Dievo dainius pateikia džiaugsmo spektaklį. Jis primena žmonėms, kad jie turi vieną sielą ir kad siela neturi jokių sagčių. Siela yra turtas, kuris niekada nedingsta.

Dievo dainius skelbia Evangeliją visur, kur tik sutinka žmogų: miške ir pakelėje, aikštėje ir pilyje, prie bažnyčios, gal būt, net ir abatijos koridoriuje.

Tai tyras Evangelijos skelbimas, be jokių moksliškų aiškinimų. Vėliau pranciškonų reguloje jis taip sako apie pa-

mokslininkus: "Trumpa kalba jie tegul skelbia žmonėms apie ydas ir dorybes, bausmę ir garbę, nes ir Viešpats, žemėje gyvendamas, trumpai kalbėjo" (IX skyr.).

Prancūzų menininkas Theobald Chartram (m. 1907) savo paveiksle "Dainuojantis šv. Pranciškus" įamžino du svarbius šventojo bruožus — darbą ir džiaugsmą. Pranciškus žinojo, jog dykinėjimas padaro nusidėjėlius. Pirmieji pranciškonai už darbą neėmė jokio atlyginimo. Jie nenešiojo jokių vienuoliškų drabužių, buvo apsirengę kaimietiškai, keliavo per kraštą, paprastai dviese, ir dirbo laukuose pas ūkininkus už kasdieninę duoną. Miegojo daržinėse ir pašiūrėse ar kokio kaimo bažnytėlės prieangyje. Savo reguloje ir testamente Pranciškus savo broliams rašė: "Broliai, kuriems Viešpats suteikė malonę darbuotis, tegul dirba ištikimai ir maldingai" (V skyr.).

Minėtas prancūzų menininkas nupiešė ir jungą jaučių, betraukiančių arklą, ir paskui žingsniuojantį šv. Pranciškų. Arklą atstoja neaptašytas medžio kamienas, iš kurio natūraliai išsišakoja noragas ir dvi rankenos. Darbas sunkus. Čia yra primintinas šv. Pranciškaus regulos posakis, imtas iš Evangelijos: "Nė vienas, kuris prideda ranką prie arklo ir žvalgosi atgal, netinka Dievo karalystei" (Lk 9,62).

Dievo dainiaus prigimtis buvo apdovanota poetiniais ir meniniais gabumais. Jis sugalvojo ir Grecci miškelio antkrantėje, netoli Asyžiaus, surengė pirmą kartą (1223) Kalėdų prakartą.

Pranciškui Kalėdos buvo visų švenčių šventė, kadangi per Kalėdas pats Dievas nužengė iš dangaus ir per savo didį nusižeminimą įsikūnijo žmogaus prigimtyje.

Šventasis buvo giliai paliestas be galo nusižeminusio Dievo sąvokos. Jis verkė dėl neturto, prisiminęs prakarte gimusio Jėzaus vargingumą.

Kalėdos taip pat buvo ir pranciškoniška liturginių metų švenčių šventė. Trys pranciškoniški įžadai — neturtas, nusižeminimas ir nekaltumas — švietė kalėdiniame danguje.

Paskui stigmų stebuklas ypatingu būdu užantspaudavo nepaprastą pamokslą "paveiksluose", iš Evangelijos pakartotą ir įgyvendintą, kurį Dievo dainius savo nuostabiu būdu skelbė žmonėms.

Iki tol nebuvo jokio Kristaus sekėjo, jokio šventojo, paženklinto regimomis kančios žymėmis. Širdys ir sielos kentė-

jo su Jėzum, tačiau asketų ir mistikų dvasinės žaizdos niekada nebuvo atvertos jų kūnuose.

Prieš mirtį šv. Pranciškus pasakė savo broliams: "Ego quod meum est feci; quod vestrum est, Christus edoceat" — Aš savo atlikau. Ką jūs turite daryti, tepamoko jus Kristus! (2 C 214). Per savo gyvenimą jis viską darė, idant pasiektų dievišką idealą — nukryžiuotąjį Kristų.

Ant šv. Pranciškaus kapo Asyžiuje yra įgraviruoti lotyniški žodžiai: "Franciscus vivens mortuus" — Ir po mirties gyvas Pranciškus! Jis ir miręs pamokslauja savo broliams: "Būkite mano sekėjai, kaip aš buvau — Kristaus kentėjimuose!" Ir štai dalis jo sekėjų laimėjo kankinių palmes, o daugelis kitų gyveno tokį tobulą gyvenimą, kad buvo įrašyti į šventųjų skaičių.

Kardinolas Jokūbas de Vitri (apie 1220), šv. Pranciškaus bendralaikis, rašė apie pranciškonų sąjūdį: "Jie taip rūpestingai stengėsi atnaujinti uolumą, neturtą ir paprastumą primityvios Bažnyčios, savo karštu dvasios troškuliu semti tyrąjį vandenį iš Evangelijos šaltinio... Tai yra šventas Mažesniųjų Brolių Ordinas ir nuostabi draugija tų žmonių, kuriuos Dievas pašaukė šioms dienoms."

Dvasios laisvė Pranciškų nuvedė į vienuolyną, kur jis beklūpančius vienuolius pastatė ant kojų ir iš jų padarė brolius, o paskui juos siuntė po du skelbti Evangelijos į visą pasaulį. Nuo to laiko iki šių dienų, kaip matome, pranciškonai ilgiausioje procesijoje su Evangelija rankoje vaikščioja kiekviename pasaulio žemyne. Lietuvos istorijoje pirmą kartą susitinkame pranciškonus 1245.

☆ ☆ ☆

Pagal Dievo planą mes esame pašaukti būti pavyzdžiais ir modeliais tiems, kurie po mūsų ateina ir įstoja į Ordiną. Mūsų jaunieji broliai turi matyti mūsų žodžiuose ir darbuose bei elgesyje Kristaus ir šv. Pranciškaus dvasią. Mes turime būti jų tėvais ir ugdyti juos malonėje; turime būti jų mokytojais ir stengtis formuoti Kristų jų širdyse savo gyvenimo šventumu ir labiau veikti pavyzdžiu, negu žodžiu.

Jei mes perduosime jiems karštą dvasią, ir jie bus karšti, užsidegę; jei mes teiksime jiems abejingumą ir drungną dvasią, jie pasiliks apatiški ir drungni. Jie nebegalės susidaryti dorybės plano, aukštesnio už tą, kurį jie regi mumyse. Kaip jie galės užlaikyti tylėjimą, jei tylėjimas vienuolyne yra laužomas; arba būti punktualūs, jei punktualumas nuolat, net reguliariai, yra apleidžiamas; kaip galės būti paklusnūs, jei paklusnumas yra paniekinamas; kaip žavėsis neturtu, jei jo nesilaikoma.

Nesakykime, kad modernieji atomo amžiai skiriasi nuo viduramžių ir kad pasikeitė papročiai. Čia yra tik apgaulingas prieštaravimas, kuris sugundė daug krikščionių, kad tik greičiau ištrūktų iš Evangelijos patarimų.

Šv. Pranciškus regulą vadino "gyvenimo knyga, išganymo viltimi, Evangelijos branduoliu, tobulybės keliu, rojaus raktu, amžinosios sutarties sandora" (2 C 208). Savo ordino regulą šventasis pradeda Kristaus Evangelija. Ją pateikia savo mažesniesiems broliams kaip gyvenimo rodyklę. Kai jaunuolis ar vyras įstoja į Ordiną, jis turi visko atsižadėti, dėvėti šiurkštų drabužį... Šv. Pranciškus kalba apie neturtą. Jis kalba apie darbą, kurį visi turi atlikti sąžiningai. Kalba apie išmaldas: tik reikalui esant, jie gali elgetauti. Kalba apie maldą bei pasninkus. Jis perspėja visus tuos, kurie su perdėtu uolumu veržiasi prie mokslo; perspėja tuos, kurie perdaug yra susirūpinę žemiškais dalykais; kalba apie pavojus santykiuose su žmonėmis. Pagaliau jis taria: "Palaiminti, kurie persekiojami dėl teisybės".

Šv. Pranciškaus reguloje yra suglausti Evangelijos patarimai.

Rašydamas nuostatus, jis taip pat aiškiai nusako rimtas priežastis teisėtiems dispensams. Kalbėdamas apie aprangą, sako: "Kas yra būtino reikalo verčiamas, tas gali dėvėti avalynę". Pažymėdamas pasninko laiką, jis apgalvotai priduria: "O aiškaus reikalo verčiami, broliai yra laisvi nuo kūniško pasninko". Nusako broliams keliavimo priemones: "Ir neleidžiama jiems joti, jei neverčia būtinas reikalas ar liga". Draudžia broliams imti pinigus: "Griežtai įsakau visiems broliams, kad nei patys, nei per tarpininkus neimtų pinigų". Bet jis tęsia toliau: "Tačiau ligonių reikalais ir kitų brolių apranga tegul rūpinasi per dvasiškus bičiulius vien tik ministrai ir kustodai, atsižvelgdami į vietą, laiką ir šaltus kraš-

tus . . . bet su sąlyga, kad nebūtų imami jokie pinigai."

Žymus pranciškonų mokslininkas Augustinas Gemelli rašo: "Koks kilnus dalykas yra pranciškoniškas pašaukimas! Mielai sveikintini vyrai iš įvairiausių kultūrų, didžiuma su įvairiausiomis tendencijomis ir skirtingais proto išsilavinimais. Kiekvienas iš jų nešioja tą patį abitą, kiekvienam iš jų duota tolygi celė su baldais, kryžium ir staliuku; kiekvienam leidžiama vystyti savąjį ypatingą užsiėmimą ir darbą."

Neaptemdykime to šv. Pranciškaus idealo, bet protingu ir išmintingu būdu jį pakelkime, atgaivinkime jo senovės grožį, apsupdami jį serafiškąja meilės atmosfera. Pranciškus visada rūpinosi savo vaikų gerove, visada širdyje nešiojo rūpesčio ir meilės mintis dėl jų ir degė dėl Kristaus. Jis troško jiems daugiau rūpestingumo meilės, negu kad motina rūpintųsi: "Ir jei motina peni ir myli savo kūno sūnų, tai kiek kartų stropiau turi kiekvienas mylėti ir maitinti savo dvasišką brolį?"

Kai šv. Pranciškus ir vienas jo draugų 1213 pavasarį atvyko į Montefeltro pilį, ten visoje garbėje ir iškilmėje įvyko riterių rungtynės. Į tuos kilniuosius riterius, nešiojančius blizgančius šarvus ir puošnius drabužius, basakojis prastuolis šiaip kreipėsi: "Jūs statote save į pavojų dėl savo damų meilės, kad gautumėte iš jų rankų atpildą ir visi jūsų sunkūs bandymai pasikeistų į malonumą. Tačiau yra kita Valdovė ir kitas Viešpats, kurie iš jūsų taip pat reikalauja tokių aukų, o atlyginimas, kurį jie pažada, yra už laiko ribų. Argi bet koks kentėjimas neatrodytų menkas, jeigu jūs puoštumėtės amžinybės meile?"

Pasižadėdami laikytis regulos, mažesnieji broliai įsipareigoja imti šv. Pranciškų savo pavyzdžiu ir, sekdami juo, kas kitiems žmonėms būtų neapsakomas kartumas, pakeisti tai į tikrąjį džiaugsmą.

Vos, Sancti Dei incliti,
Qui estis mente lucidi,
Franciscum imitati.
Orate ut intrepidi
Hic simus semper fervidi
Et postmodum beati.

Jūs, garsūs Dievo Šventieji,
Kurie esate šviesūs mintimi,

Pranciškų sekėte.
Maldaukit, kad nenuogąstaudami
Čia būtume visada karšti,
O po to palaimintieji.

Ši liturginė pranciškonų ordino garbei antifona nurodo tris pagrindinius nuolatinio pranciškono tobulybės būdus:

1. laikytis ir niekada neaptemdyti pranciškonų idealo;
2. išreikšti jį herojiškais aktais ir
3. nuolat jį gaivinti karšta malda.

Paskutiniai antifonos žodžiai "O po to palaimintieji" pažada mums atlyginimą pas ištikimus mūsų serafiškojo tėvo sekėjus amžinybėje.

"O beturčių Patriarche, Pranciškau, ir jūs, jo sūnūs, dieviškojo įstatymo Daktarai, Kristaus Kankiniai, šventi Išpažinėjai, Viešpaties Mergelės, Atsiskyrėliai, šventos Moterys ir visi Palaimintieji, užtarkite mus!" Amen.

22. "VISUOMET DŽIAUKITĖS VIEŠPATYJE!"

"Ubi est paupertas cum laetitia, ibi nec cupiditas nec avaritia" — Kur yra neturtas ir džiaugsmas, ten nėra nei godumo, nei pavydo (šv. Pranciškaus žodžiai, 27).

"Risum teneatis, amici?" — argi jūs nesijuokiate, draugai? — užtinkame senovės romėnų Horacijaus (m. 8 po Kr.) raštuose.

Žmonių niekintojas Fridrikas Didysis su svaigulinga neapykanta davė žmogaus apibūdinimą, kurį Platonas netiesiogiai buvo davęs žmogystai: "animal bipes inplume" — dvikojis, beplunksnis gyvulys. Taip pat ir aristoteliškų posakiu "animal sociale" (socialinis gyvulys) dar nėra tarta paskutinis žodis apie kūrinijos vainiką.

Viduramžių mąstytojai parodė savo supratimą, kai jie žmogų pavadino "animal risibile" — juokaujantis gyvulys. Dantė savo veikale "Vita nuova" priskaitė žmogaus pirmumui, kad jis gali juoktis: "essere risibile" — juokaujanti būtybė.

Atseit, tik vienas žmogus pilna to žodžio prasme atsiskleidžia juokui. Dantė gyveno tik savo Beatričės galvos linktelėjimu ir jos juoku. Šitas "disiato riso" — geistas juokas, išreikštas viduramžių Madonose, vilioja ir džiugina. Žmoniją žavi besišypsanti Leonardo da Vinci "Mona Lisa"

Tautų išmintis reguliavo juoko naudojimą, idant žmogus neišeikvotų tos kilnios dovanos.

Anas gi juokas, kuris yra melas, kaip klastingas bučinys, kada žmogus išsišiepęs juokiasi ir rodo dantis, o apie kaktą niaukiasi, jo dvasioj slypint įkandimui, — toks juokas vadinamas "risus equinus" — arklinis žvengimas. "Homeriškas juokas" yra kilęs iš dievų juoko aprašymo senovės graikų poeto Homero poemoje "Iliada". Tai palaimintųjų dievų prapliupimas nepaliaujamu juoku. Toks dievų kvatojimas apibūdina senovės graikų religiją ir jos kūrėjus.

Kitur kažin ar beaptiksime taip linksmai klegančius dievus.

Mes juokiamės ne vien burna. Akys taip pat juokiasi. Tos pačios akys juokiasi, tos pačios akys verkia.

"Juokas, verksmas ir skausmas yra broliai ir seserys." Šituos Goethės žodžius jungiame prie karaliaus Saliamono išminties: "Omnia tempus habent: tempus flendi et tempus ridendi . . ." — visa kam yra metas: metas verkti ir metas juoktis . . . (Pam 3,4).

Juokas ir meilė yra brolis ir sesuo. Kas negali mylėti, tas negali iš širdies juoktis. Šis sakinys ir tada bus teisingas, kai mes jį atvirkščiai pasakysime: Kas negali iš širdies juoktis, tas negali ir mylėti.

"Gaudeamus igitur, iuvenes dum sumus!" — Taigi džiaukimės, kol jauni esame! Taip prasideda studentų himnas (1267 parašytas kun. C.W. Kindlebeno). Nekalti džiaugsmai . . . Jie yra veiklumo šaltinis, jie bėga nuo nuodėmės. Kas daroma su džiaugsmu, tai, rodos, visai nėra sunku padaryti. Džiaugsmas ir meilė naikina visokį vargą.

1261 Bolonijoje popiežiaus Urbono IV sutikimu buvo įsteigtas vienuolių ordinas, kurio nariai nebeduodavo vadinamųjų "neturto įžadų". Kadangi jie rūpinosi daugiau savo malonumais, tai buvo praminti lotyniškai "fratres gaudentes" — linksmieji broliai. Dantė juos mini "Pragaro" giesmėse.

Vienas žymus prancūzų filosofas savo veikale apie juoką įžangoje pabrėžia, kad pasaulyje yra labai maža juokaujančių žmonių. Maloniai besišypsančius bei juokaujančius veidus dar sutiksime nekaltuose kūdikiuose ir vienuolynuose. Daugelis žmonių turi išleisti daug pinigo kinams ir teatrams, kelionėms, pasilinksminimams baruose, kad kartą galėtų gerai pasijuokti. Tačiau juose girdėsi ne nuoširdų, bet tik spiegiantį ar nemalonų juoką. Be to, tai daug priklauso ir nuo auklėjimo bei aplinkos, kuri dažniausiai nuslopina nuoširdų juoką.

Lietuvių liaudis sako: "Juoktis yra sveika! Juokas piktumą malšina!" "Ten, kur uždraustas juokas, paprastai ir verkti nevalia", — sako lenkų satyrikas St. Jerzy Lec. Mūsų juokas mus išduoda, kas mes esame.

Kartą popiežius Pijus XII privačioje audiencijoje priėmė du žymius filmų aktorius komikus ir jiems sakė: "Šiandien pasaulis daugiau reikalauja juoko ir minties humorui, negu bet kada. Tie turėtų dėkoti Dievui, kuriems jis suteikė

didelę malonę nešti pasauliui juoką. Pašaukimas nešti ir suteikti linskmumą užsitarnauja tikrą garbę."

"Keep smiling" — tai Amerikoje nerašytas įstatymas. Net vienuolynuose pamatysi užrašus: "Smile, God loves you!" — Šypsokis, Dievas myli tave! Lietuviai savo laiškus užbaigia rašyti "Su šypsniu Kristuje!"

New Yorko požemio traukinių vagonuose 1975 buvo iškabinti plakatai — dideli dantys su šypsančiomis lūpomis ir parašu: "Keep your subways beautiful. SMILE!"

"Pasodink į savo širdies daržą mažą šypseną ir stebėk savo džiaugsmo augimą. Aš žinau, jog po trumpo laiko visi tavo rūpesčiai, nerimai pranyks ir tu būsi linksmas." Taip kadaise pagonis galėjo ir turėjo priežastį skųstis ir aimanuoti. Žmogus, prasikaltęs ir nejautrus savo nuodėminguose keliuose, būtinai turės skaudų nerimą savo širdyje.

Džiaugsmas yra svarbi ir būtina gyvenimo dalis; jis yra gyvenimo vertybių ir jėgų elementas, jis būtinai yra reikalingas kūno ir sielos sveikatai. Vis dėlto pasaulyje daug matyti liūdesio. Kur tik žmogus pasisuka, ten mato susiraukusius, išsisekusius ir baimės iškankintus veidus. Argi taip turėtų būti?

Tikrojo džiaugsmo pagrindas yra gryna sąžinė. Kas viduje yra neramus, tas veltui stengsis linksmintis. Kas nuodėminguose dalykuose norėtų ieškoti džiaugsmo, tegul pasiskaito parašą ant vieno studento kapo Bolonijos kapinėse: "O quam fragilis nosse te ipsum, fuit voluptas!" — Žiūrėk, kokios trumpos buvo linksmybės.

☆ ☆ ☆

Bet kokia džiugi žinia mums visiems yra lyg koks mielas pasveikinimas po ilgo nesimatymo susitikimas! Nėra brangesnio ir džiugesnio pasakymo, kaip šv. Pauliaus kreipimasis į tikinčiuosius: "Gaudete in Domino semper!" — Visuomet džiaukitės Viešpatyje! (Fil 4,4).

Šv. Rašte dažnai kalbama apie džiaugsmą. Apskaičiuojama, jog žodis "džiaugsmas" Šventraštyje yra minimas per 130 kartų.

Argi Jėzus Kristus nebuvo džiaugsmo žmogus? Iš tikrųjų per visą jo buitį šioje žemėje tęsėsi graudulio eitynės. Žmonių nedėkingumas ėjo kartu su juo. Kentėjimo šešėliai klojosi prieš jį. Tačiau jo sielos ramybė praėjo kiaurai. Džiaugsmas iš dieviškos išvaizdos veržėsi regimai.

Kaip reiškiasi džiaugsmas Kristaus Bažnyčioje? Ji turi daug kentėjimų. Kai kuriose šalyse ji stovi Didžiojo Penktadienio viduryje. Gal teisingai sako šv. Hilarijonas: "Ecclesia dum persecutionem patitur, floret; dum opprimitur, vincit; dum contemnitur, proficit; stat, cum superari videtur" — Kada Bažnyčia yra persekiojama — ji klesti; kada yra prispausta — pergali; kada yra paniekinta — daro pažangą; kada atrodo nugalėta — stovi nepajudinamai. Bet vis dėlto ji beveik kiekvieną dieną švenčia džiaugsmingą šventę. Savo bažnytinius metus ji suskirsto pagal didžiąsias džiaugsmo dienas, išsiskleisdama liturginiu džiaugsmo triumfu! Kai ji gieda, tai iš jos veržiasi džiaugsmo melodijos!

Oscar Wilde (m. 1900), airių rašytojas, kuris patyrė katalikų tikėjimo džiaugsmą tik savo mirties patale, Paryžiuje, dar savo netikėjimo dienomis, su liūdesiu rašė: "Kada aš aplamai pagalvoju apie religiją, aš jaučiuosi, lyg norėčiau įsteigti ordiną tiems, kurie neišgali tikėti. Būtų galima tai pavadinti visų be tėvo brolija, kur ant altoriaus niekada nedegtų jokios žvakės ir nebūtų kunigo; kieno širdyje niekada negyveno ramybė, galėtų auką atnašauti su nepalaiminta duona ir tuščiu, be vyno, kieliku." Į tai atsako šv. Pilypas Neris: "Kataliko džiaugsmas yra Dievo dovana, ištekanti iš geros sąžinės."

Džiaugsmas pas mūsų šventuosius. Kai kas pasakytų, jog mūsų šventieji yra apsiblaususios išvaizdos ir su paniurusiais veidais. Tačiau jie labai klysta. Šv. Martyno juokas dar, rodos, tebeskamba iki šių dienų. Šv. Bernardas net skundėsi, kad jis dažnai nebegalėdavo sustabdyti savo džiaugsmo, išsiveržiančio iš sielos gilybių. Jis troško, kad linksma ramybė gaubtų jo vienuolių širdis.

Šv. Pranciškus, kurio sužieduotinė yra "šventas neturtas", dainavo ir smuikavo savo vidinį džiaugsmą į pasaulio platumas. Džiaugsmui išreikšti jam užtekdavo net dviejų pagaliukų, kuriais, lyg smuiku grodamas, garbino Sutvėrėją.

Gal būt, Pranciškaus motina Pica vietoje visų paveldėjimo turtų jam suteikė linksmumą kaip dovaną.

Humorą paveldėjo ir pirmieji jo sekėjai, šie linksmieji beturčiai muzikantai, kaip juos vadino Pranciškus. Jis savaime buvo "linksmas ir išdaigus jaunuolis, pilnas džiaugsmo, gyvybės, linksmybės ir atsidavęs linksmai dainai..." (Tres soc. 2,4). Nežiūrint jo sumanumo prekyboje, šventasis Asyžietis išlaikė savo saulėtą prigimtį. Šv. Pranciškus sakydavo:

"Šėtonas labai džiaugiasi, kai jis gali Dievo tarną išplėšti iš dvasinio džiaugsmo. Jis nešiojasi su savim smilkalų dulkių ir barsto jas smulkiomis dulkelėmis į sąžinės plyšelius, kad sudrumstų gryną nuotaiką ir aptemdytų sielos giedrumą. Tačiau džiaugsmas, pripildąs dvasinio žmogaus širdį, sunaikina šiuos mirtingus žalčio nuodus..." (2 C 125).

Daug pranciškoniško humoro turėjo ir Ordino didieji šventieji, kaip šv. Bernardinas Sienietis ir šv. Jonas Kapistranietis. Tai rodo jų parašyti pamokslai.

"Brolis Juniperas buvo žymus Dievo dainius, kuriam giedant dažnai išsiveržda vo ugningi žodžiai apie Viešpatį" (T. Celanas, Vita S. Clarae).

1221 Sekminių kapitulos metu šventasis net į regulą įrašė nuostatą: "Broliai turi žiūrėti, kad iš viršaus jie neatrodytų kaip veidmainiai, rūsčiais ir perkreiptais veidais, bet kad būtų linksmi Viešpatyje, džiugūs, malonūs ir giedri" (1 Regula, 7).

Kaip matome, ir dideliame atsižadėjime bei griežtoje atgailoje Beturtis pasiliko linksmas Viešpaties tarnas. Jis tą džiaugsmą paliko ir savo mažesniesiems broliams. Primityvios pirmosios pranciškonų gyvenimo dienos, mėnesiai ir metai buvo paskiros melodijos, pilnos dvasinio džiaugsmo.

Pranciškus gerai žinojo, kad žmogaus siela negali laisvai pakilti ir džiaugtis Dievu, jei yra kliudoma kūno.

Tai tikrai yra pranciškoniška, ką papasakojo giliai pamaldus ir šventas vokiečių provincijolas Petras Teukesbury: "Tria sunt necessaria ad salutem temporalem, cibus, somnus et iocus! Item iniunxit fratri melancholico, ut biberet calicem optimo vino pro poenitentia, et cum ebibisset, licet invitissime, dixit ei: Frater carissime, si haberes frequenter talem poenitentiam, haberes utique meliorem conscientiam."

— Trys dalykai yra reikalingi išlaikyti kūno sveikatai: maistas, miegas ir juokas. Jis įsakė kaip atgailą nuliūdusiam broliukui, kad išgertų pilną stiklinę geriausio vyno, o kai išgėrė, jam tarė: Mano brangusis brolau, jei tau būtų daž-

niau užduota tokia atgaila, tai tu tikriausiai turėtumei geresnę sąžinę (Eccleston XV, p. 115,44).

Šv. Pranciškus iki paskutinio atodūsio pasiliko linksmas ir saulėtas žmogus. Ir tai buvo todėl, kad jis turėjo tikrąjį serafiškąjį džiaugsmą. Jis rado džiaugsmą Dievo didybėje, jo gėryje ir kiekviename jo tvarinyje.

Mums reikia džiaugsmo, ypač mums vienuoliams, nes be džiaugsmo vienuolinis gyvenimas virsta rutina... Džiaugsmas švelnina visus kartėlius.

Vienoje ligoninėje gulėjo vaikutis, kuris didžiai kentėjo. Seselė, kurios akyse buvo matyti ramus džiaugsmas, priėjusi prie sergančiojo lovos, užklausė: "Sakyk mielasis, kuo aš tau galėčiau patarnauti?" Mažasis ligonis savo širdelėje nuoširdžiausiai manė: "Tik maloniai pažvelk į mane!" Tikrasis džiaugsmas išplaukia iš meilės. Meilė ateina iš Dievo pas mus, meilė iš mūsų eina pas žmones ir toji pati meilė iš žmonių vėl sugrįžta pas Dievą.

Tokiu būdu mes prieiname prie svarbaus klausimo: kam mes turime padėkoti už tikrąjį džiaugsmą? Apaštalas Paulius jau atsakė, kai jis rašė filipiečiams: "Mano broliai, džiaukitės Viešpatyje!.. Visuomet džiaukitės Viešpatyje! Ir vėl kartoju: džiaukitės!" (Fil 3,1; 4,4).

Visų dvasiškių, kunigų, vienuolių bei seselių linksmumas yra lyg patarlė. Šv. Pranciškus ir jo sekėjai, šv. Antanas Paduvietis giedojo savo mirties patale. Brolis Leonas ir Angelijus be perstojimo turėjo giedoti "Saulės giesmę", net paskui brolis Elijas pradėjo bijoti dėl šv. Pranciškaus gero vardo. Tačiau šventasis atsakė: "Kitko aš nebegaliu, kaip tik dainuoti, nes greit atsisveikinsiu ir būsiu su Kristum" (Spec. perf.).

Daugelis žmonių galvoja, jog religingumui nepritinka linksmumas. Tačiau jie pamiršo, kad šventųjų gyvenime nėra liūdnumo. Apie šv. Teresę kartą kažkas pasakė: "Čionai yra viena šventoji, kuria mes visi galime sekti. Jinai valgo, miega ir gyvena kaip kiti žmonės; tačiau iš visko matoma, kad ji yra pilna Dievo dvasios." Kartą šventoji pasakė savo seselėms: "Kas iš mūsų pasidarytų, jei kiekvienas bent tą truputėlį humoro ir sąmojo, kurį jis turi, norėtų užslopinti? Šitie nelaimingieji žmonės nesektų pavyzdžiu tų, kurie kiek mažiau buvo dievoti, bet linksmi, o parodytų niūrią ir piktą miną taip, lyg bijotųsi kalbėti. Iš tokios bai-

mės net jų pamaldumas norėtų išsprukti." Kas bandytų melstis, kaip meldėsi šv. Teresė Avilietė: "Nuo neišmintingos maldos ir surūgusių šventųjų saugok mus, Viešpatie!"

Ta pati šventoji į melancholikus žiūrėjo kaip į nelaimę ir jokiu būdu tokių seselių nenorėjo matyti vienuolynuose. "Jei kokia vienuolė Karmeliui (ordinui) neša palinkimą į melancholiją, to jau užtenka jos atleidimui iš ordino."

Vienuolių rekreacijose, kuriose dalyvavo šv. Madeleine-Sophie, seselės būdavo labai linksmos. Ji pasisakė, kad nemėgsta tokių seselių, kurios yra įtemptos, išsekusios ir būkštauja net kalbėti, kad tik nepasakytų ko nors blogo. Jos rekreacijose sėdi susigūžusios, niūrios ir nešnekios. Šventoji mėgdavo priminti: "Pirmoji vienuolyno taisyklė — nė vieno nepykinti, neįkyrėti."

Čia pritinka ir šv. Pranciškaus paskatinimo žodžiai vienuoliams: "Palaimintas tas vienuolis, kuris turi džiaugsmą ir pasitenkinimą tiktai šventuose dieviškuose pasišnekėjimuose ir darbuose, per kuriuos jis patraukia žmones su džiaugsmu ir linksmybe prie Dievo meilės. Bet vargas tam vienuoliui, kuris pasitenkina tik banaliais ir tuščiais žodžiais, kuriais žmones veda tik į tuščią juoką" (Nr. 20).

Bendrosios poilsio valandos vienuolynuose turi tarnauti dvasiniam džiaugsmui. "Religiose colloquamur" — Šventai pasikalbėkime! Pranciškonų vienuolynuose tokiais žodžiais tėvas viršininkas duoda leidimą šnekėtis prie stalo. Jei tylos laikymasis turi puoselėti vidinį susitelkimą ir apsaugoti nuo liežuvio nuodėmių, tai religinis pasikalbėjimas, dvasiškas pasižmonėjimas turi duoti broliams progą išsikalbėti ir tuo pragiedrinti dvasią. Juk linksmybė yra tiek pat reikalinga širdžiai, kiek šviesa akims. Dar daugiau, nėra tikro dievobaimingumo be džiaugsmo.

Būdami pranciškonai, būkime serafiškai linksmi, nes, anot šv. Pranciškaus Salezo, "liūdnas šventasis tikrai yra nelaimingas šventasis".

"Facundissimus homo (Franciscus Assi.), facie hilaris, vultu benignus, immunis ignaviae, insolentiae expers" — Pranciškus buvo didelės iškalbos žmogus; veidas linksmas, maloni išvaizda, taip pat drąsus ir apsukrus... (1 C 83).

"Videbatur tanquam sanctus qui ridet" — Atrodė lyg besišypsąs šventasis! (Fr. Elias, a. 1226 Oct. 4).

Būdamas mirties guolyje, šv. Pranciškus dainavo. Brolis Elijas perspėjo: jis turėtų mąstyti apie mirtį, ne dai-

nuoti, artinantis paskutinei gyvenimo valandai. Vargšelis nė nenujautė, kad šv. Pranciškus kaip tik mąstė apie mirtį, bet jis buvo toks ramus, kad jam rūpėjo dainuoti.

Šv. Antano Paduviečio litanijoje kreipiamasi: "Šv. Antanai, nuliūdusiųjų linksmintojau, melskis už mus!"

Šv. Klara, kuri mylėjo ir suprato brolį Juniperą, vadino jį "Domini ioculator" — Viešpaties juokdariu.

Apie šv. Klarą jos kanonizacijos byloje taip sakoma: "Visada ji linksma buvo Viešpatyje!" Ji perspėjo: "Melancholija, nusiminimas yra dievotumo nuodai!"

Tikras pranciškono tipas buvo brolis Juniperas: egregius Dei ioculator — tikras Dievo juokdarys. Gi Pranciškus apie jį išsireiškė: Kad tokių brolių Juniperų būtų visas miškas!

Šv. Bonaventūra visada turėjo linksmą nuotaiką ir dažnai sakydavo savo sanbroliams: "Dvasinis džiaugsmas yra Dievo malonės ženklas mumyse."

Pirmasis pranciškonų studentų būrelis, vadovaujant broliui Pacifikui (poetui), į Paryžių atvyko 1219. Paryžiečiams studentams į akis krito pranciškonų paprastumas ir linksmumas. Su savim į studijų sales jie nešėsi neturto dvasios džiaugsmą: buvo patenkinti ir laisvi, nesiekdami laimėjimų nei garbės. Jų studijos buvo Dievo šlovei.

Jei šv. Pranciškus būtų pažinęs šiuos studentus, gal būt, į savo "Saulės giesmę" būtų įdėjęs šias eilutes: "Tegarbina tave, o Viešpatie, mūsų brolis mokslas, kuris apšviečia dvasią; iš tavęs aukščiausias Visagali, gaunama kiekviena žinija!"

Kai pirmieji pranciškonai atvyko į Angliją 1224, jie apsigyveno Oxfordo mieste. Netrukus atsirado naujų pašaukimų iš Oxfordo universiteto studentų... Eccleston pasakoja, kaip tie basakojai pranciškonai žiemos metu linksmai žingsniuodavo į universiteto paskaitas: juos lydėjo džiaugsmas ir neturto įžadas.

"Visada broliai tarp savęs buvo linksmi; net ir tada, kai jie tylėjo, jų veido išraiškoje buvo matoma šypsena" (Eccleston, I,8). Nepaisydami viso neturto ir nepritekliaus, jie visi linksmai giedojo, kaip vieversiai; džiugiai ir visi patenkinti darbuodavosi dėl kasdienės duonos; linksmi eidavo rinkti išmaldų ir linksmi sugrįždavo; patenkinti dalindavosi Apvaizdos išmaldomis (2 C 76). Net jų motto buvo:

"Paupertas cum laetitia" — neturtas su džiaugsmu (Verba adm. 27).

☆ ☆ ☆

Štai kodėl šv. Pranciškus savo ordiną pagrindė ne tik atgaila, nusižeminimu bei neturtu, bet ir džiaugsmu. Jis norėjo, kad šis Evangelijos, kaip linksmosios Naujienos, bruožas pasireikštų ir jo brolių bendruomenėje. Bažnyčia tad nėra liūdinčiųjų, bet besidžiaugiančiųjų bendruomenė.

Šv. Augustinas, kuris kartais buvo kaltinamas pesimizmu, pasakė: "Cantate vocibus, cantate cordibus, cantate moribus" — Tebūnie tavo balsas himnu, tavo širdis — himnu ir visa tavo būtybė — himnu . . .

Persekiojamoji Bažnyčia buvo giedanti Bažnyčia. Katakombų koridoriai buvo išpuošti džiaugsmo ir ramybės įrašais. Mat, Bažnyčia supranta, kad krikščionio tarnyba turi būti džiaugsmo tarnyba. Psalmininkas gieda: "Visos šalys, džiūgaukite prieš Dievą, jam tarnaukite linksmos, jo akivaizdon ženkit džiaugsmingai!" (Ps 99,1).

Visi krikščionybės amžiai turėjo džiaugsmo periodus.

Viduramžių katedros buvo poemos iš akmens, iš kurių džiaugsmas šypsojosi, kaip Reimso katedros angelo šypsena. Vilniuje Šv. Petro ir Povilo bažnyčios vidus yra išpuoštas besišypsančiais šventųjų ir angelų veidais.

Žmogus, kuris sulaužė ryšius su Dievu, tuo pačiu išvarė ir džiaugsmą iš širdies.

Renesansas supagonino džiaugsmą; reformacija — jį nutolino; jansenizmas — jį užgniaužė.

XVIII amžius, kaip Voltaire (m. 1778), žinojo tik pajuoką, pašaipą ir patyčias; XIX amžius, romantizmo amžius, buvo charakterizuojamas melancholija.

Su nauju religijos pavasariu atėjo džiaugsmo atgaiva. "Džiaugsmas yra didžiulė krikščionio paslaptis", — pasakė Chestertonas.

Evangelikų vyrų vienuolynas, įsikūręs 1949 Taicé, Prancūzijoj, turi tokį šūkį: "Viešpatie, išlaikyk mus pagal Evangeliją: džiaugsme, paprastume ir gailestingume!" Šv. Pranciškus Asyžietis yra jų vienuolijos globėjas.

Išsilaisvinimas iš pasaulio — iš turtų, iš gyvenimo puikybės, iš kūno ir akių pageidimo — yra sykiu išsivadavimas iš niūrumo. Šventųjų gyvenimai yra nuolatinis skatinimas į džiaugsmą. Be abejo, jie gerai pažino kentėjimus, bet kartu juose reiškėsi ir džiaugsmas.

Šv. Pranciškaus mintis — eiti per gyvenimą su daina mūsų lūpose, su melodija mūsų sielose ir su šypsniu mūsų veiduose, nes "dvasinis džiaugsmas ištrykšta iš tyros širdies" (Spec. perf.).

Vysk. Paul von Keppler savo knygoje "Mehr Freude", užbaigdamas skirsnelį apie šventųjų džiaugsmą, rašo: "Atidarykite akis ir dar daugiau širdis, ir jūs tapsite šių linksmųjų šventųjų sekėjais ir pavyzdžiais. Dar šiandien atrasite nemažą jų skaičių. Jūs turite linksmai besišypsančių veidų ieškoti ne vien didmiesčiuose, salonuose, teatruose, kurortuose. Mieliau ieškokite mažuose kaimuose, Tirolyje, Alpių kalnuose, vienuolynuose ir vienuolynų mokyklose, ir greitai jūs įsitikinsite, kad šv. Pranciškaus dvasia dar nėra mirusi."

"Viešpatie, duok mums šv. Pranciškaus meilę, jo šypsnį, jo sielos žavesį, kuriuo jis kartą praturtino žmoniją, per kurį toks giedras tapo pasaulis!" — popiežius Pijus XI (1926 enciklika "Rite expiatis").

23. KARŽYGIAI UŽ VIENUOLYNO MŪRŲ

"Bernardai, ko čia atėjai?" paklausė žemė.
"Bernardai, ko čia atėjai?" dangus paklausė.
— Į žilą samaną pasižiūrėt, kol nesutemę,
Ir Viešpaties didžiuos dienos darbuos paliaupsint.

Bernardas Brazdžionis

"Vienuolynas yra mokykla, kurioje iš Dievo išmokstame būti laimingi. Neapsakomas palaimintojo gyvenimo saldumas, nes skaitymas jo ieško, mąstymas jį randa, malda jo prašo, kontempliacija jį ragauja.

"Tobulybė nėra kažkas, ką galėtumei įgyti kaip skrybėlę. Įėjęs į parduotuvę, vieną iš keleto, po dešimties minučių jau išeini užsidėjęs ant galvos. O vis dėlto žmonės kartais įstoja į vienuolyną su šitokiu supratimu", — pasakė Th. Merton.

"Vienuolynai yra įkurti ne rinkti tobuliems žmonėms, o tiems, kurie ryžtasi siekti tobulybės" — šv. Pranciškus Salezas.

Vienuolinio gyvenimo mintis siekia Kristaus laikus. Kartą vienas jaunuolis atėjo prie Kristaus ir užklausė: "Mokytojau, ką gero turiu daryti, kad laimėčiau amžinąjį gyvenimą?" Kristus atsakė: "Jei nori įeiti į gyvenimą, laikykis įsakymų." Jaunuolis tarė: "Aš viso to laikausi . . ." Čia Viešpats žiūrėjo į tą pasiryžėlį ir tarė: "Jei nori būti tobulas, eik, parduok, ką turi, išdalyk vargšams, tai turėsi lobį danguje. Tuomet ateik ir sek paskui mane" (Mt 19,16).

Laisvo paklusnumo įžadas išplaukia iš Kristaus žodžių: "Sequere me . . ." — Sek paskui mane (Mt 8,22). Taip pasakė Kristus vienam jaunuoliui, dar norėjusiam eiti į namus palaidoti savo mirusio tėvo, kuriam jis iki šiol buvo paklusnus. Čia Kristus jam patarė atsižadėti savo valios.

Vienuolio idealas. Šv. Jonas Auksaburnis (m. 407) yra pavaizdavęs vienuolinį gyvenimą, palygindamas jį su pasauliečių gyvenimu. Graikų patrologijoje jis rašo:

"Tik metęs žvilgsnį, stebėdamas, kaip jie gyvena, tu gali įžvelgti vienuolių džiaugsmą. Tolindamiesi nuo viešų vietų ir miesto triukšmo, jie apsigyvena kalnuose, nieko neturi bendro su dabartiniu pasaulio gyvenimu ir nesirūpina žmonijos įprasta dalia; nesisieloja pasaulietiškais dalykais, nei vargu, nei ankstesniu užsiėmimu ar turtu, nei pavojais ar sumanymais, nei pavydu, nei pagieža, nei nepadoria meile, nei kitu kuo iš viso.

"Jau didžiojoje ramybėje jie apmąsto dangaus karalystės tikroves. Ypač jie yra susivieniję su Dievu. Jų gyvenimas yra laisvas nuo triukšmo, jų sielos yra laisvos nuo visų ydingų ir liguistų prisirišimų. Tai yra skaidrus ir šviesus gyvenimas — jis yra tyresnis negu oras.

"Jų užsiėmimas yra toks, kurį turėjo Adomas prieš nupuolimą, kai jis buvo apgaubtas garbės, intymiai kalbėjosi su Dievu ir gyveno tokioje vietoje, kuri buvo pripildyta linksmybėmis. Argi užtat vienuoliai yra blogesnėje padėtyje, negu Adomas buvo prieš savo nepaklusnumą, už kurį Viešpats jį išvarė iš rojaus ir savo kaktos prakaitu jam liepė dirbti žemę? Jis neprisirišo prie šio pasaulio; taip pat ir vienuoliai neprisiriša prie šio žemės gyvenimo. Adomas su tyra sąžine kreipėsi į Dievą, kaip daro ir vienuoliai. Tikrumoje jie kalba į Dievą daug laisviau ir džiaugiasi daug smagiau Šv. Dvasios malonės gausingumu . . .

"Vos tik saulė teka ar diena brėkšta, anie žmonės, kurie yra pasaulio šviesa, keliasi iš savo guolio sveiki, budrūs ir blaivūs; jie neturi nei rūpesčių, nei vargų, nei mieguistumo nuobodulio, nei ko nors kito, kas juos vargintų ar trukdytų. Jau dabar jie gyvena kaip angelai danguje. Jie tuoj atsikelia ir todėl yra linksmi ir pilni šypsnio. Jie susirenka chore su linksma sąžine ir visi drauge, kaip su viena burna, gieda visatos Dievui himnus, šlovindami jį ir dėkodami jam už visas geradarybes, kurias jiems suteikia . . .

"Ir jų drabužis atitinka jų vyriškumą. Jie neapsirengia kaip anie išlepintieji vyrai, kurių apsiaustai velkasi žeme. Jie, kaip tie palaimintieji šventieji — Elijas, Eliziejus, Jonas Krikštytojas ir apaštalai, yra apsirengę kažkokiomis ožių ar kupranugarių ašutinėmis . . .

"Kai užbaigia savo giesmes, jie klaupiasi ir maldauja Dievą intencijomis, kurios net neeiliniam žmogui neateitų galvon. Po visko jie neieško pasaulio dalykų ir nesirūpina

materialiniais dalykais... Vienas iš jų, kuris vadovauja jų maldoms, yra jų tėvas ir viršininkas.

"Po to, kai jie atsistoja, jau užbaigę tas šventas, ilgai trunkančias maldas, saulė jau yra pakilusi; kiekvienas eina prie savo darbo, kuris yra paskirstytas pagal bendruomenės reikalavimus" (Šv. Jonas Auksaburnis, in Math. hom. 68,3).

☆ ☆ ☆

Viduramžiai buvo laikai karžygių ir riterių, kurie savo gyvenimą pašvęsdavo Dievo ir karalių garbei; laikai, kada būdavo statomos didingos katedros ir pasakiškos pilys su vertingais meno kūriniais; laikai, kuriuose klestėjo mokslas, tikėjimas ir kultūra ateinantiems amžiams. Kartu taip pat buvo ir šventųjų laikai su savo riteriška pasišventimo dvasia.

1113 šv. Bernardas pasibeldė į vienuolyno vartus Citeaux, Prancūzijoje, kur jau gyveno 30 kilmingųjų giminės jaunuolių. Prieš peržengdamas vienuolyno slenkstį, staiga jis pats sau davė klausimą: "Bernarde, ad quid venisti?" — Bernardai, ko atėjai?

Bernardas buvo kilęs iš turtingos riterių giminės. Tačiau ginklų vartojimui jis nebuvo sutvertas, jį daugiau viliojo vienuolinis gyvenimas.

Jis visomis jėgomis siekė šventumo. Niekada neužmiršo savo pasiryžimo ir dažnai pats sau kartodavo: "Bernardai, ko atėjai į vienuolyną?" Nuo pirmosios dienos pažinęs save ir tapęs Kristaus sekėju, pirmas pradėjo uoliai savyje įgyvendinti visa, ko ryžosi mokyti kitus. Nesigailėdamas savęs, visomis priemonėmis varžė ne tik kūno polėkius, kurie glūdi kūne, bet ir tuos pojūčius, per kuriuos ateina blogis. Savo griežtais pasninkais, atgaila ir tylėjimu visiems darė didelį įspūdį.

Atsimintina, kas atsitiko tą dieną, kai Bernardas paliko savo tėvo namus ir tapo tėvu gyvųjų brolių, kuriuos žodžiu pagimdė Kristaus gyvenimui. Gvidas, matydamas jauniausiąjį savo brolį Nevardą su vaikais bežaidžiantį aikštėje, šūktelėjo: "Ei, brolau Nevardai! Tau vienam lieka visi mūsų žemės turtai!" Vaikutis vyriškai atsikirto: "Kaip? Jums dan-

gus, o man tik žemė? Tai nelygus pasidalinimas!" Po kiek laiko ir jis pasekė broliais. Nei tėvas, nei giminaičiai, nei jo draugai negalėjo jo sulaikyti. Namie liko tik senas tėvas su dukterim, kurie netrukus taip pat pasirinko vienuolinį gyvenimą.

Bernardas tapo vienuoliu visa siela. Nesibijojo kieto, fizinio darbo, kuris buvo sujungtas su dvasinėmis pratybomis. Būdamas 25 metų amžiaus, buvo paskirtas Clairvaux vienuolyno abatu. Negalima net įsivaizduoti, kiek maldų, pasninkų bei atsižadėjimo aukų sudėjo, kol pagaliau tas "neįžengiamas kartybių slėnis" pasikeitė į "Clairvaux — Šviesos slėnį". Tai įnešė naujos dvasios į vienuolių gyvenimą. Vienuoliai pasivadino cistersais.

Cistersai su kastuvais ir kryžium, dvasioje pasekę šv. Bernardu, beveik pasidarė vidurio Europos pionieriais.

Šv. Bernardas skyrėsi nuo šv. Pranciškaus. Jis neturėjo tokio patraukimo į gamtos grožį; jo raštuose nerandame gamtos stebėjimo nei spalvų bei vaizdų iš gamtos.

Žemę vertino jis kaip prarasto rojaus dyglių bei usnių prakeikimą. Bet vis dėlto "Bernardus valles amat" — Bernardas mylėjo slėnius tik tam, kad juos kultivuotų kaip darbininko dirvą, kad juose apmarintų piktuosius žmogaus palinkimus ir nenuslopintų maldos dvasios. Šios kilnios minties vedamas, iš neįžengiamų miškų jis padarė Clara vallis — Clairvaux garsųjį slėnį. Vienuolis, kuris daugiau danguje, negu gamtos namuose buvojo, kartu taip pat rūpinosi žemės ūkiu.

Šv. Bernardas Ordine išgyveno 40 metų, įkurdamas 68 vienuolynus. Mirė 1153, eidamas 63 metus.

☆ ☆ ☆

Dvasinį gyvenimą galima suprastinti. Jau pagonių filosofas Sokratas visas žmogiškas tobulybes suprastino į teisingumo dorybę; šv. Jeronimas — į laisvos valios neturtą; šv. Jonas Klimakas — į tobulą savęs suvaldymą; kiti Dievo žmonės pasišventė kantrybei ir ištvermei; tačiau kiti daugiausia aukojosi artimo meilei ir labdarai. Senovėje

pavieniai šventieji pagal šias ypatingas dvasinio gyvenimo pratybas gyveno, formavosi ir paskiau jas perdavė savo sekėjams praktikuoti.

Taigi sudėtingas šv. Benedikto dvasinis gyvenimas yra suprastinamas: sekti Kristum ir garbinti Tėvą; šv. Domininko — sekti Kristum ir skelbti Tėvo garbę; šv. Ignaco — sekti Kristum ir kovoti už dangiškojo Tėvo garbę.

Yra šventųjų, kaip šv. Jonas, Kryžiaus, šv. Paulius, Kryžiaus, šv. Veronika, Nukryžiuotojo Sužieduotinė, kurie sekė šv. Pranciškum Asyžiečiu ir kiekvienas buvo nuosavame šv. Pranciškaus Asyžiečio sekimo kelyje. Jei mes norime suglausti šv. Pranciškuje glūdintį tvirtą paprastumą, turime jį vadinti šv. Pranciškum Nukryžiuotuoju. Jei norime suglausti šv. Pranciškaus ir jo sekėjų dvasiškumą paprastume, turime sakyti, kad tai yra Kristaus sekimas, savęs aukojimas, kaip atnaša ant kryžiaus dangiškojo Tėvo garbei.

Šv. Pranciškui Kristus buvo regimas paveikslas neregimos dieviškos meilės ir malonės — antrasis Švč. Trejybės asmuo, tapęs žmogumi. Kristus-Dievažmogis parodė dieviškosios-žmogiškosios meilės esmę ir kryžiaus aukščiausią auką. Ir taip pagrindinis raktas šv. Pranciškaus keliui, galvojimui ir veikimui yra: sekimas, panašumas, tapatybės nustatymas su Kristum jo žodyje ir jo darbe.

Jo žodyje: kaip Kristus buvo Dievo Žodis kūne, taip Evangelija yra Dievo Žodis kalboje. Pranciškus skelbė Dievo Žodį ir sekė Evangeliją. Yra viena Evangelijos ištrauka, kuri keliais paprastais žodžiais apima visą Evangeliją — tai Kristaus pamokslas nuo kalno. Pranciškus taip samprotavo: jei Kristus būtų pasakęs tik vieną pamokslą, tai turėtų būti pamokslas nuo kalno, kadangi šis pamokslas yra santrauka visko, ko jis įvairiais atvejais mokė. Taigi šis pamokslas nuo kalno Pranciškui tapo gyvenimo pavyzdžiu. Šv. Bonaventūra pažymi, kad tie palaiminimai nuo kalno yra paimti Mažesniųjų Brolių regulos pagrindu.

Jo darbe: kaip pamokslas nuo kalno apima viską, ko Kristus kada nors buvo mokęs, taip panašiai Pranciškus buvo įžvelgęs vieną Kristaus darbą, savyje turintį viską, kas Kristaus kada nors buvo veikta, — tai atpirkimo darbas Kalvarijos kalne. Pranciškus tiesiai ėjo prie Dievažmogio paprastumo, matydamas visus Kristaus pamokslus viename pa-

moksle nuo kalno ir visus Kristaus darbus viename Kalvarijos atpirkimo darbe.

Šv. Pranciškus pastebėjo, jog to pamokslo ir to veiksmo išdava yra ta pati — kryžius. Du kalnai, palaiminimų kalnas ir Kalvarijos kalnas, susijungė į vieną, ir ta pati jų viršūnė — nukryžiavimo viršūnė. Kristus užkopė į aukščiausią savo sakyklą, kad įvykdytų, ką jis buvo skelbęs: "Jei kas nori eiti paskui mane, teišsižada pats savęs, tepaima savo kryžių ir teseka manimi" (Mt 16,24). Jo kryžius visus žodžius ir visus darbus suglaudžia į vieną paprastą daiktą, tai medžio liemenį ir jo skersinį.

Analizuodami šv. Pranciškaus Asyžiečio būdingus bruožus, mes turime mąstyti Kristaus įgyvendinimą ant Kalvarijos kalno viso to, ką jis skelbė nuo palaiminimų kalno; mes turime ištirti, kaip Pranciškus sekė Kristaus pamokslo žodžiais ir darbais; mes turime atskleisti, kaip kasdieniniame gyvenime galima sekti Pranciškum, tobulai nukryžiuotuoju. Kiekvienas pranciškonas nuosavame ir mažame kelyje turi būti kryžiuojamas. Savo ypatingame pašaukime kiekvienas pranciškonas yra Kristoforas — Kristaus ir kryžiaus nešėjas.

Kiekvieno pranciškono dorybė yra serafiška meilė, neturtas, skaistybė, paklusnumas; kiekvieno pranciškono pamaldumas yra į Kūdikėlį Jėzų, į Eucharistiją, Kryžiaus keliai, Švč. Mergelė Marija; kiekvieno pranciškono veikla yra regulos laikymasis, malda, studijos, darbas ir apaštalavimas, kuris turi savo pradžią ir savo reikšmę kryžiuje. Tai dvasiniai pranciškonų lobiai, šaltiniai, kuriais prasmingai vedama prie kryžiaus.

Vienuolinis luomas yra Evangelijos palyginime minimas "paslėptas lobis". "... su dangaus karalyste yra kaip su pirkliu, ieškančiu gražių perlų. Atradęs vieną brangų perlą, jis eina, parduoda visa, ką turi, ir nusiperka jį" (Mt 13,45). Dangaus karalyste Išganytojas vadina Bažnyčią su visais išganymo bei malonių turtais; juos įsigyti yra taip svarbu, jog joks žemiškas turtas negali su tuo lygintis.

Bet ir Ordiną, tam tikra prasme, galima vadinti dangaus karalyste, nes vienuolinis gyvenimas juk yra glaudus Kristaus sekimas bei visiškas jam atsidavimas. Ir ši dangaus karalystė yra panaši į vertingą perlą, kurio mes, išmintingi pirkliai, ieškome, radome ir įsigijome, o dabar, jį turėdami, jaučiamės tokie laimingi!

Ar tu esi laimingas? Tavo, kaip vienuolio, pirmoji pareiga yra tapti šventu. Ir visiškai pritinka, sako šv. Jonas Auksaburnis, jog Dievas yra šventųjų Šventasis, jog ir šventieji privalo jam tarnauti. Bet kurgi mes rasime tuos šventuosius, jei ne vienuolynuose, tuose tikruose šventumo daigynuose? Ten juk maldoje ir mąstymuose brandinasi Dievo meilės rinktiniai ir jo malonės pateptieji, kurių vienintelis tikslas gyvenime yra tik jam tarnauti, visiškai atsidavus visuose dalykuose ir be jokio užmokesčio atiduodant save. Kurie jaunuoliai pačiame žydėjime aukoja patys save? Tie, kurių sielos drabužiai išbaltinti Avinėlio Kraujuje per krikštą ir niekada nesupurvinti per sunkią nuodėmę. Visas jų gyvenimas ypatinga klauzūra yra apsaugotas nuo pasaulio bei jo vilionių, ir, pagal vienuolijos nuostatus, jie visiškai pasilieka apsaugoti Dievo meilėje ir jos tarnyboje. Ir jei anie čia už vienuolyno sienų nėra šventi, tai kurgi ir kas gi gali būti šventas?

Šv. Jonas Auksaburnis toliau sako: "Gyventi šventose Palestinos vietose nėra nuopelnas. Tačiau vesti šventą gyvenimą šventose vietose — jau yra nuopelnas."

Vienuolynų reikšmė Katalikų Bažnyčioje. Kur tik Katalikų Bažnyčia turėjo atlikti savo didžiuosius uždavinius, ar tai viduje — parapijose vesti misijas, rekolekcijas, ar toli misijų šalyse, ten visada ordinai bei kongregacijos buvo pasiruošę užimti savo postus. Tai gerai suprato praeito šimtmečio tikėjimo priešai. Ir tai yra istorinė tiesa: kur tik buvo pradėta kova prieš Katalikų Bažnyčią, ten pirmiausia priešai griebėsi persekioti vienuolius. Tai paliudija ir XX-jo amžiaus religijos persekiojimai.

Vienuolių ordinai Katalikų Bažnyčioje yra savos rūšies pulsas. Reformacija (1517) daug pakenkė vienuolynams. Prancūzijos revoliucija (1789) pareikalavo daug aukų iš vienuolijų. Pagaliau šių dienų komunizmas — tai žiauriausias priešas vienuolijoms ir Katalikų Bažnyčiai.

Kilnus Ordino gyvenimas pasauliui neša palaimos. Kai pasaulietis žmogus pabunda prie savo dienos darbo arba rengiasi pusryčiauti, žiūrėk, vyrų ir moterų vienuolynuose jie jau seniai yra atlikę savo mąstymus, pagarbinę Viešpatį, pasisotinę ir jau stoję prie savo pašaukimo darbo. Žmonija nusideda. Ji nusidėdavo ir praeituose šimtmečiuose. Bet žmonės atgailodavo. Šių dienų pasaulis apie atgailos dvasią

beveik nebeturi jokio supratimo. Jei taip yra, tai turi būti žmonių, kurie ant savo pečių turėtų paimti pasaulio nuodėmes, panašiai, kaip Išganytojas ėmė mūsų nuodėmes ant savęs ir ėjo į Golgotą už jas atsiteisti.

Tik paskutinę taismo dieną bus atidengta, kiek ordinai ir kongregacijos amžių būvyje už vienuolyno mūrų yra atgailavę. Kiek palaimos yra plaukę iš vienuolijų! Atgailos mintis vienuolynuose — tai pagrindinė mintis vienuoliniame gyvenime. Turime Katalikų Bažnyčioje vienuolynų, kur dieną naktį adoracijose budi vienuoliai ir vienuolės; jų sielos nuolat aukojasi. Tas laisvas neturtas, tyras skaistumas ir tobulas klusnumas jau savyje yra atgaila už nuodėmes, kuriomis nuolat pasaulyje yra užrūstinamas Dievas. Nuodėmės, kurios pasaulyje dar nėra atgailotos, vienuolynuose randa permaldavimą. Ir taip vienuolynai pasidaro tarsi dieviškojo teisingumo perkūnsargio laidais.

Ordino gyvenimo idėja yra visus kviečius atiduoti Viešpačiui! Visas jėgas, visą sielą, visą gyvenimą pašvęsti savo Tvėrėjui! Ordino žmonės nori būti pilnutiniais krikščionimis! Jie nori Evangeliją įgyvendinti iki paskutinės jotos! Herojiškai — Dievo meilėje, maldoje, mąstymuose, Dievo valioje ir pasišventime! Viskas — Dievui! Vienuolis nenori būti joks kurmis, kuris gyvena ir rausiasi tik po žeme ir nenori matyti dienos šviesos. Vienuolio tikslas — kilti aukštyn, siekti, ieškoti šviesos, eiti per Golgotos kalną ir pasiekti Taboro viršūnes.

Kadaise Paryžiuje mirties patale gulėjo karalius Liudvikas XV. Jis buvo nuodėmingo gyvenimo auka. Ten pat netoliese St. Denis griežtame moterų karmeličių vienuolyne meldėsi ir atgailavo už savo tėvo nuodėmes jo duktė vienuolė Luizė. Ji pasiuntė jam atgailos kryžių. Ir štai kitą dieną jis atliko viso gyvenimo nuoširdžią išpažintį ir prancūzų tautai įsakė paskelbti: "Aš giliai ir nuoširdžiai gailiuosi, kad savo pavaldinius buvau papiktinęs."

Žinoma, ne visi, kurie būna vienuolynuose, yra šventi! Ne visi, kurie nešioja abitus, turi ir Ordino dvasios! Kur yra žmonių, ten kartu dvelkia ir pasaulio dvasia. Netobulumai ir klaidos, taip pat ir papiktinimai gali peržengti ir aukštuosius vienuolyno mūrus. Bet tai nereiškia, kad jau visa vienuolyno įgula tose klaidose ir toliau vis giliau grimzta.

Kodėl klauzūros seserų regulos yra tokios griežtos?

Kas yra tų regulų autorius? Darosi klaiku, kai su seselėmis vienuolėmis kalbamasi pro dvigubas grotas. Argi gali jos pagelbėti žmonijai, būdamos atskirtos nuo pasaulio? Koks yra jų tikslas gyvenime? Kitiems moterų ordinams bei kongregacijoms popiežiai, kaip Jonas XXIII ir Paulius VI, yra suteikę daug laisvės ir lengvatos. Argi tie popiežiai užmiršo anas klauzūruotas seseris?

Klauzūruotos seserys priklauso komtempliatyviniam ordinui. Iš jų labiausiai žinomos yra benediktinės, neturtingosios klarisės, kurias įsteigė šv. Pranciškus Asyžietis (1212). Kitos yra karmelitės, įsteigtos 1492, kada Kolumbas atrado Ameriką. Kiek vėliau jų regula buvo sušvelninta. Tačiau šv. Teresė Didžioji 1562 jų ordiną reformavo ir vėl įvedė griežtą regulą.

1967 sausio mėn. popiežius Paulius VI audiencijoje priėmė 120 Italijos Šv. Benedikto vienuolynų viršininkių, susirinkusių aptarti seselių benediktinių vienuolynų gyvenimo atnaujinimo ir pritaikymo Ordine Vatikano II-ojo susirinkimo nuostatų. Popiežius ta proga iškėlė seserų kontempliatyvinio gyvenimo svarbą Katalikų Bažnyčios gyvenime. Vatikano II-asis susirinkimas nenori pakeisti uždaro vienuolynų gyvenimo charakterio, bet siekia dar labiau jį viduje suaktyvinti. Bažnyčiai šiuo metu ypatingai reikalinga maldos ir atgailos dvasia, kuriai geriausiai atstovauja seselių pasiaukojimas Dievui vientulystėje ir tyloje, paprastame, kukliame darbe, nuolatiniame tobulėjime ir asketiniame šventumo siekime.

Yra taip pat gerai žinomi keli vyrų kontepliatyviniai ordinai, kaip kamandulai, trapistai, kartūzai, cistersai.

Šv. Bernardas kontempliaciją vadina aukščiausia žmogiškos aukos forma. Ji susideda iš Dievo garbinimo ir visiško savęs atsidavimo. Griežta regula turi savo tikslą.

Daugumas klauzūruotų seserų laikosi amžinos tylos. Pasikalbėjimai leidžiami tik trumpą laiką. Kai kurios yra visiškos abstinentės; kai kurios keliasi naktį ir gieda ar recituoja breviorių chore.

Stoti į trapistų ordiną — reiškia atsiskirti nuo pasaulio. Tyla, atgaila, mąstymas ir darbas jiems yra palaima.

Šv. Bernardas ateinančiam jaunuoliui sakydavo: "Brolau, palik kūną už durų! Čia prasideda sielų karalystė."

Norinčiam įstoti į trapistus viršininkas aiškiai parašo: "Brolau, nori būti trapistu? Žinok, kad čia gausi tik kietą

čiužinį ir mažą staliuką. Eisi gulti 8 val. vakaro ir kelsies 3 val. ryto. Kasdien išbūsi koplyčioje septynias valandas. Savo namiškiams galėsi parašyti tik keturis kartus per metus, o jiems bus leista tave aplankyti tik tris kartus. Neturėsi vilties persikelti į kitą vienuolyną, nes būsi surištas su pastovumo įžadu. Bus visada tas pats gyvenimas. Dirbsi ūkio darbus."

Kandidatas, išdrįsęs pasirinkti šį gyvenimą, apvelkamas baltu drabužiu ir dvejus metus studijuoja šv. Benedikto regulą. Po to pasirašo ant pergamento: "Aš, NN, pažadu pastovumą ir paklusnumą, pagal šv. Benedikto regulą, prieš Dievą ir šventąsias relikvijas, kurios laikomos šiame vienuolyne."

Trapistas miega su pilna apranga vasarą ir žiemą. Visada pridengta galva primena vienatvę. Niekada jokio pasilinksminimo, jokios rekreacijos, amžina tyla. Kiekvieną šeštadienį du vienuoliai iš eilės plauna kitų vienuolių kojas.

Trapisto gyvenimas visada tas pats: 7 valandos miego, 8 valandos maldos ir 9 valandos darbo. Niekada nevalgo mėsos, žuvies, kiaušinių. O vis dėlto jo sveikata gera.

Dievas į atgailaujančius pasninku greitai atsigręžia. Tai matom iš daugelio pavyzdžių.

Nazarete 1916 mirė paprastas vienuolis, broliukas trapistas. Anksčiau jis vadinosi Charles de Foucanud, buvo garsus prancūzų svetimšalių legijono karininkas. Vien tik jo vardas įvarydavo baimės Afrikos dykumų neklaužadoms. Nusivylęs apgaulinga pasaulio garbe, įsmeigė jis kardą į smėlį ir, užsidaręs vienuolyne, rašė namiškiams: "Koks laimingas aš jaučiuosi prastuose darbininko vienuolio drabužiuose; kaip Kristus, tas 'staliaus sūnus'! Dargi ir Nazarete, jo miestely." Savo dienoraštyje jis kalbėjo pats su savim: "Kodėl aš gyvenu žemėje, ir kaip reikia gyventi?" Atsakė: "Kad Dievas panoro mane turėti danguje; o kad tai pasiekčiau, turiu gyventi tylus, pasislėpęs, kaip Kristus Nazarete: neturtingas ir paprastas darbininkas, nebylys ir beginklis prieš neteisybę. Po šitokio gyvenimo, mirtie, vesk mane namo!"

Anos vienuolės dėl Kristaus meilės paaukojo visą pasaulio ištaigumą. Bet Dievo meilė ugdo meilę žmonijai. Anos vienuolės ir taip pat vienuoliai yra tokiame pašaukime, kuriame, visai nieko neturėdami, yra didžiausi žmonių gerada-

riai. Dieną naktį jie ir jos meldžiasi ir atgailauja, išlygindami žmonijos nesklandumus.

Vienintelis Dievas savo išmintyje žino, kiek daug žmonės yra skolingi toms kontempliatyvių vienuolių maldoms bei atgailoms. Kiek daug sielų atsilaikė prieš pagundas; kiek daug malonių buvo duota per jų atgailos aukas!

1965 vokiečių vienuolės karmelitės įsteigė vienuolyną Dachau koncentracijos stovykloje. Įėjimas į stovyklą yra pro sargybos bokštą Nr. 8. Savo uždaru atgailos gyvenimu vienuolės atsiteis už Trečiojo Reicho nusikaltimus. Vienuolyną pašventino buvęs Dachau kalinys numeris 26680, Muencheno vyskupas pagalbininkas Johannes Neuhausler.

Iš tikrųjų čia dar nėra vienintelis išganymo kelias. Ir kunigai iš kitų ordinų bei kongregacijų, o taip pat pasauliečiai savo pašaukimuose gali darbuotis ir veikti sielų išganymui.

Amerikiečių charakteris yra kitoks, negu europiečių. Jie yra "busy people". Todėl jiems ir tinka aktyvus gyvenimas. Jie daug lengviau supranta seseles, kurios moko mokyklose, darbuojasi ligoninėse, įsijungia į visuomeninį veikimą ir panašiai.

Tačiau, kas vyksta šiame pasaulyje, ne viską galima matyti, pastebėti. Jei dar abejoji, tik pažiūrėk per mikroskopą, ir tu būsi nustebintas.

Dabar čia yra kitas nematomas pasaulis — Dievo malonė. Mes matome jos pasekmes, bet pačios malonės nematome. Jei galėtume matyti tą pasaulį, mes galėtume teigti, jog tas įsipareigojimas mokyme, slaugyme bei socialiniame veikime yra tikras veikimas, palyginus su kontempliatyviniu gyvenimu.

Popiežius Paulius VI Šv. Petro bazilikoje per šv. Pranciškaus šventę (1964.X.4) savo pamoksle kreipė tikinčiųjų dėmesį į šv. Pranciškų, kaip "vieną originaliausių šventųjų Bažnyčios istorijoje; vieną iš šventųjų, kuris geriausiai sugebėjo išreikšti ir darniai išlyginti ryšius tarp medžiagos ir dvasios, tarp gamtinės ir antgamtinės tikrovės, tarp laiko ir amžinybės".

Kalbėdamas įvairių tautybių grupėms, popiežius pažymėjo, kad "nuo šv. Pranciškaus mirties kiekviename draugijos sambūryje jis gerbiamas ne vien katalikų, bet ir kitų krikščionių, o taip pat ir kitų religijų išpažinėjų".

"Priežastys gi", — sakė jis, — "yra patrauklumo ir įtaigos jėga, kurią šv. Pranciškus tęsė ir tęs panašiai žmonių veikloje — mokydamas tikinčiuosius sekti Kristum."

"Šv. Pranciškus savo gyvenime išoriai sekė Kristum neturte, nusižeminime ir paprastume, o iš vidaus — formuodamas savo protą ir širdį pagal Kristaus Evangelijos mintis ir sentimentus. Šis sekimas jį padarė vieną iš originaliausių Bažnyčios istorijoje šventųjų, vieną iš šventųjų, kuris yra labiausiai žinomas ir mylimas."

Baigdamas savo homiliją, popiežius ragino savo klausytojus sekti šventojo pavyzdžiu, stengiantis gyventi kuo arčiausiai prie Kristaus.

Šv. Pranciškaus dvasinė prigimtis, jo idealai davė jam savitą charakterį, ir todėl jis išsiskiria iš visų kitų Bažnyčios šventųjų. Istorija jį vadina žmogum, labiausiai panašiu į Kristų. "Didžiausias šventasis iš italų ir itališkiausias iš šventųjų!" — taip sakė apie jį Mussolini.

☆ ☆ ☆

Gilius įspūdžius po Europą keliaujančiam turistui palieka Florencija, Asyžius ir Roma.

Florencija — tai meno brangenybių centras: katedra, krikštykla, Santa Croce, San Lorenzo, Offizi etc.

Roma — tai visas pasaulis! Pagonybė, krikščionybė, viduramžiai, senoji ir modernioji Roma! Roma nuo Panteono iki šv. Petro.

Tarp tų dviejų miestų Umbrijos kalnuose glūdi mistinis Asyžius! Negalima žodžiais išreikšti, ką piligrimas jaučia, kai jis klūpi prieš altorių žemutinėje bazilikoje. Ten jis regi tartum karstą oloje su geležies varžtais, saugojančiais mirtingą Pranciškaus kūną. Šviesos spinduliai ir šiluma per 750 metų žaviai sklido iš jo kapo į visas pasaulio šalis, įkvėpdami ir uždegdami žmonių širdis.

Jo dvasia dar ir šiandien tebealsuoja Asyžiaus miesto gyventojai; jo šlove maitinasi istorijos šimtmečiai, ir tūkstančiai įvairiausio amžiaus žmonių sekė ir tebeseka jo gyvenimo būdu. Asyžiaus miestas — tai pranciškonų ordino lop-

šys, tai ramybės miestas, kuriame dvelkia šventa, vidinė paslaptis. Ir ši paslaptis yra Dievas žmoguje. Jei kas nors Asyžiuje yra amžina, tai šv. Pranciškaus Kristaus sekimas. Rodos, tai buvo pirmasis šventasis iš šventųjų, kuris taip artimai visomis savo gyvenimo dorybėmis buvo panašus į Kristų. Tai buvo šventojo jėga, jėga visų šventųjų, nes ir kiti pradėjo sekti jo gyvenimo šventumu.

Daug maldininkų ir šiandien vyksta Asyžiun ieškoti šv. Pranciškaus dvasios. Pasakojama, jog jie, parblokšti didingos Romos, bėga į pranciškoniškąjį miestą atsikvėpti, kad vėl savyje sugrįžtų į Kristaus atneštąją Evangelijos ramybę, kurią viduramžiais skelbė Dievo Dainius.

Net amžino atminimo popiežius Jonas XXIII Vatikano visuotinio susirinkimo išvakarėse (spalio 11) buvo nuvykęs Asyžiun (1962.X.4) prie šv. Pranciškaus kapo pasimelsti, prašyti pagalbos malonių. Tarp kitko popiežius kalbėjo į tikinčiųjų minią: "... Pranciškus, kada jis mokė, viename žodyje suglaudė tikrą gyvenimą; būtent: kaip mes turime vertinti dalykus ir kokiais turime būti ryšium su Dievu ir su mumis pačiais."

Sevilijos muziejuje, Ispanijoje, mes matome XVII-ojo amžiaus ispanų menininko Murillo (m. 1682) garsųjį serafiškojo Pranciškaus meilės paveikslą. Tamsiame fone matome šviesią Išganytojo figūrą. Pranciškus stovi nukreipęs žvilgsnį į Kristų. Savo dešinę stigmatizuotą koją uždėjęs ant žemės rutulio, su panieka jį stumia šalin. Savo rankomis yra apglėbęs Išganytojo kūną. Kristus, atplėšęs savo dešinę ranką nuo kryžiaus, ją yra padėjęs ant Pranciškaus peties. Toliau paveiksle matyti du angelai; jie rankose laiko atskleistą Evangelijos knygą su užrašu: "Qui non renuntiat omnibus, quae possidet, non potest meus esse discipulus" — Kuris neatsižada visos savo nuosavybės, negali būti mano mokinys (Lk 14,33).

Šio paveikslo siužetas yra tikrai pranciškoniškas. Pirmieji Murillo paveikslai buvo nupiešti kapucinams Sevilijos mieste. Menininkas kurį laiką gyveno pas kapucinus. Jis naudojosi vienuolyno biblioteka meno studijoms. Kai kurie bendruomenės nariai, ypač virėjas broliukas Andriejus, pozavo jo paveikslams. Šv. Pranciškaus kapucinų vienuolyno sienas jis išdekoravo gražiausiais savo paveikslais. Pranciškaus ir pranciškonų pavaizdavime Murillo visai nelietė liūdesio ir niū-

rumo temų, kaip jas lietė Zubaran, Feti, Caravaggio, Morazzone, Rembrandt. Tarp XVII amžiaus menininkų buvo mada šv. Pranciškų vaizduoti besimeldžiantį tamsioje oloje su kaukole prieš jį, lyg jis būtų nusigręžęs nuo pasaulio ir susikaupęs baisiausiuose vaizduose apie mirtį. Tačiau Murillo iš kapucinų išmoko suprasti tikrą šv. Pranciškų ir jį iškėlė aikštėn iš tamsių urvų į pilną "sesės saulės" spindėjimą. Vienas iš jo brangiausių paveikslų yra tas, kuriame Išganytojas, pasilenkęs nuo kryžiaus, siekia apkabinti šv. Pranciškų, bebandantį palengvinti Kristaus kentėjimus.

Nukryžiuotojo apkabinime mes turime atsakymą į savo klausimą. Dievo meilėje pasaulis suras, ką surado šv. Pranciškus ir daugelis milijonų po jo mirties. Poetas Dantė tai surado, kai jis vieną tamsią ir lietingą rudens naktį netoli Florencijos (Corso) pasibeldė į pranciškonų vienuolyno duris ir prašė, kad įleistų vidun. Broliukas durininkas užklausė: "Cosa vuole? Cosa cerca?" — Kas tu per vienas ir ko ieškai? "La pace!" — atsakė poetas: ieškau ramybės.

Tai įvyko praėjus maždaug 70 metų po šv. Pranciškaus mirties. Broliukas poetą įleido. Po kelių rekolekcijos dienų, Dantei priėmus šv. Pranciškaus III-ojo ordino abitą, gvardijonas jį pasiuntė į didžiulį vienuolyną, kurį Pranciškus išrinko savo pasauliečiams pranciškonams.

Šv. Pranciškus niekada nestokos savo sekėjų; vienokiu ar kitokiu būdu jų atsiranda. Antai Newsweek 1964.VIII.17 rašė, kad Denver srityje, Amerikoje, apie 30 moterų, dauguma iš jų protestantės, įkūrė ne kokią religinę sektą, bet "religinį ordiną" ir pasivadino "Fransisters", pagal šv. Pranciškų Asyžietį. Laisvadieniais ar savaitgaliais jos, kukliai apsirengusios vienodais drabužiais, išvyksta į užmiestį, į miškais apaugusį kalną rekolekcijoms ir ten atsigaivina.

Mažasis Asyžiaus Prastuolis į savo širdį įsiskiepijo aštuonis kalno pamokslo palaiminimus, kaip santrauką, ką Kristus sakė Evangelijoje. Jis raidiškai įgyvendino tuos aštuonis palaiminimus taip, kad apglėbė visą pasaulį ir net "sesę mirtį". Panašiai jis vadovavo saviems broliams pranciškonams, kai jie pasiryžo sekti Kristum. Jis buvo ištikimas "ponui neturtui" ir su ypatinga meile atsidavęs kryžiui. Gi dieviška meilė pagaliau jį paženklino, įspausdama jo kūne stigmas.

Jo gili meilė Eucharistijai atsispindi jo raštuose. Į eucharistinį Kristų jis buvo nukreipęs visas savo mintis bei galias; jame jis rado tikėjimą, viltį ir meilę. Jo pamaldumas prie Dievo Motinos greitai paskatino sutelkti jo įkurtuosius ordinus po nekalčiausios Marijos globa.

Toliau eina visos kitos dorybės, ypač nusižeminimas. Tomas Kempietis, norėdamas šv. Pranciškų apibūdinti vienu žodžiu, tiesiog jį vadina nusižeminusiu. Neturto dvasioje jis nieko nesiekė pasaulyje, išskyrus patį Dievą.

24. ŠV. KAZIMIERAS — LIETUVIŲ PRANCIŠKONŲ PROVINCIJOS GLOBĖJAS

"Patris et defensoris egenorum nomen obtinuit" — šv. Kazimieras buvo pramintas vargšų tėvu ir gynėju.

(Senasis breviorius)

Šv. Pranciškaus pirmasis biografas Tomas Celanas rašo, kad šv. Pranciškus (1209) maldoje turėjęs regėjimą ir savo broliams pranašiškai kalbėjęs: "Mačiau daugybę vyrų, pas mus ateinančių ir trokštančių dėvėti mūsų švento pašaukimo drabužį ir gyventi pagal mūsų regulą. Aš mačiau iš visų tautų pilnus kelius ateinančių vyrų: atėjo prancūzai, ir skubėjo ispanai, vokiečiai ir anglai dar tik judėjo. Ir didžiulė buvo ta minia, kuri žygiavo ir kalbėjo įvairiomis kalbomis . . ." (1 C 27).

Toje tat neįžvelgiamoje šv. Pranciškaus matytoje minioje tarp kitų tautų taip pat buvo ir lietuviai, kurių sūnūs troško dėvėti pranciškonų drabužį.

Lietuvių pranciškonų istorijoje skaitome, kad "1245 popiežiaus pasiuntinys pranciškonas, paties šv. Pranciškaus draugas, Carpini iš Plano, vykdamas pas totorius su kitais dviem broliais, perėjo lietuvių gyvenamas vietoves".

Jau 1250 į Lietuvą atvyko pirmieji pranciškonų ir dominikonų misininkai. Jie ruošė Mindaugą ir jo šeimą bei dvariškius krikštui. Kaip dokumentai liudija, "1251 karalius Mindaugas su daugybe pagonių priėmė krikštą".

"Mindaugo krikšto" menininkai paveiksluose įamžino ir pranciškonus: Ad. Varnas, A. Tamošaitienės kilimas (prel. P. Juro nuosavybė), V. Jonyno vitražas ir mozaika Kennebunkporte, Me., ir Washingtone lietuvių koplyčiose.

Lietuvos krikštui taip pat vadovavo pranciškonai, ir pirmuoju jos vyskupu buvo paskirtas pranciškonas Andrius Vosylius (1287-98). Nuo to laiko Lietuvoje pradėjo gyvuoti pranciškonai.

Karalius Kazimieras 1468 pranciškonus atsikvietė į Vilnių ir ten pastoviai juos apgyvendino. Iš čia jie palaipsniui kurdinosi plačiose Lietuvos srityse. Po visokių karų, maro ir gaisrų šimtmečių būvyje lietuviai pranciškonai susikristalizavo į Šv. Kazimiero provinciją.

1731 spalio 12 Tarnavijos vienuolyne Lenkijoje, pagal generalinės kapitulos nutarimą Milane (1729 birželio 12), lietuviai pranciškonai buvo atskirti nuo lenkų provincijos. Atsiskyrimo metu lietuviškoji provincija turėjo 31 vienuolyną su 400 vienuolių. Naujajai provincijai pranciškonai pasirinko šv. Kazimiero vardą. Jei kas klaustų, kas paskatino pranciškonų pranokėjus pasirinkti globėju šį šventąjį, atsakymą randame šventojo karalaičio gyvenime, jo šventės kovo 4, senojo brevioriaus antrosios nokturnos skaitymuose:

"Kazimieras, Kazimiero ir Austrijos Elzbietos, Lenkijos karalių sūnus, iš mažens buvo auklėjamas geriausių mokytojų, dievotume ir klasiniuose moksluose. Jis savo švelnų kūną grūdino ašutine ir nuolatiniais pasninkais. Atsisakydavo miegoti švelnioje karališkų rūmų lovoje, o gulėdavo ant kietos žemės. Kartais slapta, nežiūrint žiaurių speigų, klūpėdavo prie bažnyčios uždarytų durų ir melsdavo Dievą gailestingumo. Nuolat apmąstydavo Kristaus kančią, klausydamas iškilmingų mišių, dažnai įkrisdavo tartum į ekstazę.

"Ypatingai rūpinosi tikėjimo praplatinimu ir rutėnų schizmos panaikinimu. Dėl to išprašė iš tėvo, kad išleistų įstatymą, draudžiantį rutėnams statyti naujas bažnyčias bei taisyti begriūvančias. Todėl buvo pramintas vargšų tėvu ir gynėju — 'patris et defensoris egenorum nomen obtinuit'. Nekaltybę užlaikė iš pat vaikystės dienų. Susirgus ir patariant daktarams vestis, jis to atsisakė, nors ir reikėtų mirti.

"Greitai jėgos išseko, o nuopelnai prisipildė. Pats pranešė savo mirties dieną ir atidavė sielą, kunigams bei vienuoliams dalyvaujant, užbaigęs 25 savo amžiaus metus. Atvežtas į Vilnių kūnas pagarsėjo stebuklais. Be tų, kad prikėlė iš mirties mergaitę, sugrąžino aklajam regėjimą, luošam galimybę vaikščioti, daugelis atgavo sveikatą prie jo karsto. Mažam skaičiui lietuvių, beviltiškai bekovojant prieš galingą priešą, jis apsireiškė danguje ir padėjo nugalėti. Turėdamas mintyje šiuos stebuklus, Leonas X jį įrašė į šventųjų sąrašą."

☆ ☆ ☆

Šv. Kazimieras yra vienintelis viešai garbinamas lietuvis šventasis. Jis yra lietuvis iš tėvo pusės, iš Gediminaičių giminės (motina buvo austrė). Gimė Krokuvoje, karališkame dvare, 1458.X.3. Jam duotas Kazimiero vardas reiškia "taikos nešėją". Buvo auklėjamas gražiai, pagal krikščioniškus papročius. Teisingumas ir išmintingumas, gailestingumas ir skaistumas bylojo jo akyse, jo lūpose ir širdyje. Jaunutis Kazimieras savo jaunystės pavyzdingu gyvenimu atkreipė visų dėmesį, ir jį tada jau vadino dievišku jaunuoliu.

Eidamas 21 metus, jis atvyko Vilniun. Niekas tada nepagalvojo, kad tas kunigaikščių miestas vėliau priglaus jo kūną ir amžiams bylos apie jo šventumą. Mūsų žemės šventasis karalaitis Kazimieras savo valstybėje gerbė Mariją ir skelbė: "Jokia karalienė neturi daugiau būti Marija pavadinta. Mes turime tiktai vieną Karalienę — Dievo Motiną!" Praėjo 172 metai po šv. Kazimiero mirties, ir štai istorijos dokumentuose yra užtiktas rašytas laiškas (1656.V.13) apie pirmąjį Lietuvos paaukojimą Dangaus Karalienei.

Pažymėtina, kad šv. Kazimieras savo ilgesniuose atsilankymuose Lietuvoje tikriausiai buvo išmokęs lietuvių kalbos.

Šv. Kazimiero griežtas, asketinis gyvenimas pamažu geso, ir 1484 kovo 4 Gardine, vos išaušus, jis mirė šventumo garbėje. Garsas apie tą šventąjį karalaitį metai po metų vis labiau plito. Pats stambiausias laiškas yra Vilniaus pranciškonų, kad jį paskelbtų šventuoju.

Šv. Pranciškaus Varpelyje (1950,3) yra išspausdintas straipsnis "Šv. Kazimieras altorių garbėje". Straipsnyje autorius dr. Z. Ivinskis tarp kitko pamini vieną svarbų dokumentą (Vatikano bibliotekoj), liečiantį šv. Kazimiero kanonizaciją ir pranciškonus. Tame dokumente Vilniaus pranciškonai prašo pop. Leoną X, kad jis Lietuvos karalaitį Kazimierą paskelbtų šventuoju. Ir kadangi tas raštas yra įdomus ne tik religine, bet taip pat tautine bei istorine prasme, jį čia paduodame ištisai, išverstą iš lotynų kalbos:

"Švenčiausiajam Kristuje Tėvui ir Viešpačiui, Dievo Apvaizda šventosios ir visuotinės Romos Bažnyčios aukščiausiajam Popiežiui, gailestingajam mūsų Valdovui, šį nužemintą prašymą teikiame nuolankiai, bučiuodami jo kojas.

"Prieš daugelį metų Lenkijos karaliai ir didieji Lietuvos kunigaikščiai, norėdami išsaugoti ir išplatinti neseniai čia įvestą mūsų Išganytojo Kristaus tikėjimą, Vilniaus vyskupijoje ir mieste, kuris šiame krašte yra pirmasis ir didžiausias, pakvietė pranciškonus ir juos gausiai apdovanojo žeme ir kitais reikalingais dalykais. Nuo vienuolyno įkūrimo ir mūsų čia apsigyvenimo dienos mes visu uolumu ir rūpesčiu laikomės viso to, ką įsako mūsų ordino nuostatai; visuomet ir visais galimais būdais skelbiame Dievo žodį ir Kristaus tikėjimą. Taip pat laikome reikalingu pažymėti Jūsų Šventenybei, kad Didžioji Lietuvos Kunigaikštystė ne tik iš visų pusių yra apsupta netikinčių tautų, taip antai: totorių, skitų ir kietesnių už akmenį maskoviečių (rusų), bet tų netikėlių yra pilna ir krašto viduje.

"Tačiau geriausiasis ir gailestingiausiasis Dievas, kurio maloningumas yra neišreiškiamas, norėdamas Didžiosios Lietuvos kunigaikštystės žmones išlaikyti šventame tikėjime ir neseniai atsivertusiųjų širdyse uždegti didesnio pamaldumo ir dieviškųjų įsakymų gerbimo meilę bei uolumą, teikėsi išrinkti skaistųjį kunigaikštį Kazimierą, antrąjį kilniausiojo šventos atminties Lenkijos karaliaus sūnų.

"Visagalis jam davė savo baimės, išminties, teisybės, ištikimybės ir meilės dvasią, sutvarkė jo troškimus ir pagaliau jį, pasižymėjusį dorybėmis bei gerais darbais, pašaukė pas save iš šio gyvenimo, padarydamas net kapą garbingu. Ten, kur jis palaidotas, įvyksta gausūs, nuolatiniai ir įvairūs stebuklai, kuriuos praneša mums juos patyrusieji. Tie stebuklai įvyksta viešai ir dažnai, todėl tiek dvasininkai, tiek šiaip tikintieji yra įsitikinę, kad Kazimieras yra šventas ir savo gyvenimo gražumu ir tais stebuklais, kuriuos Dievo malonė teikia žmonėms.

"Tad, pasivesdami Dievo valiai bei Jo Apvaizdai ir pasiduodami Šv. Dvasios valdomai Bažnyčiai, taipgi Jūsų teisingam sprendimui, be to, vykdydami savo tikėjimo pareigą, visa tai pranešame ir kartu maldaujame, kad Jūsų Šventenybė maloningai teiktųsi išklausyti visų šio krašto tikinčiųjų ir taipgi mūsų prašymą, būtent — duoti eigą bylai, kad Dievo garbės padidinimui kunigaikštis Kazimieras būtų įrašytas į šventųjų skaičių. Jeigu Jūsų Šventenybė tai padarysite, tai tuomi šiame krašte labai sustiprinsite šventą ti-

kėjimą. Mes gi meldžiame Aukščiausiąjį Jums laimingo ir ramaus gyvenimo.

"Rašyta Vilniuje, 1516 vasario 18, nuo Viešpaties Įsikūnijimo metais ir patvirtinta mūsų vienuolyno antspaudu. Brolis Paulius, Lietuvos pranciškonų vikaras, kartu su kitais broliais ir visu vienuolynu."

Karalaičio Kazimiero kanonizacijos byla buvo pradėta 1517 lapkričio 4. Gi 1521 Leonas X paskelbė jį šventuoju ir jam paskyrė šventės dieną kovo 4.

Jau 1583 šv. Kazimiero vardą randame įrašytą į Romos martirologiją, pačioje pirmoje oficialioje, popiežiaus Grigaliaus XIII liepimu išleistoje martirologijos laidoje. Toje šventųjų knygoje kovo 4 po visų kitų tos dienos šventųjų paskutinėse eilutėse skaitome: "Vilnae in Lituania, natalis Sancti Casimiri, filii Casimiri Regis, quem ob egregiam sanctitatem et certa miracula Leo decimus Romanus Pontifex in sanctorum numerum retulit" — Vilniuje, Lietuvoje, mirties diena (tekstas sako 'gimimo', suprask: dangui) šv. Kazimiero, karaliaus Kazimiero sūnaus, kurį dėl ypatingo šventumo ir įvykusių stebuklų Romos popiežius Leonas X įrašė į šventųjų skaičių.

Pirmieji pranciškonai Kretingoje-Kretingsodyje įsikūrė jau 1602, o pačiam miestui 1791 buvo suteiktas herbas su šv. Kazimiero atvaizdu. Caro Mikalojaus I įsakymu lietuvių pranciškonų Šv. Kazimiero provincija buvo panaikinta 1842. Gi 1864 lietuvių pranciškonų centras iš Vilniaus buvo perkeltas Kretingon.

Šias eilutes rašantysis (buvau pranciškonų klierikas naujokyne) dar prisimena tą istorinį įvykį, kaip didingai ir įspūdingai sename Kretingos vienuolyne tėvas Pranciškus Bizauskas, OFM, 1931 lapkričio 19 su džiaugsmo ašaromis lotyniškai ir lietuviškai perskaitė dokumentą, kuriuo oficialiai buvo patvirtinta lietuviška ir nuo kitų provincijų nepriklausoma Šv. Kazimiero provincija.

Sovietų Sąjungai okupavus Lietuvą, 1940.VII.26 komunistai išvarė iš Kretingos vienuolyno visus pranciškonus ir taip uždarė visus kitus pranciškonų vienuolynus Lietuvoje.

Lietuviai pranciškonai Amerikoje 1946, priešakyje su tėvu Justinu Vaškiu, OFM, toliau tęsė atgimusios Šv. Kazimiero provincijos apaštalavimo darbą.

1952 generalinė kapitula Romoje Lietuvos pranciškonų

Šv. Kazimiero vikarijos-provincijos buveinę iš Kauno perkėlė į Kennebunkport, Me., Amerikoje; tokiu būdu Kennebunkporto vikarijus-provincijolas tampa ir vikarijum-pravincijolu Šv. Kazimiero pranciškonų provincijos Lietuvoje.

☆ ☆ ☆

Toje vietoje, kur ant Dauguvos netoli Polocko (1518) buvo pasirodęs šv. Kazimieras, 1645 buvo pastatyta jo garbei koplyčia, kurią vėliau sunaikino.

Pirmą kartą šis šv. Kazimiero stebuklas prie Dauguvos buvo pavaizduotas 1629 Neapolyje išleistoje Hilarijono knygutėje.

Nuo to stebuklingo įvykio praėjus 183 metams, Vilniuje 1701 italai menininkai papuošė Šv. Karių koplyčią jojančiu šv. Kazimieru, Šv. Petro ir Povilo bažnyčioje. Sienoje lotyniškai įrašyta: "S. Casimiro apparente in aere quasi duce M(agnus) D(ucatus) L(ituanie) vicit Muscos — šv. Kazimierui kaip vadui pasirodžius padangėje, Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės kariuomenė nugali rusus".

1953 iš Vilniaus katedros Šv. Kazimiero palaikus perkėlė Antakalnin, Šv. Petro ir Povilo bažnyčion. Vilniaus katedra — dabar paveikslų galerija, o šv. Kazimiero bažnyčia paversta ateizmo muziejum.

Lietuvoje, Panevėžio katedroje, virš didžiojo altoriaus 1930 dail. J. Mackevičius nutapė šv. Kazimiero pasirodymą Lietuvos kariuomenei ties Polocku.

Washingtono, D.C., bazilikoje, 1966 Šiluvos Šv. Marijos garbei pasaulio lietuviai dedikavo koplyčią. Dešinės sienos mozaika (V. Jonynas) pavaizduoja Lietuvos garbingosios praeities prisiminimus. Vaizduojamas ir šv. Kazimieras, Lietuvos kunigaikštis ir šventasis; Lietuvos bei lietuvių jaunimo globėjas visame pasaulyje. Ten detalėje — šv. Kazimieras pasirodo mūšio metu tarp lietuvių ir rusų prie Polocko.

Chicagoje 1967 (A. Valeška) lietuvių didingą Švč. Marijos bažnyčią išorėje savo mozaika papuošė "Stebuklas prie Dauguvos"

1970 Vatikane popiežius Paulius VI Šv. Petro bazili-

kos požemyje pašventino Lietuvos kankinių koplyčią, ir tuo istoriškai buvo atžymėta Lietuvos praeitis. Tarp daugelio skulptūrų yra ir šv. Kazimiero statula su užrašu: Patronus principalis Lituaniae.

Popiežiaus legatas Lietuvai vysk. Zacharijas Ferreri 1520 buvo pirmasis asmuo, kuris tyrė šv. Kazimiero gyvenimą ir stebuklus. Jis lotyniškai parašė knygutę "Vita beati Casimiri, scripta Vilnae" ir išleido 1521. Be to, paruošė šventajam skirtas brevioriaus ir mišiolo maldas, kurias aprobavo pop. Klemensas VII.

1604 rugpiūčio 27 šv. Kazimieras viešai perkeltas ant altoriaus jo vardui įrengtoje Vilniaus katedros koplyčioje.

1615 Vilniuje buvo pastatyta pirmoji Šv. Kazimiero vardo bažnyčia (jėzuitams).

Pop. Paulius V 1621 Kazimiero kultą paskelbė visuotiniu Katalikų Bažnyčioje.

Pop. Urbonas VIII 1636 šv. Kazimierą paskyrė Lietuvos globėju, ir tais pačiais metais Vilniaus katedroje buvo įrengtas pirmasis šv. Kazimiero altorius.

Vysk. M. Valančius savo veikale "Žemaičių vyskupystė" rašo, kad 1638 Karžių bažnyčiai buvo įtaisyti didžiausi Žemaičiuose varpai, kurių vienas turėjo užrašą: "Casimire, terris mire, coelis mirabilior" — Kazimierai, žemei nuostabus, dangui dar nuostabesnis!

Shenandoah, Pa., lietuvių Šv. Jurgio parapijos bažnyčioje 1907 buvo įrengta 10 įvairaus dydžio varpų. Vienas iš jų sveria 850 svarų ir turi įrašą "St. Casimirus".

1967 Bavarijoje, Bad Woerishofeno naujamiestyje, Šv. Ulricho bažnyčiai buvo pašventinti keturi dideli varpai. Iš jų antrasis dedikuotas "šv. Kazimierui, prispaustųjų globėjui".

1920 Lietuvos ribose šv. Kazimiero garbei buvo pastatyta 13 bažnyčių.

Laisvajame pasaulyje bažnyčių ir koplyčių su šv. Kazimiero vardu priskaitoma 29. Jauniausia lietuvių koplyčia pavadinta šv. Kazimiero vardu Adelaidėj, Australijoj, 1960 lapkričio 20.

Kiek daug, dar nesuskaitomų, įvairių pašalpinių draugijų savo laiku buvo įsikūrusių Amerikoj prie parapijų, mokyklų, kapinių, pavadintų šv. Kazimiero vardu!

Chicagoje 1907 įsikūrė lietuvaičių seselių vienuolija, pasivadinusi šv. Kazimiero kongregacija.

1945 Romoje lietuviams klierikams auklėti buvo įsteigta Šv. Kazimiero kolegija.

Kai pranciškonai 1951 įsikūrė Brooklyne, N.Y., jie savo koplyčią ir vienuolyną pavadino šv. Kazimiero vardu. Ad. Galdikas (1955) vienuolynui nutapė šventojo paveikslą, o V. Jonynas koplyčiai sukūrė jo vitražą (1959).

Amerikos ir laisvojo pasaulio lietuviams minint šv. Kazimiero 500 metų gimimo jubiliejų, prie bendrų jų iškilmių prisidėjo ir pranciškonai, 1955 išleisdami prof. Z. Ivinskio veikalą "Šv. Kazimieras". Autorius tame veikale tarp kitko pastebi, kad ir "XVII-XVIII amžių Lietuvos pranciškonai yra išspausdinę leidinių šv. Kazimiero garbei".

Vatikano paštas 1958, minėdamas šv. Kazimiero 500 metų gimimo sukaktį, gruodžio viduryje išleido du pašto ženklus su šventojo atvaizdu: 100 lirų ir 50 lirų. Priešakyje matome Vilniaus katedrą, Gedimino kalną su bokštu ir paties šventojo atvaizdą, kurio aureolėje įrašyta: "S. Casimierus Primarius Lituaniae Patronus".

Kompozitorius Bronius Budriūnas 1967 sukūrė "Mišias šv. Kazimiero garbei".

Lietuvos pasiuntinybė prie Vatikano pagal Vatikano kurijos 1969 gegužės 9 nuosprendžius paskelbė: "Kulto Kongregacijos oficialiu nutarimu, Lietuvos globėjas vėl paskirtas Lietuvai, ir dar svarbiau, jo vardas išimtas iš lenkų šventųjų vardų".

Istorikas A. Kučas monografijoje apie kun. A. Staniukyną tarp kitko pastebi: "... Paduvos šv. Antano bazilikoje Staniukyno dėmesį patraukė vadinamoji lenkų koplyčia, kuri atrodžiusi daugiau lietuviška negu lenkiška. Nuo altoriaus dešinėje pusėje yra šv. Kazimiero ir šv. Vaitiekaus paveikslai; šoninės sienos viršuje yra angelų nešamas Aušros Vartų paveikslas, o iš šalių 'herbai Lietuvos ir Žemaičių: Meškinas ir Raitelis'" (p. 54).

Florencijoje yra šv. Kazimiero relikvijos, įrengtos puošniame relikvioriuje, ir įrašytas šventojo skaistybės šūkis: "Malo mori quam foedari" — Geriau mirti, negu nusidėti! Taip pat užrašyta: "S. Casimirus Magnus Dux Lituaniae" — Šv. Kazimieras, Didysis Lietuvos Kunigaikštis.

Venecuelos valstybėje, viename slėnyje, 500 metrų aukštumoje, yra 14,000 gyventojų turįs miestelis, pavadintas švento Kazimiero vardu — San Casimiero de Gueripa. Miestelyje

yra Šv. Kazimiero garbei pastatyta bažnyčia ir parapija. Venecuelos lietuviai, atkreipę dėmesį į šio miestelio pavadinimą, ėmė tyrinėti jo istoriją. Iš archyvinių dokumentų patirta, kad Šv. Kazimiero de Gueripa parapija buvo įsteigta 1784. Čia buvo pastatyta pirmoji šv. Kazimiero vardo koplyčia, kuri buvo sugriauta 1812 Venecuelą nusiaubusio žemės drebėjimo. 1875 buvo pradėta statyti nauja bažnyčia, kuri ir dabar tarnauja parapijos reikalams. Šios Bažnyčios centriniame altoriuje yra šv. Kazimiero statula, jo sienas puošia šv. Kazimiero gyvenimą vaizduojančios freskos, po stiklu rymo Rūpintojėlis. Sprendžiant iš bažnyčios altoriaus ir freskų, matyti, kad jų kūrėjas turėjo pakankamai žinių apie šv. Kazimierą ir jo gyvenimą.

☆ ☆ ☆

Šv. Kazimieras praleido didesnę savo gyvenimo dalį Vilniuje. Į didžiūnų priekaištą, kad karalaitis save žemina, patarnaudamas vargšams, jis atsakęs: "Nėra didesnės garbės didžiūnams, nėra kilnesnio dalyko kunigaikščiams, kaip pagerbti Jėzų Kristų vargšų asmenyje. Aš laikau sau garbe patarnauti vargingiausiam valdiniui."

Popiežius Paulius VI 1966 rugsėjo 4, kai Washingtone Šiluvos Švč. Marijos garbei buvo pašventinta koplyčia, pasveikino vysk. V. Brizgį ir tarp kitko rašė:

"... Pati koplyčia išpuošta jūsų tautos menininkų genijaus ir įkvėpimo, kartu tarnaus kaip simbolis tvirto prisirišimo prie katalikiškųjų principų, katalikiško gyvenimo, vis tvirčiau paremto išpažįstamo tikėjimo, nesiliaujančių pastangų tapti vertais tęsėjais didelio darbo, vykdyto ankstesnių kartų.

"Visiems savas šventojo Kazimiero paveikslas, žvelgiąs iš koplyčios mozaikų, tarnaus priminti jo dorybes ir ragins lietuvius katalikus grąžinti pasauliui asmens ir visuomenės krikščioniško gyvenimo prasmę, išlaikyti ir ugdyti dvasinių ir pilietinių dorybių palikimą, perimtą iš protėvių kaip paveldėjimą ir pasididžiavimą kiekvienam lietuviui.

"Iš visų lietuvių širdžių ir lūpų tekyla šiuo momentu tas himnas, kurį giedodavo šventasis Kazimieras ir netgi

nusinešė su savim į kapą: 'Mano siela, dėkok kas dieną Motinai Marijai, garbink jos vardą ir stebėkis dorybėmis. O Marija, tu esi garbė ir pasididžiavimas visų žmonijos dukterų, išaukštinta virš visų Dievo kūrinių, o gailestingoji Mergele, išklausyk maldas tų, kurie ištikimai tave garbina.

"Tau, garbingasis Broli, garbingiems vyskupams, kunigams, vienuoliams ir vienuolėms ir visiems mylimiems lietuviams, kurie niekada nesiliovė visas savo viltis ir troškimus sudėti į palaimintosios Mergelės širdį, kaip užtikrinimą gausiausių dangiškų malonių, iš širdies teikiame Mūsų tėvišką Apaštališką Palaiminimą. Iš Vatikano, 1966 rugsėjo 4, Paulius P.P.VI."

25. PAX ET BONUM — RAMYBĖ IR GĖRIS

"Pacem salutem nuntiat, in spiritus virtute, veraeque paci sociat, longinquos a salute" — *Ramybę, išganymą skelbia dorybės dvasioje ir į tikrą ramybę patraukia nutolusius nuo išganymo.*

(St. Francisci offic., 4 Oct.)

Šv. Pranciškus — taikos revoliucionierius. Amžių būvyje yra buvę įvairių rūšių revoliucionierių. Vieni buvo sukilę prieš nežmoniškas gyvenimo sąlygas; kiti kovojo dėl naujos politinės ar socialinės tvarkos; dar kiti kėlė maištą tik dėl paties maišto. Tuose sukilimuose buvo naudojama visokia taktika. Ypač dominuojanti iš jų buvo sistemingas smurtas.

Tačiau istorijoje yra keli žmonės, kurie siekė pakeisti savo brolijos ir individų gyvenimą ne smurtu, bet meile ir pasiaukojimu. Vienas iš tokių viduramžiuose buvo šv. Pranciškus Asyžietis. Jo revoliucija buvo už taiką, ir taika buvo jo būdas.

Šv. Pranciškus troško, kad žmogus susitaikytų su Dievu, su savim ir su savo prigimtim. Jis buvo susirūpinęs ne tik panaikinti smurtą ir karą, bet ir išvengti tų blogybių gerais darbais.

Savo šūkyje "Pax et Bonum!" (Ramybė ir Gėris) šv. Pranciškus išliejo savo asmenybės kilnumą ir savo idealo pajėgumą. Iš jo sau rinkosi naujas ir amžinai nesenstančias idėjas.

Šv. Pranciškaus sveikinimai, pamokslų temos ir jų turinys buvo persūdyti ramybės dvasia. Dėl to jis ir tapo didžiosios meilės ir ramybės dainium.

Taip! Tyras džiaugsmas negali būti be ramybės, ramybė — be pasitenkinimo, pasitenkinimas — be gėrio. Šv. Pranciškus, šių kilnių minčių įkvėptas, jas įpynė į savo sveikinimus žmonėms. Tas jo gražiausias šūkis yra paliktas pranciškonų ordino paveldėjimu: Pax et Bonum! — Pace e Bene! — Ramybė ir Gerumas!

S. Testamente pirmą kartą žodį "ramybė" pasakė karalius Dovydas per pasiuntinių lūpas Nabaliui Karmelyje: "Tebūna ramybė mano broliams ir tau, ir tavo namams ramybė ir visiems, ką turi, tebūna ramybė" (1 Kar 25,6).

Gedeonas pastatė Viešpačiui altorių ir jį praminė "Domini Pax" — Viešpaties Ramybė (Teis 6,24).

Prieš krikščionybės aušros erą nuolankūs ir neklastingi Palestinos piemenys gauna nepaprastą dangiško džiaugsmo žinią: "Gloria in excelsis Deo..." — Garbė Dievui aukštybėse, o žemėje ramybė geros valios žmonėms! (Lk 2,14). Ir jie skuba prie Betliejaus olos, ten ieškoti paguodos ir ramybės!

Dvylikai amžių praėjus po Kristaus gimimo, 1223 Kalėdų išvakarėse netoli Asyžiaus, Greccio atkalnėje, šv. Pranciškus ir jo broliai buvo įrengę Betliejaus prakarto pavaizdavimą. Gi šventoje Naktyje ten buvo aukojamos Piemenėlių mišios, o Pranciškus, kaip diakonas, pasakė turiningą pamokslą.

Kalėdų metu visų žmonių žvilgsniai yra nukreipti į Betliejaus prakartėles mūsų bažnyčiose. Tai šv. Pranciškaus nuopelnas. Jis tą šventą Betliejaus nakties sceną tikrai mokėjo įdiegti į visų žmonių širdis.

Dieviškasis Mokytojas sėdi ant kalno apsuptas apaštalų ir minios žmonių. Kristus yra pasiruošęs skelbti savo gilų išganymo mokslą; jis yra pažymėjęs kelią ramybei ir palaimai.

Pranciškų šis kalno pamokslas užtikrino nauju gyvenimu. Pirmas ir septintas palaiminimai nuo kalno jam ypačiai yra brangūs ir glaudžiai vienas kitam artimi. Dvasios neturtas reikalauja taikos dvasios. Taikingumas paraidžiui nusako kantrybę neturte ir bandymuose.

Šv. Pranciškus savo "Paskatinimo žodžiuose" rašo: " 'Palaiminti dvasingieji vargdieniai: jų yra dangaus karalystė' (Mt 5,3). Daug yra tokių, kurie savo kūną vargina daugybe maldų, pasninkų ir apsimarinimų, bet tik dėl vieno žodžio, kuris atrodytų jo kūno įžeidimas arba koks nors daiktas būtų iš jo atimtas, pasipiktina ir ilgai nenusiramina. Tokie nėra dvasingieji vargdieniai, nes, kuris yra dvasingas vargdienis, tas save niekina ir myli tuos, kurie jam drožia į antausį" (Nr. 14).

Toliau šventasis aiškina septintą palaiminimą: " 'Palaiminti taikdariai: jie bus vadinami Dievo vaikais' (Mt 5,9).

Tie yra tikrai taikūs, kurie, nežiūrint visko, ką jie šiame pasaulyje kenčia dvasioje ir kūne, užlaiko ramybę dėl Viešpaties mūsų Jėzaus Kristaus meilės" (Nr. 15).

Kristus, išsiųsdamas savo mokinius priruošti vyrų širdžių jo skelbiamam ramybės pamokslui, perspėdamas jiems sakė: "Keliaukite! Štai aš siunčiu jus, lyg avinėlius tarp vilkų. Nesineškite piniginės, nei krepšio, nei autuvo... Į kuriuos tik namus užeisite, pirmiausia tarkite: 'Ramybė šiems namams!' Ir jei ten gyvens ramybės vertas žmogus, jūsų ramybė nužengs ant tų namų, o jei ne, — sugrįš pas jus" (Lk 10,3).

Pranciškus suprato šiuos žodžius ir jais sekė. Reguloje, kurią jis parašė savo mažesniesiems broliams, jis visada liepia vartoti šiuos dieviškus Mokytojo žodžius: "Įėję į kuriuos tik namus, pirmiausia tarkite: 'Ramybė šiems namams!' "

Prisikėlusio Atpirkėjo pirmasis pasveikinimo žodis apaštalams buvo: "Pax vobis!" — Ramybė jums! (Jn 20,19). Jis apaštalams parodė savo pervertas rankas ir šoną, kurių kaina buvo atpirkęs ramybę.

Paskutinis Kristaus atsisveikinimas su savo apaštalais buvo: "Ramybė jums!" (Jn 20,21). Čia Išganytojas įkvėpė Šventąją Dvasią ir įsteigė ramybės sakramentą — atgailą.

Taika ir ramybė yra viena kilniausių ir gražiausių Šv. Dvasios dovanų. Tai Dievo dovana jo pamėgtiesiems vaikams; tai meilės vaisius ir mūsų dieviškojo Išganytojo gyvenimo programos vykdymas: žemėje ramybė geros valios žmonėms!

Ramybė yra ne vien dovana, bet taip pat ir pareiga, prievolė ir pavestas apaštalavimas toliau ją nešti ir dalinti.

Šv. Pranciškus šios ramybės dvasia taip buvo persiėmęs, kad jis pasidarė žemėje taikos angelu.

Nuo pat jaunystės jis priešinosi visokiems stačiokams ir storžieviams, užsispyrėliams ir nesantaikos skleidėjams. Dar būdamas Perugijos nelaisvėje, jis taikingai ir draugiškai elgėsi su savo bendro likimo draugais.

Kai Pranciškus prie savęs buvo surinkęs septynis pirmuosius brolius, juos išsiuntė po du į pasaulį, sakydamas: "Eikite, mano brangieji broliai, po du per įvairias pasaulio dalis, skelbkite žmonėms ramybę ir atgailą nuodėmėms atleisti; ir būkite kantrūs suspaudime, pasitikėkite, kad Viešpats įvykdys savo tikslą ir pažadą. Su žmonėmis būkite nuo-

lankūs; laiminkite tuos, kurie jus persekioja; dėkokite tiems, kurie jus įžeidžia ir šmeižia, nes už tat mums yra paruošta amžina karalystė" (1 C 29).

Kartą, vienuolinio gyvenimo pradžioje, šv. Pranciškus, eidamas su vienu broliuku, pakelėje besidarbuojančius žmones pasveikino: "Il Signore vi dia pace!" — Viešpats teduoda tau ramybę! (1 C 23). Kadangi iki tol iš kitų Ordino vienuolių tie žmonės nebuvo girdėję tokių sveikinimų, jie labai nusistebėjo ir net piktai sumurmėjo: "Ką gi reikštų šis pasveikinimas?" Broliukas susigėdo ir sako Pranciškui: "Tėve, leisk man pasakyti kitą pasveikinimą!" — "Tegul sau kalba, nes jie nesupranta, kas yra Dievo. Nesigėdyk, nes šio pasaulio galiūnai ir kunigaikščiai už aną pasveikinimą tau ir kitiems broliams atiduos pagarbą. Ar tai nėra reikšminga, jei Viešpats nori turėti naują ordiną — mažesniuosius brolius, kurie pirmautų neturte ir savo ypatingu ramumu skirtųsi gyvenime bei žodyje?" (Spec. perf. 26).

Šv. Pranciškus net savo testamente primena: "Viešpats man apreiškė, jog sveikintis turime šitaip: "Dominus det tibi pacem!" — Tegul Viešpats duoda tau ramybę!

Pranciškonų mistikas šv. Bonaventūra gal giliausiai yra įžvelgęs į šv. Pranciškaus gyvenimo dorybes. Jis rašo: "Pranciškus turėjo liudyti apie šviesą ir paruošti šviesos ir ramybės kelią Viešpačiui į tikinčiųjų širdis... Jis pats, būdamas tikros ramybės angelas, žmonėms atnešė ramybės ir gerovės naujieną... Tą ramybę, kurią skelbė mūsų Viešpats Jėzus Kristus, iš naujo pakartojo mūsų tėvas Pranciškus. Kiekvieno savo pamokslo pradžioje ir pabaigoje skelbė ramybę; visus sutikęs sveikino ramybės pasveikinimu ir kiekviename mąstyme troško ramybės..." (Itinerarium).

☆ ☆ ☆

Taikos šauklys. 1207 balandžio mėnesį Gubbio miške, netoli Asyžiaus, Pranciškų iš pasalų užpuolė plėšikai ir užklausė: "Kas tu esi per vienas?" Jis ramiai atsakė: "Praeco sum magi regis!" — Aš esu didžiojo Karaliaus šauklys! (1 C 16).

1208 vasario 24, šv. Mato šventėje, išgirdus koplyčioje kunigo perskaitytus Evangelijos žodžius, Pranciškui visiškai pasidarė aišku, ką reiškia minėtas šauklys ir koks turi būti jo šūkis. Nuo tos dienos Asyžiaus mieste galima buvo matyti nepaprastų reginių. Gatvėse ir aikštėse žmonės jį sutikdavo basą, rudine apsivilkusį ir virve persijuosusį, sveikinantį kiekvieną žodžiais: Viešpats teduoda tau ramybę!

Neramybės buvo pašalintos, priešai sutaikyti, avis su vilku gulėjo vienas šalia kito... Karai ir vaidai pranyko, kai širdis skelbė taiką...

Netoli Gubbio, kur šv. Pranciškus prijaukino vilką, 1208 metams atminti buvo pastatyta koplyčia; jos sienoje įmūrytas ornamentas su įrašu: Pax et Bonum.

1209 pavasariop šv. Pranciškus pirmą kartą buvo atvykęs į Apeninų atkalnėje esantį Poggio kaimelį pamokslauti. Kaimiečiai buvo labai išsigandę dėl keisto jo apsirengimo. Bet šventasis, kaip paprastai, visada linksmas, su ištiestomis rankomis, pasveikino tuos paprastus žmogelius žodžiais: "Buon giorno, buona gente!" — Labas rytas, gerieji tautiečiai! Ir šiais žodžiais jis užkariavo visų širdis. Tam įvykiui prisiminti Poggio kaimiečiai toje vietoje, kur Pranciškus sakė pamokslą, jam pastatė akmenį su įrašu: "Buon giorno, buona gente!"

1209 rugsėjo 2 su Perugija buvo pasirašyta sutartis: atsilyginti už praeities nuostolius ir paskui taikingai ateityje gyventi su kaimynais.

1210 lapkričio 9 Asyžiuje tarp "majores et minores" (tarp valdančios ir tarnaujančios Asyžiaus miesto gyventojų klasės) buvo padaryta pirmoji šv. Pranciškaus "Magna Charta". Abi klasės susitarė ateityje sutikti visuose reikaluose, kurie būtų naudingi Asyžiaus miestui. Iš to matome, kad šv. Pranciškus nepalyginamai geriau už kitus suprato savo laikų socialinę santvarką.

Biografas Tomas Celanas rašo, kad šv. Pranciškus 1212 priėmęs į Ordiną poetą Gulielmo Divi, vadinamą dainių karalium, jį apvilkęs rudine, perjuosęs virve ir praminęs Pacifiku — Taikusis.

1217 gruodžio 31 šv. Pranciškus, su broliu Silvestru atvykęs į Arezzą, ten rado besiginčijančias dvi miesto partijas. Šventasis Viešpaties vardu liepė broliui Silvestrui išvaryti iš miesto piktąsias dvasias. Br. Silvestras, priėjęs prie

miesto vartų, balsiai šaukė: "Jūs, visi šėtonai, traukitės iš šios vietos! Tai sakau jums visagalio Dievo vardu ir jo tarno Pranciškaus paliepimu" (2 C 108). Greitai po to susitarė abi partijos. Menininkas Giotto tą Arezzo "šėtonų išvarymą" pavaizdavo Asyžiaus bazilikoje, freskoje ant sienos.

Istorija pasakoja, kaip su Kryžiaus karo dalyviais Pranciškus keliavo Palestinon ir pakelėje 1219 birželio 24 aplankė Egipto sultoną Malek el Kamel. Su juo turėjo pokalbį, sveikindamas jį taikliais ramybės žodžiais: Salem aleikum!

Studentas Tomas iš Spalato 1220 rugpiūčio 15 Bolonijos miesto aikštėje pirmą kartą girdėjo šv. Pranciškaus pamokslą. Jis rašo: "Aš gyvenau tame mieste, kada atsitiktinai girdėjau Pranciškų sakant pamokslą aikštėje, kur buvo susirinkę beveik visi miesto gyventojai. Jis kalbėjo apie angelus, apie žmones ir apie demonus taip iškalbingai ir tiksliai, jog net mokyčiausieji buvo nustebinti, kad toks nemokytas žmogus gali taip gerai kalbėti. Jo pamokslo mintys labiau buvo panašios į pokalbį, ieškantį, kaip nuslopinti neapykantą, ir siūlantį taiką. Jo drabužiai buvo suplyšę, pasirodymas menkas, veidas be grožio, tačiau jo žodžiai, kaip niekas kitas, pasiekė savo tikslą: sutaikė Bolonijos kilminguosius su valstiečiais ... Džiaugsmas buvo neišpasakytas. Moterys veržėsi prie jo ašarodamos, kad tik gautų skiautelę jo drabužių ..."

Ir kiti miestai, kaip Asyžius, Ascoli, Terni, Gaeta, Ancona, Aleksandria, patyrė malonius ir taikius Pranciškaus žodžius ... Prodi ir Cortona miestai iš dėkingumo ramybės šaukliui pastatė paminklus. Florencijoje Baschi namai galutinai padarė sutartį, nutraukusią seną šimtmečio ginčą ...

Šv. Pranciškaus sekėjai su dideliu pasišventimu ir meile nešė taiką visiems luomams, visiems žmonėms. Jie turi daug nuopelnų ir kituose miestuose, kur taika dažnai būdavo patvirtinama iškilmingomis sutartimis.

Jau nebegalėdamas kreiptis gyvu žodžiu, 1223 šv. Pranciškus kreipėsi laiškais į anų laikų įvairių luomų žmones bei tautų valdovus: "Visoms miesto galvoms, teisėjams, visiems pasaulio valdovams ir kitiems, kurie gaus šį laišką, brolis Pranciškus linki palaimos ir ramybės!"

Taip pat jo "Saulės giesmėje" (1225) yra įpintas ramybės posmas, it amžinai skambąs ir nepraeinąs jo apaštališkojo gyvenimo aidas. Šventasis pridėjo vyskupo ir miesto vyriausybės susitaikymo strofą.

Pagaliau šventasis Beturtis mirties valandą, 1226 spalio 4, ištiesęs savo stigmatizuotą ranką, atsisveikina su savo gimtuoju miestu Asyžium, jį laimina: "Palieku tau ramybę . . ."

Kai 1926 Asyžiuje buvo švenčiamas 700 metų jubiliejus nuo šv. Pranciškaus mirties, visame mieste buvo panaudotas ir ant namų sienų iškabintas pranciškoniškas ramybės šūkis "Pax et Bonum".

Didžiausios išmaldos, ką šv. Pranciškus davė pasauliui, buvo taika!

Ką šv. Pranciškus skelbė, buvo labai paprasta, neišpūsta, nepagražinta ir lietė beveik tik vieną dalyką — taiką bei ramybę, kaip aukščiausią žmogaus gėrį. Taiką su Dievu — laikantis jo įsakymų; taiką su žmonėmis — patiems dorai gyvenant; taiką su savim — turint ramią sąžinę.

Kur tik šventasis su savo broliais nuvykdavo, ten skelbdavo ramybę ir atgailą. Dažnai jis broliams primindavo: "Kai jūs lūpomis skelbiate ramybę, tai juo labiau privalote ją didesnę turėti širdyse. Trokštu, jog per jus niekas nebūtų sugundytas rūstybei ar papiktinimui. Tegul jūsų nuolankumas, gerumas ir sutarimas veda visus į ramybę. Nes tam tikslui esate pašaukti, kad sužeistuosius slaugytumėte, palaužtuosius tvarstytumėte ir suklydėlius pataisytumėte. Daugeliui atrodo, kad esame šėtono vaikai, bet vis dėlto kartą mes tapsime Kristaus mokiniais" (Tres soc. 58).

Šv. Pranciškaus litanijoje kreipiamasi: Šv. Pranciškau, susigin̆čijusiųjų taikytojau, melskis už mus!

Šv. Bonaventūra savo raštuose šv. Pranciškų vadina "aušrine", "taikos vaivorykšte" ir kitais litaniniais vardais.

Daugelyje vietų tas paprastas ir tylią taiką nešąs šv. Pranciškaus gyvenimas pavaizduotas meno kūriniuose.

Pirmasis šv. Pranciškaus paveikslas vaizduoja jį laikantį rankoje pergamentą su lotynišku įrašu: "Pax huic domui" — Ramybė šiems namams! Šventasis neturi nei aureolės, nei stigmų. Paveikslas yra Subiaco benediktinų vienuolyne, netoli Asyžiaus. Spėjama, kad jis pieštas 1222, kai šv. Pranciškus ten apsilankė kaip piligrimas.

Berlyne,kaizerio Friedricho muziejuje, yra Fra Angelico

mokyklos darbų paveikslas — šv. Pranciškaus pasirodymas Arlyje, Prancūzijoje (1224). Šešiems pranciškonams celėje šventasis apsireiškia su ištiestomis rankomis, o paveikslo apačioj įrašas lotyniškai: Pax vobis!

Primintina, kad Vokietijoje 1925 įsikūrė protestantiška brolija pagal šv. Pranciškaus Asyžiečio dvasią ir pasivadino "Evangelischen Franziskaner-Terziarien" (EFT) — Evangeliškieji pranciškoniškieji tretininkai. Ženkliukas, kurį toji brolija nešioja, yra labai panašus į pranciškonų ordino herbą. Virš kryžiaus, kuris yra palaikomas dviejų stigmatizuotų rankų, įrašyti pranciškonų pasveikinimo žodžiai: Pax et Bonum! Po kryžium — brolijos pavadinimo pradinės raidės: EFT.

Trys Ordino gyvenimo regulos, kurias šv. Pranciškus paruošė savo sekėjams, savyje talpina daugybę ištraukų, rodančių jo didžią ramybės meilę ir uolumą, kad ramybė klestėtų ir laikytųsi tarp jo dvasinių vaikų.

Kai šv. Pranciškus savo ordinui rašė regulą, jis aiškiai pabrėžė: "Tačiau patariu, perspėju ir raginu savo brolius Viešpatyje Jėzuje Kristuje, kad, keliaudami per pasaulį, nesiginčytų, nesibartų ir neteistų kitų. Tegul būna jie ramūs, taikūs, kuklūs, malonūs ir nuolankūs... Įėję į kiekvienus namus, pirmiausia tegul sako: Ramybė šiems namams" (Regula, 3 skyr.).

1967 gegužės 4 visuotiniame pranciškonų susirinkime buvo iškelta mintis, kad pranciškonai leistų naują laikraštį švedų kalba — "Pax et Bonum". Netrukus tėvas Augustinas Lundin, OFM, skandinavų ekumeninio centro vedėjas Asyžiuje, Porciunkulės vienuolyne pradėjo leisti tą naująjį laikraštį. Laikraščio tikslas — skleisti pranciškonų galvoseną skandinavų tautose.

☆ ☆ ☆

Ramybė buvo jaunutės Bažnyčios dovana pasauliui. Evangelijos linksma naujiena buvo ramybės naujiena su pasveikinimu: "Ramybė šiems namams!" (Lk 10,3). Ramybė yra kertinis akmuo visoje Bažnyčios liturgijoje, kur galima net atsekti jos pėdsakus iki apaštalų Bažnyčios slenksčio. Šis ma-

žas žodelis yra įrašytas ant ankapinių akmenų ir katakombose ant sienų.

Ramybė yra didis ir šventas dalykas, kurią į žemę atnešė Išganytojas. "Žemėje ramybė . . ." (Lk 2,14) — giedojo angelai, kai gimė Kristus; "Ramybė jums!" (Lk 24,36) — po savo prisikėlimo iš numirusių pirmą kartą Kristus pasveikino apaštalus. Kaip Kristus, taip elgiasi ir Bažnyčia. Tuoj po krikšto ji sako pakrikštytam kūdikiui: "Vade in pace!" — Eik ramybėje! Kai Kristus atleido Magdalenai nuodėmes, paskutinieji paguodžiantys žodžiai jai buvo: "Eik sau rami!" (Lk 7,50). Kai krikščionis baigia paskutinę savo kelionę žemėje, Bažnyčia kunigo lūpomis paskutinį kartą sako: "Requiescat in pace" — Tegul ilsisi ramybėje!

Šv. Jonas tris kartus primena, kad Išganytojas po savo prisikėlimo iš numirusių apaštalus pasveikino: "Pax vobis" — Ramybė jums! (Jn 20,19). Su pirmuoju pasveikinimu "jis parodė jiems rankas ir šoną"; su antruoju pasveikinimu sakė: "Imkite Šventąją Dvasią"; su trečiuoju pasveikinimu Kristus atgaivino apaštalo Tomo tikėjimą. Argi Išganytojas nepriminė apaštalams ir kunigams, kad ieškotų savosios ramybės ir šią brangią dovaną suteiktų kitiems prie altoriaus, klausykloje ir sakykloje?!

Pranciškonų ordine kiekvienas vienuolis pasveikina naujai įstojusį ar į abitą įvilktą brolį: Pax et Bonum!

Žodis "Pax" — "Šalom" (hebr. rytiečių supratimu — materialinė ir dvasinė gerovė kartu) pasidarė brangiausias visais amžiais. Psalmininkas sako: "Sieki taikos ir josios laikykis" (Ps 33,15).

☆ ☆ ☆

Taip! Šūkiu "Pax et Bonum!" šv. Pranciškus viduramžiais įvedė naują ramybės aušros erą. Gražus pasveikinimas pasidarė populiarus. Jis yra išreiškiamas įvairiai: Ramybė ir Gerovė; Taika ir Palaima; Ramybė ir Džiaugsmas; Ramybė ir Sveikinimai! Gal geriausia mintis yra išreikšta lotyniškai.

Tas posakis yra vartojamas pradedant rašyti laišką ar

jį užbaigiant; kalėdinių ir velykinių atvirukų sveikinimuose; jis yra įrašytas virš bažnyčios didžiųjų durų ar ant vienuolyno vartų.

Saldus tvarkos vaisius yra ramybė, nes ji sielas, pakliuvusias į pasaulio sūkurius, ištraukia ir vėl atveda į pirmykštį malonės stovį ir joms užtikrina ramybės įstatymą.

Šv. Pranciškus buvo didžiojo Karaliaus garbę nešąs šauklys, kuris gryna sąžine viduramžiais kovojo su pasaulio dvasia. Ramybės dvasia yra kaip tik šv. Pranciškaus charakteristika, panašiai, kaip jo neturto meilė, Dievo meilė ir Dievo tvarinių meilė.

Gal vienintelė vieta, kuri Europoje nebuvo paliesta karo audrų ir neapykantos žmonių širdyse — tai Asyžius! Asyžiaus mieste dar ir šiandien, tarytum iš daug balsų gražiausioje dainos harmonijoje, aidi ramybė. Vėjas ir debesys, kalnai ir slėniai, bažnyčios ir pilys, keliai ir gatvės, namai ir užkampiai, gyvuliai ir augalai ir visi žmonės, kurie ten gyvena, dvelkia ramybe.

Asyžiuje viena iškilmingiausių švenčių yra šv. Pranciškaus šventė spalio 4. Jos išvakarėse visas miestas jau yra pasipuošęs budėjimo šviesomis. Ankstų šventės rytą miesto burmistras (kasmet pasikaitaliodamas miesto sritimis) pila į budėjimo lempą aliejaus, kuri dega prieš Šventojo antkapį ištisus metus be sustojimo. Asyžiaus miesto pareigūnai asistuoja Bažnyčios, valstybės ir tautos dignitoriam. Paprastose ir jaudinančiose ceremonijose deda alyvmedžio ir laurų šakeles ant altoriaus, kai tuo tarpu alyvmedžio šakelės su "Pax et Bonum", taikos ir ramybės žodžiais, dalinamos žmonėm. Iš Piazza Superiore ar Šv. Pranciškaus aikštės suteikiamas Šventojo palaiminimas miestui, tautai ir pasauliui. Ceremonijos baigiamos šv. Pranciškaus himno "Saulės giesmės" giedojimu.

Asyžiuje, pašto įstaigos prieangyje, freskine tapyba išdekoruotoje sienoje krinta į akis šv. Pranciškaus ir šv. Klaros atvaizdai su sveikinimu: "Benedicat tibi Dominus! Pax et Bonum!" — Telaimina tave Viešpats! Ramybė ir Gerovė!

Ant daugelio namų sienų Asyžiuje yra šv. Pranciškaus paveikslas ar jo sveikinimas: Pax et Bonum!

Iš Asyžiaus grįžkime į pasaulio didmiestį — New Yorką. Ten požeminių traukinių BMT linijoje, 34-tos gatvės stotyje, vienoje platformoje yra pakabintas didelis laikrodis,

o šalia jo — spalvingas šv. Pranciškaus Asyžiečio paveikslas, galva, apsupta aureole. Aplink galvą aureolėje didelėmis raidėmis yra įrašytas žodis RAMYBĖ šešiomis pasaulio kalbomis, dažniausiai girdimomis New Yorke: Shalom, Friede, Paz, Peace, Pace, Paix (žydų, vokiečių, ispanų, anglų, italų, prancūzų). Be to, kiekvienas keleivis iš tolo gali matyti skelbimą apie mišių ir išpažinčių tvarką pranciškonų bažnyčioje, kuri yra už poros blokų, išėjus iš požeminio traukinio.

"Princeps pacis" — Ramybės kunigaikštis (Iz 9,6) yra pats Dievas, nes jame, kaip psalmininkas sako, visiškai įvykdome tiesą ir atstatome ramybę, kai vienas kitam duodame susitaikymo bučinį: "Pasibučiuos Taika su Teisybe" (Ps 84, 11). nes "Jis yra mūsų sutaikinimas" (Ef 2,14).

Šv. Augustinas ieškojo laimės ir ramybės pasaulyje visuose kūno jausmų pageidimuose, pasaulio džiaugsmuose . . . Savo širdį galėjo patenkinti tik Dievuje. Savo "Išpažinimuose", knygos pabaigoje, rašo: "Domine Deus, pacem da nobis, pacem quietis, pacem sabbati, sabbati sine vespera" — Viešpatie Dieve, suteik mums ramybę, poilsio ramybę, subatos ramybę, subatą be vakaro!

Popiežius Jonas XXIII 1925 rekolekcijų metu, ruošdamasis savo vyskupystės konsekracijai, parašė: "Aš į savo herbą įdedu 'Obedientia et pax' — 'paklusnumas ir taika' žodžius, kuriuos buvo įpratęs kasdien sakyti Cezaris Baronius (miręs kardinolas 'in odorem sanctitatis' Romoje 1538), kai jis Šv. Petro bazilikoje bučiuodavo apaštalo kojas. Šie žodžiai, taip sakant, yra manoji istorija ir mano gyvenimas."

Aš tave įrašau savo rankoje, aš tave įrašau savo širdyje! "Padėk mane kaip antspaudą ant mano širdies" (Cant 8,6).

Tu klausi: Kokį kelią aš turiu eiti?

Mes žinome, ką darė Pranciškus, kai jis nušoko nuo savo žirgo. Jis tuoj apkabino raupsuotąjį ir jį pabučiavo . . .

Pranciškus, iš visų savo brolių mažiausias, pirmiausia iš visų savo sekėjų Kristuje primygtinai reikalavo, kad veiktų ir darytų ne kaip jis įsakė ar darė, bet kaip meilė ir tiesa nurodo. Nes "Taika yra meilės kūdikis" — Amoris alumna pax!

☆ ☆ ☆

1969 sausio pirmąją — "diem pacis" — popiežius Paulius VI (1967.XII.15 sausio pirmąją jis pasiūlė laikyti Taikos diena) iškilmingai atšventė Ara Coeli pranciškonų bazilikoje, Romoje, ir ta pačia proga jis pagarbiai buvo priimtas į III-ąjį šv. Pranciškaus ordiną. Pontifikalinių mišių metu jis pasakė pamokslą apie taiką. Kreipdamasis į dvasiškiją, į aukštuosius valstybės diplomatus ir juos pasveikindamas, neaplenkė nė pranciškonų, sakydamas: "O ypatingai jūs, šventojo Pranciškaus sūnūs, kurie šioje bazilikoje skelbiate savo neužgęstantį sveikinimą Pax et Bonum — jūsų amžinąją emblemą!"

26. KAIP ATEIVIAI IR KELEIVIAI

(Šv. Pranciškaus testamentas)

Gal vėjas rudeninę "Saulės giesmę" gieda ant
Alvernos,
Gal ir tenai nuklydusi širdis graudi —
Kaip būtų gera mums su meile didžio Dievo Tarno,
O Dieve, kaip graudu man būtų jo širdy! . .
T. Jeronimas Triuška, OFM, 1938

Tėvas Augustinas Gemelli, OFM, Alvernos kalne užbaigęs 10 dienų rekolekcijas, rašo: "Dar jaučiama užsilikusi baimė. Mano sielos gelmėse kažkoks neapibrėžiamas, nenustatomas dalykas. Ten buvo lašelis kartėlio. Pats save klausiau: Ką aš veiksiu rytoj, kai aš sugrįšiu į kasdieninius savo rūpesčius; rytoj, kai besikarščiuojąs, neramus gyvenimo ritmas mane vėl paims, argi ši ramybė manyje pasiliks? Argi ji nepranyks, kaip tos tyros gėlės skaistumas, susidūręs su nuodingu mūsų miestų oru? Kiek daug tos šventos Alvernos kalno poezijos pasiliks manyje?"

"Aš gi nebežinau, kaip nutildyti nerimo balsą. Tačiau aš turėjau mintyje šv. Pranciškų ir jo sūnus, kai jie išvyko iš šios aukštumos mokyti pasaulio. Jie keliavo į Šv. Žemę, Prancūziją ir Vokietiją. Ir aš nusigalėjau ir tariau sau, jog aš buvau bailus, nepasitikįs Dievo malone."

"Ne! Rytoj aš būsiu toks, kaip šiandien! Mano atmintis paims mane atgal į šias dienas. Mintimis aš sugrįšiu atgal į Alverną, kaip į dvasinę oazę, ir aš prisiminsiu tą paprastą, primityvų, šiurkštų kalną, tamsius krioklius, gilius miškus su šimtmetiniais medžiais, stigmų koplyčią, mažąją bei didžiąją bažnyčią ir tą Della Robia meno dailenybę, liudijančią vienuolių sieloms, kad jos taip pat įkvepiamos ir puoselėjamos. Aš prisiminsiu tuos novicus — tuos mažuosius Dievo avinėlius, jų maldos gyvenimą ir nežymias aukas ir palaipsniui paįvairinsiu, ką aš mačiau. Taip pagaliau suprasiu, jog čia pasaulyje vienas didelis dalykas yra svarbus: mylėti Dievą ir kitus paveikti, kad jį mylėtų!"

Panašioje serafiškoje dvasioje mes visi dabar esame. Jau baigiame metines rekolekcijas, grįšime atgal į savo kasdienybę ... bet neužmirškime mylėti Dievą ir paveikti kitus, kad jį pamiltų!

Kartą vienas cinikas užklausė pasaulietį žmogų, kuris neseniai buvo sugrįžęs iš rekolekcijų: "Ar tu matei šėtoną?" — "Ne!" — atsakė jis, — "bet aš mačiau Dievą ir patį save." Tam tikra prasme mes vėl nuostabiai matėme Dievą šiose rekolekcijose, taip pat ir save. Gal būt, kai ši bendruomenė susirinks kitų metų rekolekcijoms, kai kurie iš mūsų Dievą jau regėsime danguje.

Po šių rekolekcijų ir net greitu laiku tu gali nusidėti mirtinai. Šv. Petras sunkiai nusidėjo tik kelioms valandoms praėjus po jo pirmosios komunijos, po jo kunigystės šventimų, po jo vyskupo konsekracijos, tuoj po pirmųjų mišių, o atsipeikėjo tik Jėzaus akivaizdoje, kai Jėzus priekaištaujamai į jį pažvelgė. Ir jis po savo nupuolimo tapo dideliu šventuoju, atsimindamas, koks jis buvo prieš tai. Šv. Petras turi būti tau pavyzdžiu, nežiūrint, kada ir kur tu nusidėsi. Tomas Kempietis sako: "Esi žmogus, ne Dievas; kūnas — ne angelas. Kaipgi tu gali visada išsilaikyti vienodame tobulybės laipsnyje, jei tos ištvermės pritrūko angelui danguje ir pirmajam žmogui rojuje? Aš stiprinu ir išlaisvinu tuos, kurie dejuoja; aš pakeliu iki savęs tuos, kurie prisipažįsta esą silpni" (Kr. sek. III,57).

Šv. Bonaventūra ištvermės dorybę apibūdina kaip nesikeičiančią valią daryti gera ir kaip kitų dorybių rėmėją. Neužtenka gerai pradėti, progai pasitaikius, padaryti vieną kitą dorybės aktą, o reikia tai padaryti tolydžio ir ligi galo ištverti su Kristum, kaip sako šv. Augustinas.

Jokio žmogaus, nors jis būtų kažkaip šventas, dar negalima vadinti galutinai laimingu, kol jis pradėto gero gyvenimo dar nėra baigęs šventa mirtim. Taip galvojo ir šv. Pranciškus. Kai kiti stebėjos jo šventumu, jis sakydavo: "Negirkit manęs per anksti, aš dar galiu nueiti klystkeliais ir įsigyti sūnų bei dukterų!"

Šv. Margarita Kortonietė po savo atsivertimo turėjo regėjimą. Danguje ji matė didelį, baltą Dievo sostą, Jėzaus ir jo Motinos sostus ir taip pat angelų bei šventųjų sostus. Tarp laiptų ji pastebėjo vieną ypatingą sostą, kuris spindėjo savo kilnumu. Ji užklausė Išganytoją, kam yra paskirtas tas

sostas. Išganytojas atsakė: "Tas sostas yra mano sūnaus Pranciškaus. Kadangi jis taip artimai sekė mane nusižeminime ir neturte; dabar jis žėri su tokiu puošnumu ir prakilnybe." Šventoji dar aiškiai pastebėjo, jog ten prieš ir aplink šv. Pranciškaus sostą buvo daug tuščių vietų, ir todėl ji vėl užklausė: "O anos tuščios vietos, kam jos yra paskirtos?" Kristus paaiškino: "Jos yra rezervuotos visiems mano ištikimiesiems sūnums ir dukterims. Ir nė vienas negali jų užimti."

Čia nėra jokia teologinė tiesa, tačiau teologų bei visų tikinčiųjų prileidžiama, jog šventiesiems, kurie čia žemėje ištikimai meilėje tarnavo Dievui, taip pat ir dangaus karalystėje nebus sumažinta garbė ir šlovė.

Šv. Pranciškui Poggio Bustone oloje buvo apreikšta, kad jam yra atleisti jaunystės nusikaltimai ir kad jis tikrai ištvers iki galo.

Mirus Pranciškui, sergąs brolis Augustinas iš Asyžiaus, Kapuvos provincijolas, labai šventas vyras, regėjo Pranciškaus sielą šviesios žvaigždės pavidalu kylant į dangų ir, vargais negalais kilstelėjęs iš savo ligos patalo, sušuko mirdamas: "Mano tėve, palauk manęs! Aš noriu su tavim eiti!" Ir savo bičiuliui Gvidui, kuris tada buvo kelionėje, tą pačią naktį pasirodęs Pranciškus tarė: "Palieku šią tremties vietą ir einu į tėvynę" (Leg. maj. 14).

Šv. Bonaventūra čia žemėje jautėsi, mūsų ordino regulos žodžiais tariant, "kaip keleivis ir ateivis". Jis savo raštuose paliko dūsavimų, iš kurių aiškiai matyti jo išgyventa žemiškoji prabėgamybė: "Manoji siela, ką tu myli, ko ieškai šiame pasaulyje? Jei tu pažintum savo vertybę, paniekintum pasaulį ir visa, ką jis turi. Jei tu žinotum, kad esi skirta dangui, pamintum kiekvieną žemišką paguodą."

☆ ☆ ☆

Išganytojas visuomet jautėsi kaip pakeleivis... "Išėjau iš Tėvo ir atėjau į pasaulį. Vėl grįžtu pas Tėvą" (Jn 16, 28). Kristus yra seno piligrimo paveikslas. Jis paliko dangaus namus ir gyveno svetur — šioje ašarų pakalnėje.

Pirmieji krikščionys pergyveno tą Evangelijos dvasią. "Šioje svetimoje šalyje savo keleivystėje daug vargo ir šventieji: kentėjo stoką, buvo prislėgti, suvarginti, jie, kurių pasaulis nebuvo vertas (Žyd 11,38). Tokius šv. Petras perspėja: Mylimieji, aš maldauju jus, kaip ateivius ir svečius — susilaikyti nuo kūno geidulių, kurie kovoja prieš sielą (Pt 2,11). Svetimšaliu vadiname tą, kuris ateina iš svetimos šalies; ateiviu — kuris toli nuo savo tėvynės keliauja. Mes visi esame svetimi, kadangi iš svetimos žemės, iš svetimo rojaus atėjome į šią ištrėmimo žemę; ateiviai — piligrimai, kadangi mus Dievo rūstybės žvilgsnis išvarė, ir dabar mes, kaip elgetos, toli nuo mūsų dangiškosios tėvynės keliaujame" (šv. Antanas Pad., Nr. 660).

Šv. Paulius priduria: "Tuo tarpu mūsų tėvynė danguje" (Fil 3,20). Žmogus čia žemėje yra "homo viatur" — žmogus keliauninkas, kaip dažnai viduramžiais vadindavo krikščionis, keliaujančius į amžinybę.

"Sta, viator" — Sustok, keleivi! — Taip mes skaitome ant senųjų kapinių paminklų. Žemės keleivi, sustok! Tai moko taip pat ir mirtis. Sustok ir pagalvok, kaip viskas čia žemėje yra mirtinga ir pragaištinga... tik vienas Dievas pasilieka amžinas.

Pranciškus pagavo viduramžių romantiškųjų kelionių tikslą. Tai buvo piligrimų ir kryžiuočių žygiai į Šv. Žemę. Dažnai jis matydavo ten maldininkus, apsirengusius atgailos drabužiais, pamaldžius, pėsčius bekeliaujančius į Palestiną, vykdančius apžadus už savo praeities nuodėmes.

Riterių ryžtas daug įtakos padarė Pranciškaus poetiškai sielai ir riteriškai dvasiai. Ir tikrai vėliau jis nuvyko ten kaip piligrimas ir tikėjimo riteris. Aplankė Nazaretą, Betliejų, Jeruzalę ir kitas šventas vietas.

Kaip nuostabu, kad Pranciškus savo ordiną numatė įsteigti Kryžiaus karų šviesoje, ir jo broliai tapo "ateiviais ir keleiviais" šiame pasaulyje, "apvaliojo stalo riteriais" — taip jie dažnai buvo vadinami pradžioje! Visas pranciškoniškas sąjūdis greitu laiku pasidarė dideliu dvasiniu epu.

Jie turi būti pamaldūs piligrimai ir prieš akis turėti šventus pažadus; jie turi būti svetimi pasaulyje, per kurį jie keliauja; jie turi būti linksmieji trubadūrai, giedą didžios meilės ir ramybės giesmę; jie turi būti beturčio, nuolankaus Kristaus apaštalai, pasitikį Dievo Apvaizdos aprūpi-

nimu; galiausiai jie turi būti narsūs riteriai, pasiryžę Kristui laimėti pasaulį.

Pačioje ordino pradžioje pranciškonai neturėjo pastovios gyvenvietės. Jie pastoges nakvynei rasdavo piligrimų ar raupsuotųjų prieglobstyje ar bažnyčių prieangiuose; Rivo Torto, Porciunkulės pašiūrė arba Karcerio olos buvo jų vieninteliai "namai". "Valgomąjį" jiems atstojo žalia pievelė, kur jie atsisėdę valgė sausos duonos plutelę ir troškulį ramino tyru vandeniu. Vienuolynas jiems buvo atviras dangus, sodas — Umbrijos slėnys, poilsis — raupsuotųjų ligoninė, džiaugsmas — malda, šventė — viena mąstymo diena apie Karcerį Subiaco kalno atšlaitėje, kur olos ir gilūs plyšiai žemėje kiekvieną jų kviesdavo mąstyti.

Pranciškui visata ir kūriniai buvo tik priemonė ir Dievo atspindys. Jis nepaniekino žemės turtų. Tačiau jam tikėjimas sakė: "Nes šio pasaulio pavidalas praeina!" (1 Kor 7,31)

"Nieko jis nenorėjo ant stalų iš reikmenų, kas primintų pasaulį ir pasaulio prabangą, tačiau mėgo, kad viskas skelbtų keleivystę, viskas giedotų ištrėmimą" (2 C 60).

Žemės gėrybės neturi jokios vertės amžinybei. Nieko nepasiims žmogus iš savo žemės turtų į amžinybę: "Visa, ką žmogus čia žemėje turi, turės palikti. Tik vienas dalykas jį lydės į amžinybę — tai meilės atlyginimas ir išmaldos, kurias jis davė — tai Dievo atpildas ir užmokestis" (Epist. ad fideles).

Senajame brevioriuje gavėnios metu gražiai skamba kvietimas, kai kunigai ir vienuoliai pradeda aušrines: "Non sit vobis vanum mane surgere ante lucem: quia promisit Dominus coronam vigilantibus" — Nebus jums veltui keltis anksti rytą, nes Viešpats pažadėjo budintiems vainiką!

☆ ☆ ☆

Didįjį Šeštadienį ilgai gaudžia varpai Alvernos kalne, kai kunigas po visų liturginių apeigų užgieda Gloria... Jie yra Alvernos balsas, kuris yra to kalno didingumo aidas. Tai yra tikėjimo balsas, kuris turi šaukti ryžtingus vyrus į Kristaus karalystę žemėje.

Ten Alvernoje yra vienas ypatingas varpas. Šv. Bonaventūros pageidavimu jis buvo nulietas anuomet, kai jį Pizos kapituloje 1262 išrinko pranciškonų ordino generolu. Pirmą kartą tas varpas buvo įkeltas į skroblo medį, arti mažosios bažnytėlės. Jis turi tokį užrašą: "A.D. MCCLII. Ave Maria, gratia plena. Dominus tecum. Ora pro nobis, beate Francisce. Leonardus Pisanus me fecit."

Būdingas lotynų posakis išreiškia bažnyčios varpų trejopą pašaukimą: "Vivos voco! Mortuos plango! Fulgura frango!" — Gyvuosius šaukiu, mirusius apverkiu, žaibus laužau!

Umbrijoje, Fontecolombo kalvoje, yra senas pranciškonų vienuolynas, bažnyčia ir senutė, nuo šv. Pranciškaus laikų, Šv. Magdalenos koplytėlė. Čia taip pat yra nedidelis varpelis, įrengtas ant mūro varpinėje. Juo šv. Pranciškus šaukdavo savo brolius bendrai maldai, valgiui ir poilsiui.

Kokie yra mieli tie mažieji pranciškonų varpai! Ar jie kabėtų mažoje Fontocolombo varpinėje, ar būtų iškelti Alvernos skroblo medyje, ar, 1967 iškelti prie pranciškonų Kennebunkporto koplyčios, kampe prisišlieję, miško ir jūros ošime būtų nebylūs, jie lygintini su tais varpais, kurie gieda ir gaudžia Bažnyčios šloves bei pergales iš senų katedrų bokštų, skelbdami savo meilę ir rūpestingumą žmonijai. Jie savo sidabriniais tonais primena mums anas kuklias sielas, kurios alsuoja nusižeminimo ir šventumo dvasia, kad kuo uoliausiai tarnautume Viešpačiui.

Amžino atminimo didysis pranciškonų mokslininkas Gemelli, užbaigęs savo rekolekcijas Alvernos kalne, prisimindamas anuos Alvernos varpus, rašo: "Jūs, brangūs varpai, kurie pranešate vidurnakčio brevioriaus maldas, kviečiate budėti pasaulyje ir iš aukštybės šaukiate Dievo gailestingumą žmonijai; varpai, kurie kartojate savo himną per Primą, Terciją, Sekstą ir Noną ir perskiriate dieną ir naktį mišių auka; jūs atnaujinate savo kvietimą mišparams ir pagaliau vakare dar kartą sugaudžiate Angelus Domini. Jūs stovite nuolankūs dėl tokios brangios beturčių vienuolijos armijos, kuri per šimtmečius tęsė giedojimą Viešpaties šlovei — naktį ir rytą, dieną ir vakarą. Jūs esate klusnumo balsas, meilus kvietimas, ir malonu jūsų klausytis. (Iš tikrųjų, anų varpų gaudimą girdėjau ir aš, Benvenutas, Alvernos kalne 1939 vieną liepos vidunaktį.) Aš kviečiu jus skambėti visur, kur tik pranciškonai palieka savo celes ir tyliai skuba į chorą, kur broliai ant

savo pečių neša savo mirusį brolį... Pagaliau ypatingai sugausite vienam iš mūsų, kuris daugiau nebegalės čia žemėje laikyti rekolekcijų, melstis ir giedoti: "Ve Maria, gratia plena. Dominus tecum. Ora pro nobis, beate Francisce" — Sveika Marija, malonės pilnoji, Viešpats su Tavimi. Melskis už mus, šventas Pranciškau, kad taptume verti Kristaus žadėjimų.

27. TUO TARPU MŪSŲ TĖVYNĖ DANGUJE

"Fratres, incipiamus at proficiamus, quia nunc usque parum profecimus" — Broliai, pradėkime ir darbuokimės, nes iki šiolei dar mažai tepadarėme Dievui!

Šv. Pranciškus

Prie Kristaus apaštalų, "kai jie, akių nenuleisdami, žiūrėjo į žengiantį dangun Jėzų, atsirado du vyrai baltais drabužiais ir prabilo: 'Vyrai galilėjiečiai, ko stovite, žiūrėdami į dangų?' " (Apd 1,10).

Jei mes kiek daugiau žiūrėtume į dangų ir dažniau apie jį mąstytume, tai vienuolinis gyvenimas mums nebūtų rutina, bet pasidarytų didelis džiaugsmas, saldi paguoda, kilnus grožis.

Kai šventoji Felicita buvo kankinama, kankintojas ją užklausė: "Felicitas, ubi nunc felicitas tua?" — Laimingoji, kur dabar yra tavoji laimė? Šventoji atsakė: "Manoji laimė ne čia, ne šioje žemėje, manoji laimė yra ten, danguje!" Ir mūsų laimė nėra čia, ne šioje ašarų pakalnėje . . .

Šv. Augustinas susirašinėdavo su šv. Jeronimu teologiniais klausimais. Kartą parašė jam laišką, kuriame klausė, ką šv. Jeronimas manąs apie šventųjų džiaugsmą danguje. Anuomet laiškai ilgai eidavo. Kai Augustino laiškas atėjo, Jeronimas jau buvo miręs. Bet jis vis tiek davė atsakymą klausėjui. Pasirodė šv. Augustinui ir tarė: "Ar tu galėtum suskaičiuoti dangaus žvaigždes, visos žemės smėlio grūdelius ir visų jūrų vandens lašelius? Tai yra vis dėlto lengviau, kaip žodžiais išreikšti dangaus grožį ir šventųjų laimę. Dangaus grožybės ir šventųjų džiaugsmai yra tokie dideli, jog, jei jų nematyčiau savo akimis, niekuomet netikėčiau, kad kas nors panašaus gali būti. Ką aš gyvendamas apie dangų maniau, yra visiškai ne tas, kas dangus yra tikrovėje. Dangus yra neapsakomai didesnio grožio, negu aš galėčiau įsivaizduoti."

Mūsų vienuolyne, mūsų ypatingame pašaukime, nežiūrint, kur mes būtume paskirti ar kokį paskirtą darbą atliktume, prieš akis visuomet turi būti galutinis tikslas — amžinybė. Kaip vienuoliai, mes privalome turėti motto šv. Pauliaus žodžius: "Tuo tarpu mūsų tėvynė danguje..." (Fil 3,20).

☆ ☆ ☆

Visą savaitę mes buvome kitame pasaulyje. Su paskutinės vakarienės angelais atidžiai ir nuostabiai žiūrėjome į stebuklų stebuklą, tikėjimo paslaptį, mišių aukos Paslaptį.

Mes bandėme pakelti šydą, kuris slepia tą visų didžiausią paslaptį nuo mūsų akių. Kartais mes buvome su šv. Jonu Patmos saloje. Mes vėl atradome tą dangų, kryžių, altorių ir tabernakulą, tačiau jie turi tą pačią mintį: "Deus caritas est" — Dievas yra meilė (1 Jn 4,16).

Mes lenktyniavome su angelais ir serafinais jų meilėje Kristui. "Hodie celebravi, cras celebrabo!" — Šiandien aukojau mišias, rytoj vėl aukosiu! Šiandien ėjau prie komunijos, rytoj vėl eisiu! Kiekvieną rytą aš ilsėsiuos saugiai prie tos Širdies, kuri mane myli amžinai. Kiekvieną dieną mano privati audiencija tiktai su tuo, kuris visus kviečia: Venite omnes... Ateikite pas mane visi!.. (Mt 11,28).

Patmoje mes matėme atvirą dangų, o tikėjimo akimis matėme Dievą, su juo kalbėjomės ir jį mylėjome: "O Deus, ego amo te: solum quia Deus es!" — O Dieve, tave vieną temyliu, nes esi Dievas!

Mes matėme Dievo grožį, atsispindintį regimame pasaulyje per saulę, neregimame pasaulyje atsispindintį žmonių sielose per šv. Ostiją. Mes matėme neturto, skaistybės ir klusnumo grožį ir visą kilnų dorybių puošnumą bei šv. Pranciškaus ordino ir mūsų pašaukimo idealą.

"O quam pulchra es" — O, kaip graži esi tu! — sako sielų Mylėtojas. Mano sielai jo meilė išrado altorių, tabernakulą ir komunijos stalą, kurie yra viso antgamtinio gyvenimo šaltinis ir grožis žmonių sielose. "Su džiaugsmu semsitės vandens iš išganymo tekančių šaltinių!" (Iz 12,3).

Šiomis dienomis mes bučiavome savo breviorių. Dangus ir žemė darbavosi kartu, kol jis buvo mums parašytas: "Dar-

buose tu — poilsis, kaitroje — tu atvėsis, liūdesyje — tu paguoda!" (Apeigynas, II).

Rekolekcijų metu vienuolyno klauzūroje mes meditavome gyvenimą, nes "... jūsų gyvenimas su Kristumi yra paslėptas Dievuje" (Kol 3,3).

Štai tavo Motina! Mes pamatėme jos malonės gausumą ir grožį. Mes matėme Jėzaus gražumą, Tėvo atspindį mūsų dieviškoje Motinoje. Kai trūksta mums žodžių, mūsų širdys pradeda giedoti su Marija "Magnificat". O, Motina, nepalik mūsų vienų... Paimk mus savo globon!.. "Ateik, Viešpatie Jėzau" (Apr 22,20).

Šią paskutinę mūsų rekolekcijų minutę noriu dar priminti šv. Pranciškaus žodžius, ištartus mirties valandą: "Fratres, incipiamus et proficiamus, quia nunc usque parum profecimus!" — Broliai, pradėkime ir darbuokimės, nes iki šiolei dar mažai tepadarėme Dievui!.. (1 C 103).

"Christo confixus sum cruci" — Esu nukryžiuotas kartu su Kristumi (Gal 2,19). — mano trimis šventais įžadais! — taip kasdien kartok, kai tu jį priimi į savo širdį komunijoje. Būk didvyris! Komunija tau duoda jėgos; ji tau duoda tvirtybės būti panašiam į Kristų!

Nuostabus yra vienuolinis gyvenimas! Taip pat bus ir kilnus atpildas! Pats Dievas bus tavo atlyginimas!

Štai gražus epizodas iš šv. Pranciškaus gyvenimo. Kartą šventasis, žiemos metu menkai apsirengęs, nuo šalčio pradėjo drebėti. Vienas žmogelis tyčiodamasis šaukė: "Ei, Pranciškau, ar tu man negalėtumei parduoti vieną lašelį savo brangiausio prakaito? Aš tau brangiai sumokėsiu." Šventasis tik linksmai nusišypsojo ir atsakė: "Jis jau seniai yra parduotas ir tai labai aukšta kaina!"

Visas šv. Pranciškaus gyvenimas buvo aukos gyvenimas savo Išganytojui, ir jis žinojo, kad už tai Dievas jam suteiks didelį atpildą.

"Fratres, incipiamus!" — Broliai pradėkime!.. Mes rekolekcijose "esame apvilkti nauju žmogumi..." (Ef 4,24). Šiuo momentu tu esi pasikeitęs... Ir kai tu sugrįši atgal į savo vienuolyną, įžengsi į savo celę, į savo raštinę ar prie savo darbo įrankių, tu savyje pamatysi skirtumą, kadangi tu pasikeitei...

Po mūsų Damasko valandų pasikalbėjimų su Dievu mes vėl jaučiamės kaip vos po kunigystės šventimų, kaip vos

po vienuolio įžadų, mūsų veidas spinduliuoja džiaugsmu, kuris ateina iš Dievo. Net savo artime įžvelgiame tą džiaugsmą. Ir visa tai ištrykšta iš vidinio sielos gyvenimo, kur dvelkia dieviškos malonės. Visa vienuolio išorė — akių žvilgsnis, jo balso tonas — išduoda jo vidinį sielos gyvenimą.

"Aš jums daviau pavyzdį" (Jn 13,15) — sako Kristus. "Omnibus omnia" — visiems tapau viskuo! (1 Kor 9,22). Užmiršk pats save ... Nenustok drąsos, nepasiduok savo silpnybėms, sužlugimui. "Qui non zelat, non amat" — Kas neturi uolumo, tas nemyli! —— šv. Ambrozijus.

Džiaugsmas parodo vidinę žmogaus karmoniją. Jis yra dorybės žymė. Jei esi atlikęs savo prievoles Dievui, artimui ir sau pačiam, tada tavo širdies ramybė reiškiasi veide, žėri akyse, skamba žodžiuose — tave visą apima džiaugsmas ir linksmybė.

"Dievas myli linksmą davėją" (2 Kor 9,7). Vienuoliai yra linksmiausi žmonės. Pasaulis tai žino ir jiems pavydi. Šv. Pranciškus Asyžietis iš visų šventųjų yra linksmiausias. Jei mes nesame linksmi, tai turime ieškoti priežasties. Pašalinkime kliūtis, ir būsime linksmi!

Tas pilnas geros valios Asyžietis, skelbdamas Evangelijos ramybę, pats pirmiausia buvo apsišarvavęs neturtu, meile ir džiaugsmu.

"Vivere non vale senza sorriso di amore" — Neverta gyventi be meilės šypsnio, — taip kalbėjo šv. Pranciškaus mylėtojas Joergensen 1921 tretininkų kongrese Italijoje.

Broliai, pradėkime iš naujo su šventu džiaugsmu tarnauti Viešpačiui! Su tuo pačiu džiaugsmu, kuris buvo mūsų profesijos ir primicijos dienomis!

Bet dar reikia ištvermės malonės. Ištvermė laimi dorybėms vainiką. "Ji yra pastangų stiprumas, dorybių užbaiga, nuopelnų motina, užmokesčio tarpininkė. Ji — kantrybės sesuo, pastovumo duktė, taikos bičiulė, šventumo apgynimas. Atimk ištvermę, ir paklusnumas neberas atpildo, geras darbas — padėkos, drąsumas — pagyrimo. Pagaliau ne kuris gerai pradeda, bus palaimintas, bet tas, kuris ištveria iki galo" — savo šv. Bernardas.

"Viešpatie, pasilik su mumis!" (Lk 24,29). Gal būt, paskutinės mano rekolekcijos?.. Marija, paimk mus į savo namus!

Kaip gražu bus po šio ištrėmimo, po šios ašarų pakalnės, jei Marija mums parodys savo Sūnų — Jėzų.

☆ ☆ ☆

"Cupio dissolvi" — verčiau man mirti ir būti su Kristumi (Fil 1,23). "Veni, Domine, Jesu!" — Ateik, Viešpatie Jėzau! (Apr 22,20).

Mano atmintyje išliko šie Šventraščio žodžiai ir keli pavyzdžiai, girdėti 1945 pavasarį per rekolekcijas pranciškonų vienuolyne Phremd mieste, Vokietijoje. Per paskutinę konferenciją rekolekcijų vedėjas tėvas pranciškonas labai serafiškai, bet kartu dramatiškai pasakojo, kaip 1945 vasario 27 Vokietijoje Mainzo mieste karo metu priešai subombordavo seselių kapucinių vienuolyną. Tą pasakojimo vaizdą, lyg kokį šauksmą, tebegirdžiu kylantį dangun iš degančio vienuolyno, kai 41 kapucinė seselė mirė, kaip deginamoji auka iš meilės savo Mokytojui.

Žymus vokiečių vysk. W. Ketteleris tą seselių vienuolyną pastatydino 1860. Ir kasdien jį tenai galėjai matyti beklūpantį prieš Švč. Sakramentą koplyčioje. Ten nuolatinė Švč. Sakramento adoracija tęsėsi iki 1945. Tų metų vasario 27 toji šv. Pranciškaus dukterų amžinoji adoracija buvo nutraukta žemėje, kad būtų amžinai tęsiama danguje.

Kai amerikiečių bombonešiai iš visų pusių atakuodavo Mainzo miestą, motinėlė abatė, skubiai paėmusi Švč. Sakramentą, nešdavo jį giliai į rūsį ir ten padėdavo tabernakule, kuris buvo įrengtas mažame altorėlyje.

Viena iš padegamųjų bombų krito ant vienuolyno stogo. Motina viršininkė tuoj nunešė Švč. Sakramentą į rūsio priešakį, kuris seselėms atstojo ir slėptuvę. Čia ji stovėjo prie baltai užkloto altorėlio, vienoje rankoje laikydama ciboriją, kitoje — didžiąją ostiją su indeliu monstrancijai, apsupta 43 seselių, kurios garsiai meldėsi. Žemė buvo sukrėsta nuo žiauraus miesto bombardavimo. Visas vienuolyno stogas liepsnojo ugnyje. Rūsio grindinys pradėjo siūbuoti; atsidarė durys; rūsio sienos pamažu pradėjo svyruoti. Kai kurioms seselėms buvo įsakyta kaip nors ištrūkti laukan.

Visose gatvėse maišėsi ugnis ir tiršti dūmai. Seselės greitai buvo priverstos sugrįžti. Iš tikrųjų iš išbėgusių tik viena liko gyva, ir ji papasakojo šią baisią istoriją. Kitos dvi vienuolės sodo keliu sugrįžo į vienuolyną, ir spėjama, kad jos radusios savo kelią atgal į degančio vienuolyno rūsį.

Išlikusioji seselė taip pat pasakojo, jog karo pradžioje motina abatė ir visos seselės aukojo save Dievui už pasaulio nuodėmes: "Parce, Domine, parce populo tuo" — Pasigailėk, Viešpatie, pasigailėk savo tautos ... (Joel 2,17).

Ta atmintina vasario diena užrašyta auksinėmis raidėmis granitiniame kryžiuje šioje žemėje, o danguje — Gyvenimo Knygoje.

Tą naktį, apie 10 valandą, didesnioji degančio vienuolyno dalis sugriuvo. Kitą rytą, apie 9 valandą, atskubėjo į nelaimės vietą seselių dvasios vadas tėvas Manualdas, SJ. Jis ir anoji išlikusi gyva vienuolė žingsniavo per karštus pelenus ir smilkstančius griuvėsius. Palengva juodu pasuko žingsnius į priešakinę vienuolyno rūsio dalį. Ten rado tuščią ciboriją ir didžiosios ostijos indelį, stovinčius ant baltai užtiesto altorėlio. Dar rado bedegančią vieną žvakę. Kunigas, kuris vakar toms seselėms buvo aukojęs mišias, tvirtino, kad mažiausia dar galėjo būti 250 komunikantų ciborijoje. Todėl motina viršininkė turėjo duoti paskutinę komuniją, jų Viatiką seselėms, jei ištuštino ciboriją.

O, seselės! Iš tikrųjų jūs turėjote melstis su šv. Pranciškum: "Bene veniat soror mea mors!" — Teateina mano sesutė mirtis! O su šv. Paulium turėjote sakyti: "Verčiau man mirti ir būti su Kristumi!" Jūs turėjote matyti ateinantį savo Viešpatį ir Mylimąjį ir prieš jį pakilti savo mirties valandoje: "Veni, Domine Jesu!"

Dar degė viena žvakė. Argi nebuvo tau duota žvakė per tavo krikštą? Argi tavo rankose nedegė pirmosios komunijos žvakė? Tavo šventos profesijos ir kunigystės šventimų žvakės?! Pagaliau į tavo rankas mirties valandą bus įdėta graudulinė žvakė ...

Nuo to įvykio praėjus kelioms dienoms (kovo 6), vėl buvo paskelbtas oro pavojus, o laidotuvės įvyko 7 val. ryto. Dvidešimt penki italai be perstojo kasė didelę duobę masiniam laidojimui vienuolyno sode. Pradėjus kaukti pirmoms sirenoms, pasauliečiai kunigai ir tėvai kapucinai atskubėjo su kirtikliais ir kastuvais ir padėjo užbaigti kasti duobę.

Nebuvo karstų. Motiną viršininkę padėjo duobės vidury, o abiejuose jos šonuose — po dvidešimt seselių, pagal jų amžių. Pranciškietės vienuolės pagelbėjo sudėlioti mirusiųjų seselių kūnus. Laidotuvėse dalyvavo daug pasauliečių, kunigų ir vienuolių; ašaros ir verksmas buvo jų paskutinė duoklė šioms vienuolėms.

Kai vyrai greitai kasė žemes ir metė ant lavonų, vėl pradėjo kaukti sirenos, o vysk. Albertas Stohr savo laidotuvių pamoksle prabilo didžiai jausmingai: "Mainzo piliečiai! Šiandien mes palaidojome angelus! Mes palaidojome Mainzo ir vyskupijos angelus sargus!" Sirenų garso staugimas ūmai išsklaidė žmones į visas kryptis ieškoti slėptuvių. Tačiau Mainzo angelai nejudėjo nė iš vietos. Jie ilsisi ramybėje! Ir jie miegos ir ilsėsis, kol išgirs triumfo balsą prisikėlimo dieną: "Venite, benedicti Patris mei" — Ateikite, mano Tėvo palaimintieji . . . (Mt 25,34).

Čia yra pabaiga mūsų rekolekcijų. Šį paveikslą paimk su savim, kaip rekolekcijų atminimą apie pasiaukojimą iki mirties.

☆ ☆ ☆

Nuo šio laiko altorius, tabernakulas ir Dievo stalas bus tikras mūsų kunigiško ir vienuoliško gyvenimo centras. Altorius bus nuolatinis kiekvienos dienos šventos valandos priminimas ir nenuilstamai mums šauks: "Sancta sancte!" Tabernakulas — Dievo buveinė, visada mums kalbės: "Venite ad me omnes!" Dievo stalas tau vis iš naujo aidės nužemintu ryto atodūsiu: "Domine, non sum dignus!" Altorius, tabernakulas ir Dievo stalas mums pakartos: "Deus caritas est!"

Fratres, incipiamus! Broliai, pradėkime ir darbuokimės, nes iki šiolei dar mažai tepadarėme Dievui! . . Amžių pabaigoje pasaulis sugrius, mūsų bazilikos, bažnyčios, koplyčios ir šventovių altoriai pavirs griuvėsiais. Tačiau šv. Jonas, Naujojo Testamento pranašas, mato naują dangų, naują žemę ir naują, šventą Jeruzalės miestą.

Taigi amžinybėje bus: "Per jį, su juo ir jame tau, visagali Dieve Tėve, su Šventąja Dvasia visa garbė ir šlovė per amžius" (Mišių kanonas).

ŠV. PRANCIŠKUS — TOBULIAUSIAS KRISTAUS PAVEIKSLAS

"Jei Dievas vieną dieną teiktųsi apreikšti savo Bažnyčiai ateities ordiną... tai tikriausiai jis turėtų Pranciškaus sielos ir dvasios antspaudą".

Peter Lippert, S.J.

1210 birželio mėnesį popiežius Inocentas III Laterano audiencijoj priėmė menkutį, jauną vyrą su žvaliomis akimis, apsirengusį apdriskusiais drabužiais ir kaimiečio gaubtuvu, apsijuosusį virve ir basakojį, nešiojantį tik sandalus. Tai buvo Pranciškus Bernardonė, atvykęs iš Umbrijos, Asyžiaus miesto, su dvylika draugų, neturtingai apsirengusių, kaip ir jis.

"Ir vėl kiti!.." — neabejojamai sušuko popiežius. Iš tikro, jis niekuomet nesutiks priimti tų bastūnų, nebent Asyžiaus vyskupas Gvidas ir kardinolas Colonna jam rekomenduotų. Net mežoji Umbrija nieko bendro neturi su tais keliaujančiais pranašais, kartais grasinančiais Bažnyčiai evangelijomis, sujaudinančiais visas vyskupijas, reikalaujančiais pakeisti krikščionišką gyvenimą. Nė vienas nebuvo tikras, kad jie nebūtų kokių valdensų ar patarinų sektų parėjūnai.

Pranciškus pradėjo su užsidegimu, tačiau mandagiu balsu kalbėti. Kalbėjo be perdėjimo, ramiai ir su įtikinančia jėga, reiškiančia atsidavimą kilniam idealui.

Popiežių, tyliai beklausantį, apėmė nesuprantama baimė, bet vis dėlto jį užliejo džiaugsmo srovė. Praeitą naktį jis sapnavo sapną. Laterano bazilika susvyravo griūti. Bet ten atėjo Kristaus siųstas vyras, kuris savo pečiais atlaikė beyrančias sienas ir sulaikė jos griuvimą. Mažas, silpnutis, visai jaunas vaikinas, asketišku veidu ir žvaliomis akimis, apsirengęs kaimietiškai, iš tikrųjų yra tas vyras, kuris dabar stovi prieš jį.

Popiežius Inocentas III buvo geras žmonių teisėjas. Jis tuojau susidarė nuomonę apie Pranciškų. Jame jis nematė išdidumo bruožų nei didingų idėjų. Pranciškus nenorėjo

kurti naujo ordino ir nemėgino dėstyti namie parašytos regulos. Klausinėjamas apie pagrindinius jo tikslus, jis atsakė Šventraščio trimis skirsneliais. Pirmas: "Jei nori būti tobulas, eik, parduok, ką turi, išdalyk vargšam ... ir sek paskui mane" (Mt 19,21). Antras: "Nieko neimkite kelionei: nei lazdos, nei krepšio, nei duonos, nei pinigų ..." (Lk 9,3). Trečias: "Jei kas nori eiti paskui mane, teišsižada pats savęs, tepasiima savo kryžių ir teseka manimi" (Mt 16,24).

Toks nuostabus paprastumas popiežių paveikė. "Iš tikrųjų šis šventas vyras nori atstatyti Dievo Bažnyčią ir jos pamatus!" — sušuko jis ir apkabino Pranciškų. Tada kreipėsi į jo mažą būrelį: "Eikite su Viešpačiu, mano broliai, ir, Viešpaties malonės įkvėpti, skelbkite visiem atgailą. Po to, kai Visagalis padaugins jus skaičiumi ir malone, sugrįžkite pas mane su džiaugsmu, ir aš duosiu daugiau teisių ir pavesiu jum daug dalykų su tikru pasitikėjimu" (1 C 33).

☆ ☆ ☆

Tuo metu Pranciškus buvo jaunas vyras, vos dvidešimt aštuonerių metų; mažo ūgio, liesas, tačiau būdingos išvaizdos, kurią matom visuose žinomuose atvaizduose. Mažas, siauras veidas, menka barzda. Veido bruožai taisyklingi ir tobuli. Didelės, juodos, spindinčios akys. Lūpos pasiruošusios šypsniui. Tačiau vienas iš puikiausių ir vienas iš pirmųjų paveikslų, pieštas Cimabue, esąs Šv. Pranciškaus bazilikoj, Asyžiuj, atidengia ir parodo taip pat ir kontempliatyvią šventojo sielą.

Visi jo biografai, kurie asmeniškai jį pažino, aprašo jo charakterį, darniai atitinkantį jo išorės išvaizdą.

Šis ypatingas vyras taip pat buvo ir poetas. Panašiai, kaip trubadūrai iš Prancūzijos, kurios vardą jis nešiojo ir kurios kalba mėgo kalbėti. Anie trubadūrai giedojo meilės džiaugsmą ir šio pasaulio grožį. Pranciškaus siela plačiai buvo atvira tyram ir nesugadintam gamtos įkvėpimui, panašiai kaip pradžioj Adomui rojuj. Tikėjimas, kuris kitus vedė prie siaurų taisyklių, jam nebuvo sausa dogma ar griežtas įstatymas, bet džiugus jausmas, mistinis dėkingumas.

Sutvertas pasaulis prieš jį buvo išskleistas pirmykščiame nekaltume; todėl jis žiūrėjo į vėją, ugnį, vandenį ir net į pačią mirtį kaip į brolius ir seseris; todėl jis taip pat vieversėliam sakė klausytis jo žodžių, ir plėšrieji vilkai su juo sveikinosi. Per jį į krikščionišką simfoniją buvo įvestas naujas tonas, neapsakomo tyrumo ir gilumo tonas.

Pranciškus gimė 1182 Asyžiaus mieste, kuris atrodo toks išdidus tarp Umbrijos kalvų. Gyveno kaip ir kiti jo amžiaus jaunuoliai. Nors krikščionis pagal krikštą ir tikėjimą, jis mažiau rūpinosi malda, negu daina ar žaidimais. Rūpinosi įsigyti pinigų. Įsileido į nereikšmingas kautynes. Anuomet buvo madoj žiaurūs karai tarp Italijos miestų. Būdamas karo belaisviu Perugijoj, pradėjo giliau susimąstyti. Po vienerių metų grįžo namo, bet su tokia palaužta sveikata, kad turėjo gulėti lovoj. Tyloj praleido daug valandų, kurios buvo palankesnės artintis prie Viešpaties, negu praleistos veikliame gyvenime. 21 metų jaunuolis išgirdo Dievo šauksmą. Nuo to laiko jis visuomet pasiliko belaisvis Viešpaties rankose.

☆ ☆ ☆

Pranciškus atpažino Viešpatį dvokiančiame raupsuotajame, kurį sutiko pakelėj ir pabučiavo. Jis atpažino Viešpatį vienatvės maldų valandomis, praleistomis kalnų olose. Tai buvo Viešpats, kuriam tuo metu kelionėj Romon jis norėjo tarnauti. Nuostabiausia ir paslaptingiausia diena buvo, kai jis meldėsi prieš seną bizantinį Nukryžiuotąjį apgriuvusioj Šv. Damijono koplyčioj (1205). Jis išgirdo Viešpaties žodžius: "Pranciškau, eik, atstatyk mano begriūvančią Bažnyčią!"

Čia kaip tik prasidėjo didelė pranciškonų epinė poema. Galiausiai Pranciškus suprato Viešpaties įsakymą: jis turi visko atsisakyti, net savo nuosavybės, ir sekti Viešpatį!

25 metų amžiaus Pranciškus nusprendė būti beturčiu su Neturtingiausiu iš beturčių. Visiškas atsisakymas nuo žemiškų gėrybių buvo jo mokymo branduolys. Šis nuostatas, iš visų Evangelijos nuostatų sunkiausias, buvo vienintelis savo rūšies įnašas į Bažnyčios reformą. Neturtas jam reiškė daugiau negu, pvz., šv. Bernardui, daugiau negu vėliau jo didžiajam bendralaikiui šv. Domininkui.

Neturtas Pranciškui buvo aukščiausias tikslas, ne tiktai priemonė, tikras šventumo atbaigimas: "Verčiau ieškokite jo karalystės, o visa tai bus jum pridėta" (Lk 12,31).

Vientulystės ir kontempliacijos gyvenimą pasirinkti Bernardonės sūnui, be abejo, buvo didelis dalykas. Bet Bažnyčiai tuo metu daugiau reikėjo apaštalų, negu atsiskyrėlių!

Pranciškus galvojo: "Eik ir skubėk!.. Prieš tavo akis stovi kelias, miestas, kaimas, namai! Tik čionai sutiksi žmones! Nueik ir ieškok, bet nelauk jų bažnyčioj! Dievo žodį nunešk ten, kur jo nelaukia ir nepageidauja! Nešk taiką ir ramybę!.."

1209 vasario 24, šv. Motiejaus šventėj, Pranciškus vienas klausė mišių Šv. Damijono koplyčioj, kurią savo rankomis jis buvo atnaujinęs. Išgirdo kunigą beskaitantį evangeliją: "... eikite ir skelbkite, jog prisiartino dangaus karalystė..." (Mt 10,7).

Jis turi palikti tą palaimintą vientulystę tarp pievų ramybės ir paukščių giesmės. Jis turi keliauti visur, skelbdamas gerąją Naujieną. Pranciškus traukia Asyžiaus link ir savo gimtojo miesto aikštėj pradeda pamokslauti.

☆ ☆ ☆

Anie laikai buvo paslaptingi ir puikūs. Dorovė nebuvo iškilusi aukščiau kaip šiandien. Tačiau tuomet buvo kažkas spontaniško, savaimingo, kažkas instinktyvaus dvasinėj atmosferoj.

Pranciškus savo misiją pradėjo su prancūziška daina, idant pažadintų liaudį; paskui jis pradėjo pasakoti apie Dievą ir jo teisingumą, apie atgailą ir savęs atsižadėjimą... Buvo sujudinta daug širdžių. Atsirado pirmieji jo sekėjai: Bernardas Kvintavalietis, Petras Catana, Egidijus, Silvestras, Morikas... Net dvylika įvairaus amžiaus, turtuolių ir kaimiečių, vienas darbininkas ir riteris. Net du kunigai prisišliejo prie to būrelio. Su dvylika šalia savęs Pranciškus ryžtingai keliauja Romon ieškoti popiežiaus nuosprendžio.

Pop. I.. ento III padrąsinimas suteikė būreliui gyvy-

binę energiją. Iš Rivo Torto, netoli Asyžiaus, vienuolyno, kur jie buvo prisiglaudę, broliai poromis keliavo į visas puses — tos šalies miestus ir kaimus. Naujas broliškos meilės dvelkimas pasklydo aplinkui, kur tik jie pasirodė. Asyžiuj jaunuolio šventojo balsas sutaikė besiginčijančias partijas.

Pašaukimų buvo toks skaičius, kad nebetilpo Rivo Torte. Buvo įsteigtas kitas, Angelų Karalienės, vienuolynas, kuris pasiliko garsus savo Porciunkulės atlaidais. Netrukus visa vidurinė Italija matė keliaujančius mažesniuosius brolius.

Tuo metu Asyžiuj gyveno grafaitė Klara, kuri žavėjosi šv. Pranciškaus dvasiniu gyvenimu. Buvo puikios išvaizdos. Jos laukė graži ateitis. Tačiau, išgirdusi Asyžiaus katedroj pamokslaujantį Pranciškų, ryžosi visko atsižadėti.

1212 Palmių sekmadienį slaptai paliko savo tėvų namus ir, pasisakiusi Asyžiaus vysk. Gvidui apie savo pašaukimą, pavedė save Pranciškaus vadovybei. Netrukus prie Šv. Damijono buvo įkurtas pirmasis klarisių vienuolynas. Tokia buvo neturtingųjų klarisių ordino kilmė.

☆ ☆ ☆

1215 Romoj buvo sušauktas Laterano I visuotinis Bažnyčios susirinkimas. Jame dalyvavo ir Pranciškus. Popiežius maloniai jį priėmė. Konsilijų tėvai labai priešinosi naujų religinių ordinų steigimui ir paskelbė, kad visos naujos brolijos turi priimti kokio nors kito ordino regulas. Tuo pačiu popiežius paskelbė, kad Asyžiaus atgailotojų ordinas jau buvo užtvirtintas.

Pašaukimai daugėjo, neišskiriant nė mokytų žmonių, kurie džiugiai nusižemino su nusižeminusiais broliais.

Netrukus mažesnieji broliai, kaip jie vadinosi, taip padidėjo skaičium, jog Pranciškus jau galėjo pasiųsti juos toliau, į kitas šalis. Pirmoji misija buvo į Prancūziją, Vokietiją, Ispaniją. 1221 pranciškonų ordinas paplito visur.

1221 Pranciškus, Asyžiaus pranciškonų kapituloj išgirdęs apie nukankintus brolius, su džiaugsmo ašaromis akyse tarė: "Dabar aš galiu drąsiai pasakyti, jog turiu penkis tikrus

mažesniuosius brolius!" Jie buvo nukankinti Maroke 1220 sausio 16.

Gi Lietuvos žemes pirmieji pranciškonai misininkai pasiekė 1247.

1248 pranciškonų ordinas jau turėjo misijas 23 vietovėse.

Tuo tarpu pradėjo klestėti kita pranciškonų atžala. Tai III-asis pasauliečių ordinas, kurio nariai, vyrai ir moterys, laikėsi regulos, panašios į mažesniųjų brolių. Daug pasauliečių žmonių troško aukotis. Katalikų Bažnyčiai III-asis pasauliečių pranciškonų ordinas davė kilnių ir šventų asmenybių. Jų eilėse matom Prancūzijos karalių šv. Liudviką, šv. Elzbietą Tiuringietę, poetą Dantę, dailininką Giotto, jūrininką Kolumbą, fiziką Galvanį ir kitus. Prie III-ojo ordino priklausė 20 popiežių, įskaitant paskutiniuosius didžiuosius popiežius: Leoną XIII, šv. Pijų X, Benediktą XV, Pijų XI, Pijų XII, Joną XXIII ir Paulių VI. Tretininkais taip pat buvo žymūs kardinolai, arkivyskupai, vyskupai ir kunigai.

☆ ☆ ☆

1224 rugsėjo mėnesį Pranciškus nukeliavo į Alvernos kalną — tarp saulės šviesos ir paukščių giesmės. Ten karštai meldėsi. Rugsėjo 17 ekstazėj jis pamatė lekiantį serafiną su šešiais sparnais, nešantį Nukryžiuotojo atvaizdą. Po to Pranciškaus rankose, kojose ir šone buvo įspaustos Kristaus kančios kraujuojančios žymės. Jėzaus Kristaus kančios liudininkas dabar savo kūne turėjo žaizdas — stigmas.

Po to įvykio Pranciškus gyveno žemėj dar dvejus metus.

Šeši mėnesiai prieš savo mirtį šv. Pranciškus buvo nuvykęs į Sienos miestą gydytis akių. Broliai buvo susirūpinę jo negalavimais. Nesveikas, išsekęs, mažne aklas, kankinamas šiurkštaus gydytojo, tvirtinančio, kad, pritaikydamas prie jo smilkinių labai karštą geležį, jis pagydysiąs akių uždegimą, Pranciškus išsilaikė, džiugus giedrumas ir sielos kilnumas šlovino Viešpatį.

Padiktavęs paskutinę savo valią ir testamentą, kuriame jis priminė savo misijos turinį Bažnyčiai, šventam kunigui Benediktui, kuris kartais aukodavo mišias, kai jis sirguliavo:

tarė: "Pažymėk, kad aš laiminu visus savo brolius, kurie yra ordine ir kurie ateity įstos iki amžių pabaigos. O kadangi dėl mano ligos ir kentėjimų negaliu kalbėti, šiuose trijuose trumpuose žodžiuose atidengiu savo valią ir troškimą visiem čia esantiem ir būsimiem broliam, būtent: jie turi mano atminimo, mano palaiminimo ir mano testamento ženklan mylėti, kaip aš jus mylėjau ir myliu. Visada jie turi mylėti ir šventai laikytis švento neturto, visada jie turi būti klusnūs Romos kurijai ir šv. Motinai Bažnyčiai" (Spec. perf. 37).

Paskutinę valandą šventasis prašėsi, kad jį nugabentų į Porciunkulę, kuri priminė jo jaunystę. Ten prie vienuolyno nešėjam liepė sustoti, ir paskutinį kartą jis palaimino Asyžių. Tuomet jis prašė brolius Angelą ir Leoną dar kartą sugiedoti Saulės giesmę, prie kurios jis pridėjo vieną posmelį — "mūsų sesei mirčiai" šlovę.

1226 spalio 3 šeštadienio sutemoj, būdamas beveik be žadė būtybė, jis pajėgė užtraukti psalmę: "Aš šauktinai Dievo šaukiuosi" (Ps 141). Tuoj ir mirė.

Toks vaisingas buvo jo triūsas, kad pop. Benediktas XV išsireiškė: "Tobuliausias mūsų Viešpaties paveikslas, kuris kada nors gyveno". Jis aprūpino Bažnyčią nauja jėga. Priešais valdžių suirutę pastatė neįveikiamą Evangelijos galią, jos tikrą paprastumą. Jis krikščionybei suteikė pamaldumo dvasią, suprantamesnę, negu kad šv. Bernardas, pilną entuziazmo ir dėkingumo.

Rusų religijos filosofas Mikalojus Berdiajevas (m. 1948) Pranciškų pavadino reikšmingiausiu krikščioniškosios istorijos pasirodymu.

1228 liepos 15 pats pop. Grigalius IX, atvykęs Asyžiun, paskelbė Pranciškų šventuoju ir spalio 4-ąją paskyrė jo šventės diena.

Gi pop. Pijus XI 1925 šv. Pranciškų paskyrė viso pasaulio Katalikų Bažnyčios akcijos globėju.

ŠALTINIAI

1. Šv. Augustino išpažinimai (vertė kun. M. Vaitkus), 1933.
2. Piero Bargellini: Franziskus, 1949.
3. Piero Bargellini: Heilige als Menschen, 1959.
4. Prel. F. Bartkus: Kunigo paveikslas, 1962.
5. S. Bonaventura (1274-1974) opera I-IV, 1974.
6. Venantius Buessing, OFM Cap.: Meditations for Religious, 1951.
7. Thomas de Celano: S. Franciscus de Assisi, I-II, 1940.
8. Sofronius Classen, OFM: Lehrer des Evangeliums, 1954.
9. Dantė Aligjeris: Dieviškoji komedija (vertė Aleksys Churginas), 1968, 1970, 1972.
10. Draugas, 1964, 1967, 1969, 1973.
11. Cajetan Esser, OFM: Repair my House, 1963.
12. Kajetan Esser, OFM — Dr. Lothar Hardick, OFM: Die Schriften des hl. Franziskus von Assisi, 1951.
13. Hilarion Felder, OFM Cap.: Die Ideale des hl. Franziskus, 1923.
14. Theodosius Foley, OFM Cap.: In the Spirit of St. Francis, 1951.
15. Bruder Franz: Monatszeitschrift fuer franzischkanisches Leben, 1953-1976.
16. Agostino Gemelli, OFM: The Message of St. Francis, 1963.
17. Pirmin Hasenhoehrl, OFM: Serafiškuoju keliu, 1963.
18. Nicholas Higgins, OFM Cap.: As Pilgrims and Strangers, 1960.
19. Z. Ivinskis: Šv. Kazimieras, 1955.
20. Johannes Joergensen: Der hl. Franz von Assisi, 1951.
21. Ephream Longpre, OFM: A Poor Man's Peace, 1968.
22. Antanas Maceina: Saulės giesmė, 1952.
23. Prosdocius Martini, OFM: Renovamini, 1952.
24. Aleksandre Masseron: Memoriale Words of St. Francis, 1963.
25. Leonard von Matt — Walter Hauser: Franz von Assisi, 1952.
26. J.L. Mc Menzie, SJ: Dictionary of the Bible, 1965.
27. Thomas Plassman, OFM: The Priest's Way to God, 1937.
28. Kun. J. Prunskis: Rinktinės mintys, 1958.
29. Psalmynas (vertė kun. A. Liesis; redagavo kun. V. Aliulis, kun. Č. Kavaliauskas), 1973.

30. Šv. Raštas — Naujasis Testamentas (vertė kun. Č. Kavaliauskas; redagavo kun. V. Aliulis), 1972.
31. Heinrich G. Reichert: Lateinische Sentenzen (Essays), 1948.
32. Henri Daniel-Rops: Cathedral and Crusade, 1956.
33. Myles Schmitt, OFM Cap.: Francis of the Crucified, 1956.
34. Reinhold Schneider, Franziskus, 1953.
35. Sekmadienių ir šventadienių mišios, 1974-1975.
36. Maria Sticco: The Peace of St. Francis, 1961.
37. Mark Stier, OFM Cap.: Franciscan Life in Christ, 1963.
38. Varpelis, 1954-1955.
39. Nello Vian: Šv. Antanas Paduvietis, 1951.
40. D. Dr. Friedrich Wiegand: Analekten zur Geschichte des Franziskus von Assisi, 1930.

☆ ☆ ☆

Būdamas klusnus popiežiaus Urbono VIII dekretui, duotam 1625 kovo 17, šių konferencijų autorius tėvas Benvenutas, OFM, patvirtina, jog, rašydamas apie šventuosius ir palaimintuosius, jis nesikėsina išreikšti tokio sprendimo, kuris yra rezervuotas Bažnyčiai ir kiekvienu atveju numatytiems jos nuosprendžiams, priklausantiems aukštajai Bažnyčios vadovybei.

Anekdotai iš šventųjų gyvenimo ir citatos yra paimti iš patikimų ir aprobuotų šaltinių.

TURINYS

Pratartis 5
1. Prologas (I) 7
2. Prologas (II) 16
3. Šv. Mišių auka (1) 23
4. Šv. Mišių auka (2) 35
5. Nuodėmė 46
6. Atmink, kad tu amžinai gyvensi! Memento vivere!... 50
7. Tikėjimas 61
8. Viltis 65
9. Meilė 73
10. Neturtas 83
11. Skaistybė 93
12. Klusnumas 100
13. Altorius, tabernakulas ir šv. Pranciškus 111
14. Nusižeminimas 125
15. Breviorius 136
16. "Tegul meldžiasi už mirusius . . ." 147
17. Žodžiai moko — pavyzdžiai patraukia 159
18. Trys mazgai juostoje 165
19. Pranciškonų šventumo medis 175
20. Švč. Mergelė Marija ir šv. Pranciškus 179
21. Šv. Pranciškaus idealas 190
22. "Visuomet džiaukitės Viešpatyje!" 200
23. Karžygiai už vienuolyno mūrų 210
24. Šv. Kazimieras — lietuvių pranciškonų provincijos globėjas 225

25. Pax et bonum — ramybė ir gėris 235
26. Kaip ateiviai ir keleiviai 247
27. Tuo tarpu mūsų tėvynė danguje 254
Šv. Pranciškus — tobuliausias Kristaus paveikslas 261
Šaltiniai 268

ILIUSTRACIJŲ SĄRAŠAS

Puslapyje prieš titulinį lapą — Šv. Pranciškus, dail. Cimabue (1240-1502) paveikslas Šv. Pranciškaus bazilikoje Asyžiuje.

Viršelyje ir aplanke — Šv. Pranciškus palaiko griūvančią Bažnyčią, dail. Giotto (1266-1337) paveikslas Šv. Pranciškaus bazilikoje Asyžiuje.

Viršelio ketvirtame puslapyje — Šv. Pranciškus dangaus garbėje, dail. Giotto paveikslas Šv. Pranciškaus bazilikoje Asyžiuje.

·GLORIOS·FRANCISC·